DANILA COMASTRI MONTANARI

MISTERE ÎN ROMA ANTICĂ

PUBLIUS AURELIUS 5

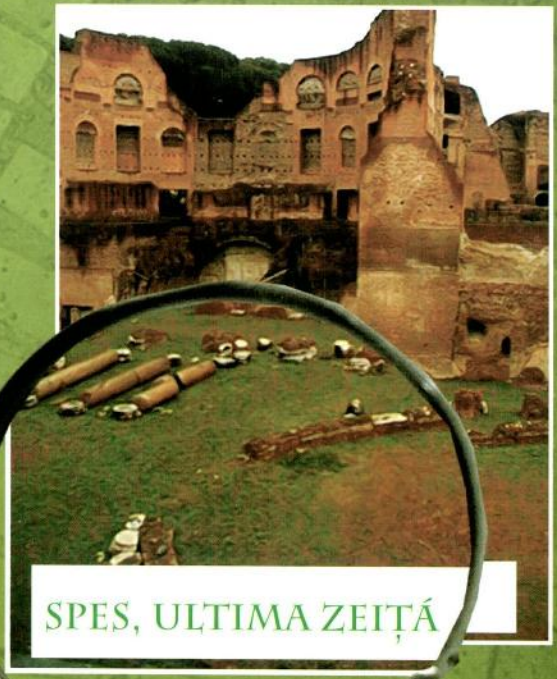

SPES, ULTIMA ZEIȚĂ

DANILA COMASTRI MONTANARI

MISTERE ÎN ROMA ANTICĂ

PUBLIUS AURELIUS 5

Publio Aurelio
Un investigatore nell'antica Roma
Spes, ultima dea
Danila Comastri Montanari
Copyright © 2000 Hobby & Work Publishing S.r.l.
This edition published in agreement with Hobby & Work Publishing S.r.l. through Piergiorgio Nicolazzini Literary Agency
All rights reserved.

Mistere în Roma antică. Publius Aurelius 5
Spes, ultima zeiță
Danila Comastri Montanari
Copyright © 2007, Editura **ALLFA**
Traducere: Radu Gâdei

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
COMASTRI MONTANARI, DANILA
Mistere în Roma Antică. Publius Aurelius 5 / Danila Comastri Montanari; [trad. de Radu Gâdei]. - București: ALLFA, 2007, 6 vol.
ISBN (10) 973-8457-87-4
Vol. 5: Spes, ultima zeiță - 2007. - ISBN (10) 973-724-038-3; ISBN (13) 978-973-724-038-5
I. Gâdei Radu (trad.)
821.131.1-312.4=135.1

Toate drepturile rezervate Editurii **ALLFA**.
Nici o parte din acest volum nu poate fi copiată fără permisiunea scrisă a Editurii **ALLFA**.
Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.
Copyright © 2007 by **ALLFA**
The distribution of this book outside Romania, without the written permision of **ALLFA**, is strictly prohibited.

Editura **ALLFA**:	Bd. Constructorilor nr. 20 A, sector 6, cod 060512 – București Tel.: 402 26 00 Fax: 402 26 10
Departamentul distribuție:	Tel.: 402 26 75, 402 26 38
Comenzi la:	comenzi@all.ro www.all.ro
Redactori:	Olimpia Novicov Marga Popescu
Design copertă:	Andra Penescu

DANILA COMASTRI MONTANARI

SPES, ULTIMA ZEIȚĂ

„Prin moarte, cu toții locuim
într-un oraș fără ziduri"

Epicur

Traducere din limba italiană:
Radu Gâdei

EDITURA ALLFA

ROMA ÎN VREMEA LUI PUBLIUS AURELIUS

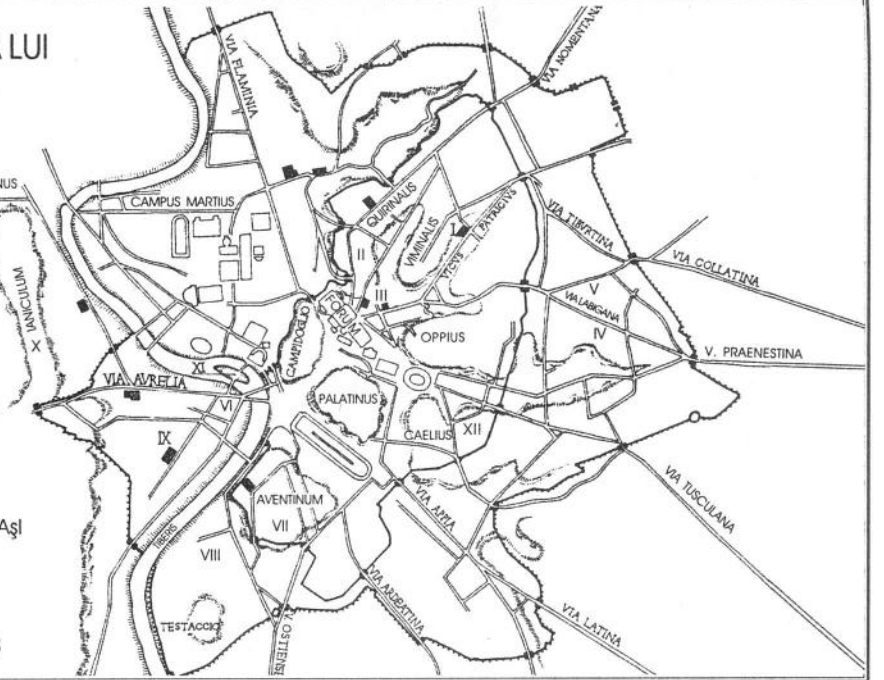

I. CASA LUI AURELIUS
II. STRADELA LACI FUNDANI
III. BAZILICA EMILIA
IV. CAZARMA COHORTEI A II-A DE POMPIERI
V. CASA GLAFIREI
VI. CAZARMA COHORTEI A VII-A DE POMPIERI
VII. CASA CONSULULUI METRONIUS
VIII. CASA LUI TOCULLUS
IX. CARTIERUL CELOR RĂMAŞI FĂRĂ CASE
X. VILLA DE LA ȚARĂ A LUI AURELIUS
XI. INSULA TIBERINĂ
XII. CASA FAMILIEI VALERIUS

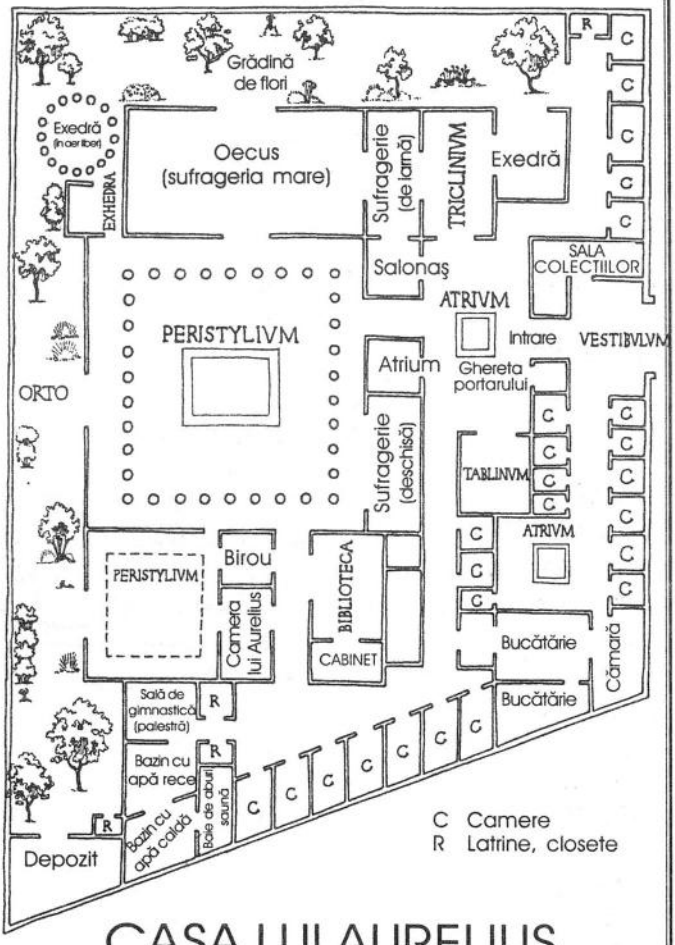

CASA LUI AURELIUS

PERSONAJE

ÎN CODRUL TEUTONIC:

QUINTUS VALERIUS CEPION	*comandantul Legiunii a XI-a*
VERA CLAUDIANA	*soția sa*
ASELLIUS ȘI RETIUS	*centurioni*

ÎN URBE, DUPĂ DOUĂZECI DE ANI:

PUBLIUS AURELIUS STATIUS	*senator roman*
CASTOR ȘI PARIS	*liberții lui Publius Aurelius*
POMPONIA ȘI SERVILIUS	*prietenii lui Aurelius*
PAULUS METRONIUS	*proaspăt numit consul*
CORELLIA	*soția lui Metronius*
ANTONIUS FELIX	*om de afaceri*
ANTONIUS TOCULLUS	*fratele vitreg al lui Antonius Felix*
BALBINA	*soția lui Antonius Felix*
MARCUS VALERIUS CEPION	*comandantul legiunilor din Orient*
GAIA VALERIA	*sora lui Marcus Valerius*
CIRIA	*sclava Gaiei Valeria*
APPIUS HOSTILLIUS	*decanul Senatului*
GLAFIRA	*curtezană*
HEBE	*slujnica Glafirei*

MUMMIUS	*pompier*
LEONTIUS	*șeful pompierilor*
ZENOBIA ȘI ASTERIA	*florărese*
AGENOR	*fost prizonier german*
PICA	*servitoare bătrână*
LAMA	*pierde-vară*
ANIMALUL ȘI DINȚOSUL	*locuitori din cartierul Esquilin rămași fără case*

PROLOG

Codrul teuton, anul 779 de la Întemeierea Romei (anul 26 după Hristos)

Tribunul își îndemnă calul să înainteze câțiva pași și privi în jos către câmpie, acolo unde ultima centurie a Legiunii a XI-a era aliniată la marginea taberei.

De jur împrejur, prin păduri, mișunau barbarii. Deodată, liniștea care domnea peste tot fu sfâșiată de un strigăt de luptă și primul val de războinici germani ieși pe neașteptate din pădure.

Din rândurile legionarilor aflați în vale, ieși comandantul, cu platoșa argintie strălucind sub razele palide ale soarelui din Nord. Un braț subțiratic se înălță cu sabia scoasă din teacă, dând semnalul de atac și imediat se dezlănțui zăngănitul asurzitor al săbiilor și al sulițelor.

Rămânând nemișcat pe creasta dealului, tribunul își ținea privirile ațintite asupra platoșei argintii și a coifului cu panașul roșu care se zărea pe deasupra încleștării disperate a bătăliei.

În clipa următoare, însă, nu-l mai văzu.

Din instinct, dădu pinteni calului ca să poată intra și el în luptă. Și totuși, cu câteva clipe înainte de a ajunge

în câmp descoperit, trase de hățuri și, respectând ordinele primite, își domină impulsul de a se repezi și el în vale.

Abia când toți barbarii se repeziră să ia parte la luptă, mâna îi alunecă spre mânerul sabiei.

Auzi ordinul:

– Intrați în formație! și recunoscu, plin de uimire, aceeași voce. – Centurion, strângeți rândurile ! Oamenii călări, după mine!

Vreo douăzeci de soldați veniră alături de el, iar cele doar câteva sute de soldați pedeștri din spatele său intrară în formație de atac.

– Legiuni ale lui Quintus Valerius Cepion! strigă și legionarii răspunseră bătând cu săbiile în scuturi. Atunci, ridică sabia deasupra capului și coborî într-un galop nebunesc înspre locul în care văzuse dispărând platoșa argintie.

La două ore după aceea, tribunul păși printre trupurile fără viață, ferindu-se să nu calce peste cei aflați în agonie, în duhoarea dulceagă a sângelui. Întoarse un corp cu fața în sus, apoi altul și încă unul. „*Spes, ultima zeiță*", murmură el, rugându-se să ajungă la timp.

În cele din urmă, descoperi panașul roșu, înconjurat de capetele bălaie ale barbarilor căzuți în luptă. Ridică trupul cu grijă, rupând cu mâinile goale cureaua coifului. Sub vizieră, ochii erau închiși, chipul senin: o minune, își spuse în culmea fericirii, zeii îi ocrotiseră viața!

Stând în genunchi, cu mișcări febrile, desfăcu toate curelele de piele, eliberând pieptul de o albeață imaculată din strânsoarea platoșei. Abia atunci observă mânerul sabiei înfipte în pântecele sfârtecat și privirea i se încețoșă.

Respiră adânc, trecându-și dosul palmei peste fruntea rănită. După aceea, ridică pe brațe trupul neînsuflețit, șovăi o clipă și porni către legionari, încercând să-și rețină lacrimile: veteranii, soldați experimentați și trecuți prin multe, nu ar fi trecut cu vederea o asemenea slăbiciune la un bărbat care nu avea mai mult de douăzeci și trei de ani, gândea el, dar își dădu seama că și în ochii celorlalți supraviețuitori străluceau lacrimi.

Ajungând în apropierea rugului pe care, cu doar câteva zile în urmă, era mistuit de flăcări trupul comandantului Quintus Valerius Cepion, îl depuse acolo pe acela al soției sale.

Nu se putu abține să nu atingă obrazul femeii fără viață, într-un fel de mângâiere, apoi se întoarse către legionari.

– Ne-am păstrat în continuare pozițiile, spuse el cu răceală. Am îndeplinit ordinele Romei.

I

Roma, anul 799 de la întemeierea Romei (anul 46 după Hristos, vara)

A douăsprezecea zi înainte de Calendele lui iunie

Uriașa *domus* era pregătită sărbătorește pentru banchetul oferit de noul consul. Paulus Metronius urma să îndeplinească această funcție de prestigiu, este adevărat, cu un mandat de numai câteva luni, în loc de un an cât era cu ceva timp în urmă, pentru că împăratul Claudius, care deținea automat titlul de al doilea consul, era nevoit să satisfacă astfel mulțimea de cereri din partea susținătorilor lui. Totuși, onoarea aceasta nu era mai puțin râvnită, iar ceremonia nu mai puțin somptuoasă: în atriumul lui Metronius se aflau deja mănunchiurile de nuiele având în vârf securea lictorilor, simboluri străvechi ale unei puteri care, în realitate, nu mai aparținea de multă vreme consulilor, ci doar Cezarului aflat pe tron.

– Publius Aurelius Statius, senator al Romei! anunțară cu voce răsunătoare sclavii crainici și Aurelius, purtând obișnuitele veșminte curiale de gală – togă și tunică împodobite cu laticlavă, cizmulițe negre cu mica

lunula de fildeș – fu introdus în vestibulul luxoasei *domus* în care banchetul era gata să înceapă.

Fără să zăbovească nici o clipă, o matroană îmbrăcată elegant plecă din grupul de musafiri în care se afla ca să-i iasă în întâmpinare, făcând să se unduiască la fiecare pas pieptănătura extrem de complicată, cu o sumedenie de bucle blond-roșcate. Destul de tânără încă și foarte atrăgătoare, îl cercetă dintr-o ochire pe senator, admirându-i mișcările elegante, ochii șăgalnici, chipul cu trăsături atât de fine încât părea chiar plin de grație, gura savant marcată cu o umbră de fard stacojiu.

– *Ave*, Publius Aurelius! Sunt Corellia, soția consulului. Am auzit vorbindu-se despre tine și de multă vreme îmi doream să te cunosc.

– Pe toți zeii, este o răspundere cumplit de grea să n-o dezamăgești pe cea care domină întreaga Romă! îi răspunse în glumă patricianul sperând ca acest compliment al său să nu ajungă la urechile împărătesei Messalina, adevărata stăpână a Urbei, făcând-o să se înfurie peste măsură.

– Ca să spun drept, zvonurile care circulă pe socoteala ta sunt de așa natură încât nici o femeie de condiție bună n-ar cuteza vreodată să le comenteze în public... îi șopti matroana cu o nuanță ironică în glas.

– Este un motiv în plus pentru mine ca să mă ridic la înălțimea așteptărilor tale, nobilă Corellia, îi răspunse patricianul, cu un zâmbet strengăresc.

– Obraznicule! îl mustră ea zâmbind măgulită; îndată după aceea porni din nou prin vestibul ca să-i întâmpine pe ceilalți invitați.

Publius Aurelius se distră privind-o pe când trăncănea cu toți musafirii, fără să ocolească pe nici unul, dând o atenție deosebită celor care ar fi putut să fie utili carierei soțului

său. Așa se întâmplă că bătrânul Lentulus, vechi senator din tabăra celor mai conservatori politicieni, se alese cu o mângâiere plină de drăgălășenie pe țeasta pleșuvă; în schimb, edilul Postumius, destul de rar văzut prin cercurile puterii, fu nevoit să se mulțumească doar cu un zâmbet amabil. Oricum, fiecare bărbat căpătă măcar o zbatere a pleoapelor, o șoaptă din fugă, o privire plină de înțelesuri care putea face pe oricine să se simtă singurul mascul de luat în seamă pe o rază de o sută de mile.

Patricianul o privi admirativ: între el și atrăgătoarea soție a consulului se născuse imediat o atracție reciprocă de care voia să profite neapărat, cu atât mai mult cu cât zilele acelea în care prietena lui cu priviri atât de iscoditoare, Pomponia, lipsea din oraș îi ofereau mai mare libertate de manevră....

– Publius Aurelius Statius, în sfârșit te-am găsit! Numai pe tine te pot ruga să-mi faci un serviciu grozav de important! auzi el un glas rugător.

Omul care îl trăgea de cutele togii era înalt și subțiratic, cu trăsăturile feței extrem de regulate. Zâmbetul lui spontan, privirea plăcută a ochilor albaștri, părul des și bretonul frumos aranjat cu *calamistrum* îi atrăgeau imediat pe cei cu care intra în vorbă, în special pe reprezentantele sexului frumos.

– Nu ne-am mai văzut de mult timp, Antonius Felix! spuse senatorul, salutându-l pe vechiul său prieten.

– Știi, afacerile... se scuză celălalt, destul de stânjenit, și Aurelius se prefăcu să uite că Felix nu-i mai dăduse nici un semn de viață din ziua în care urma să-i înapoieze un împrumut destul de mare.

– Am auzit că și Marcus Valerius s-a întors la Roma după campania lui triumfală din Orient. Sper să-l întâlnesc în seara asta și să punem la cale o mică petrecere cu

ocazia întoarcerii lui acasă, așa, în amintirea vremurilor de demult, propuse Aurelius. Pe atunci erau niște tineri cu planuri și speranțe minunate, având toată viața înainte și dorința de a o trăi din plin: cine știe cum aveau să se simtă întâlnindu-se din nou, după douăzeci de ani...

– Îți aduci aminte ce bine ne distram pe atunci? Nopți întregi colindam prin cârciumi și umblam ca nebunii după femei! Dar, după cum îți spuneam, mâine am o întâlnire hotărâtoare... schimbă vorba Antonius, arborând cea mai convingătoare expresie de care era în stare.

– O altă ocazie excepțională, nu? Suspină patricianul care nu putea să nu simtă o oarecare strângere de inimă, văzând un strănepot al marelui Marcus Antonius complăcându-se să facă pe misitul în numele și pe banii unor oameni de afaceri fără scrupule, gata să profite de un nume atât de prestigios pentru afacerile lor necurate.

– A venit și vremea mea, simt că de data asta o să dau lovitura...

Senatorul dădu din cap, neîncrezător. Viața lui Antonius era presărată cu tot felul de ocazii magnifice, toate ratate, și de clipe magice pe care, din nefericire, doar ghinionul îl împiedicase să le fructifice.

– Din păcate, iubite Aurelius, tot ce mai aveam s-a dus în investiții imobiliare...

„Asta nu-i decât scuza obișnuită pentru a-l face pe cel din fața lui să deschidă punga", se gândi patricianul, hotărât să nu se lase înduioșat. Felix îi datora deja o groază de bani care era lucru sigur că nu mai aveau să găsească drumul de întoarcere la cel care făcuse imprudența să-i dea cu împrumut.

– În momentul acesta, nu dispun nici eu de bani lichizi. De ce nu te duci la fratele tău? Sunt sigur că nu

te va refuza, se eschivă, arătând spre un omuleț între două vârste înfășurat într-o togă veche ca acelea care se purtau în urmă cu cel puțin douăzeci de ani. De multă vreme, numele Tocullus însemna bogat, dar și avar, iar porecla batjocoritoare pe care i-o dăduse nobilul și lefterul său frate vitreg i se potrivea de minune.

– Ce vorbești, zgârciobul ăla de Tocullus!? rânji Antonius, fără a-și putea ascunde disprețul. Știi bine că nu mă poate suferi!

„Cei doi Antonius" – remarcă Aurelius în sinea sa – „nu semănau absolut deloc unul cu altul". Pe cât era de frumos Felix, bine făcut și simpatic, pe atât era Tocullus de pipernicit, urât și mai bătrân cu vreo șaptesprezece ani, iar în societate era ursuz și nimeni nu-l putea suferi. Felix putea fi mândru pentru că se trăgea după mamă din faimoșii Cornelius, în timp ce Tocullus era rodul nelegitim al unei legături din tinerețe a tatălui său cu o libertă. În clipa morții, însă, aristocraticul lui părinte nu se ferise să-l recunoască pe fiul zămislit cu concubina sa ca moștenitor cu toate drepturile, egal cu vlăstarul legitim, împărțind în mod egal averea modestă a unui neam străvechi, într-adevăr ilustru, dar nu și bogat pe măsură. Și, în timp ce partea din moștenire care-i revenise nobilului Felix se risipea prin cheltuieli exagerate, cea a primului născut, a plebeului, investită în comerțul cu pietre prețioase, aducea profituri uriașe, aflându-se la baza uneia dintre cele mai mari averi din Roma.

Ajutat de numele său demn de tot respectul, Antonius pusese mâna pe fiica unui cavaler bogat, dar nici măcar zestrea fetei nu fusese de ajuns ca să acopere toate datoriile făcute. Tânărul cu mâna spartă ajunsese după aceea să locuiască în casa fratelui său, neavând nici măcar averea cerută de lege pentru a putea face parte

din Senat, beneficiind de locul cuvenit tatălui său. Loc care, ironia sorții, urma să-i fie oferit meschinului dar foarte bogatului Tocullus căruia mulți dintre senatorii de vază ai Romei îi erau de multă vreme datori cu sume mari de bani.

– El, nepotul unui sclav, va purta laticlavă, în timp ce eu, care am în vine sângele marilor familii Cornelius și Metellus, nu am bani nici măcar ca să intru în ordinul ecvestru! i se plânse Felix, peste măsură de revoltat. Și totuși, cu afacerea despre care îți vorbeam, situația o să se schimbe, vei vedea cu ochii tăi! Dacă într-adevăr nu mă poți ajuta altfel, măcar împrumută-mi litiera ca să pot apărea mai ca lumea în fața asociaților mei. Și, dacă s-ar mai găsi pe la tine pe acasă o togă cât de cât elegantă, din acelea largi care se poartă acum și, cine știe, vreo mantie mai frumoasă... În fond, noi doi avem cam aceeași statură!

– Treci pe la intendentul meu și cere-i tot ce-ți trebuie, găsi senatorul soluția cea mai comodă, dornic nevoie mare să scape de insistențele tânărului și să se poată plasa într-o poziție cât mai prielnică pentru a n-o scăpa din ochi pe frumoasa Corellia.

Îndată ce Felix se îndepărtă, Publius Aurelius auzi în spatele său pe cineva râzând cu răutate.

– Câți bani a reușit fratele meu să-ți stoarcă de data asta? îl întrebă Tocullus, rânjind cu subînțeles.

– Greșești, îmi spunea ceva despre o piesă de teatru nouă, îl puse la punct senatorul care nu avea chef să-l vorbească de rău pe vechiul său prieten. De fapt, cred că tu nu ți-ai putut permite s-o vezi... cu niște bilete așa de scumpe!

– Ba am văzut-o chiar aseară, spuse celălalt cu mare satisfacție în glas și cu o sclipire de mândrie în priviri,

după care scoase la iveală plăcuța din bronz a senatorilor, nouă nouță, care le dădea dreptul să ocupe un loc rezervat în primele rânduri la teatrul lui Marcellus. Prin urmare, Tocullus fusese primit printre senatori și acum se afla pe picior de egalitate cu numele cele mai ilustre ale Romei. „Dacă nu pentru altceva, dobândirea laticlavei poate că l-ar fi putut îndemna să-și comande o togă mai ca lumea", se gândi Aurelius, în timp ce se așeza comod pe tricliniumul moale.

În clipa aceea, stăpânul casei vărsă câteva picături de vin pe pardoseală, ca invocație către zei, și dădu semnalul de începere a banchetului. Îndată după aceea fură aduse platourile cu *gustatio*: stridii, midii, melci hrăniți cu ierburi aromatice, măsline grecești și pâine de Picenum; totul printre adevărate mormane de salată condimentată cu usturoi și cu tarhon. Publius Aurelius gustă cu mare poftă din aperitive, admirând priveliștea pe care frumoasa Corellia, așezată comod lângă soțul ei, o oferea cu generozitate tuturor comesenilor.

– Se spune că soția lui Metronius își cam face de cap cu noul Mare slujitor al lui Jupiter, Flamen, cel care oficiază căsătoriile, insinuă alături de el respectabila Domitilla, rivala Pomponiei la titlul de cea mai bine informată matroană a Urbei. Senatorul, care în toți anii petrecuți alături de prea iscoditoarea sa prietenă învățase cât de importante pot fi uneori bârfele, ciuli urechea gata să asculte cât mai multe de la vecina sa.

– Ai văzut ce togă are Tocullus? remarcă un alt comesean. De o croială atât de veche încât aș putea jura că este tot aceea pe care o purta și tatăl lui acum cincizeci de ani, la ședințele Senatului. Doar un zgârcit ca el ar îndrăzni să calce în casa unui consul îmbrăcat într-un asemenea hal!

În vremea aceasta, servitorii aduceau fripturile și, în mijlocul marelui *oechus* în care se mânca și se bea din belșug, apăruseră dansatoarele lui Gades ca să-i înveselească pe musafiri cu piruetele lor pe ritmul clopoțeilor și al tamburinelor. Chiar când îi făcea un compliment de complezență Domitillei, simți o atingere ușoară pe braț.

– Încetează să mai pui monopol pe toate femeile de față, Aurelius, pentru că s-ar putea ca musafirii ceilalți să se supere că te-am invitat, îl mustră în glumă Corellia, după care îl luă de braț ca să-l scoată din cazanul acela al bârfelor care dădea în clocot.

Adulmecând un prilej tocmai bun pentru o nouă bârfă de soi, matroana de lângă el dădu să se ia după ei, dar tocmai în momentul acela un valet neîndemânatic se împiedică din senin în dreptul mesei și conținutul amforei cu miere pe care o aducea se revărsă ca un râu ieșit din matcă pe *palla* de mătase a femeii.

– Iartă-mă, *kyria*, pentru neatenție! se scuză servitorul, speriat, și Aurelius zâmbi recunoscând accentul alexandrin al lui Castor, inegalabilul său secretar, care îi sărise astfel în ajutor. După câteva clipe, senatorul se plimba prin peristil alături de prima doamnă a Romei, întrebându-se în sinea sa cum ar fi fost cel mai bine să procedeze.

– Ei, dar uite-l, în sfârșit, pe Valerius! exclamă Aurelius pe neașteptate, observându-l în atrium pe general la brațul unei femei impunătoare căreia nu i se puteau distinge decât pletele negre adunate la ceafă într-un coc împletit cu măiestrie. Valerius nu se schimbase prea mult în ultimii doi ani, constată patricianul, privindu-l cu atenție: aceiași ochi înfundați în orbite și mereu la pândă, aceleași maxilare proeminente ca semn al unei voințe de fier, același mod de a-și încovoia spinarea ca

și cum și-ar fi cerut scuze pentru statura sa neobișnuit de înaltă.

Comandantul veni de îndată lângă el.

– Cât timp a trecut, Aurelius! spuse el cu emoție în glas.

– Te întorci acasă încărcat de glorie; se spune că vei avea parte de ovațiile romanilor... și asta numai pentru că, în zilele noastre, adevăratul triumf al gloriei nu poate reveni decât împăratului! îl complimentă patricianul.

– Dac-ai ști câte aș avea să-ți povestesc... Dar nu aici, cu atâta lume în jur. Hai să ne vedem doar noi doi într-una din zilele astea!

În momentul acela, femeia care-l însoțea întoarse capul, lăsând să se vadă un profil perfect desenat, sprâncene dese cu o linie plină de hotărâre și o frunte înaltă, mândră, pe care Publius Aurelius ar fi putut-o recunoaște dintr-o mie. Patricianul simți un fior pe șira spinării și-și mușcă buzele, ca și cum ar fi văzut o fantomă. Nu mai avu timp să deschidă gura pentru că perechea aceea dispăru în mulțimea de invitați.

Corellia îl trase nerăbdătoare de cutele togii.

– Vreau să-ți arăt ceva, Aurelius. Știind că te pricepi la artă, soțul meu te roagă să apreciezi valoarea unei lucrări etrusce din bronz care i-a fost oferită de un anticar de pe *Septa Iulia*, spuse ea pe un ton vesel, conducându-l pe senatorul destul de surprins către încăperile mai retrase ale casei, acolo unde muzica și larma petrecerii ajungeau mult atenuate.

Corellia deschise ușa cu ornamente decupate în lemn care dădea înspre tablinum și-l conduse pe musafir în penumbra slab luminată de reflexele torțelor de dincolo de ușă. Făcuse doar câțiva pași când căzu pe neașteptate, scoțând un strigăt înăbușit. Aurelius se grăbi s-o ridice de pe jos.

– Te-ai lovit? întrebă el îngrijorat, nu fără a constata că, încercând să se ridice, matroana zăbovise în brațele sale ceva mai mult decât ar fi fost necesar.

„*Ars amandi*, partea a treia", își aminti senatorul care cunoștea din scoarță în scoarță faimosul manual de seducție al lui Ovidius, *praeceptor lascivi amoris* devenit acum cel mai citit autor din Roma.

– Mâine, îi șopti fără întârziere matroanei. La ora a cincea, în fața templului lui Esculap de pe insula Tiberina. Acolo o să te aștepte o lectică fără nici un semn distinctiv. Purtătorii mei știu unde să meargă.

– Nu înțeleg, îi răspunse Corellia.

– Ba ai înțeles foarte bine, o asigură patricianul, sigur pe el.

– Ce nerușinare incredibilă! exclamă femeia, îndepărtându-se brusc de el.

Chiar în clipa aceea se auzi de pe coridor vocea puțin agitată a lui Paulus Metronius.

– Corellia, ești aici?

Aurelius se grăbi să se ascundă în spatele unei perdele, în timp ce femeia se grăbea să-l întâmpine pe soțul său.

– Lasă-mă numai puțin ca să mă schimb de haine, Paulus, cele cu care am fost îmbrăcată sunt leoarcă de sudoare...

– Nu te grăbi, draga mea... Nu cumva ai văzut din întâmplare pe unde s-o fi ascuns senatorul Statius? Trebuie să vorbesc neapărat cu el.

– L-am văzut în tricliniumul de vară, într-un grup de matroane.

– Ai grijă cum te porți cu el, te rog frumos, este un om cu mare putere. Nu te apropia, totuși, prea mult de el; are faimă de mare crai și s-ar putea să interpreteze greșit politețea ta.

– Fii liniștit, o să am eu grijă să-l țin la distanță, îl asigură soția în timp ce-i arăta senatorului un coridor îngust prin care se putea strecura neobservat afară.

După câteva clipe, Publius Aurelius se întorcea în sala mare, exact la timp pentru ca Metronius să-l observe întreținându-se cu un cârd de cucoane pline de bijuterii.

– Aș vrea să schimb câteva cuvinte cu tine, Aurelius. Poți să vii cu mine? spuse consulul, conducându-l într-un ungher mai liniștit.

După câteva clipe, cei doi stăteau în fața unei mese mari din marmură neagră, plină de papirusuri făcute sul.

– Dacă socotelile mele nu mă înșeală, Publius Aurelius, ai patruzeci și trei de ani, începu Paulus Metronius, abordând un subiect pe care senatorul prefera să-l treacă sub tăcere.

– Încă nu i-am împlinit, precizează patricianul.

– Te-ai căsătorit o singură dată, când aveai doar puțin peste douăzeci de ani, cu o femeie mai în vârstă decât tine, aflată la a treia căsătorie...

– Am ajunse la certuri interminabile când ea încă mai purta un *flammeum* nupțial, îi explică Aurelius interlocutorului său, cu un aer destul de indispus, dat fiind că nu-i făcea nici o plăcere să-și aducă aminte de scurta sa căsătorie cu Flaminia.

– De mulți ani duci, prin urmare, o viață tristă și neîmplinită...

Senatorul care era, însă, foarte mulțumit de existența sa comodă, de epicureu bogat – o existență mult înfrumusețată de cărți, servitori, prieteni și de o mulțime de femei frumoase – îndreptă spre consul o privire plină de uimire.

– După cum știi, la palat nu sunt văzuți cu ochi buni aristocrații care refuză să se însoare... intră în subiect Paulus Metronius.

– Plătesc o taxă foarte mare pe celibat tocmai ca să am parte de acest privilegiu, precizează Aurelius.

– De ce trebuie să risipești atâția bani, când ai putea să te bucuri de tovărășia plăcută a cuiva?

– Nu mă simt singur, Metronius; sub acoperișul meu trăiesc aproape o sută cincizeci de sclavi.

– Sigur, așa este... dar cine te susține la necaz, cine te îmbărbătează în clipele grele?

Patricianul simți un fior de gheață de-a lungul șirei spinării. De fapt, începea să înțeleagă unde voia să ajungă interlocutorul său.

– Hai să lămurim încă de la început un lucru, căută el să pună capăt discuției încă din prima clipă. Nu simt câtuși de puțin nevoia unei soții.

– Vrei să spui că îți sunt de ajuns cele ale altora? exclamă Metronius cu un rânjet de complicitate masculină care nu-i plăcu deloc senatorului. Consoarta colegului tău Lentulus, nobila Lollia Antonina... ah, era să uit de frageda soție a bancherului Corvinus... continuă Paulus, bătându-l complice cu mâna pe umăr. „Și, cât de repede, va veni și rândul soției consulului abia numit", adăugă în sinea sa Aurelius care începea chiar să se amuze.

– Orice-ar fi, Paulus Metronius, îți răspund că nu și n-are rost să mai discutăm despre așa ceva.

– Nici măcar dacă ar fi vorba despre o femeie elegantă, cultă, înrudită dinspre mamă cu familia imperială? Vorbesc despre nepoata mea, Gaia Valeria, care, după cum probabil știi, a rămas de curând văduvă.

– Vrei să spui sora generalului Marcus Valerius Cepion? exclamă Aurelius ceva mai liniștit: iată așadar pe cine văzuse mai devreme, atunci când avusese impresia că în fața ochilor îi apăruse o fantasmă! Ea este la curent cu toată povestea asta?

– Nu văd ce motive ar avea să se opună; tu ești o partidă excepțională... Prin urmare, ce să-i spun generalului?

– Inventează ceva, un motiv oarecare, spune-i că sunt îndrăgostit de o altă femeie, îi răspunse patricianul care începuse să se plictisească de un asemenea subiect.

Consulul clătină din cap.

– Gaia Valeria este tipul soției de modă veche, gata să treacă peste o hârjoană cu slujnicele, să accepte prezența unor curtezane sub acoperișul său și să se prefacă la urma urmelor că nu-și vede soțul făcând curte în văzul lumii altor femei... Gândește-te, Statius, o asemenea femeie, educată după vechile noastre tradiții, ți-ar lăsa o libertate deplină. Gaia Valeria este discreția personificată, vorbește la perfecție greaca și latina, a citit operele clasicilor și este apreciată ca fiind o poetă de talent. În plus, este și foarte frumoasă.

– Bine, atunci amintește-i, dimpotrivă, cât sunt eu de arogant, antipatic și ursuz, răbufni Aurelius, din ce în ce mai iritat. Spune-i că beau de cad lat, umblu cu oameni de cea mai joasă condiție, mă leg de orice femeie care îmi iese în cale și că la mine în casă sclavii sunt extrem de nepoliticoși și s-ar strădui să-i facă zile fripte de dimineață până seara.

– Pe toți zeii, dar de ce? nu se dădu bătut consulul, fără a face nici un efort ca să-și ascundă dezamăgirea.

– Pentru că nu vreau... „Nu vreau și nici nu pot", se gândi patricianul. O să-i explic eu însumi asta lui Valerius: suntem prieteni foarte buni; ba chiar mă miră că el,

cunoscându-mă așa cum mă cunoaște, mi-a putut face o asemenea propunere.

– Ești pe cale să faci o mare greșeală, Publius Aurelius. Și eu eram un inamic înverșunat al căsătoriei înainte de a o întâlni pe Corellia. Acum, însă, mă consider un bărbat fericit, chiar dacă trebuie să păstrez calea cea dreaptă: soția mea are niște principii destul de riguroase în ce privește fidelitatea conjugală!

Aurelius își dori din toată inima ca proaspătul consul să greșească. De altfel, ca să afle asta, nu-i rămânea decât să aștepte ziua următoare.

II

A unsprezecea zi înainte de Calendele lui iunie

Era aproape amiază când Publius Aurelius, ieșind foarte bine dispus din villa de pe Ianicul, se opri să admire Roma lui natală care se întindea până dincolo de Tibru, ca o femeie abia desprinsă din îmbrățișarea iubitului ei. Lăsându-și privirile să alunece de la arene la mărețele bazilici, până pe înălțimile Capitoliului unde țiglele aurite care acopereau templul lui Jupiter străluceau sub razele soarelui, patricianul mulțumi încă o dată mărinimoasei Fortuna care-l făcuse cetățean roman prin naștere, când atâția oameni duceau o viață de câine în barbarie și sclavie.

– Ei, unde sunteți? strigă el, oprindu-se în piață, căutându-i din obișnuință pe credincioșii săi purtători nubieni; își aminti imediat după aceea că-i împrumutase pentru toată ziua lui Antonius Felix, așa că făcu semn unui litiere publice.

Înainte de a se îndrepta către casă, mai aruncă o privire către casa de la marginea orașului, luată pe un preț de nimic de la ministrul Narcisus, datorită unei

șmecherii ingenioase a lui Castor, secretarul său bun la toate, un adevărat maestru în tot felul de matrapazlâcuri. Lucrările de refacere, începute imediat după ce-i găzduise acolo pe nefericiții lăsați fără un acoperiș deasupra capului de revărsarea îngrozitoare a Tibrului, erau încă în toi, dar camerele pentru stăpâni, curate și proaspăt vopsite, erau tocmai bune ca să le întâmpine pe matroanele dornice de o escapadă discretă, ultima dintre ele fiind chiar fermecătoarea soție a consulului care plecase de acolo cu câteva clipe mai devreme.

– Pe Viminal! porunci patricianul și, la scurt timp după aceea, purtătorii ajungeau la insula Tiberină, ocolind prin spatele teatrului lui Marcellus ca să evite aglomerația de pe străzile care duceau la Forumuri. Îndată după aceea intrară pe *Argiletum* și începură să urce pe *Vicus Patricius*, până pe culmea dealului unde, departe de agitația bezmetică a metropolei, se înălța vechea *domus* a familiei Aurelius.

Senatorul Statius coborî din litieră și-și dezmorți fericit oasele. Simțea încă pe trup parfumul Corelliei cu care petrecuse lungile și extrem de plăcutele ceasuri ale acelei dimineți, așa că, atunci când trecu fluierând un cântecel pragul impunătoarei sale *domus* se simțea gata să împartă cu lumea întreagă buna sa dispoziție.

– Te-ai distrat bine, stăpâne? îl întrebă cu un rânjet obraznic Castor.

– Grozav, recunoscu voios Aurelius. Corellia este o femeie foarte plăcută și faptul că este măritată cu Paulus Metronius adaugă și mai mult farmec aventurii; o face, dacă pot spune așa, mai savuroasă... Faptul că înfrunt un pericol cât de mic are asupra mea un efect de-a dreptul stimulator.

– Dacă erai în căutarea unor senzații tari, ai scăpat o ocazie de zile mari: Antonius Felix a fost înjunghiat acum puțin timp pe lângă Forumul lui Augustus, în timp ce cobora din lectica *ta* și purtând hainele *tale*!

– Aurelius, Aurelius dragă, nu te simți bine? strigă Pomponia, intrând în fugă în sufragerie, trecând pe lângă *vigiles* care tocmai ieșeau după ce-l interogaseră pe senator.

Abia atunci când fu sigură că prietenul său nu pățise nimic, matroana se lăsă să cadă pe divan păstrând încă pe chip o expresie îngrozită.

– Am venit până aici în fugă, cu sufletul la gură; se zvonea că ai murit!

– Liniștește-te, *domina*, nu s-a întâmplat nimic: stăpânul are pielea groasă, o calmă secretarul. Am să trimit un servitor să-l liniștească și pe cavalerul Servilius, iubitul vostru consort, și apoi îți pregătesc ceva de băut ca să-ți revii.

– Îți mulțumesc, Castor, dar țin regim, refuză șovăind matroana care îndura cu stoicism o serie de renunțări, încercând să mai scadă în greutate. Medicul nu mi-a dat voie să beau decât apă chioară.

– Apa umflă peste măsură de mult stomacul, vinul, în schimb, absoarbe grăsimile, decretă alexandrinul, pregătindu-i musafirei o cupă cu vin de Falerno, vechi de câțiva ani. Asta o să te ajute să te liniștești, iar între timp Hortensius va termina de pregătit cina.

Publius Aurelius avea un *arhimagirus* care se bucura de faima celui mai priceput bucătar din Urbe, așa că, auzindu-i numele, lacoma Pomponia simți pe dată că-i lasă gura apă.

– Dar, te rog, doar niște salată de lăptuci cu ierburi aromatice tocate mărunt... fu ea de acord după o scurtă ezitare.

– Chiar acesta este condimentul pe care Hortensius îl servește alături de celebrele lui plăcinte cu carne de porc! Și sunt sigur că o să-ți facă plăcere și niște sparanghel murat care și el are darul de a topi grăsimile.

– Da, dar cu condiția să nu aibă nimic alături...

– Sigur, nimic în afară de o duzină de gălbenușuri de ou cu câteva linguri de ulei grecesc din acela de calitate foarte bună, o asigură Castor.

La scurt timp după aceea, Pomponia care abia aștepta să se lase convinsă, lua masa alături de senator în tricliniumul deschis, sub bolta de viță.

– Toată Roma a intrat în panică atunci când s-a dus vestea că avusese loc un atentat la viața unui senator. Din fericire, asasinul și-a greșit ținta: nu că aș avea ceva împotriva bietului Antonius, dar, fie vorba între noi, moartea lui nu mi se pare o pierdere așa mare, îi mărturisi fără nici cea mai mică reținere matroana prinzând puteri după postul îndelungat pe care-l ținuse.

Aurelius se simți stânjenit, pradă chiar unui sentiment de vinovăție față de omul care poate că fusese ucis în locul lui și mărturisi:

– Antonius Felix era foarte cunoscut în Urbe. Va lăsa fără îndoială în urmă multe femei înlăcrimate și în primul rând va suferi soția lui care, după câte am auzit, este chiar însărcinată.

– Văduvă la mai puțin de douăzeci de ani; o să fie o lovitură grea pentru biata fată! fu de acord matroana. Dar, spune-mi, ai idee cine ar fi putut încerca să te ucidă?

Senatorul desfăcu larg brațele.

– N-am absolut nici o bănuială... nu am nici un dușman!

Castor, care tocmai atunci intra aducând un castron cu vin de Setinum încălzit, se porni să râdă cu gura până la urechi.

– Ce ți se pare așa de comic? Știi cumva pe cineva care ar vrea să mă vadă mort? îl întrebă, uluit, senatorul.

– O mulțime de oameni, stăpâne, îi răspunse grecul. Toți cei pe care i-ai luat în râs cu glumele tale sau cărora le-ai sedus nevestele. Nu, *domine*, nu face figura asta mirată, adăugă el după aceea, văzând expresia plină de uimire a lui Aurelius. Știi cum nu se poate de bine că nu ești pe placul multora. În afară de asta, ești prea bogat și chiar dacă ar fi vorba numai de așa ceva, ar fi destul ca să trezească invidia celor din jur; în plus, respecți prea puțin ceea ce concetățenii tăi mai consideră încă a fi valori sacre ca familia, religia, vechile obiceiuri ale strămoșilor și multe alte prostii de felul acesta. Dacă la tot ce ți-am înșirat aici mai adaugi o doză foarte mare de aroganță patriciană și un nemeritat succes la femei, ar trebui să recunoști că există motive din belșug pentru ca lumea să te urască, ba chiar s-ar putea să mai rămână loc și pentru altele.

– Are dreptate Castor; n-are rost să pretinzi că nu s-a întâmplat nimic! se grăbi să adauge Pomponia.

– Mâine mă voi duce să-i prezint condoleanțe lui Tocullus. Între timp ai putea să-mi dai câteva informații despre familia lor? spuse patricianul dându-și seama în același timp că-și dorea ca această crimă să fie o simplă reglare de conturi în care el să nu aibă nici un rol.

În ochii matroanei apăru sclipirea de interes a curiozității ei proverbiale. Se pricepea de minune să afle informații, scandaluri și zvonuri și, deși mai rar, câte un secret – chiar și dintre acelea care proveneau din alcovul Messalinei – punând la treabă o rețea deasă de spionaj formată din slujnice, servitori, croitori și frizeri pe care Pomponia o întreținea pe socoteala ei.

– Totodată, cavalerul Servillius, atât de bun cunoscător al lumii bune din Roma, ne-ar putea spune câte

ceva despre Paulus Metronius, noul consul, propuse secretarul care-l punea pe soțul înșelat în fruntea listei suspecților.

– Dar de ce este nevoie de așa ceva? se miră matroana.

– Dintr-o pură curiozitate, se grăbi Castor să-i abată atenția. Și, dacă aș fi în locul tău, stăpâne, eu nu i-aș slăbi din ochi nici pe Lentulus, pe bancherul Corvinus, pe decanul Senatului, Appius Hostillius, pe ministrul Narcisus și pe mulți alții călcați de tine pe bătături... și nu în ultimul rând pe neîntrecuta noastră împărătească.

– Dacă a fost vreunul dintre ei, n-am nici o șansă de scăpare, recunoscu Aurelius cu o nuanță de resemnare în glas. La Roma, un ucigaș plătit costă mai puțin decât o curtezană de lux.

– Dacă-i pe-așa, dă-le arme sclavilor și nu ieși din casă decât cu o escortă puternică! insistă alexandrinul.

– Nu, Castor, clătină din cap senatorul. Ar fi ca și cum m-aș închide din propria mea voință în temnițele de la Mamertinum. Nu există decât o singură modalitate de a mă apăra: să aflu cine l-a ucis pe Antonius Felix. Prin urmare, să pornim la treabă!

III

A zecea zi înainte de Calendele lui iunie

Casa lui Tocullus de la marginea Suburrei semăna oarecum cu stăpânul ei: scundă și fără nimic care să iasă în evidență, avea totuși un aer de prosperitate orășenească solidă.

Porticul din dreapta și din stânga porții de intrare în curte adăpostea un șir de ateliere și prăvălioare care se înghesuiau fără nici o palmă de spațiu între ele, exploatând fiecare palmă de teren. Cele mai numeroase erau ale bijutierilor, dat fiind că Tocullus era un mare negustor de metale prețioase; nu lipseau însă țesătorii, negustorii de vinuri și chiar o modestă fabricuță de sigilii.

Pe fațada clădirii, vopsită în culoarea teracotei, se întindea ca singur ornament o fâșie lată albastră, în timp ce pe zidurile celelalte nu se vedeau mozaicuri sau fresce ca în alte părți.

Catul de sus avea înspre stradă câteva deschizături înguste, mai mult niște barbacane decât ferestre, de parcă un proprietar gelos s-ar fi pregătit să-i împiedice pe trecătorii dornici să-i încalce intimitatea. Pe latura

stângă a acoperișului din țiglă, de asemenea fără nici un ornament, se înălța un turnuleț bont și cam șui: era începutul unui al doilea etaj rămas neterminat și avea în vârf o mică terasă.

Nubienii puseră jos lectica și Aurelius coborî în fața vestibulului. Senatorul nu putu trece cu vederea înclinația foarte mare înspre înainte a băncii din piatră pentru *clientes* în așteptarea unei *sportula*, ca și cum zgârcitul stăpân al casei ar fi vrut intenționat s-o facă extrem de incomodă și astfel să-i descurajeze pe solicitanți.

„Așadar, Tocullus nu-și dezmințea faima de zgârcit care-i adusese porecla", se gândi Aurelius, ștergându-și sudoarea de pe frunte cu dosul palmei: toga oficială groasă, din lână, pe care fusese nevoit s-o poarte pentru o asemenea ocazie, îl sufoca pur și simplu, iar cizmulițele extrem de incomode, împodobite cu mica semilună de fildeș, îi chinuiau picioarele înfierbântate. Pe de altă parte, ar fi fost de foarte prost gust să prezinte condoleanțe unui senator, chiar proaspăt numit, dacă ar fi purtat sandale deschise sub toga de ceremonie.

– Numele? întrebă portarul, fără să se lase câtuși de puțin intimidat de îmbrăcămintea vizitatorului.

– Publius Aurelius Statius.

Fără să scoată nici o vorbă, tăcutul portar îi arătă ușa către atriumul deja plin ochi de lume.

Toată floarea aristocrației și a cavalerilor își dăduse, parcă, întâlnire în casa lui Tocullus pentru a cinsti memoria lui Antonius Felix, vlăstar al uneia dintre cele mai respectate familii din Roma. Ca atare, aveau cu toții pe chipuri o expresie de politețe solemnă și îngăduitoare care scotea în evidență faptul că doar respectul pentru numele mare al răposatului îi adusese în casa

unui negustor oarecare în vinele căruia curgea sânge de sclav.

Aurelius observă și câțiva colegi din Curie, câțiva bijutieri, dar și destul de mulți străini care, deși nu-l cunoscuseră niciodată pe Antonius, considerau că era o adevărată obligație să-l deplângă, luând parte ei înșiși la somptuosul banchet funebru.

– Se spune că lui Tocullus îi place vinul bun... spuse unul dintre *clientes,* lingându-și buzele de poftă.

– Ai adus *mappa*? îl întrebă cel care se afla lângă el, pregătindu-și basmaua încăpătoare în care avea să îngrămădească resturile de la masă.

– Cum să nu, una zdravănă! îl asigură celălalt, rânjind cu nerăbdare.

La un moment dat în atrium se făcu liniște și stăpânul casei apăru în prag împreună cu văduva lui Antonius, o femeie tânără și cu o înfățișare ștearsă care rămase cu câțiva pași în urma lui.

Pentru această ocazie, Tocullus se îmbrăcase de gală, cu o tunică nou-nouță pe care ieșea în evidență panglica purpurie a laticlavei. Unei priviri de cunoscător, cum era aceea a lui Aurelius, nu-i puteau scăpa unele detalii care nu cadrau cu solemnitatea ținutei: pe toga, abia ieșită din mâinile țesătorului, se mai puteau vedea cutele de când fusese împăturită, în timp ce dincolo de tivul purpuriu apăreau două sandale deschise, cu tălpi groase, de plută.

– Prieteni și concetățeni, începu amfitrionul. Nu știu cum să vă mulțumesc pentru că ați venit în număr atât de mare ca să vă exprimați durerea, alături de mine și de Balbina, pentru această mare nenorocire care s-a abătut asupra noastră. Fratele meu Felix era un om foarte iubit de cei din jur; vă este cunoscută tuturor mărinimia lui ca și entuziasmul plin de bunătate care-l făceau să

ia parte la o mulțime de fapte lăudabile. Din păcate, nu întotdeauna norocul îi ajută pe cei mai buni, astfel că rareori intențiile lui Antonius, puse în practică întotdeauna cu acea mărinimoasă bunăvoință care nu acceptă interese meschine, au avut un succes deplin. Iată de ce fratele meu s-a văzut nevoit de multe ori să vă ceară ajutorul pentru a-i da bani cu împrumut, bani pe care cu siguranță vi i-ar fi înapoiat negreșit dacă Parcele nemiloase nu i-ar fi retezat prea devreme firul vieții. Acum, însă, sarcina stingerii datoriilor sale îi revine celui care vă vorbește și care se obligă să plătească totul oricât de grele sacrificii ar fi nevoit să facă; primul dintre ele este dureroasa renunțare la un banchet funebru prea îmbelșugat, demn de faima regretatului Felix.

– O cuvântare de-a dreptul nobilă! se entuziasmă unul dintre cei de față. Dar nu prea înțeleg ce a vrut să spună...

– Că nu se mănâncă nimic! mârâi tovarășul său, fluturând dezamăgit *mappa* devenită acum inutilă.

– Așa ceva nu se face! făcu ochii mari unul dintre *clientes*. Tradiția cere ca...

– Mitocanul ăsta ajuns senator habar n-are de tradiție!

– Asta nu s-a mai văzut, își bate joc de *mos maiorum*! Un nume de prestigiu din Urbe incinerat pe șest, fără ca prietenii să-i poată lăuda faptele nobile! bombăni un aristocrat scăpătat care sărise peste masa de prânz ca să se poată ghiftui cum se cuvine la un asemenea banchet.

– Calicul ăsta nenorocit calcă în picioare obiceiurile strămoșilor! Măcar acum, când se află printre cei mai de seamă bărbați ai Romei, ar trebui să respecte regulile! protestă un edil, în timp ce în mulțimea invitaților se auzeau murmure tot mai indignate.

Stăpânul casei făcu să înceteze vociferările cu un gest autoritar al mâinii și cei de față tăcură, cu o expresie de concentrare pe chipuri, gata să asculte sfârșitul cuvântării.

– Ca să nu vă reținem prea mult timp de la îndeletnicirile voastre zilnice, prieteni și concetățeni, eu și Balbina ne vom retrage de îndată să suportăm în tăcere durerea pe care prezența voastră a putut s-o ușureze în bună măsură, încheie Tocullus pe un ton calm, pentru ca, după aceea, s-o ia de mână pe cumnata sa și s-o conducă spre încăperile interioare din *domus*.

Pășind solemn, cei doi dispărură fără zăbavă într-o cameră și închiseră imediat ușa în nasul oaspeților încă stupefiați.

– Uite ce se întâmplă când sunt primiți în Senat niște cioflingari cu sânge de sclav! exclamă un nobil ajuns în sapă de lemn.

– Scandalos! strigară cei din jur, în timp ce Aurelius râdea în hohote: uite că Tocullus îi lăsase mofluzi pe nehaliții ăștia, fără să țină seama de nimeni! Fiul acesta al unei foste sclave, intrat în Curie doar datorită mirosului banilor, avea un curaj nebun să-i trateze în felul acela pe țâfnoșii prieteni ai fratelui său!

Nu trecu mult și pe fețele îndureraților oaspeți tristețea obligatorie fu înlocuită rapid de strâmbături disprețuitoare. În numai câteva clipe, în atrium se auzi tropăitul de sandale, cizmulițe, *solae* și *caligae* care se grăbeau către ieșire.

Publius Aurelius nu se mișcă din loc. Stătea încă rezemat de o coloană din cărămizi, când țeasta pleșuvă a lui Tocullus se iți pe ușa peristilului.

– Au plecat corbii ăia?

– Nu toți, spuse Aurelius, ieșind la vedere. Mie nu mi-a fost foame și sper că îi pot prezenta Balbinei condoleanțele mele.

– Ah, tu ești, Publius Aurelius Statius! Te rog să nu-mi faci reproșuri; îmi închipui cât de jalnică ți s-a părut comportarea mea!

– Ca să-ți spun drept, m-am distrat de minune... păcat că n-ai văzut ce fețe aveau unii! Lui Lentulus îi ieșiseră ochii din orbite, Pisones scâncea ca un copilaș mucos căruia cineva îi furase *ientaculum*, iar pretorului Cospo cred că i-a explodat ficatul!

– Așadar, n-ai rămas la urmă ca să-mi faci morală... constată Tocullus, dar se vedea bine că nu-i venea să creadă ce spunea.

– Nu, sigur că nu. Trebuie, totuși, să-ți atrag atenția că ți-ai ridicat în cap jumătate din Roma. Prietenii lui Felix nu-ți vor ierta prea ușor o asemenea ofensă.

– Să fim serioși, Statius, știi și tu foarte bine că mulți au venit aici cu șervetul gata pregătit, fără să aibă nici cea mai vagă idee cine a fost fratele meu: trăgeau nădejde doar să capete o masă gratis. Cât despre ceilalți... ce crezi, o să mă mai primească vreodată în casele lor?

– Fratele tău era prieten cu foarte mulți oameni...

– Iar eu n-am deloc prieteni, asta vrei să spui? Ei bine, ascultă-mă cu atenție: nu-mi pasă câtuși de puțin de gloata aia de puturoși care strâmbă din nas la orice și nu sunt în stare de altceva decât să-și încrețească părul cât mai savant, să recite versuri triviale și să facă pe amorezii cu toate femeile care le ies în cale! Tocullus, așa m-au poreclit, adică hrăpărețul, Tocullus cel bogat, Tocullus zgârcitul. Ei bine, crezi că mă supără așa ceva? Deloc, absolut deloc! Dimpotrivă, sunt atât de mândru de porecla mea, încât am cerut să fie alăturată oficial

numelui meu, ca un *cognomen*. Antonius Tocullus... Peste puțin timp, voi, patricienii, o să-mi spuneți astfel în plină adunare a Senatului!

– Chiar ai cerut asta? întrebă Aurelius privindu-l cu și mai mare atenție pe omulețul acela pipernicit, cu țeasta pleșuvă și fața osoasă în mijlocul căreia străluceau doi ochi șireți, de un albastru intens, culoarea safirului abia șlefuit.

– Sigur că da, nobile coleg! Și acum, dacă nu ți-e foame... făcu celălalt, dornic să-l vadă pe musafir plecând cât mai repede.

– Antonius Tocullus, am venit să-ți spun că-mi pare foarte rău pentru moartea fratelui tău. Știu foarte bine cât era de ușuratic, dar nu merita să-și piardă viața atât de repede și într-un asemenea mod, spuse patricianul pe un ton grav.

Tocullus renunță la intenția sa de a scăpa de musafir și deveni ceva mai amabil.

– Se spune că ar fi fost omorât în locul tău, murmură el.

– Într-adevăr, a fost ucis purtând una din tunicile mele, după ce coborâse din lectica mea.

– Purtătorii tăi nubieni sunt cunoscuți în toată Roma, iar Felix avea o statură asemănătoare cu a ta: din spate, puteați fi confundați foarte ușor.

– Deci este adevărat că a fost lovit din spate, așa cum mi-au spus *vigiles*, constată patricianul.

– O singură dată, cu un obiect subțire și rotunjit, poate o sulă ca aceea folosită de cizmari. Din păcate, nu au existat martori; speram ca purtătorii tăi să fi văzut cum s-a întâmplat.

Aurelius dădu din cap cu părere de rău.

– Felix îi lăsase într-o *popina*, ca să bea câteva cupe cu vin.

– Cheltuitor până în ultima clipă, nu? bombăni Tocullus.

În clipa aceea, draperia dinspre sufragerie se dădu în lături și în atrium intră tânăra văduvă, purtând pe chip eforturile sarcinii și ale suferinței pricinuite de moartea soțului ei.

– Ce-ai să faci acum, Balbina? o întrebă patricianul după ce o salută cu căldură. Felix nu ți-a lăsat mai nimic...

– O să trăiască mai departe în casa asta, normal, răspunse Tocullus, nelăsându-i timp femeii să deschidă gura. Fratele meu i-a cheltuit zestrea în numai câteva luni și de atunci am întreținut-o eu. În ce-o privește, nu se va schimba nimic și, de altfel, Balbina se simte foarte bine aici, nu-i așa, dragă? întrebă el pe un ton care nu admitea replică.

Cu un aer resemnat, cumnata dădu din cap aprobator și patricianul o privi compătimitor: Balbina era tânără, sfioasă și destul de grațioasă, chiar dacă un pic spălăcită. Oare cum va reuși fata asta să trăiască depinzând în toate privințele de severul Tocullus, după ce își unise viața cu un soț, este adevărat, cam flușturatic, dar vesel și de-a dreptul fermecător?

– Du-te și te odihnește, draga mea. În starea ta trebuie să eviți orice efort, spuse Tocullus, îndemnând-o să se retragă și în auzul experimentat al lui Aurelius, invitația aceasta sună ca un ordin.

– Ce se va întâmpla cu copilul? vru să știe patricianul, oarecum îngrijorat.

– Eu nu am avut copii, așa că o să-l adopt eu. Am și hotărât ce nume o să-i dau: Marcus! exclamă el cu un zâmbet sfidător.

– Dar... nu poți face asta, murmură Aurelius, uluit de atâta îndrăzneală. Augustus a interzis ca în *gens* din care faci parte să se mai folosească acel prenume, după ce l-a învins pe rivalul său, Marcus Antonius, în bătălia de la Actium!

– De atunci a curs multă apă pe sub poduri și acum pe tronul imperial se află Claudius, nepotul direct după mamă al generalului învins atunci.

– Te lauzi prin urmare cu rude ilustre! remarcă patricianul pe un ton ironic.

– Nu mă lua în râs, nobile senator: știi bine că unul dintre străbunicii mei era doar un văr îndepărtat al proconsulului, iar celălalt a fost adus la Roma în lanțuri din Lucania, unde se născuse.

– S-ar părea că ești chiar mândru de asemenea origini umile pe care alții se căznesc din răsputeri să le ascundă...

– Nu-mi permit cu nici un chip să uit din ce neam provin. De altfel, chiar dacă aș încerca să fac asta, s-ar gândi alții să mi-o amintească!

– În Roma este mare nevoie de oameni plini de energie și nu are prea mare importanță ai cui fii sau nepoți sunt. Totuși, explică-mi de ce un om ca tine nu vede cu ochi buni acordarea cetățeniei romane locuitorilor din Galia Narbonensis. Am aflat că ai de gând să te opui în Senat acestei măsuri pe care însuși Claudius a propus-o.

– Ei, ar fi prea comod pentru ei, colega! Noi am pornit la început cu tunicile peticite, am muncit, am asudat, am luptat pentru imperiu; și acum, când în sfârșit ne putem bucura de roadele sacrificiilor noastre, uite că ăștia din nord, care sunt încă pe jumătate barbari, vin peste noi ca niște lăcuste, cerând aceleași drepturi ca romanii, fără să ia asupra lor nici o îndatorire!

– Astăzi Roma este lumea întreagă, Tocullus. Umblă pe străzile orașului și o să auzi vorbindu-se feniciana, asiriana, ebraica, siriana și chiar marcomana!

– Pentru tine, nobile senator, este ușor să te porți ca un om deschis, tolerant, gata să accepți fără ezitare aceste vremuri noi. Tu și ceilalți ca tine sunteți dispuși să dăruiți cu amândouă mâinile cetățenia romană, pentru că este doar unul dintre numeroasele voastre privilegii și vă mai rămân destule: prestigiul, puterea, bogăția. Dar încearcă să vorbești cu unul dintre cei care, pentru a deveni *civis romanus*, a trebuit să-și părăsească familia, să lupte ani întregi pe front, să-și trudească mâinile la cele mai grele munci ale câmpului și să vedem dacă o să ai curajul să-i spui că tot ceea ce a obținut prin asemenea sacrificii va fi acum acordat tuturor, fără nici o deosebire și pe gratis! De aceea nu aristocrații sunt aceia care se opun lărgirii dreptului la cetățenie, ci păturile sociale sărace care se bucură de un singur privilegiu și nu au de gând să-l împartă cu niște venetici.

– Roma este mult mai mult decât un oraș, Tocullus; este o cultură, o idee capabilă să unească popoarele din lumea întreagă: în istorie nu a mai existat niciodată ceva asemănător. Toți cei care trăiesc, muncesc și luptă pentru Roma au dreptul să se numească romani.

– Foarte bine, ar trebui să aplici acest principiu sacru chiar cu legiunile tale de sclavi, nobile senator Statius!

– Știi bine că mai este încă nevoie de munca sclavilor; cu toate acestea, la noi sclavia nu este nici imposibil de suportat, nici veșnică și poate că într-o zi, dacă inginerii noștri vor reuși să construiască mașini care să ușureze muncile grele, nu va mai fi nevoie de ea, spuse patricianul, dându-și seama cu mirare că spunea niște lucruri pe care, cu câțiva ani în urmă, le-ar fi considerat de neconceput.

– Și, până atunci, în așteptarea unei societăți mai drepte, tu accepți cu mare plăcere să fii servit de o mulțime de *sclavi!* râse Tocullus, bătându-l cu mâna pe umăr, într-un gest familiar pe care Aurelius nu i-l permitea nici decanului Curiei. Tu erai acela pe care voiau să-l omoare, colega. Acceptă un sfat din partea mea, schimbă aerul: în Urbe clima se face foarte, foarte caldă.

– Foarte bine, pentru că și așa sunt destul de friguros, zâmbi Aurelius și, cu un *Vale* grăbit se despărți de gazdă.

Ieși în stradă și se îndreptă către lectică. Abia când dădea într-o parte perdelușele de pânză, ridică privirile și o văzu pe Balbina în umbra terasei cu teama zugrăvită pe chip.

– Tocullus nu greșea, *domine*, confirma la scurt timp după aceea Castor. Villa ta de pe promontoriul din Pithecusa este bine apărată; dacă se zăvorăște poarta principală, singura cale de acces care mai rămâne este de pe mare. Dacă ne refugiem acolo, îi facem în ciudă ticălosului care colindă pe străzile Urbei, hotărât să-ți înfigă un cuțit între omoplați.

– Prostii: la întoarcere aș fi luat primul la țintă.

– Ce-ai zice atunci de o călătorie mai lungă? N-am mai mers la Alexandria de ani de zile, propuse secretarul, prefăcând-se că-i este dor de orașul său natal. Se spune că Lollia Antonina ar ierna și ea acolo... adăugă după aceea, sperând să-l ispitească pe stăpânul său cu amintirea frumoasei matroane.

– N-am de gând să plec de aici!

– Din cauza Corelliei, nu? Este o femeie plăcută, sunt de acord, totuși... Fillis, vino încoace! îi spuse Castor unei slujnice, aducând-o în fața stăpânului. Ia întoarce-te, dragă hai, întoarce-te, să te vedem mai bine...

– Și ce-i cu asta?

– Ai cele mai frumoase sclave din Roma și-ți poți permite să te bucuri de favorurile oricărei curtezane. Îmi spui și mie ce are sclifosita aia de Corellia în plus față de Fillis a noastră?

– Un soț consul, de exemplu! făcu Aurelius, încercând să glumească.

– Mare încăpățânat! Dacă ai face totul mai cu perdea, fără să faci atâtea valuri, ai scăpa de pericolul de a ajunge înainte de vreme în tenebrele Hadesului sau de acela, la fel de grav, să te trezești în fața Flamenului lui Jupiter, cel care încheie căsătoriile, ținând într-o mână plăcinta tradițională și în cealaltă inelul de cununie!

– Ce tot spui acolo, Castor? se miră senatorul.

– Oh, nimic, doar niște zvonuri care circulă, dar *clientes* au început deja să-și pregătească niște *mappae* cât mai încăpătoare, iar cusătoresele sunt disperate că trebuie să facă față valului de clienți care vor să-și facă haine noi.

– Pe toți zeii, doar nu crezi cu adevărat că eu...

Libertul îl întrerupse de îndată, cu un gest iritat.

– În ceea ce mă privește, o să-mi pară rău că n-o să mai ai parte de serviciile mele, dar mi-am rezervat deja un loc pe prima triremă care pleacă spre Cilicia. Nu am în nici un caz de gând să trăiesc sub același acoperiș cu o femeie austeră și înfumurată care se încăpățânează să facă versuri în grecește, consideră vinul drept o otravă ucigătoare și doarme îmbrăcată din cap până în picioare!

– Vorbești despre Gaia Valeria? întrebă Aurelius, uluit.

– Dar de cine altcineva? Dintre toate matroanele Urbei, nu puteai să găsești una mai puțin antipatică! rânji Castor. De frumoasă este frumoasă, nu zic ba, dar

merge țeapănă de parcă ar fi înghițit o suliță și dacă încerci să schimbi o vorbă cu ea, parcă ai vorbi cu monumentul Pudorii Plebee

– Văd că ai avut mare grijă s-o cunoști. Pe Hercule, când o să încetezi să-ți mai vâri nasul în treburile mele?

– A fost vorba despre o întâlnire cu totul întâmplătoare, îi explică alexandrinul prefăcându-se de-a dreptul umil. Mă aflam în vizită la o slujnică din casă, una Ciria, când stăpâna a dat buzna pe neașteptate în cameră, punând capăt discuției dintre noi. Am profitat de ocazie, desigur, ca să mă prezint ca servitorul și prietenul tău.

Aurelius simți că îi dispare orice urmă de furie. Nimic nu avea un efect mai mare decât un Castor pe picior de război pentru a face orice matroană ceva mai rușinoasă s-o zbughească mâncând pământul.

– Ciria aia mai era încă îmbrăcată cât de cât în momentul în care a intrat stăpâna? întrebă, plin de speranță, patricianul.

– Ca să spun drept, nu era îmbrăcată deloc, *domine*, lucru care, de altfel, a supărat-o destul de tare pe viitoarea ta logodnică, recunoscu libertul.

– Minunat, Castor, asta a fost o lovitură de maestru! Valeria o să se țină la o distanță apreciabilă văzând ce depravați am în jurul meu!

– Te bucuri prea curând de victorie, stăpâne. Întâmplarea asta, chiar dacă a fost așa de stânjenitoare, nu a fost suficientă ca s-o determine pe femeia aceea încăpățânată să renunțe la planul ei bolnav.

– Asta înseamnă că te-ai dus acolo special ca s-o faci să se răzgândească!

– Aș face orice pentru tine, *domine*, fără a pune la socoteală faptul că datorită implicării Ciriei sacrificiul nu a mai fost atât de neplăcut. Dar, vai de mine, cucoana

s-a limitat doar la a mă dojeni, comunicându-mi că nu va îngădui niciodată asemenea relații nelegiuite între sclavii *săi*.

– Oh, divină Afrodita, binefăcătoare Isis, sacră Artemis, individa aia chiar a luat-o în serios! se îngrozi Aurelius.

– Nu cred că este cazul să deranjezi chiar tot Olimpul, stăpâne; ar fi suficient să-i spui pe șleau că-și pierde timpul degeaba... Pentru că așa este, nu? întrebă cu îndoială în glas secretarul.

– Sigur, îl liniști patricianul. Doar că n-aș vrea s-o jignesc. I-am cunoscut pe părinții ei...

– Chiar și pe maică-sa? Credeam că ai fost în suita comandantului Cepion într-o campanie militară, se încruntă grecul.

– Soția generalului, Vera Claudiana, era cu el în Germania. Amândoi au murit în timpul unui asediu îndelungat.

– Din care tu ai scăpat împreună cu doar câțiva dintre camarazi, trase concluzia Castor, gânditor.

– Da. După ce m-am întors acasă, m-am împrietenit la cataramă cu fiul lor, Valerius, care avea cam aceeași vârstă cu mine. Nu mi-o amintesc prea bine pe sora lui.

– Scapă de ea cât de repede poți sau din casa noastră vor începe să fugă cu toții: cu Nefer nu se poate discuta, Paris s-a dus deja la templul Dianei ca să-i ceară ajutor iar Hortensius m-a întrebat dacă nu cunosc vreun mâncău bogat dispus să cumpere un *arhimagirus* bun.

– De când hotărârile unui senator roman depind de cheful bucătarului, al intendentului și al maseuzei? bombăni Aurelius, cam plictisit de toată discuția aceea.

– Ascultă-l pe Tocullus, *domine*, hai să plecăm împreună într-o vacanță la Pithecusa. O să aibă Paris grijă

de casă! îl sfătui libertul care abia aștepta să scape de privirile agere ale neînduplecatului intendent. Pe insulă, departe de conștiinciosul administrator, ar fi avut mână liberă ca să-l manevreze cum știa el mai bine pe stăpân și să-i scoată din cap o eventuală idee a căsătoriei.

– Pentru că veni vorba de Paris, am nevoie de el ca să-mi dea niște informații. Trimite-l repede la mine!

– Așadar, nu plecăm?

– Nici nu mă gândesc! În toiul verii, cu toți vilegiaturiștii care se adună ca sardelele la Baia și de-a lungul coastei, Roma este deosebit de plăcută. Fără a mai pune la socoteală faptul că îndatoririle consulului o vor ține și pe Corellia în oraș toată luna.

– N-ai decât să faci cum crezi, dar, dacă o să te trezești cu un pumnal între coaste, să nu zici că nu te-am pus în gardă! spuse cu năduf Castor, după care ieși în peristil.

IV

A opta zi înainte de Calendele lui iunie

Clivus Argentarius începea să urce pe panta Capitoliului chiar din spatele Forumului lui Caesar, cu care era unit prin mai multe pasaje acoperite. De jur împrejur, pe tarabele celor care dădeau cu împrumut bani și ale zarafilor se auzea zornăitul monedelor izbite de piatra specială pentru verificarea purității metalului: în nici o altă parte a Urbei nu se putea vedea ca acolo sau pe *Via Sacra* din apropiere circulând atâția bani și atâta aur.

Pomponia ședea pe un jilț încăpător în fața tejghelei unui bijutier, ocupată să-și mai împrospăteze *dactyliotheca* în așteptarea momentului în care și-ar fi putut schimba garderoba ca să fie mai potrivită cu niște forme mai zvelte.

– Umblă prin oraș o mulțime de bârfe despre divorțul lui Tocullus, spuse foarte sigură pe sine matroana, în timp ce examina cu priviri critice o pereche de cercei în formă de felinar. Antonius Felix se mutase cu puțin timp înainte de a muri în casa fratelui său când a izbucnit scandalul. S-a vorbit despre adulter, dar Ausonia, soția lui Tocullus, a reușit să plece din casă cu o rentă mică

și cu zestrea neatinsă, explică ea, dând la o parte cerceii, destul de modești, cu un aer plictisit.

Vânzătorul, care scotocise prin toată marfa fără a reuși s-o mulțumească pe cucoana aceea atât de pretențioasă, oftă și puse cerceii la locul lor.

– Arată-mi brățara aceea cu ametist, aceea de pe raftul de sus! ceru matroana pe un ton care nu admitea replică. Bijutierul se cățără cu greu pe tejgheaua plină cu tot felul de zorzoane, fără a-și lua ochii de la degetele pline de inele ale pretențioasei cliente. Avea mulți ani de meserie și învățase că nu trebuia să aibă încredere în nimeni, mai ales în cei bogați, pentru că tocmai ei erau aceia care, crezându-se în afara oricăror bănuieli, mai șterpeleau câte ceva: pentru femeia aceea mătăhăloasă ar fi fost o simplă glumă să strecoare oricât de multe nimicuri printre cutele largi ale *stolei*, atât de largă încât putea înlocui și un *velarium* de la arenele pentru luptele de gladiatori...

– Poftim brățara, spuse în sfârșit vânzătorul, numărând dintr-o singură privire inelele rămase pe tejghea ca să fie sigur că nu rămăseseră mai puține.

– Sclavul triclinar al lui Tocullus, care este prieten cu noua mea *cosmetica*, mi-a povestit în cele mai mici amănunte o întâmplare petrecută cu puțin timp înainte de divorț. Într-o seară, cei doi frați s-au încăierat. Mai întâi au fost vorbe grele și Felix a ajuns pe punctul de a-l lovi pe Tocullus care îl făcuse cerșetor. Balbina plângea în hohote, iar Ausonia era albă ca varul.

– Și, cum s-a terminat totul? vru să știe Aurelius, de-a dreptul curios.

– Din păcate, n-am habar. Exact când era mai interesant, triclinarul a fost surprins trăgând cu urechea la ușă și s-a ales cu cinci lovituri de bici pe spinare.

– Prin urmare, Ausonia era amanta cumnatului său.

– Ce femeie n-ar fi fost tentată de așa ceva? Felix era o frumusețe de bărbat, pe când Tocullus... mă rog, l-ai văzut, nu?

– Mă miră că zgârcitul ăla l-a mai ținut în casă pe fratele său după o asemenea glumă, observă patricianul, și mai ciudat mi se pare că a renunțat la zestrea soției, deși o surprinsese în flagrant de adulter...

– Poate că nu avea dovezi, ci doar niște bănuieli. Sau poate că a preferat să dezlege baierele pungii, decât să aibă faima de încornorat, lucru care la Roma este o povară destul de grea. Oricum, toată povestea a fost trecută sub tăcere și Ausonia a plecat, luând cu ea doar o sclavă bătrână. La scurt timp după aceea, a murit la Baia, din cauza unei indigestii urâte.

Matroana își alesese până la urmă o brățară masivă din aur împodobită cu malahit. Și-o admiră o vreme cum îi stă la încheietura mâinii, după care plăti, în timp ce bietul vânzător răsufla ușurat, ștergându-și fruntea de sudoare.

Senatorul ieși din prăvălie, o însoți pe prietena sa până la lectica elegantă din lemn lăcuit cu care venise și dădu s-o salute.

– Dar cum asta, nu vii la noi la cină? Eu și Servilius ți-am pregătit o surpriză! îl invită Pomponia pe un ton atât de stăruitor, încât patricianului îi fu imposibil să refuze.

– Bine, vin în urma ta, acceptă Aurelius și porni pe sub bolțile pieței către litiera sa pe care o lăsase în Forumul lui Augustus.

Aproape că ajunsese la nubienii săi, când prin mulțimea care viermuia în fața templului lui Marte Răzbunătorul, îl recunoscu de departe pe Marcus Valerius și-i făcu semn

cu mâna, după care se îndreptă spre el cu zâmbetul pe buze.

Generalul îl observă și pe chipul lui apăru o expresie plină de ură.

– Stai departe de mine, Aurelius! șuieră printre dinți. Dacă te apropii prea mult, nu știu ce sunt în stare să fac!

Senatorul înlemni de mirare.

– Ce ai, Valerius, ai înnebunit? spuse el, nedumerit. Doar nu te referi la sora ta, nu-i așa?

– Când mă gândesc că într-o vreme eram gata chiar eu să ți-o dau de soție... mârâi generalul.

– Ce te-a apucat, atunci? Ultima dată când ne-am întâlnit, să fie vreo doi ani de atunci, am petrecut o seară plăcută la curtezana Cinthia și ne-am îmbătat turtă amândoi.

– Se pot întâmpla multe lucruri în doi ani, Statius. Timpul trece repede pentru tine, printre cărți, femei și petreceri. Eu, însă, m-am aflat mereu pe frontul de luptă: acolo nu erau sclave grijulii care să-ți facă toate voile, nici servitori nevăzuți care să fie gata să-ți îndeplinească poruncile, ci doar veterani acoperiți de cicatrice care își pun viața în joc pe câmpul de luptă pentru ca voi și alții de teapa ta să puteți trândăvi în liniște... Dar, așa este, sensibilului senator Statius nu-i place nici măcar să audă vorbindu-se despre război!

Aurelius îl asculta uluit și, în același timp, plin de amărăciune. Nu era prima oară când Valerius îi reproșa lipsa sa de interes pentru vitejia oamenilor de sub arme, dar întotdeauna erau doar niște glume nevinovate, ca între niște prieteni buni care se distrează fiecare luând în râs defectele celuilalt.

– *Nulla salus bello*, războiul nu este o cale de salvare, răspunse în cele din urmă senatorul. Este adevărat, urăsc

acel gust sălbatic al luptei pe care mulți îl găsesc demn de laudă, mai ales când alții sunt cei care suferă din cauza aceasta. Trimite-mă la luptă și o să-mi fac datoria, așa cum am făcut-o cândva, dar să nu-mi pretinzi s-o fac cu plăcere. Mie îmi plac parfumurile, Valerius, iar războiul miroase a sânge, sudoare și murdărie. Războiul pute a moarte!

– Așa că rămâi departe de el, deși te bucuri de roadele lui! îi strigă în față, plin de dispreț, generalul.

Publius Aurelius își stăpânea cu greu furia. Dacă un altul i-ar fi vorbit în felul acesta, l-ar fi luat de beregată și l-ar fi pedepsit aprig pentru asemenea insulte. În fața vechiului său prieten, însă, nu putu riposta, făcând eforturi ca să nu izbucnească. Dar generalul încă nu terminase.

– Serviciul militar al unui soldat roman durează patru luștri, deci nu mai puțin de douăzeci de ani și câteodată chiar mai mult. În Anatolia aveam legionari care luptau de peste douăzeci de ani, iar unii dintre ei fuseseră în Germania sub comanda tatălui meu. Am întâlnit unul ieri seara, chiar aici la Roma. Retius: nu-ți spune nimic numele acesta? spuse el răspicat, privindu-l pe patrician cu asprime.

În zadar căută Aurelius să-și amintească, dar nu reuși să-și aducă aminte de nimeni cu acest nume.

– Nu-mi amintesc, fu el nevoit să recunoască.

– El, din contra, te ține minte cum nu se poate de bine! replică Valerius, în timp ce mâna stângă i se strecura sub tunică, acolo unde orice soldat își ține pregătit în orice clipă pumnalul.

Senatorul îl apucă de braț, de data aceasta cuprins și el de furie.

– Dacă ai de gând să mă lovești cu cuțitul, de data asta ai grijă să nimerești pe cine trebuie. N-aș vrea să fie vreun alt nefericit ca Antonius! șuieră el printre dinți, pe un ton glacial, fără să dea nici un pas înapoi.

Generalul strânse din buze, înciudat.

– O să ai cât de curând vești de la mine, Statius! îl amenință înainte de a se îndepărta.

Încremenit pe treptele din fața templului, împins din toate părțile de trecătorii grăbiți, Aurelius respiră adânc. „Înțeleptul nu-și iese niciodată din fire", își repetă în gând, ca un bun epicureu, „înțeleptul rămâne întotdeauna calm și privește cu detașare nebunia lumii". Nu voia să se enerveze, nu voia să se gândească la Germania. Avea să meargă imediat la Pomponia să se bucure de surpriza promisă de prietena lui...

– Iată-te, în sfârșit. Ne gândeam că nu mai vii! îl întâmpină în vestibul un Servilius deosebit de vioi.

Bravul cavaler, temându-se ca oaspetele său să nu aibă ceva de obiectat, avusese grijă să guste personal din toate amforele cu vin de Ceccinum, Setinum și Ulban care urmau să fie servite la masă, așa că buna sa dispoziție, deja bine cunoscută tuturor, fusese mult stimulată în urma acestei verificări. Alături de el, Pomponia ciripea neobosită, învești mântată într-o tunică de in de un stacojiu atât de strident, încât doar o fetișcană tinerică și trasă prin inel ar fi cutezat s-o poarte.

– Ei bine, unde este surpriza? întrebă senatorul arzând de curiozitate.

– Vino, vino cu mine! îl îndemnă matroana, conducându-l prin exedra în aer liber până la o masă de marmură instalată în fața unor tufe de trandafiri. În jurul mesei se aflau trei paturi largi din piatră, căptușite cu

perne moi și pe unul dintre ele, radiind toată într-un surâs care-i dezvelea puținii dinți rămași în gură, era tolănită focoasa Domitilla, având pe cap o mulțime de bucle în formă de turnulețe peste care, în vârf de tot, trona o coamă impunătoare de păr zburlit.

Aurelius respiră ușurat: surprizele Pomponiei erau imposibil de prevăzut, iar faptul că era vorba doar despre matroana Domitilla avea darul să-l liniștească.

– Dar asta nu-i tot, mai avem și o altă invitată! cotcodăci prietena sa, privindu-l pe sub sprâncene și, în clipa aceea, de după perdeaua peristilului se putu distinge silueta unei alte femei.

– Pe toți zeii Olimpului! gemu senatorul, privind-o pe Valeria care venea înspre el, cu privirile ațintite în pământ și cu un aer rezervat, plin de sfială.

Aurelius luă loc pe unul din paturi, încercând să se poarte cât mai firesc, iar după puțin timp începu să se simtă chiar foarte bine. Stimulată de mâncărurile gustoase și de vinul bun, se înfiripase o conversație plină de o voioșie fără margini, dominată de scânteietoarea Pomponia care se întrecea pe sine într-o mulțime de comentarii politice și bârfe mondene, opinii literare și malițioase glume cu două înțelesuri, toate presărate cu o serie de aluzii la ultimele aventuri amoroase ale neastâmpăratei împărătese Messalina. Senatorul îi ținea cu multă plăcere isonul, punându-i la momentul potrivit cele mai incitante întrebări sau subliniind cu câte o replică sarcastică vorbele de duh ale matroanei.

Totuși, dacă Servilius și Domitilla se distrau de minune, nu același lucru se putea spune despre Valeria. Deschidea gura foarte rar și atunci spunea doar câteva vorbe, ca niște șuvoaie de apă rece căzând peste o vâlvătaie: se vedea bine că libertatea de limbaj a Pomponiei

nu-i cădea bine deloc și, atunci când subiectele erau mai picante, pe chipul său apărea o expresie dezaprobatoare datorită fie rușinii sincere, fie unei simple ipocrizii. Abia când cei de față începură să vorbească despre Antonius, matroana păru să fie mai atentă.

– Un băiat tare drăguț! Fusese oaspetele soțului meu, Herennius, la Gortina, și când m-am întors în Italia, l-am reîntâlnit la Tusculum, în villa consulului. Este limpede că asasinul își greșise victima: Antonius Felix nu merita un asemenea sfârșit îngrozitor! își dădu ea cu părerea.

– Dar ce, eu aș fi meritat? întrebă Aurelius cu un zâmbet acru.

Servilius tuși, încurcat de întorsătura pe care o luase discuția.

– Dragă Publius, arată-i Valeriei grădinile noastre în timp ce sclavii vor strânge resturile de la masă, interveni Pomponia cu o lăudabilă promptitudine.

Mulțumit de faptul că Valeria primise o corecție meritată, senatorul o conduse printre tufele de merișor și începu să-i arate pe rând dragonii, himerele și monștrii mitologici, opere ale iscusitului grădinar Scapola, inventivul servitor pe care senatorul îl împrumutase cu mare plăcere și prietenilor săi.

Dar nici aceste informații din domeniul botanicii nu reușiră să-i smulgă tăcutei matroane decât unele vagi exclamații politicoase.

– Îmi închipui că te bucuri să fii din nou în Urbe, după atâția ani petrecuți în provincie, spuse Aurelius, schimbând vorba.

– Nu cunosc prea multă lume la Roma, recunoscu ea.

– Dar Corellia, soția consulului Paulus Metronius, te-ar putea prezenta multor familii, îi sugeră patricianul.

– Poate, dar, dacă aș fi văzută prea des cu ea, reputația mea nu cred că ar avea de câștigat, răspunse femeia pe un ton rece.

Auzind o asemenea remarcă plină de înfumurare, Aurelius simți că se înfurie și trecu la contraatac: oricât părea de severă, Valeria rămânea tot o femeie... și nici o femeie nu se poate bucura atunci când cineva are numai cuvinte de laudă pentru alta.

– Dar de ce spui asta? Corellia este elegantă și foarte atrăgătoare, îi replică el cu perfidie. Sunt sigur, de exemplu, că ți-ar da bucuroasă unele sfaturi ca să te îmbraci cu lucruri mai puțin demodate. Ea este întotdeauna gata să servească pe oricine...

– Ba chiar prea mult! șuieră printre dinți Valeria și porni cu pași grăbiți către exedră, fără a se mai gândi să-l aștepte.

După o asemenea discuție, cina continuă într-o atmosferă mai mult decât glacială și în scurt timp musafirii își luară rămas bun de la gazde și plecară.

Când Servilius închise ușa de la intrare în urma lui, Aurelius șovăi o clipă în mica piață de la poalele Quirinalului. Pomponia îl rugase s-o conducă acasă pe prietena ei și, dacă ar fi fost vorba despre o libertă sau chiar despre o plebee, senatorul n-ar fi stat pe gânduri și s-ar fi urcat imediat alături de ea în lectică. Valeria, însă, era o persoană din lumea bună și n-ar fi fost potrivit să stea lângă ea, chiar și pe o distanță atât de scurtă... Patricianul aprecie imediat cât de mare era pericolul de a se lovi de susceptibilitatea austerei matroane, comparându-l cu deranjul de a parcurge pe jos urcușul de o milă până pe Viminal. Un asemenea deranj fu mai important, așa că, ridicând din umeri, Aurelius se așeză și el pe pernele lecticii.

– Frumoasă petrecere, nu? spuse el pe un ton neutru.

Valeria dădu din cap aprobator, exprimând prin tăcerea sa dezaprobarea pentru comportamentul bărbatului, contrar regulilor de bună conduită. Ghemuită în colțul opus al lecticii, îl privea pe nepăsătorul său tovarăș de drum cu o neîncredere evidentă, ca și cum n-ar fi fost vorba despre un senator roman, ci de întunecatul Pluton gata să se arunce asupra Proserpinei ca să-și satisfacă poftele cu ea.

O asemenea bănuială nu era absolut deloc justificată, pentru că Aurelius nu avea porniri de felul acesta. Valeria era frumoasă, bineînțeles, cu nasul acela drept și cu trăsături care păreau sculptate în marmură; cu toate acestea, așa cum spunea și Castor, părea să fie mai mult o statuie decât o femeie în carne și oase. Mișcările cumpănite, expresia severă a feței, acea *dignitas* atât de tipic romană care emana din întreaga sa înfățișare, aveau darul de a risipi orice intenție galantă a patricianului care, în consecință, se decise să n-o mai ia în seamă.

Dar Valeria locuia destul de departe și drumul părea că nu se mai sfârșește. Purtătorii coborâră de pe colina pe care locuiau prietenii săi și traversară *Vicus Longus* îndreptându-se către Viminal, ca să evite trecerea prin Suburra. Atunci când trecură prin apropiere de *Vicus Patricius,* doar respectul pe care i-l purta Pomponiei îl opri pe senator să coboare în fața casei sale, lăsând-o pe încrezuta matroană să-și continue drumul de una singură însoțită doar de nubieni.

Merseră astfel într-o tăcere totală, apăsătoare, până ajunseră la poalele Esquilinului.

– Ia te uită, un alt incendiu! exclamă dintr-o dată Valeria, arătând către flăcările care se înălțau printre case.

– În ultima vreme, în cartierul acesta multe case au fost mistuite de foc; oamenii se tem că la mijloc s-ar afla un piroman, îi explică senatorul.

– Roma este un oraș cu adevărat periculos, spuse Valeria, tulburată.

– Orașele seamănă, de fapt, cu femeile: cele mai periculoase sunt și cele mai interesante, cugetă cu voce tare Aurelius, după care o întrebă cu răceală. Din ce cauză fratele tău este așa de pornit împotriva mea?

– Credeam că sunteți prieteni! se miră ea.

– Mă îndoiesc că am mai fi prieteni, îi răspunse patricianul, povestindu-i pe scurt scena din Forumul lui Augustus.

– Nu înțeleg de ce... începu matroana să spună, dar tocmai în clipa aceea unul dintre purtători se împiedică.

Lectica se clătină, aplecându-se mult pe partea stângă, astfel că Valeria, care stătea în colțul opus, ca să se ferească de orice atingere nedorită, fu aruncată peste tovarășul său de drum.

Aurelius îi simți trupul mlădios lipit de al său și, puțin din curiozitate, puțin din obișnuință, nu rezistă impulsului de a o cuprinde în brațe. Ea se smuci brusc, ca și cum ar fi căzut pe o grămadă de jar încins și se cuibări din nou în colțul său, ca un arici făcut ghem în fața botului unei vulpi.

Doisprezece ani de căsătorie, se gândi nedumerit patricianul: ce fel de bărbat putuse să fie acel Herennius dacă văduva lui se purta ca o adolescentă crescută într-un gineceu, departe de freamătul vieții adevărate?

V

A șaptea zi înainte de Calendele lui iunie

În dimineața următoare, în termele casei, Castor ședea pe bordura din marmură a *calidariumului*, turnând din când în când câteva picături de ulei de ienupăr în micul bazin plin cu apă fierbinte în care, cufundat până la bărbie, se bălăcea Aurelius.

– Dacă n-am aflat ceva mai important, cel puțin știu de cine trebuie să mă feresc, spuse senatorul când ieși din apă.

– Nu-i așa simplu, *domine*. Cei care voiau să te omoare trebuie să fi fost cel puțin doi, pentru că generalul are un alibi foarte bun pentru ora la care s-a produs atacul, îl dezamăgi secretarul.

– Da' de unde știi tu? întrebă Aurelius, întinzând brațele în lături pentru ca sclavele să-l poată șterge bine de apă.

– Am intrat în vorbă cu niște indivizi de pe acolo și am aflat că există câțiva pierde-vară care se învârt de dimineața până seara prin bazilica Emilia, ascultând toată ziua pledoariile avocaților. Știi bine că la Roma

un proces zdravăn de corupție atrage mult mai multă lume gură-casă decât orice spectacol de teatru, astfel încât mai mulți dintre ei mi-au spus că în dimineața aceea Valerius se afla în ultimele rânduri, așezat confortabil pe pernele scaunului său portabil ca să-și ia însemnări pe mai multe *pugilares*.

– *Vicus Laci Fundani* nici nu este prea departe de bazilica Emilia: este suficient să traversezi Forumul lui Caesar și pe cel al lui Augustus ca să ajungi acolo. Cât despre martori, știi bine că pot fi cumpărați, îi spuse Aurelius.

– Totuși, Valerius a stat de vorbă și cu Appius Hostillius, decanul Senatului, adăugă Castor, întinzându-i stăpânului ulciorul cu *cervesia* bine răcită din care avusese grijă să se servească și el pe săturate. *Domine*, eu chiar nu pricep de ce te dai peste cap să cauți atât de departe, când ai la îndemână un vinovat perfect: soțul înșelat. Cine ar putea dori mai mult decât Metronius să te vadă în barca lui Caron?

– Prostii! izbucni patricianul. Pe Corellia am cunoscut-o doar cu o seară înainte ca Antonius să fie ucis.

– Și imediat te-ai îndrăgostit. Nu crezi că este ceva ciudat aici?

– O să te mire, Castor, dar multe femei mă găsesc oarecum atrăgător! îl luă peste picior senatorul.

– Dar este foarte clar, *domine*; o pungă bine garnisită ca a ta poate să sucească mintea oricărei femei, îi spuse alexandrinul, având grijă să nu-i dea satisfacție. Chiar ești sigur că nu te-a auzit consulul pe când îi dădeai întâlnire soției lui?

– În cazul ăsta, cum putea să mă confunde cu Antonius? obiectă Aurelius, învelindu-se cu cearceaful uscat.

În camera de masaj îl aștepta frumoasa Nefer, stând dreaptă în mijlocul mozaicului cu flori de pe pardoseală, ca un pistil între o mulțime de petale minunat colorate. Patricianul zâmbi, bucurându-se dinainte de atingerea mâinilor ei pricepute care-l puteau face să uite de ucigași, tâlhari și de alte asemenea secături. Dar secretarul său, căpos ca de obicei, rupse vraja acestei așteptări.

– Poate că și consulul voia să împiedice întâlnirea ta cu Corellia. Eu pariez zece sesterți pe el!

– Știi unde s-ar fi putut afla consulul în momentul crimei? întrebă Aurelius, acceptând pariul.

– Acasă la el. Decanul Hostillius i-a făcut o vizită cu puțin timp înainte de ora a treia, aflându-se în drum spre Forum, ca să-i ceară sprijin pentru o petiție contra imoralității publice. Imediat după aceea, consulul s-a închis în biroul său și n-a mai ieșit de acolo decât spre prânz.

– Cu siguranță, *domus* are și o ieșire dosnică prin care Metronius ar fi putut ieși fără a fi observat.

– Da, dar la ora a patra, un valet i-a servit un *ientaculum*. Sclavul își aduce bine aminte de momentul acela, pentru că tocmai auzise șuierând ceasul cu apă.

– Prin urmare, chiar dacă ar fi reușit să se strecoare neobservat afară din casă, consulul ar fi avut la dispoziție ceva mai mult de o oră ca să se ducă și să se întoarcă din Suburra, reflectă gânditor Aurelius.

– N-ai impresia că ar fi avut timp suficient ca să-l ucidă pe Antonius? aprecie Castor.

– Trebuie să ai dovezi pentru așa ceva... se hotărî senatorul, în timp ce Nefer îl ungea pe piept cu uleiul parfumat pentru masaj. Trimite-i încoace pe nubieni, ce mai aștepți?

– Banii, *domine*. A trebuit să-i strecor șase assos valetului...

– Așa puțin? se miră Aurelius, obișnuit să i se prezinte note de plată astronomice.

– Și cincisprezece sesterți trântorilor ălora care se învârt pe la bazilica Emilia! încheie Castor, cu o expresie îngerească, întinzând mâna hrăpăreață către prada din punga stăpânului.

VI

A șasea zi înainte de Calendele lui iunie

A doua zi, Publius Aurelius ajungea la intrarea pe *Vicus Laci Fundani*, la marginea Suburrei.

Casa lui Metronius se afla pe colina Aventinului, dincolo de Circus Maximus: de acolo, cu puțin timp înainte, Castor îi dăduse pornirea lui Menon, cel mai sprinten și mai iute dintre nubieni, care îi întrecea pe toți frații lui în viteză și rezistență. Lui îi fusese încredințată sarcina de a parcurge cât mai repede posibil traseul pe care consulul ar fi trebuit să meargă pentru a ajunge la locul crimei și să se întoarcă acasă tocmai la timp pentru *ientaculum*.

În cele din urmă, purtătorul apăru asudat și gâfâind la intrarea în Forumul lui Augustus.

– Am întârziat, *domine*, pentru că m-am întâlnit în drum cu alaiul Fecioarelor Vestale! se scuză el, dezamăgit pentru că nu-și putuse pune mai bine în valoare calitățile.

Aurelius știa despre ce era vorba: toată lumea trebuia să dea întâietate carului în care se aflau preotesele, singurul vehicul tras de animale care avea voie să circule

pe străzile Romei, orașul fiind pe timpul zilei o imensă insulă pietonală.

După puțin timp, senatorul, cu ochii ațintiți asupra clepsidrei, îi dădea din nou lui Menon semnalul de pornire. Castor urma să aibă grijă să noteze ora întoarcerii la casa consulului.

Între timp, zăpușeala devenea tot mai apăsătoare în acel început de vară neobișnuit de călduros. Aurelius își șterse cu poala togii sudoarea de pe frunte, părându-i rău de vanitatea nesăbuită care-l făcea să umble cu capul descoperit, în loc să se apere de soare cu atât de urâta pălărie cu boruri largi folosită de majoritatea concetățenilor săi.

Cu un gest rapid făcu să dispară clepsidra printre cutele tunicii jerpelite cu care se deghizase și aruncă o privire în jur, căutând un *thermopolium* în care să-și potolească setea. Chiar într-un colț al pieței, o tejghea de marmură oferea de mâncare și de băut.

– Aveți *cervesia* bine răcită? întrebă Aurelius, fără prea mari speranțe într-un răspuns afirmativ: băutura aceea de un galben deschis era departe de a se bucura în Urbe de aceeași popularitate pe care o avea în Galia, în Iberia și în alte provincii.

– Nu servim decât vin fiert, răspunse cârciumarul, cu o strâmbătură de dispreț spunând multe despre părerea pe care o avea în privința băutorilor de *cervesia*. Drept cine îl lua derbedeul acesta? Părea el un belgian cu mustăți pleoștite? Bine, se născuse la Brixia care într-adevăr nu era prea în sud, dar era totuși unul de dincoace de Alpi, nu un barbar necioplit de dincolo de munți!

– Vin fierbinte? Nu, dă-mi mai bine apă de la fântână.

– Face o jumătate de assos, exageră intenționat cârciumarul. Toți sunt la fel, filfizonii ăștia fără nici o para

chioară – se gândea el – cu obrajii lor proaspăt bărbieriți, pletele parfumate și unghiile bine curățate: se așezau la tejghea, trăncăneau vrute și nevrute, ședeau comod la mesele de la umbră, dar nici vorbă de consumație! Așa că, atunci când Aurelius îi puse în palmă un denarius de argint, sărmanul de el înghiți în sec încurcat: nu încasase decât doi sesterți și nu-i făcea plăcere să recunoască prea ușor că nu putea da restul acelui client ciudat.

– Nu am mărunt; toată lumea vine la mine să schimbe în dimineața asta! se scuză el. Totuși, dacă ai puțină răbdare, pot să te servesc cu un vinișor curat pe care-l țin de rezervă în pivniță. Până atunci, ia loc! spuse cârciumarul, grăbindu-se să șteargă cu grijă banca pe care senatorul se așeză cu grijă ca să n-o sfărâme. După puțin timp, apăru aducând un urcior mic și având în urma lui o servitoare tânără cu un evantai împletit din paie, mai mare decât ea.

– Fă-i un pic de răcoare dânsului, Gratilla! îi porunci sclavei și, devenind brusc amator de sporovăială, se așeză în fața lui Publius Aurelius, cu coatele la o palmă de punga pe care patricianul o așezase la vedere pe masă.

– Ce s-a întâmplat cu individul ăla atacat chiar aici, în piață, a scăpat cu viață? vru să știe senatorul, gata să profite de noua și interesata amabilitate a cârciumarului.

– Da de unde, a murit îndată după aceea. Asta pot să ți-o spun eu care l-am văzut!

– Chiar așa? Și totuși, *vigiles* spun că nu au existat martori, se miră Aurelius.

– Ei, nu sunt nici eu chiar prost, doar nu era să le povestesc totul paznicilor fără să mă cinstească și ei cu ceva! Mie-mi place vinul, nu apa din râu și nu am de gând să mă las aruncat în Tibru! exclamă el nescăpând

din ochi punga cu bani. Chiar aici stătea, în spatele ferestrei, când sărmanul om a sosit și el: avea o togă ultimul răcnet al modei, cu agrafe strălucitoare și cizmulițe noi-nouțe, de m-am mirat să-l văd îmbrăcat așa atât de aproape de Suburra, fără nici un însoțitor. Să fim înțeleși, nu spun că pe aici ar fi mai mulți tâlhari decât în cartierele bogate, dar dacă un individ care arată a fi bogat se plimbă pe sub nasul unuia care abia o scoate la capăt cu banii de pe o zi pe alta, mă rog, înțelegi că... Abia după aceea am aflat că filfizonul acela își lăsase purtătorii cu lectica la *popina* lui Bellona, chiar în spatele caselor ălora. Pe Hercule, zic eu, se poate să fie cineva atât de tâmpit? exclamă cârciumarul, întrerupându-se pe neașteptate. O altă monedă fu de ajuns ca să prindă iar glas.

– Ascultă la mine cum s-au petrecut lucrurile: goleam un vas mare cu vin și, când scot nasul afară pe fereastră, în spatele filfizonului văd apărând un individ înfășurat într-o mantie lungă și neagră, cu o tichie bine îndesată pe cap. Mă întrebam ce fel de boală ar putea să aibă ăla de s-a îmbrăcat așa gros pe o asemenea căldură, când tipul ajunge dintr-o săritură în spatele acelui trecător elegant. Eu am înțeles imediat că vrea să-l atace...

– Și ai început să strigi ca să-l anunți de pericol! îi continuă senatorul fraza.

– Da' cum să fac așa ceva, doar nu eram nebun! Dimpotrivă, mă lipesc binișor de perete ca să nu mă observe: știi, doar din cauză că nu-mi place să beau apă din Tibru... Mă rog, omul cu mantie neagră ridică mâna și îndată filfizonul cade la pământ, în timp ce el dispare pe ulicioară.

Cârciumarul bău o înghițitură zdravănă de vin și continuă.

– Abia atunci am ieșit pe stradă. Nefericitul era trântit la pământ, cu o pată mare și roșie pe togă. Era un spectacol impresionant, crede-mă, chiar și pentru unul ca mine care a văzut multe la viața lui. Sângele atrăgea insectele, muște, albine, țânțari, o mizerie întreagă, iar mortul avea ochii holbați și cu o expresie ciudată, ca și cum se întreba ce i s-o fi întâmplat... și avea dreptate să se întrebe, săracul de el: într-adevăr, nu el trebuia să moară!

– Cum? încremeni patricianul

– Ei, după cum spun *vigiles*, este vorba despre un anume Antonius. Asasinul, însă, l-a strigat pe un alt nume: Aulanos, Ausonios sau cam așa ceva...

– Aurelius, poate? îi sugeră senatorul, simțind o sudoare rece pe spinare.

– Da, da, chiar Aurelius!

– Sacră Afrodita, ești sigur? șopti patricianul, rămânând înmărmurit.

– Cum să nu fiu sigur, sări în sus cârciumarul, ducându-și mâna la piept. Dacă nu mă crezi pe mine, întreabă-le pe florăresele de acolo!

Încă ametit de cele aflate, Aurelius se apropie de taraba cu flori, instalată în fața unei dughene mizerabile. Două femei, semănând incredibil între ele, făceau buchețele mici de albăstrele pe care le aranjau cu mult gust în două vase mari cu apă. Patricianul admiră îndemânarea cu care se mișcau degetele celor două femei, apucând cu grijă tulpinile delicate și legându-le în buchețele cu un fir subțire de cânepă, printr-o singură mișcare, scurtă și rapidă.

– Vrei un buchețel, frumosule? Sunt abia culese! îl întâmpină de îndată fata mai tânără, o brunetică bine

făcută, cu părul împletit într-o coadă groasă, prinsă pe frunte.

– Oh, dar pentru un nobil ca acesta avem ceva mai bun! interveni cealaltă florăreasă, ceva mai în vârstă, dar pieptănată la fel de ciudat.

Femeia se grăbi să-l conducă pe patrician în prăvălie, nu fără a aprecia cu plăcere aspectul sănătos și îngrijit al bărbatului. Tunica modestă și lipsa oricărei podoabe nu puteau s-o înșele cu nici un chip: probabil că era sclavul vreunei familii de nobili, poate chiar un vistiernic sau un contabil, cel puțin dacă judeca după mâinile bine îngrijite și după încălțămintea de foarte bună calitate.

– Avem crini, stânjenei și chiar tufe de trandafiri. De asemenea, știm să împletim coronițe pentru banchete și ghirlande de flori din acelea care se atârnă la gât.

– Bine, fă vreo zece și du-le pe *Vicus Patricius*, la casa familiei Aurelius.

Femeia zâmbi mulțumită: așadar, bărbatul acela locuia în marea *domus* a senatorului Statius, bogatul patrician cu faimă de excentric pe care cineva încercase să-l ucidă zilele trecute. Vizita unui slujbaș din casa unui asemenea nobil putea fi un mare noroc pentru ea și pentru fiica ei, așa că nu trebuiau să scape o astfel de ocazie...

– Eu sunt Zenobia, iar pe bobocul ăla de fată o cheamă Asteria. Dar nu sta aici să te înfierbânte soarele, vino înăuntru că e mai răcoare! îl invită, politicoasă, femeia.

– Știi ceva despre omul acela care a fost ucis aici, în fața voastră? întrebă senatorul după ce intră în sărăcăcioasa prăvălie.

– Eu n-am văzut tot ce s-a întâmplat, dar cârciumarul de colo a fost de față și mi-a povestit și mie: nefericitul

acela mergea liniștit unde avea treabă, când o matahală de om, confundându-l cu senatorul Statius, a sărit pe el și l-a lovit cu cuțitul, îi povesti femeia, fără să spună nimic nou față de ceea ce patricianul aflase deja.

– I-ai auzit vocea? întrebă, agitat. Părea să fie a unui tânăr sau a unui bătrân? Era sonoră sau aspră, groasă sau pițigăiată? Putea să fie a unei femei?

Copleșită de un asemene șir de întrebări, Zenobia începu să șovăie. – Nu știu ce să-ți spun, era o voce ca oricare alta. Ceea ce mi se pare în afară de orice îndoială este că era a unui individ care-l ura de moarte pe stăpânul tău. Pentru că ești un servitor al senatorului, nu-i așa?

– Mă rog, să zicem că trăiesc în casa lui, reuși Aurelius să găsească o explicație. Acum, însă, trebuie să plec. Uite banii pentru flori...

– Stai, tinere domn, mai stai puțin, trebuie să ne cunoaștem mai bine! îl reținu femeia, grăbindu-se să tragă perdeaua prăvăliei. Mai spune-mi ceva despre nobilul Statius. Se spune că ar fi putred de bogat și că se poartă foarte frumos cu servitorii lui. Pe de altă parte, îmi este destul să te privesc pentru a-mi da seama că te duci la terme în fiecare zi și că nu muncești cine știe ce... Ascultă, aș avea să-ți propun o mică afacere: ce-ai spune dacă l-ai convinge pe stăpânul tău să ne cumpere? Noi îi aparținem unui zgârciob nenorocit de ultima speță care a hotărât să închidă prăvălia de flori și pe noi să ne vândă la piața de sclavi. Știi ce ar însemna asta pentru noi? Ar trebui ca eu și Asteria să ne despărțim pentru totdeauna! M-am căznit tare mult ca s-o cresc, nu-i deloc ușor pentru o sclavă să crească o fată până la vârsta asta... Și toată lumea spune că este o fată tare frumoasă. Asteria, ia vino aici!

Ascultătoare, fata își vârî capul pe după perdea.

– Vino să te vadă mai bine omul ăsta cumsecade; să știi că face parte din *familia* senatorului Statius. Este un patrician foarte puternic și ar fi un mare noroc pentru noi dacă am reuși să intrăm în casa lui: n-o să mai petrecem nopțile sub un acoperiș prin care trece apa în voie, n-o să mai mâncăm măruntaiele fiarelor de la circ cu pâinea mucegăită pe care ni le dă nenorocitul acela de stăpân și nici vorbă de bețivani pe care să fim nevoite să-i primim în patul nostru... Se spune că senatorului îi plac femeile frumoase și că are cele mai elegante slujnice din toată Roma. Asteria, ia arată-i dânsului ce picioare frumoase ai! îi porunci fetei.

– Dar, mamă... încercă fata să protesteze.

– Lasă rușinea, fata mea. Dacă nu găsim cât mai curând un protector, o să fii vândută la un bordel și atunci o să fii nevoită să arăți și altceva, nu numai picioarele! exclamă Zenobia, ridicând până la coapse tunica fetei, în timp ce aceasta întorcea capul, roșind până în vârful urechilor. Într-adevăr, picioarele fetei erau drepte și bine făcute, fără nici un defect, aprecie Aurelius care începuse să se amuze de situația aceea atât de echivocă.

– Când o să ai ocazia să vorbești cu *dominus*, încearcă să-i spui cât de frumoasă este Asteria. Important este s-o ia pe ea; eu poate că aș reuși să mă descurc de una singură știind-o pe ea în siguranță. Dacă, din întâmplare, l-ai convinge să ne cumpere pe amândouă... ei, atunci ai fi și tu mulțumit, nu știu dacă mă înțelegi! încheie femeia și în priviri îi străluceau promisiuni fierbinți.

– O să fac tot ce pot, promise Aurelius, zâmbind dintr-un motiv pe care nu-l știa decât el.

Senatorul stătea la masa de abanos din birou, alături de bustul lui Epicur, avându-l în față pe credinciosul său secretar.

– Prin urmare, cred că nu mai există nici o îndoială: voiau, într-adevăr, să te omoare! trase concluzia Castor. Și când te gândești că eu, crezând că asasinul știa pe cine ucide, am mișcat munții și mările din loc ca să-ți fac rost de informații despre averea fraților Antonius...

– Dar nu intendentul nostru trebuia să facă asta? îi aminti Aurelius.

– Oh, nu te poți baza pe Paris, *domine*. Un bărbat care nu bea, nu mănâncă nici o bucățică de carne și nu merge la femei, cu greu poate duce un lucru la bun sfârșit.

– Este un administrator foarte bun, scrupulos și cinstit, îl apără patricianul.

– Prea de tot, după părerea mea! În orice caz, bine că eram eu pe-acolo. Desigur, a fost nevoie să pun la bătaie ceva bănuți, precizează libertul și-i prezentă nota de plată.

– Șaizeci de sesterți, dar ești nebun? Cu o asemenea sumă poate fi coruptă jumătate din Roma, inclusiv liberții imperiali!

– Ei, dar crezi că puteam apela doar la niște sclavi și servitori, pentru care este suficient un ulcior de vin ca să-și dezlege limba! *Nummularii* din Forumul lui Caesar sunt plătiți regește tocmai pentru a nu scoate o vorbă despre afacerile clienților: încălcând secretul bancar, își pun în joc cariera, dacă nu chiar capul.

– Sper cel puțin ca informațiile să-și merite prețul, răbufni Aurelius, deschizând punga.

– Cum să nu, stăpâne. Regretatul Antonius Felix, după cum te așteptai, lasă în urma sa destul de puțin: o

mină de argint în Iberia, părăsită de mulți ani, și o moșie pe un vârf de munte din Samnium, unde nu ajunge nici măcar apa potabilă. În plus, desigur, o mulțime de datorii.

– Cu casa tatălui său ce s-a întâmplat? I-a revenit lui atunci când cei doi frați și-au împărțit moștenirea.

– Ipotecată de la temelii până la acoperiș: Antonius a oferit-o drept garanție pentru una dintre cele mai dezastruoase afaceri ale sale. Aceeași soartă au avut-o și plantațiile întinse de măslini din Creta pe care mama sa le moștenise de la Metellus Creticus, cel care cucerise insula.

– Nu cred că Antonius s-a gândit vreodată să meargă acolo ca să le vadă.

– Și, totuși, acest lucru s-a întâmplat. A stat câtva timp la Gortina, acum doi ani, ca oaspete al guvernatorului Cretei și Cirenei.

– Care, ca să vezi ce întâmplare, era Herennius, răposatul soț al Valeriei. De altfel, în timpul cinei de la Pomponia, ea a spus că l-a cunoscut pe Antonius chiar cu ocazia aceea, observă Aurelius.

– Herennius a avut diferite slujbe în insulă pe vremea lui Tiberius și a cerut să se întoarcă acolo ca ajutor de pretor, atunci când a fost vorba să i se încredințeze o provincie. A rămas în această funcție nu mai puțin de șapte ani, trăind în pretoriul roman asemenea unui satrap oriental. Îți amintești că orașul Gortina a fost ales drept capitală a provinciei pentru că fusese cel mai puțin ostil Romei în timpul faimoasei campanii a lui Metellus Creticus. După trecerea unui secol, este o așezare cu sute de mii de locuitori care se bucură de o mare prosperitate. Sigur, nu se poate compara cu Roma, dar nu lipsesc teatrele și termele, atmosfera este mai relaxată

decât în Urbe și oamenii își pot permite și unele libertăți care aici s-ar putea să nu fie văzute cu ochi buni...

– Unde vrei să ajungi, Castor? O iei pe departe, ca și cum ai fi descoperit de fapt ceva foarte interesant... Un satrap oriental ai spus? Pariez că Herennius se îngrijea să aibă în jurul său numai sclave frumoase!

– Ai pierde, *domine*. Întreținea, însă, un adevărat harem de luptători greci, fără a mai pune la socoteală slăbiciunea sa pentru sucul de mac din Leconia, care pe insula Creta se găsește din belșug și la un preț de nimic...

– Un homosexual tânăr, îndopat cu opium! Uite de ce nu a cerut niciodată să se întoarcă la Roma și uite de ce văduva sa se poartă de parcă n-ar mai fi văzut niciodată un bărbat adevărat!

– De văzut a văzut ea bărbați o mulțime... dar toți erau iubiții soțului ei, desfăcu brațele secretarul.

– Doar n-o să-mi spui că ai aflat toate astea de la *nummularii* din Forumul lui Caesar!

– Nu, sigur că nu. Ciria, slujnica Valeriei, a fost aceea care mi-a povestit tot ce ți-am spus eu acum.

– Nu rupe relația cu fata aia, Castor: este o sursă de informații foarte prețioasă!

– Ai mare dreptate, stăpâne. Mai ales că, pentru a-mi povesti așa ceva, mi-a cerut doar zece sesterți. I-am dat de la mine, *domine*, fiind sigur că o să mi-i dai tu...

Aurelius oftă, întinzându-i încă o monedă.

– Ți-a spus cumva și ce părere avea stăpâna ei despre felul în care se distra soțul ei?

– Se pare că nu făcut niciodată din asta o dramă. Herennius îi satisfăcea toate poftele, doar să fie lăsat în pace cu vânjoșii lui iubiți și toată lumea bună din insulă o trata ca pe o regină: nu-i un lucru de nimic pentru o

fată care avusese ca zestre doar două loturi prăpădite de pământ în Lucania. În palatul Pretoriului roman viața era dulce și în condiții de lux, așa încât Antonius Felix, venit cu gândul să petreacă acolo doar o scurtă perioadă de timp, a rămas pe insulă aproape șase luni. Tocmai în timpul acestei ședere a lui la Gortina l-a prins în mrejele uneia dintre escrocheriile lui pe Valerius, aflat în vizită la cumnatul său, promițându-i caii și harnașamentele necesare pentru Legiunea a șasea.

– Mă și mir că nu a fost decimată! își dădu cu părerea Aurelius.

– N-a fost prea departe de așa ceva, îi răspunse Castor. N-a primit niciodată furniturile promise și Felix al nostru a fost nevoit să-i cedeze generalului toate pământurile pe care le poseda pe insulă, cu titlul de despăgubiri. La scurt timp după aceea, când afacerea furniturilor militare a fost dată uitării, a început să se ocupe de antreprenoriat în folosul comunității și, pentru încheierea unor contracte, a recomandat niște constructori cu o faimă cam dubioasă.

– Câte *insulae* s-au prăbușit din cauza asta? întrebă patricianul.

– Doar un arc de triumf și vreo două poduri fără prea mare importanță; nu destul, prin urmare, pentru ca oficialitățile să-și piardă încrederea în el.

– Îmi închipui că a fost susținut de oameni politici.

– Da, și nu în ultimul rând de Metronius al nostru care i-a încredințat, chiar dacă nu în mod oficial, campania pentru alegerea lui în funcția de consul.

– E de mirare cum de a fost ales! În orice caz, probabil că l-a costat o avere...

– Ia gândește-te puțin, stăpâne: un spectacol impresionant de jocuri în care și-au pierdut viața douăzeci și opt dintre cei mai buni gladiatori și au fost omorâte

sute de fiare exotice; un prânz patriotic din care s-au înfruptat șapte mii de locuitori fără nici o sursă de venit; o donație consistentă pentru comisia funerară a bijutierilor ca să-și atragă sprijin din partea breslei; o donație destul de mare pentru Fecioarele Vestale; cedarea unui număr de prăvălii de la templul lui Isis și a unei grădini pentru orfanii de război, fără a mai pune la socoteală împărțirea gratuită de cereale și miile de *sportulae* bine garnisite pentru *clientes*, înșiră pe nerăsuflate Castor.

– Și asta încă n-ar fi nimic în comparație cu sumele pe care le-a cheltuit pe ascuns ca să cumpere voturi! adăugă Aurelius.

– Totul ca să se împăuneze timp de trei sau patru luni cu titlul de consul! exclamă grecul, plin de dispreț. N-o să înțeleg niciodată ambițiile astea prostești ale romanilor!

– Stai puțin, lucrurile nu stau chiar așa, Castor. Iubirea de patrie și dorința de cumula cât mai multe titluri pentru propriile familii nu sunt singurele motive pentru care romanii își doresc să obțină funcții de prestigiu. Oricât ar părea de redusă puterea oferită, unele magistraturi mai oferă încă dreptul la destule privilegii. Deseori, de exemplu, consulul în funcție se ocupă de lucrările publice...

– Și au puteri nemăsurate în alegerea constructorilor care vor executa lucrările respective. Înțeleg acum! încheie Castor care începuse să vadă mai limpede toate aceste lucruri.

– În plus, după încheierea mandatului, fostul magistrat poate pune foarte ușor mâna pe o provincie, guvernând-o după bunul lui plac. Sigur, nu mai suntem pe timpul republicii, când obținerea unei funcții de consul le dădea celor aleși siguranța că vor întoarce banii cu

lopata. Astăzi, provinciile imperiale sunt administrate direct de reprezentanți ai Cezarului, deși mai rămân câteva, dintre cele încredințate Senatului, din care se poate obține un profit frumușel.

– Prin urmare, ești convins că Metronius a făcut o investiție bună, remarcă secretarul.

– N-aș putea pune mâna în foc; ar trebui să știu câte și ce favoruri s-a obligat să facă în situația în care urma să fie numit. Nu va trece mult timp și va începe întrecerea pentru obținerea contractelor și atunci ne vom putea da seama ce-i poate pielea noului consul!

– Toate astea sunt foarte interesante, stăpâne. Am vorbit despre insula Creta, despre obiceiurile sexuale ale lui Herennius, despre ambițiile Valeriei, despre necazurile lui Antonius și despre manevrele lui Metronius. Am putea continua o vreme cu asemenea subiecte care mie îmi fac plăcere, dar trebuie să-ți amintesc că un ucigaș nemilos umblă nestingherit prin Urbe și are de gând să te elimine.

– Problema noastră este că nu reușesc cu nici un chip să-mi dau seama cine ar putea fi! spuse patricianul, pe un ton dezamăgit.

– Oh, dacă ar fi după cum crezi tu, toată lumea s-ar părea că te iubește: același lucru îl spuneai și despre Valerius. Fiindcă veni vorba, ce i-ai făcut de este atât de furios pe tine? Ai depus mărturie împotriva lui la tribunal sau băncile tale s-au încăpățânat să-i refuze vreun împrumut?

– Nimic din toate astea, răspunse Aurelius.

– Cu alte cuvinte, la mijloc s-ar părea că este o femeie. Hai, *domine*, nu face pe șmecherul cu mine, despre cine este vorba? Soție, fiică sau iubită? îl iscodi indiscretul secretar, în timp ce patricianul clătina din cap.

– Atunci, sora care poate că nici nu este atât de virtuoasă pe cât pare!

– Înainte de a o întâlni din nou în casa consulului, ultima oară o văzusem pe când legăna păpușile.

– O fi... bombăni libertul, nu prea convins.

– Ce-ar fi să-ți mai vezi și tu câteodată doar de treburile tale! îl certă morocănos senatorul dornic să rămână singur.

Obișnuit cu desele schimbări de dispoziție ale stăpânului său, Castor nu spuse nimic și ieși cu pași ușori, strângându-și în pumn cei șaptezeci de sesterți. Paris îi dăduse cincisprezece zarafului iar el cinci Ciriei, așa că avea un câștig curat de o jumătate de aureus. Muncise destul în ziua aceea; după ce ieșea de la baie, avea să se ducă la o partidă de zaruri în *popina* lui Cereres, investind un denarius în vin cu speranța că o va cuceri pe nevasta cârciumarului.

Rămânând singur în micul său birou, Aurelius strânse din buze, tulburat de amintiri. Soție, fiică, iubită. Castor uitase pe cineva, se gândi, și ca să alunge umbra amintirilor își îndreptă privirile către ochii din piatră ai chipului lui Epicur, de parcă ar fi așteptat de la el un răspuns.

Dar, după cum bine se știe, statuile nu pot răspunde niciodată.

VII

A treia zi înainte de Calendele lui iunie

Pe treptele din fața clădirii Curiei, senatorii, învești mântați cu toții în alb și purpuriu, așteptau să intre în sala de ședințe.

– Sărmana Glafira, cine îi va plăti datoriile acum când Antonius a murit? Sigur că nu zgârcitul de Tocullus! exclamă unul dintre demnitari.

– Măcar de-ar face-o zgârie-brânză ăla, dar îți poți închipui cum ar fi ca o curtezană atât de rafinată să ajungă în brațele unui asemenea pocit? rânji cineva de alături, în timp ce Aurelius ciulea urechile fiindcă auzise pomenindu-se numele uneia dintre cele mai faimoase hetaire din Roma.

– Ei, ia uite-l cum vine, plin de demnitatea sa curială! anunță pe un ton batjocoritor un tânăr dichisit fără cusur. Are toga abia cumpărată, se văd încă îndoiturile din pachetul primit de la țesător.

Într-adevăr, Tocullus își făcuse apariția venind pe jos, însoțit doar de un sclav, țeapăn în tunica lui nou-nouță, cu laticlavă. Lepădase sandalele simple și purta acum

cizmulițele cu semilună așa cum cerea regulamentul pentru ședințele oficiale, dar se vedea că nu era obișnuit să poarte asemenea încălțări, pentru că făcea pași mici, ca și cum l-ar fi durut picioarele cumplit.

Senatorii râniră pe ascuns, dându-și coate. Obiceiul era ca toți ceilalți să iasă în întâmpinarea fiecărui senator nou numit pentru a-l felicita cu toată căldura și a-l conduce în aula de ședință, arătându-i locul pe care avea să-l ocupe în permanență. În pofida oricăror reguli, chiar dacă unii, provenind din familii mai puțin nobile, ar fi fost dispuși să treacă peste originea umilă a lui Tocullus, cu toții aveau de gând să-l facă să plătească scump pentru impolitețea de neconceput cu care-i tratase la așa-zisul banchet funerar.

Tocullus aștepta pe primele trepte ale scării largi, puțin dezorientat, fără ca vreunul dintre cei de față să se decidă să-i ureze bun-venit.

Rezemat de tocul ușii, Publius Aurelius îi aruncă o privire semnificativă lui Appius Hostillius, decanul Senatului, îndemnându-l să facă el primul pas, așa cum se obișnuia, dar colegul său întoarse capul în altă parte, prefăcându-se foarte ocupat într-o discuție cu cineva de alături.

„Este posibil oare ca nici măcar unul dintre îngâmfații ăștia să nu se miște din loc?" gândi senatorul. Mulți dintre ei îi datorau bogatului Tocullus grămezi de sesterți, dar chiar cu riscul de a-și vedea contestată o poliță din cauza datoriilor către el, senatorii nu voiau să renunțe la umilirea acelui omuleț care îndrăznise să-i sfideze.

În acest timp, Tocullus stătea în continuare pe loc, printre privirile și chicotelile batjocoritoare, cu o ținută mândră în ciuda staturii sale pipernicite.

Aurelius văzu roșu în fața ochilor. Făcându-și loc prin mulțimea colegilor săi, coborî treptele câte patru o dată și întinse brațul către noul său coleg.

– Bine ai venit în această distinsă adunare, senator Antonius Tocullus, adăugă el imediat, rostind mai apăsat epitetul înjositor adoptat de negustor ca nume oficial. Sunt sigur că te vei simți bine în mijlocul nostru; de multă vreme, Curia nu mai este rezervată doar unui cerc restrâns de aristocrați și, spre folosul tuturor cetățenilor, și-a deschis porțile pentru reprezentanții noilor clase sociale. Uite, ți-l prezint pe senatorul Cassianus: se trage dintr-un gal, adus la Roma ca sclav, în vremea revoltei poporului său... ai străbătut o cale lungă, Cassianus, nu-i așa? Când te gândești că străbunicul tău nu putea pronunța nici măcar un cuvânt în latină! El este Lupercus: se numește așa de la o femeie din neamul lui care lucra în lupanarul din Via Tuscus. Pe Bassus îl cunoști? Pe vremea războaielor civile, familia lui...

– Bine ai venit, bine ai venit! strigă Bassus, grăbindu-se să strângă mâna lui Tocullus înainte ca Aurelius să poată termina ce avea de spus.

În numai câteva clipe, toți senatorii, palizi de indignare, treceau prin fața proaspătului lor coleg, bolborosind printre dinți câteva cuvinte de felicitare. Aurelius intră cu pași sprinteni în aulă și-și ocupă locul obișnuit, fluierând abia auzit un cântecel popular, parcă făcând în ciudă solemnității acelui loc.

Ca de obicei, ședința se anunța a fi lungă și plictisitoare, cu atât mai mult cu cât, în afară de obișnuitele decrete imperiale care trebuiau adoptate cu supunere de întreaga adunare, mai trebuia prezentată moțiunea împotriva imoralității publice și luată hotărârea cine va face ancheta asupra morții lui Antonius.

Împăratul Claudius în persoană propusese într-adevăr ca ancheta privind asasinarea unui patrician dintr-un neam atât de cunoscut să fie luată de la *vigiles* și încredințată

unui magistrat cu rang de senator care să aibă autoritate deplină pentru a-i interoga pe toți suspecții.

Senatorii erau, de altfel, pe deplin conștienți că rolul Curiei în viața politică avea acum o mult prea mică importanță, așa că abia așteptau să-și asume funcții și misiuni prin care să dea impresia că mai însemnau ceva în viața imperiului. Prin urmare, nu mai rămânea decât să fie ales unul dintre numeroșii candidați care erau gata să se ocupe cu plăcere de o asemenea afacere dificilă și spinoasă, de pe urma căreia nu se puteau aștepta decât la o mulțime de neplăceri.

Cu gândul doar la nurii Corelliei, Aurelius nici nu mai asculta dezbaterile, când, în una dintre pompoasele luări de cuvânt ale colegilor săi, i se păru că aude pronunțat propriul său nume.

– ... În consecință, nobili senatori aici de față, pentru a îndeplini misiunea aceasta importantă încredințată nouă de Claudius *Caesar*, nimeni nu mi se pare mai potrivit decât nobilul nostru coleg Publius Aurelius Statius care a mai dus la bun sfârșit asemenea anchete și el însuși este implicat în cazul despre care vorbim, încheia în clipa aceea decanul, cu o expresie de viclenie răutăcioasă pe chip.

Patricianul, care nu se aștepta în nici un caz să fie propus chiar el, sări în picioare ca să refuze o asemenea onoare.

– Vă mulțumesc pentru această favoare deosebită pe care vreți să mi-o acordați, nobili senatori, dar... se strădui el din răsputeri să se eschiveze. De fapt, toți membrii Curiei știau prea bine că, departe de a jindui după funcțiile atât de mult râvnite de colegii săi, Aurelius fugea de ele ca de atingerea unui lepros.

– Susțin propunerea! se ridică în picioare Lentullus.

Dușman neîmpăcat al lui Publius Aurelius din cauza micii aventuri pe care patricianul și-o permisese cu soția lui, bătrânul încornorat abia aștepta clipa în care cuceritorul său coleg avea să dea greș într-o misiune delicată.

– Și eu! strigă Lupercus căruia nu-i căzuse deloc bine povestea cu străbunica lui codoașă.

– Sunt de acord și eu! se auzi glasul lui Bassus, una dintre țintele preferate ale batjocurii lui Aurelius.

Întreaga adunarea izbucni în aplauze furtunoase.

– Ales în unanimitate, prin aplauze, declară decanul. Timp de o clipă, ochii patricianului întâlniră privirea încruntată a lui Tocullus și deslușiră în ea surprindere nu lipsită de o umbră vagă de teamă.

VIII

Ajunul Calendelor lui iunie

– Asta ne mai lipsea! gemu secretarul, luându-se cu mâinile de cap. Cine te-a pus, oh, zei din cer, să iei apărarea unui individ care nici măcar nu-ți este simpatic!

– Idioții care îl umileau nu erau deloc mai buni ca el; fără a mai pune la socoteală că m-am distrat de minune! luă totul în joacă patricianul.

– Așa că acum iluștrii tăi colegi o să te facă să plătești scump: când o să încetezi să te amesteci în lucruri care nu te privesc? bombăni grecul, exasperat.

– Gata, Castor, îl opri Publius Aurelius, mai bine să trecem la treabă: trimite un sclav la curtezana Glafira ca să ceară o întâlnire cu ea.

– Cintiei n-o să-i placă așa ceva, ezită libertul, sperând ca stăpânul său să se răzgândească. De altfel, hetaira cea mai cunoscută și mai scumpă din Roma avea în casă o adevărată cohortă de servitoare foarte frumoase care îi plăceau la nebunie lui Castor...

– Nu-ți face griji, îl liniști senatorul, n-o să am cu ea decât o discuție scurtă. Am aflat că Antonius Felix era unul dintre clienții săi.

– Ai face mai bine să-ți faci rost de o escortă înarmată, în loc să te gândești doar la viața sărmanului Felix! N-ai auzit ce-a spus cârciumarul?

– Dacă, așa cum se pare, victima trebuia să fiu eu, atunci sunt multe probabilități ca vinovatul să fie Valerius, oricât ar părea de imposibil

– Poate că a angajat un ucigaș de profesie...

– O să aflăm în curând; i-am trimis un mesaj, invitându-l aici, ca să discutăm de la bărbat la bărbat.

– Și, după tine, individul ăla ar fi în stare să recunoască doar într-o discuție nevinovată că a ucis un om?

– Nu, dar sper să descopăr până la urmă motivele pentru care mă urăște.

– Eu cred că tu le cunoști deja, stăpâne, afirmă Castor mai serios decât oricând. Dar, dacă de atâția ani de când ne cunoaștem, încă nu ai încredere în mine... adăugă el, ofensat.

– Ca să spun drept, am un suspect. Moartea comandantului Quintus Valerius Cepion, tatăl generalului, a avut loc în niște împrejurări nu prea limpezi. Într-un mod foarte ciudat, a fost atins de o săgeată trasă chiar din cortul său. Eu însumi, însă, de îndată ce m-am întors la Roma, i-am povestit fiului său întâmplarea și el n-a exprimat niciodată vreo nedumerire, cât de mică, asupra celor întâmplate.

– Și acum, după douăzeci de ani, începe așa, pe neașteptate, să te acuze pe tine. Povestea asta nu stă în picioare, *domine*; sunt sigur că îmi mai ascunzi ceva. Oricum, nu înțeleg ce amestec are curtezana: în vremea aceea, ea probabil că abia se născuse!

– Glafira se întâlnea cu Antonius.

– Și ce dacă?

– Eu n-aș fi chiar atât de sigur că asasinul a greșit cu adevărat. Este adevărat că sărmanul Felix, văzut din spate, semăna destul de mult cu mine, dar avea un mers pe care nimeni nu l-ar fi putut confunda cu al meu. Știm că atacatorul l-a urmărit puțin înainte de a-l lovi, astfel încât ar fi trebuit să observe diferența.

– Chiar ești convins de asta, stăpâne? Sunt de acord că ești foarte cunoscut, dar nu poți pretinde ca toată lumea din Suburra să-ți recunoască mersul și să-l deosebească de al altor oameni! obiectă secretarul.

– Dușmanii mei se află în cartierele bogate, nu în Suburra, și mă tem că de astăzi numărul lor a crescut destul de mult. Acum, însă, gata cu trăncăneala: pregătește-mi baia, spune-i lui Hazel că am nevoie să-mi potrivească puțin barba, părul și sprâncenele, iar pe Nefer cheam-o să-mi taie unghiile.

– Câte pregătiri pentru un simplu interogatoriu... bombăni grecul, grăbindu-se să mobilizeze armata de slujnice și băieși care, înarmați cu bureți și perii de baie, brici și *volsellae*, aveau să-l facă pe stăpân cum nu se poate mai prezentabil pentru vizita pe care urma s-o aibă.

Ca să se asigure că întâlnirea cu mult râvnita curtezană va avea loc, Publius Aurelius îi trimisese împreună cu mesajul și tariful pentru întreaga noapte. Citind mesajul, Glafira nu-și putuse reține o exclamație de surpriză: avea să fie o revanșă grozavă asupra sclifositei ăleia de Cintia, dacă îi fura un client atât de generos!

Casa de pe Eschilin a hetairei era plasată cam incomod față de centru; dar poziția izolată, departe de a constitui un dezavantaj, o făcea deosebit de potrivită pentru a primi vizitatori care nu țineau să fie neapărat observați că intră acolo.

În zona aceea a Urbei, prețurile începuseră să crească de la o vreme: până cu câteva zeci de ani în urmă, fusese un cartier rău famat și oarecum deprimant, din cauza unor cimitire părăsite în care, de multe secole, plebea obișnuia să-și îngroape morții. Totuși, de când persoane de vază începuseră să cumpere terenurile de pe colină ca să construiască acolo grădini luxoase, prețul caselor crescuse vizibil și se prevedea că ele ar fi putut urca nemăsurat de mult. Dacă Glafira cumpărase casa la momentul potrivit, înseamnă că era o femeie foarte, foarte pricepută, își spuse Publius Aurelius, intrând în vestibul.

– Stăpâna vine imediat... Tânăra sclavă, cu pielea mai închisă la culoare decât lemnul de nuc, părea să aibă vreo cincisprezece ani și mergea țeapănă ca un par, ținând într-un echilibru precar pe umărul stâng o pisicuță albă minusculă.

Doar câteva clipe îi fură de ajuns lui Aurelius ca să aprecieze bunul gust, dar și prețul, mobilelor: marmură de Carrara peste tot, mobile încrustate manual, perdele fine de in, bibelouri de argint și câteva piese de anticariat, desigur nu din cele de câțiva sesterți care se puteau cumpăra de pe esplanada de la *Saepta Iulia*. Fără îndoială, daruri de la protectori bogați. Glafira nu se descurca rău deloc...

– Bine ai venit, nobile senator, îl întâmpină curtezana, oprindu-se în mijlocul încăperii: un potențial client avea dreptul să aprecieze pe îndelete marfa, fără nici o grabă.

Pretențiosul patrician o cântări din ochi destul de mult timp. Glafira era mai degrabă slabă și cu ochii atât de ciudați, încât cu greu puteau fi definiți ca frumoși: mari, semănând cu cei ai orientalelor, deasupra unor pomeți

proeminenți, cu pupile deschise la culoare, neobișnuite, de un cenușiu neliniștitor care la Roma se credea prin tradiție că ar putea aparține doar vrăjitoarelor.

– Nu degeaba Glafira este totuna cu eleganța, îi făcu un compliment Aurelius pe care îl atrăgeau mai mult fizionomiile excentrice decât cele de o perfecțiune absolută. Femeia era într-un acord deplin cu casa; nimic vulgar, nimic care să amintească de meseria sa trivială: în Urbe, multe matroane ar fi putut lua lecții de bun gust de la ea.

– Ce pot să fac pentru tine? Sunt deja angajată pentru noaptea asta, dar în orice alt moment...

– Am aflat că te întâlneai cu Antonius Felix. Aș vrea să-ți pun câteva întrebări despre el.

– Ai cumpărat cu generozitate timpul meu, nobile senator. Întreabă-mă.

– Cum l-ai cunoscut?

– Paulus Metronius ne-a făcut cunoștință: și el este clientul meu, deși după ce s-a căsătorit din nou vine mai rar la mine.

– Când l-ai văzut ultima oară pe Antonius?

– Cu cinci sau șase zile înainte de a muri, afirmă femeia fără să șovăie, așezându-se pe un mic divan care nu părea câtuși de puțin să fi fost pus acolo doar pentru a face conversație. Se văieta de zgârcenia fratelui său... Apropo, va trebui să mă întâlnesc și cu el: sărmanul Antonius a lăsat niște socoteli neachitate.

– Am mari îndoieli că Tocullus va accepta să bage mâna în pungă și să-ți plătească, îi mărturisi Aurelius pentru ca femeia să nu-și facă iluzii deșarte.

Pe fruntea curtezanei apăru o cută vagă de îngrijorare.

– Oh, ce păcat! Mă bazam pe banii aceia, așa puțini câți erau, ca să-mi plătesc croitoreasa și țesătorul! spuse

ea dezamăgită, ațintind asupra senatorului o privire plină de promisiuni.

„Nu cere nimic, ca o adevărată profesionistă", aprecie Aurelius. „Așteaptă ca bărbatul să spună o sumă."

– Bine, dacă nu mai ai și altceva să-mi spui... o dezamăgi patricianul, dând să plece.

– Așteaptă, doar nu vrei să pleci așa repede! îl opri hetaira, bătând din palme ca să cheme servitoarea. Gustă măcar din licoarea asta de violete pe care o comand special pentru oaspeții mei! Sau preferi vinul de Coo, aromatizat cu apă de mare?

Deși se simțea ispitit de atâtea delicatese, era teribil de însetat, așa că îndrăzni să ceară ceva ciudat.

– Se întâmplă să ai niște *cervesia* bine răcită? întrebă el, punându-și în joc reputația de băutor rafinat.

– *Cervesia*? se îngrozi curtezana. Dar asta este o băutură de-a barbarilor!

– Dar astâmpără setea, îi explică patricianul. N-are importanță, aș lua cu plăcere o cupă cu vinul acela de Coo.

Mica sclavă intră cu o amforă și două cupe din argint bătut.

– Du-te, servesc eu! porunci Glafira, privindu-l pieziș pe musafir. *Cervesia*, gândea revoltată, un fel de zeamă amară de culoarea urinei! Cum putea să-i placă așa ceva senatorului Statius care trecea drept unul dintre bărbații cei mai pretențioși din Roma? Prin urmare, ar fi trebuit să se obișnuiască s-o bea dacă patricianul acela extravagant i-ar fi devenit client. Dar, înainte de orice altceva, trebuia să facă astfel încât bărbatul să fie ispitit de un asemenea lucru, plănui ea, așa că se aplecă tocmai bine pentru a-i arăta senatorului că sânii ei nu aveau nevoie să fie susținuți de nici un fel de *strophium*.

Zăbovind cât mai mult aplecată deasupra lui, dintre sâni îi alunecă un lănțișor subțire și medalionul care era atârnat pe el se legănă încet, aproape atingând obrazul patricianului.

– Foarte frumos ceea ce văd aici! exclamă Aurelius și, când femeia își dădu seama că el vorbea de fapt despre bijuterie, făcu o strâmbătură nemulțumită.

Senatorul privi mai atent medalionul: era o lucrătură foarte fină, întruchipând o albină care se așează din zbor, cu aripile date ușor spre spate. Fiecare detaliu al micii insecte era reprodus exact, cu o minuțiozitate extraordinară, dar inelul care o făcea să atârne pe lanț era îndoit într-un mod destul de grosolan, ca și cum ar fi fost rupt și reparat de mântuială.

În tot acest timp, hetaira încerca să-și ascundă nemulțumirea: faima de afemeiat a acestui Statius era, cu siguranță, falsă, își spunea femeia; cu niște sâni așa de frumoși care puteau fi admirați în voie, tontul acela era interesat doar de medalion! Simțindu-se jignită, se gândi o clipă să scape cât mai în grabă de un vizitator atât de puțin galant, dar se răzgândi imediat: vânzătorul de stofe urma să vină a doua zi să-și ceară banii și la fel aveau să facă și tâmplarul, croitorul, cusătoreasa, bijutierul...

– Mai spune-mi câte ceva despre Antonius, deschise iarăși vorba bărbatul. Am impresia că în ultima vreme venea destul de des pe aici...

– Da, așa este, venea deseori. Ți se pare ciudat, Publius Aurelius? spuse curtezana, pe un ton puțin ironic.

– Deduc din asta că te plăcea foarte mult.

– Chiar prea mult. O femeie cu meseria mea nu-și poate permite să aibă niște iubiți atât de posesivi. Poate că n-ar trebui să spun așa ceva, dar acum bietul om este mort...

– Și, în plus, nici nu și-a plătit datoriile, remarcă Aurelius, cu un surâs.

– Antonius Felix era un bărbat cu mult temperament și o soție foarte așezată ca Balbina nu era în stare să-l satisfacă, continuă hetaira.

– Avea vreun viciu, vreo perversiune? vru să știe senatorul, devenind brusc mai curios.

– Era doar foarte gelos.

– Pe o hetairă? întrebă patricianul pe un ton voit neîncrezător.

– Te miri să auzi așa ceva? îi replică femeia, cam iritată. Mulți bărbați, dacă ar putea, ne-ar lua cu plăcere pe noi în schimbul femeilor cu care sunt însurați, știind foarte bine că făcând asta ar fi mai fericiți și cu mai puține coarne!

Metronius, se gândi imediat senatorul... Metronius care fusese un client credincios al Glafirei, înainte de a se însura cu năbădăioasa Corellia...

– Antonius a lăsat un mare gol în viața mea. Nici nu știu cum am să-l pot înlocui! suspină curtezana, gata să-i ofere patricianului cât mai multe amănunte.

– Ai putea să-ți găsești un alt client în locul lui, îi sugeră Aurelius.

– Ar trebui să fie un bărbat cu totul deosebit... gânguri ea, clipind des. Altceva decât Antonius, aflat mereu la mila unui frate zgârcit și capricios! „Senatorul Statius era putred de bogat", se gândea, „și gata să plătească fără să crâcnească toate datoriile...".

– Mă gândesc la Paris, administratorul meu. Suferă din cauza unei timidități pe care nu și-o poate depăși, o dezamăgi Aurelius.

– Are, cumva, probleme în dormitor? vru să știe Glafira, ca o adevărată expertă în domeniu, fără ca în vocea sa cântătoare să apară vreo notă de supărare.

– Să zicem că nu se decide prea ușor să-i treacă pragul... A încercat chiar și Cintia, dar degeaba!

Hetaira se strâmbă acru când auzi numele rivalei sale.

– Cu mine o să se simtă fără îndoială un adevărat leu. Plata, însă, va fi ceva mai mare pentru că sărmanul Felix m-a lăsat într-o criză de bani teribilă...

– Antonius era prietenul meu, așa că am să plătesc eu. O să vină intendentul ca să aducă banii și așa o să-l poți cunoaște, promise patricianul, pregătindu-se să plece.

– În casa mea, se obișnuiește ca prietenii să fie salutați cu o sărutare, spuse Glafira în prag, înconjurându-i gâtul cu brațele, iar Aurelius răspunse cu suficientă convingere astfel încât femeia hotărî să pună în contul lui Antonius și plata pentru maseuză, parfumier și *cosmetica.*

IX

Calendele lui iunie

În dimineața următoare, senatorul stătea întins pe patul comod din bibliotecă, cufundat în lectura scrierilor lui Temistos, când Paris bătu la ușă și intră în încăpere cu un aer agitat.

– A venit generalul, *domine*. Este întunecat la față ca un slujitor al lui Pluton, anunță intendentul, îngrijorat de posibilitatea ca acel du-te vino de *vigiles* și militari să stârnească bârfele vecinilor.

– Am să-l primesc imediat... Valerius se hotărâse în cele din urmă să clarifice lucrurile, gândi ușurat: odată cunoscute motivele urii sale, echivocul avea să dispară cât de curând.

– În sfârșit! O să-mi spui acum..., începu senatorul când îl văzu apărând în prag. Dar generalul îl întrerupse brusc.

– Publius Aurelius, începu cu un glas voit aspru, am de gând să te dau în judecată pentru asasinarea tatălui meu, Quintus Valerius Cepion, comandant al Legiunii a unsprezecea!

– Cred că glumești! reacționă, uluit, Aurelius.

– Absolut deloc! Am avut întotdeauna multe îndoieli în privința acelei morți atât de neașteptate, dar nu aveam motive să cred că era vorba despre o crimă: tatăl meu era venerat de soldați și eram încredințat că nimeni nu avea nici cel mai mic motiv pentru a-i dori moartea. Apoi, Retius, centurionul despre care ți-am vorbit, mi-a deschis ochii, povestindu-mi o întâmplare care explică totul. Dacă ai uitat-o, am să încerc să ți-o amintesc eu, Aurelius!

În loc de răspuns, patricianul îi întinse o cupă cu vin pe care generalul o refuză cu un gest disprețuitor.

– Legiunea a unsprezecea se afla în locul în care-și construise tabăra când a fost încercuită de barbari. A fost decimată și doar câteva sute de oameni mai rezistau într-o mică fortificație, așteptând întăriri care nu mai soseau. A sosit, în schimb, un trimis special al lui Tiberius Caesar pe lângă comandantul Cepion. Era o faptă de mare curaj să treci printre rândurile germanilor fără a fi capturat, și, totuși, tânărul tribun militar Publius Aurelius Statius reușise... preciză cu o privire răutăcioasă, de parcă ar fi vrut să spună că, în spatele acelei curajoase străpungeri a încercuirii dușmane, probabil că fusese ceva suspect.

Aurelius închise ochii și parcă se revăzu în codrul acela, trăgând după el pas cu pas calul legat la ochi ca să poată trece peste șanțuri adânci, așteptându-se ca dintr-o clipă în alta să audă șuieratul unei sulițe inamice care ar fi pus capăt înainte de vreme misiunii sale.

– Tribunul a fost primit imediat de Quintus Cepion și a vorbit cu el în prezența Verei Claudiana, precum și a doi centurioni, Retius și Asellius. Când a citit ordinul Senatului de a rezista cu orice preț pe poziții, comandantul și-a ieșit din fire.

– Da, acum îmi amintesc de Retius... murmură Aurelius, uluit. Era centurionul care susținea cu ardoare planul de retragere!

– Nu a fost nici o retragere. În noaptea aceea, tatăl meu a murit, ucis de o săgeată care l-a atins pornind chiar din interiorul cortului în care dormea, spuse Valerius.

– Și? Toate astea ți le-am spus eu însumi, îndată ce m-am întors la Roma! exclamă patricianul.

– Sigur, îi replică interlocutorul său. Cu toate acestea ai omis un mic amănunt: numele celui care l-a ucis pe tatăl meu!

– Doar nu crezi cu adevărat că eu aș fi avut vreun rol în asasinarea lui!

– Așteaptă, Publius Aurelius, trebuie să-ți spun și cel mai interesant detaliu! rânji Valerius. Trecuseră deja două zile de la moartea generalului și trupul său fusese incinerat pe rugul funebru, cu toate onorurile. Văduva sa, Vera Claudiana, se închisese în locuința sa, ieșind doar pentru ceremonia funebră, până când, într-o noapte...

Senatorul simți că sângele îi îngheață în vine.

– Într-o noapte, pe când Retius ieșea din schimbul de gardă, a trecut din întâmplare prin fața corpului de comandă și, prin întuneric, a zărit-o pe văduva lui Cepion furișându-se afară din cortul său, intrând după aceea în cortul tribunului, spuse generalul pe nerăsuflate. Un asemenea lucru i s-a părut anormal lui Retius, așa că s-a apropiat. În felul acesta a auzit și a văzut ceea ce se întâmpla.

Generalul făcu un pas înainte și-l apucă pe Aurelius de gulerul tunicii, trăgându-l înspre el ca și cum ar fi vrut să-l ridice de la pământ.

– Mama și tânărul Publius Aurelius Statius se tăvăleau pe pat ca niște animale, iar cadavrul tatălui meu abia fusese incinerat pe rugul funerar! încheie Valerius, alb la față. Oh, sigur, trebuie să fi fost foarte distractiv pentru nobila Vera Claudiana, respectata matroană *univira*, urmașă a unor consuli și cenzori, să se culce cu un băiețandru de aceeași vârstă cu fiul său! Într-adevăr, voi doi făceați o pereche frumoasă... dar înainte de a vă giugiuli, trebuia să-l eliminați pe tatăl meu!

Aurelius nu lăsă ochii în jos și spuse:

– Nu l-am ucis eu, îți dau cuvântul meu de cetățean roman, spuse el, fără să mai adauge nimic.

Valerius se apropie și mai mult de el.

– Timp de douăzeci de ani te-ai prefăcut că-mi ești prieten, te-ai bucurat de toată încrederea mea!

– Ți-am fost prieten și-ți sunt și acum. Cum poți crede că aș fi putut comite o crimă atât de josnică?

– După tot ce am aflat de la Retius, te cred în stare de orice.

– O să-ți demonstrez că greșești. Îți cer doar să-mi dai timpul necesar pentru a găsi dovezi în sprijinul nevinovăției mele, înainte de a târî în mocirla infamiei și memoria mamei tale.

– Cum îndrăznești să-i pronunți numele? După ce că ai sedus-o, ai lăsat-o să moară pe câmpul de luptă, pentru ca nu cumva, într-o zi, pradă remușcărilor, să nu mai poată dezvălui ceea ce se întâmplase. Ai fost foarte prevăzător, nu neg asta: chiar și târfele au câteodată scrupule!

Palma pe care i-o dădu Aurelius pe neașteptate îl surprinse nepregătit, incapabil să riposteze.

– Nu-ți permit să vorbești în felul acesta despre o femeie care și-a dat viața pentru Roma! strigă plin de furie senatorul.

Valerius îi răspunse cu un rânjet disprețuitor.

– Ce curaj pe tine să mă lovești în casa ta, având în jur zeci de servitori gata să te apere! Dar, într-o zi, o să ne întâlnim doar noi doi, față în față, și o să plătești pentru insulta asta!

– Bine, o să plătesc! strigă patricianul, ieșindu-și din fire. N-ai decât să mă dai în judecată și poate că vei obține condamnarea mea. Doar dacă nu preferi să ies fără arme dintr-o lectică...

– Termină cu insinuările astea. Nu-i greu să elimini pe cineva în orașul acesta, sau, chiar mai bine, să angajezi un ucigaș plătit! Dar dacă ai muri în felul acesta, nu s-ar face în nici un caz dreptate: ceea ce vreau eu este să fii purtat pe străzile orașului ca ultimul dintre criminali și să-ți adun capul după ce s-a rostogolit de pe butucul călăului!

– Faci o mare greșeală, Valerius. Lasă-mi un răgaz de o lună ca să-ți aduc dovezile nevinovăției mele... Ai așteptat douăzeci de ani, poți să mai aștepți câteva zile.

– O lună, nici o zi mai mult! La calendele lui iulie înaintez acțiunea de trimitere în judecată! acceptă generalul, pornind imediat către ușă.

Aurelius își prinse capul în mâini și se lăsă cu coatele pe masă, purtat de valul amintirilor...

Tribunul militar Publius Aurelius Statius pornise către cortul comandamentului cuprins de cea mai neplăcută senzație: după ce străbătuse mile întregi printre pericolele venite de la dușmani și cele normale într-un teritoriu mohorât și sălbatic, mai avusese și amara surpriză de a descoperi că în avanposturi nu se mai afla Legiunea a unsprezecea, ci doar rămășițele ei, în total patru centurii suferind de foame și respingând cu mare greutate atacurile dușmanului.

Când ajunse în fața comandantului, salută bătând cu pumnul în piept și îi înmână scrisoarea Senatului, rămânând în picioare în așteptarea unui răspuns.

– Este absurd! strigă Quintus Valerius Cepion ca ieșit din minți. Întăririle vor întârzia, dar mi se ordonă în același timp să apăr pozițiile. Oamenii mei sunt sleiți de puteri, nu mai pot rezista!

Centurionii Retius și Hazelius dădură din cap aprobator, cu o expresie mohorâtă. Cepion aruncă pe masă papirusul făcut sul, înjurând printre dinți.

– Iartă-mi ieșirea, tribunule. Poate că ești obosit, stai să bei ceva împreună cu noi, spuse el după o vreme, pe un ton ceva mai domolit.

Aurelius se lăsă, istovit, să cadă pe o bancă.

În clipa aceea o văzu. Înainta fără să facă nici un zgomot prin semiîntunericul din cort, cu o amforă în mână, ca o servitoare. Fără să rostească nici un cuvânt, le turnă de băut celor patru militari.

Nu era elegantă și nici nu ieșea în evidență prin nimic altceva: putea fi luată drept o sclavă, cu tunica ei din lână grosolană, cu legăturile de pe gambe și cu părul având același fel de nod, dacă în ochi nu i-ar fi scânteiat o mândrie de patriciană care nu avea nevoie de nici un alt semn exterior ca să se impună și o deplină siguranță de sine care aducea a trufie.

– Soția mea, Vera Claudiana... o prezentă generalul. Mi-a fost întotdeauna alături în toate campaniile mele.

– Locul meu este lângă tine, Cepion: *ubi tu Gaius, ego Gaia*, fu răspunsul lapidar al femeii.

„Unde te vei afla tu, Gaius, voi fi și eu, Gaia": formula de jurământ aflată la baza căsătoriei încă din vremurile de demult, când femeia se dăruia unui bărbat pentru tot restul vieții. „Acum, însă, la Roma, lucrurile mergeau

cu totul altfel", se gândi tribunul și matroane *univirae* nu mai existau de o bună bucată de vreme. Fiecare cucoană care făcea parte din aristocrație colecționa cel puțin trei sau patru soți, iar plebeele le imitau și ele după cum puteau. Cât despre fidelitatea conjugală, dacă pe vremuri Aurelius crezuse în așa ceva, primele luni ale căsătoriei lui cu Flaminia îl făcuseră să-și piardă orice iluzie în această privință. Dar probabil că pe Vera Claudiana n-o interesa prea mult ce făceau celelalte femei...

– Prin naștere, Vera face parte din *gens* Claudia, chiar dacă tatăl său a fost adoptat de un membru al familiei Verus, îi explică, mândru, Cepion. Suntem căsătoriți de mai bine de douăzeci de ani și avem doi copii, născuți amândoi în corturi militare: băiatul își face serviciul militar în Gallia, dar în momentul acesta se află la Roma, iar fata, care are doar nouă ani, se află în siguranță, la țară...

Gens Claudia, se gândea Aurelius, era una dintre cele mai vechi și nobile din Roma, aceeași din care făcea parte și Tiberius Caesar... și iată de ce femeia aceea, chiar în straiele acelea sărăcăcioase, părea o adevărată regină!

Generalul păru să-și dea seama că gândurile tribunului zburau către împăratul aflat atât de departe.

– Probabil că Tiberius era, ca de obicei, beat mort atunci când a scris acest decret, afirmă Cepion, lovind cu pumnul în mesajul de pe masă.

– Este aprobat și de Senat! îi atrase atenția Aurelius.

– Dar ce, crezi că senatorii se deranjează să citească ordinele Cezarului, înainte de a le aproba? Știi foarte bine că acum Seianus este acela care aranjează toate ploile la Roma: prostănacul acela bătrân de Tiberius i-a lăsat tot orașul pe mână!

– Și totuși, prefectul Pretoriului... vru să-i explice tribunul.

– Este un fecior de târfă, lacom de sânge și însetat de putere. La Roma, totul merge de-a-ndoaselea de când a murit Germanicus! fu răspunsul plin de revoltă al comandantului.

Aurelius lăsă privirile în jos, nefiind în stare să-l contrazică: îl cunoștea prea puțin pe Elius Seianus a cărui stea se înălțase doar de vreo câteva luni, dar chiar și puținul pe care-l știa era suficient ca să creadă că Valerius Cepion avea, într-adevăr, motive să vorbească astfel. Iar în Urbe se vorbea pe ascuns că în spatele morții generalului Germanicus, trecut în neființă în floarea vârstei și în plină glorie, s-ar fi aflat mâna lui Tiberius și a mamei sale, Livia...

– Nici nu mă gândesc să mă supun ordinului lor! declară hotărât generalul. Ne vom retrage în grupuri mici către vechea frontieră. Germanii n-o să ne pună prea multe piedici, o să vedeți.

– Nu, generale! Legiunea a douăsprezecea va sosi peste puțin timp și, dacă părăsim tabăra aceasta, oamenii aceia nu vor mai avea nici un punct de sprijin! protestă tribunul.

– Oricum n-o să-l aibă! Dacă nu plecăm de aici cât mai repede, o să ne facă una cu pământul!

– În cazul acesta, trebuie să mă întorc imediat ca să-i avertizez! anunță Aurelius.

– O să pleci mâine. N-o să poți reuși dacă nu dormi câteva ore, spuse comandantul.

Dar Publius Aurelius nu plecă: în noaptea aceea, o săgeată inamică, trasă cu o forță neobișnuită, trecu prin pânza cortului în care stătea Cepion, înfigându-i-se direct în coaste. La numai câteva ore după aceea, generalul murea.

După ce dădură onorul cuvenit trupului neînsuflețit al comandantului lor, cele patru centurii rămaseră pe loc, așteptând întăririle, respectând ordinele primite. În fiecare zi se aștepta un atac al dușmanilor, în fiecare seară se mirau cu toții că se mai aflau în viață.

Trecură două zile și atacul nu se produse.

În noaptea aceea, tribunul se zvârcolea în pat, neputând să doarmă cu nici un chip. Cum era posibil, se întreba el, să dorească într-un asemenea hal o femeie doborâtă de durere pentru pierderea soțului ei, o femeie care îi putea fi mamă? Și, cu toate acestea, încă din prima seară nu făcuse altceva decât să viseze la ea, scos din minți de trupul acela care abia se putea întrezări pe sub veșmintele grosolane de lână: nu-i venea să creadă că mai poate simți așa ceva după cei aproape doi ani de căsnicie, plină de peripeții, cu Flaminia, că mai poate cădea pradă unei asemenea patimi...

Trebuia să nu se lase târât de o emotivitate atât de puternică; dacă avea să rămână în viață, după ce ajungea la Roma, s-ar fi dedicat filosofiei, pentru a învăța cum să-și țină sub control instinctele și sentimentele cărora le devenea prea des victimă: durerea, furia, teama, dorința...

În acele clipe, însă, Roma era nespus de departe și el nu reușea să și-o scoată din minte pe Vera Claudiana. Se gândea la ea cu atâta ardoare, încât parcă o vedea aievea în fața ochilor... Nu, nu visa, se gândi el frecându-se la ochi; ea era într-adevăr acolo, în cortul lui!

Întinse brațele către ea și se prăvăliră îmbrățișați pe pat.

X

A patra zi înainte de Nonele lui iunie

A doua zi, Publius Aurelius Statius îl chemă pe Castor în bibliotecă.

– Avem mari necazuri, începu el.

– Știu totul, *domine*, mă aflam în spatele ușii, îl întrerupse imediat secretarul și, de data aceasta, senatorul se abținu să-i mai facă morală pentru obiceiul de a trage cu urechea pe la uși. Asta ne mai lipsea. Era de așteptat ca un simplu ucigaș plătit să fie prea puțin ca să te scoată din joc; era nevoie și de un proces pentru omucidere!

– Credeam că povestea aia era moartă și înmormântată, Castor. Cum puteam să-mi închipui că Valerius îmi va aduce, după douăzeci de ani, o acuzație atât de aiuritoare?

– Prin urmare, încă de atunci aveai meteahna asta de a alerga după nevestele altora și sigur că nu te mulțumeai cu cele ale unor sărăntoci, cum fac oamenii de rând. De altfel, nobilul Publius Aurelius Statius nici nu s-ar fi putut încurca decât de la soția unui consul sau a unui general în sus! Sunt sigur că erai amorezat lulea

de Vera aceea, dacă și astăzi tresari doar când îi auzi numele...

– Mai lasă-mă, Castor, nu vezi că n-ai nici un haz?

Dar alexandrinul se dezlănțuise de-acum și nu se mai putea opri.

– Acum se explică, în sfârșit, antipatia lui Valerius. Moartea tatălui său nu este decât un pretext; el simte nevoia să te învinovățească de tot felul de porcării, ca să înghită gălușca: un om atât de abject încât a fost în stare să se culce cu augusta sa mamă trebuie să fie neapărat cel puțin un asasin!

– Dar sub ce motiv? întrebă patricianul. La Roma, femeile din clasele conducătoare constituie o marfă de schimb prea prețioasă în cadrul alianțelor politice pentru ca o văduvă să rămână astfel mult timp. Copiii s-au obișnuit cu așa ceva și nu mai au nimic de obiectat: o matroană *univira*, credincioasă soțului ei chiar și după moarte, ar însemna astăzi un capital neproductiv nu numai pentru familie, ci și pentru stat, prin urmare este încurajată să se mărite cât mai repede din nou. Încă de acum două secole, faimoasa Cornelia, mama Grahilor, a făcut mare vâlvă când a refuzat să se mărite pentru a doua oară cu regele Egiptului...

– Nu are rost o asemenea comparație, *domine*. După câte știu eu, Cornelia n-a fost găsită vreodată în pat cu un ofițeraș tinerel, de vârsta copiilor săi, îl corectă fără milă Castor.

– Crezi că Valerius m-ar putea urî atât de mult încât să caute să mă ucidă?

– S-ar putea, stăpâne; de la un roman te poți aștepta la orice. Ar fi, însă, ceva care nu-mi dă deloc pace. În ziua în care s-a atentat la viața ta, generalul îți era încă prieten... încercând chiar să ți-o dea de soție pe sora sa!

– Așa este, fu de acord Aurelius. A avut o altă atitudine abia după ce s-a întâlnit cu Retius.

– Iar acum pare hotărât să scape de tine într-un mod curat și elegant, dându-te, cu ajutorul legilor, pe mâna călăului.

– N-o să-l las, Castor.

– Și cum crezi că l-ai putea împiedica? întrebă servitorul, fără a fi prea încrezător.

– O să batem tot orașul căutând supraviețuitori din Legiunea a unsprezecea, cu speranța că vreunul dintre ei ar avea amintiri despre moartea lui Quintus Valerius. Erau cu toții cam cincisprezece; totuși, mulți s-ar putea să fi fost lăsați la vatră sau să fi primit pământ în colonii...

– Prin urmare, s-ar putea afla în Britannia, în Iberia sau pe țărmul Pontului Euxin, asta dacă nu s-au aciuat în vreo oază pierdută prin deșerturile Mauritaniei, spuse, ironic, grecul. Ar putea fi găsiți cu ușurință, chiar dacă nici nu știi cum îi cheamă!

– Totuși, două nume avem: ale centurionilor Retius și Hazelius. Poți începe cu ei.

– Minunat! Mă duc în Forum, îi opresc pe trecători și-i întreb dacă nu cumva ar putea să-mi spună cine lupta în Germania acum douăzeci de ani!

– Câțiva veterani s-ar putea să mai fie încă în serviciu activ. Dacă am folosi porumbei călători ca să trimitem mesaje armatei... continuă stăpânul, prefăcându-se că nu-l ia în seamă.

– Sunt douăzeci și opt de legiuni, răspândite în toată lumea și tu ai la dispoziție doar o lună, calculă scos din sărite libertul. Îmi spui și mie unde crezi că ai putea găsi niște porumbei care să știe drumul? Și chiar dacă i-ai avea și le-ai da drumul, păsările acelea s-ar opri să facă și niște pui înainte de a-ți aduce răspunsul!

– Datorită funcției mele de înalt magistrat, am dreptul să mă folosesc de poșta imperială.

– Perfect adevărat: curierii călare sunt destul de iuți; o să aibă nevoie de numai două luni ca să se ducă și să se întoarcă, iar după aceea nu-ți va mai rămâne decât să-ți chemi martorii din cele patru colțuri ale zării!

– Dacă aș încerca mai bine cu oglinzi? Printr-un sistem de oglinzi așezate în vârful munților, mesajele militare urgente ajung pe front în numai câteva zile...

– Genial! Nu-ți mai rămâne decât să-i ceri lui Claudius *Caesar* să întrerupă toate comunicațiile militare ca să-ți poți transmite tu mesajele personale. Pe de altă parte, la ce-ți servește un prieten împărat, dacă nu-i poți cere să-ți facă o plăcere cât de mică? îl luă în derâdere alexandrinul.

– Poate niște oameni care să alerge în galopul cailor... îndrăzni să spună patricianul, fără prea mult curaj.

– Să nu te uiți cumva la mine, *domine*. Eu am deja fundul bătătorit de cât de mult am stat în latrina publică! îl avertiză, fără cruțare, secretarul.

– Am găsit: Agenor! sări în picioare senatorul, cuprins de o agitație febrilă.

– Cine mai e și ăsta? Nu mi-ai pomenit niciodată de el...

– Era din tribul care ne-a atacat în Germania și, în realitate, se numea Haven, Hagen sau cam așa ceva, un nume greu de pronunțat pe care l-am schimbat imediat. L-am găsit după luptă, ascuns în scorbura unui copac, sperând să scape cu viață. S-a predat imediat, ca un dezertor cuminte, rugându-mă fierbinte să-l iau ca sclav, pentru că, dacă ar fi căzut în mâinile tovarășilor săi, nu i-ar fi fost deloc bine. Când m-am întors la Roma,

l-am lăsat pe una din moșiile mele de lângă Verona. Va fi ușor să-l găsesc cu ajutorul porumbeilor.

– Și la ce te poate ajuta el?

– Poate că își amintește ceva despre arcașul care a tras săgeata din cortul lui Valerius Cepion. Imediat ce vom afla dacă se mai află la Verona, o să te duci să-l iei de acolo.

– S-ar putea foarte bine să fi murit, speră Castor: o goană nebună călare către Galia de dincoace de Alpi, în plină vară, era ultimul lucru care-l putea ispiti pe un secretar grec, băiat subțire, cu fundul delicat și cu stomacul sensibil la zdruncinături.

– Prostii, Agenor era uscățiv, dar puternic precum un bivol!

– Barbarii se îmbolnăvesc una-două... obiectă alexandrinul, dorindu-și să nu se mai găsească nici o urmă a germanului.

– Până atunci o să întrebi în dreapta și în stânga de Retius și de Hazelius, dându-te drept un veteran lăsat la vatră din cauza unei răni grave. Hai, Castor, nu face mutra asta, ești un adevărat maestru al travestirilor!

– Cât? întrebă libertul pe un ton fără echivoc. În împrejurări normale, n-ar fi renunțat la plăcerea de a se târgui, aducându-l puțin câte puțin pe stăpân la suma pe care intenționa de la început să i-o ceară, dar, de data aceasta, situația era prea gravă ca să mai lungească vorba.

– Asta o să fie în funcție de rezultate... Îți dau acum un acont de doi *denarii* de argint, îi oferi senatorul și duse imediat mâna la pungă.

– O să fac tot ce pot. Ah, era să uit... a sosit un mesaj pentru tine, spuse Castor, întinzându-i lui *dominus* un sul de papirus. Citește-l cu atenție: este de

la logodnica ta sau de la cea pe care o vei lăsa în curând văduvă, dacă preferi să spun așa.

Ceara sigiliului părea neatinsă, dar patricianul nu se miră s-o vadă astfel: de mult timp învățase din experiența proprie că nu exista scrisoare, oricât ar fi fost ea de bine închisă, care să reziste iscusitului său secretar.

– Gaia Valeria îți cere să te întâlnești cu ea: atenție, s-ar putea să te prindă în laț! îl anunță, într-adevăr, Castor.

– Când o să încetezi să-mi mai deschizi scrisorile, servitor ticălos ce ești? răbufni Aurelius, furios.

– Misiva a fost adusă de Ciria și am făcut niște deducții, minți grecul fără nici o rușine.

– Bine, bine, de data asta să zicem că te cred.

– Este în interesul tău, *domine*, asta și pentru că fata aia, Ciria, are pică pe stăpâna sa și-mi povestește tot felul de lucruri interesante. Se pare că nu ești primul bărbat plin de bani cu care virtuoasa matroană încearcă să se mărite, afirmă libertul, povestindu-i în cele mai mici amănunte ceea ce auzise de la slujnică.

– N-am ce spune, ai făcut o treabă bună, recunoscu Aurelius, după ce Castor îi dădu toate informațiile aflate. Cheamă-l acum pe Paris!

– Imediat, *domine*, se grăbi să spună grecul, adăugând imediat, cu un aer complice: Acum, fie între noi, mie ai putea să-mi spui adevărul. L-ai îndepărtat chiar tu pe bătrân ca să te bucuri de nevastă-sa?

– Castor, mi-am dat cuvântul de cetățean roman! se revoltă patricianul. Alexandrinul, care nu avea nici un respect pentru asemenea jurăminte sacre tuturor romanilor, clătină din cap fără să creadă nici o iotă.

– Am venit, *domine*! apăru după puțin timp intendentul.

– Ascultă, Paris: vreau un raport amănunțit și exact despre situația financiară a generalului Valerius și a surorii sale.

– Trebuie să i-l dau secretarului, cum am făcut și în cazul lui Antonius Felix? întrebă conștiincios administratorul, iar patricianul nu avu inima să-i spună că șarlatanul de Castor își atribuise în totalitate meritul acelei cercetări, vârând în buzunar și plata cuvenită.

– Paris, ai dus la bun sfârșit și cealaltă sarcină pe care ți-am dat-o? preferă mai degrabă să schimbe vorba.

– Vrei să știi dacă am plătit-o pe... pe... se încurcă intendentul.

– Femeia aceea, Paris, femeia aceea... Dacă vrei, putem să-i spunem oricum: curtezană, hetairă, codoașă sau, eventual, *lupa*, târfă, stricată, *moecha*. Oricum, o cheamă Glafira, îi explică patricianul, plin de răbdare.

– Oh, *domine*, a fost îngrozitor. Să nu-mi mai dai sarcini așa de grele!

– Vrei să spui că nu a primit banii? se minună senatorul.

– Oh, ba cum să nu, i-a luat din zbor, dar, după aceea, nu mă mai lăsa să plec! Se lipise de mine într-un asemenea hal, încât păream două sardele marinate în vasul lor de lut; nu știu dacă mă înțelegi ce spun....

– Înțeleg, înțeleg...

– Și, de altfel, se purta foarte ciudat, ca și cum nu reușea să-și țină mâinile la locul lor. Păcat pentru o femeie care vorbește atât de elegant să aibă urâtul obicei de a pune în permanență mâinile pe cel cu care discută!

– Da, sigur, este o situație de-a dreptul stânjenitoare, Paris, n-aș fi vrut să mă aflu în locul tău, suspină Aurelius, ironic. O să fac în așa fel încât să nu te mai pun în asemenea situații delicate.

– Dar chiar nu înțeleg de ce multe persoane de vază vizitează asemenea femei, *domine*: când ieșeam de la ea, l-am văzut sosind chiar pe consul!

Patricianul ciuli urechea, brusc interesat. Așadar, relația continua...

– Și când te gândești că Metronius are o soție atât de frumoasă și de cinstită! Ce caută la o femeie ușoară ca aceea, riscând să se aleagă chiar cu o boală urâtă? Apropo, *domine*, aș dori și eu să mă consulte doctorul Hipparh, dacă nu te deranjează. N-aș vrea ca, tot punând mâinile pe mine, Glafira...

– Du-te, du-te la Hipparh! fu de acord Aurelius care, în adâncul sufletului, se simțea un pic vinovat de cele întâmplate.

După plecarea intendentului, senatorul se întinse pe pat, căzând pradă unor gânduri negre.

Să-și dovedească nevinovăția după douăzeci de ani: cum ar fi trebuit să facă asta? Deasupra capului îi atârna sabia lui Damocles, adică un proces de crimă, fără a mai pune la socoteală misteriosul ucigaș care încercase deja să-i ia viața.

Nu existau decât două modalități de a face față unei asemenea situații grele: să mediteze la Epicur sau să facă o baie fierbinte.

După un scurt răstimp de gândire, patricianul alese baia.

XI

A treia zi înainte de Nonele lui iunie

A doua zi, însoțite de Paris, două noi sclave intrară cu mare sfială în marele atrium plin ochi de *clientes*.

– Uită-te ce perdele, Asteria, sunt din cea mai fină țesătură de in. Și peste tot este numai marmură... șopti, extaziată, Zenobia. Senatorul acesta este putred de bogat; ai văzut câți protejați de-ai lui stau la coadă ca să-i ceară *sportula*? spuse ea pe nerăsuflate, arătând spre îmbulzeala cumplită a celor care se călcau în picioare ca să se apropie de jilțul în care Publius Aurelius, învești mântat în toga senatorială cu laticlavă, le primea cererile zilnice.

– Ssst! le admonestă cu severitate administratorul, conducându-le către un coridor de serviciu prin care să se poată strecura în interiorul casei fără a deranja audiențele. Fata o să stea în camerele pentru slujnice, le anunță el cu un aer autoritar. Pentru tine, Zenobia, însă, am pregătit o cameră în curtea din spate, așa încât să poți lucra și afară. Știi să speli rufe?

– Cum să nu, frumosule, îl asigură mama Asteriei, aruncându-i sfiosului intendent o privire plină de admirație care-l făcu să se înroșească până în vârful urechilor.

Abia când trecură pe sub arcada de marmură a atriumului, Zenobia îl putu vedea la față pe noul lor stăpân. Reținându-și o exclamație de surpriză, o înghionti pe fiica sa și-i șopti la ureche cu un zâmbet fericit:

– Zeița Speranța mi-a ascultat rugile, Asteria!

XII

Ajunul Idelor lui iunie

După zece zile, întorcându-se acasă din vila de pe Ianicul unde avusese o altă întâlnire cu Corellia, Publius Aurelius se gândea la situația în care se afla.

Căutarea supraviețuitorilor acelor evenimente, efectuată cu multă conștiinciozitate de Castor prin cercetări în comandamentele mai multor legiuni, întârzia să dea rezultatele așteptate. Unul dintre puținii veterani despre care căpătaseră informații era un legionar în vârstă care se căsătorise imediat după ce fusese lăsat la vatră cu o libertă lusitană foarte tânără: cele șapte luni fierbinți de căsătorie, în timpul cărora bătrânul soldat avusese și altceva de făcut în afară de povestirea unor asedii și isprăvi războinice, fuseseră suficiente ca să consume și ultimele rezerve de energie nestinse nici după treizeci de ani de serviciu militar, așa că sărmanul de el coborâse înainte de vreme în împărăția lui Hades.

Un alt soldat, retras ca să devină bouar prin mlaștinile de lângă Ponza, intrase în conflict cu un taur deosebit de furios și, acum, ajuns o adevărată legumă, nu mai

era în stare să spună nici cum îl cheamă. Un al treilea murise la Venosa, strivit de o *carruca*, iar despre ceilalți nu se mai putea afla nimic.

Ajungând în acest punct mort, Aurelius judecase situația ca un adevărat epicureu, încercând să ducă o viață cât mai bună, atâta vreme cât mai putea, în loc să se otrăvească în fiecare clipă cu gândul la necazurile care îl așteptau.

Acum, întorcându-se în *domus* de pe Viminal după clipele pline de plăceri de care avusese parte împreună cu Corellia, situația nu i se mai părea chiar atât de îngrijorătoare: nu mai avea nici o îndoială că Valerius acționase doar pe baza unei porniri de moment și, de îndată ce avea să-și dea seama de aceasta, și-ar fi schimbat comportarea, se gândea cu optimism senatorul în timp ce trecea pragul casei sale.

Castor îl întâmpină în *fauces*.

– Stăpâne, ne-am ars, este aici! îi șopti libertul.

– Cine? întrebă Aurelius care nu înțelegea despre ce putea fi vorba.

– Asasinul! gemu secretarul. Vreau să spun, consulul, soțul; Metronius, adică! Te așteaptă de mult timp și-și ține o mână pe sub togă: aș putea jura că are acolo o sabie scurtă. Măcar șterge de pe tine parfumul soției lui! spuse grecul, ștergându-l pe gât cu un șervet ud.

– Trebuie să găsesc o scuză... se frământa patricianul, încercând să-și pună cât mai repede creierul la contribuție.

– N-are rost, *domine*. Individul știe foarte bine unde ai fost și cu cine. Oricum, trebuie să vorbești cu el, te-a auzit când ai intrat. Succes!

Publius Aurelius își făcu intrarea în *tablinum*, arborând obișnuita lui expresie jovială: se putea ca vizita lui Metronius să nu aibă nimic de-a face cu Corellia...

Dar se înșela. Consulul îl privi insistent câteva clipe care i se părură nesfârșite, cu expresia unui gurmand care vede un lung șir de gândaci trecând pe fața de masă imaculată din fața sa.

– *Ave*, Paulus Metronius. Cu ce-ți pot fi de folos? spuse patricianul, încercând să pară cât mai detașat.

– Îmi pare rău, Aurelius. Îmi pare chiar foarte rău că asasinul a făcut o greșeală atât de grosolană! spuse musafirul pe un ton de o ironie mușcătoare. În orice caz, apreciez atât de mult tentativa lui de a te ucide, încât mă angajez încă de pe acum să-l apăr la tribunal, dacă va fi vreodată prins.

Senatorul încercă o clipă să ia vorbele lui drept o glumă, dar avea o conștiință prea încărcată ca să poată fi convingător.

– Nu te mai căzni atât, Aurelius: știu cu toată certitudinea că te culci cu soția mea. Nu, n-are nici un rost să negi: astăzi, cineva a urmărit-o până la vila ta de pe Ianicul, după care a avut grijă să mă anunțe.

„Cineva care a fost destul de isteț ca să descopere aventura asta și suficient de răutăcios ca să-i spună totul lui Metronius", se gândi senatorul. „Dar cine ar putea fi?"

– Stricata aia îmi spusese că merge în vizită la maică-sa, exclamă consulul, cu o voce iritată. Ore întregi m-am învârtit prin casă ca o fiară în cușcă, așteptând-o să se întoarcă. Probabil că avusese niște motive serioase ca să-l întâlnească, îmi spuneam, și îndată ce va veni, îmi va explica totul. În tot timpul acesta, mi-o închipuiam zvârcolindu-se în patul tău și tot sângele mi se urca la cap: o ucid, mă gândeam; dacă este adevărat, jur că-i voi omorî pe amândoi! Este inutil să-ți mai spun că am trimis un sclav acasă la soacra mea și nici aia nu avea habar pe unde putea umbla fiică-sa!

„Soția unui consul și unul dintre cei mai cunoscuți cetățeni romani: un scandal monstruos pentru clevetitorii din Urbe", suspină patricianul, fără să mai știe cum să procedeze.

– Pari foarte liniștit, Publius Aurelius. Nu te îngrijorează un proces pentru adulter? îl amenință Metronius. După legile romane, relațiile trupești cu soția unui cetățean liber, chiar dacă ea este de acord, se încadrează la *stuprum* și fapta este pedepsită cu exilul și punerea sub sechestru a unei jumătăți din avere. Este o prevedere de care nu prea se mai ține seama, dar n-am nici o îndoială că judecătorii o vor aplica întocmai, dacă partea vătămată este consulul în funcție.

Aurelius nu-i răspunse: se aștepta ca, într-o bună zi, să i se întâmple și un asemenea lucru așa că nu era ceva surprinzător; în momentul acela, de altfel, sub amenințarea unei acuzații de crimă, un banal proces pentru *stuprum* nu avea darul să-l mai sperie prea tare. Cu toate acestea, ce avea să se întâmple cu biata Corellia? Acuzată de un păcat minor, urma să piardă casă, familie, poziție socială, adică totul...

– Știi ce înseamnă gelozia, Aurelius? Este un nod care ți se pune în toată ființa: te îndoiești de orice, de orice gest, de orice privire, spuse consulul cu o voce tremurătoare. Nu, tu nu știi asta... Îmi aduc aminte că atunci când Flaminia îți punea coarne pe unde se nimerea, tu glumeai prin cercurile mondene pe seama aventurilor sale, făcându-i pe prieteni să râdă de ea în loc să râdă de tine!

Senatorul nu-l putu contrazice. Nimeni nu știuse vreodată cât îl costase să glumească în public despre trădările soției sale, prefăcându-se, din mândrie,

indiferent față de toate acestea, indiferență care, de fapt, era departe de a fi adevărată.

– La Roma, continuă Metronius, se spune că un bărbat se însoară la douăzeci de ani pentru familie, la treizeci pentru carieră, iar la patruzeci din dragoste. Mie mi s-a întâmplat asta chiar mai târziu și mi-am pierdut capul. Înainte de a mă întâlni pe mine, Corellia era doar o fată destul de inteligentă, arăta bine și avea o zestre de doi bani. Astăzi este prima femeie a Urbei. Și totul mergea bine, până ai apărut tu!

Aurelius își lăsă privirea în jos: era sigur că nu era nici primul, nici singurul cu care frumoasa matroană își făcuse de cap, dar ar fi fost mai bine ca Metronius să-l considere în continuare un seducător diabolic, în stare s-o facă să capituleze până și pe cea mai virtuoasă dintre femei. Cine trăiește bucurându-se din plin de viață, ca și cum fiecare zi ar fi ultima, face deseori rău celorlalți, fără ca măcar să-și dea seama, gândi el. Cei care încearcă, în schimb, să-și făurească, punând cărămidă peste cărămidă, ceva care ar merita să fie apărat sunt cu atât mai fragili, cu atât mai vulnerabili în adâncul ființei lor...

– Când o să mă întorc acasă, ea îmi va ieși în întâmpinare cu trupul încă înfierbântat de mângâierea mâinilor tale: dacă te-aș avea în față în clipele acelea, n-aș sta pe gânduri și te-aș strânge de gât, spuse consulul, răsucind poalele togii ca și cum ar fi fost gâtul senatorului. Și, totuși, nu am de gând să te reclam: legea, chiar înainte de orice interpretare a ei, mi-ar impune să divorțez... iar eu nu vreau să fac asta.

Aurelius îl privi, uluit peste măsură.

– Mă aflu aici ca să-ți cer un lucru și doar zeii știu cât de mult mă costă, continuă Metronius. Nu trebuie

s-o mai vezi niciodată. Dacă te-ar căuta, alung-o... Jignește-o dacă este nevoie și în felul acesta își va da seama ce fel de om ești.

– Îmi ceri să joc rolul unui desfrânat fără scrupule? întrebă patricianul, simțindu-se ofensat.

– N-o să-ți fie greu; este un rol pe care știi să-l joci foarte bine! îi răspunse consulul cu o grimasă disprețuitoare.

Aurelius pufni, simțind că-și pierde răbdarea: se săturase să fie tratat ca o ființă mârșavă. Mai întâi Valerius, acum Metronius, care avea totuși un motiv bine întemeiat. În caz că ar fi făcut precum spunea el, următoarea ar fi fost Corellia...

– Știi să judeci foarte aspru slăbiciunile altora. Dar, în ce te privește, nu te poți abține să n-o vizitezi pe Glafira, remarcă el. „Sunt bărbați", gândea el între timp, „care consideră toate femeile ca fiind proprietatea lor personală la care nimeni nu poate avea acces și n-are nici o importanță dacă este vorba despre soții, sclave sau curtezane." Dacă Metronius era unul dintre aceștia, poate că intenționase să-l pedepsească pe Antonius Felix pentru că-i furase iubita. Cum se putea, însă, ca un bărbat să fie în stare să treacă peste infidelitatea soției legitime și să ucidă pentru capriciile unei simple curtezane?

– Nu este o întâmplare că au încercat să te înjunghie, Statius. În orașul acesta, la fiecare persoană care te vede cu ochi buni există cel puțin două care te-ar trimite cu cea mai mare plăcere în Tartar, ca să-i ții tovărășie lui Caron. În ziua în care cineva ar reuși aceasta, eu voi oferi un sacrificiu de recunoștință zeilor din cer, aceasta și pentru că vor fi obligați să-ți suporte pe vecie prezența! continua Metronius cu ură.

– Bine, fie, o să fac ceea ce îmi ceri, promise patricianul, ajuns la capătul răbdării.

– Îți mulțumesc, Publius Aurelius, îi replică sarcastic consulul, dând semne că ar vrea să plece. Ține minte, totuși: eu nu am fost niciodată aici și, de mâine, suntem dușmani de moarte!

– Nu te-a omorât? întrebă Castor, vârându-și capul prin deschizătura ușii.

– După cum vezi, sunt încă întreg în toate privințele.

– Chiar în toate privințele? se îndoi grecul, aruncând o privire iscoditoare către coapsele stăpânului său. Mulțumește zeilor: ai scăpat ușor, unii soți sunt mult mai răzbunători! Și, pe când un nou proces? Dacă merge tot așa, o să fii obligat să-ți închiriezi un sediu de tribunal pentru folosință personală!

– Nu va fi nici un proces.

– Probabil că te bucuri de o mare simpatie din partea celor din Olimp, stăpâne, dacă reușești să te descurci atât de ușor.

– Zeița speranței și cea a norocului, glumi Aurelius.

– Ascultă sfatul meu, *domine*: roagă-te la ele de cât mai multe ori ai ocazia. Valerius Cepion va fi o piatră mult mai tare decât Paulus Metronius. Fiindcă veni vorba, au sosit vești de la Verona: sclavul german, care a devenit între timp libert, a plecat deja în goana calului ca să vină în capitală, scutindu-mă de osteneala de a mă duce eu să-l iau, anunță, ușurat, Castor care, pentru că nu putea suferi caii și grăjdarii, accepta cel mult să încalece o iapă blândă, de preferat foarte bătrână.

– Bine, anunță-mă îndată ce sosește. Și acum, am nevoie să mă liniștesc puțin. Baia este gata? întrebă patricianul, pornind către termele casei. La scurt timp după aceea, curat și înviorat, ieșea din bazin și privea în jurul său, întrebându-se unde putea fi priceputa sa maseuză egipteană.

– Unde este Nefer? întrebă el.

– Într-o reculegere spirituală la templul zeiței Isis, așa cum face în toți anii la vremea asta, strâmbă din nas Paris care, foarte credincios în toți zeii Romei, privea cu neîncredere orice cult nou și ca să păstreze trează tradiția *mos maiorum*, avea grijă chiar să consulte străvechiul verdict al puilor de găină sacri.

– Pe Hercule, dar mie cine o să-mi facă masaj? bombăni, nemulțumit Aurelius.

– Dacă vrei, pot să-l chem pe Samson, propuse intendentul, gândindu-se la uriașul nabateu coborât la rangul de hamal pentru că avea o forță prea mare în degete.

– Să mă ferească Afrodita! Ultima oară, aproape că mi-a smuls brațul din umăr!

– Ai putea să încerci cu Asteria, îi propuse atunci Paris.

– Cine-i asta? întrebă Aurelius care avea ambiția de a-i ști după nume pe toți cei peste o sută de sclavi din *domus*.

– Cea mai tânără dintre florăresele din Epir pe care m-ai pus să le cumpăr, *domine*.

– Hai să văd cum se descurcă, fu de acord patricianul.

După câteva clipe, emoționată la culme, Asteria intra în sala pardosită cu mozaic în mai multe culori, hotărâtă să-i facă pe plac în toate privințele atotputernicului *dominus* pe care zeii cei buni îl scoseseră în calea lor.

Tânăra se adaptase foarte repede la stilul casei, remarcă Aurelius: purta o tunică foarte drăguță, iar părul nu mai era strâns în creștetul capului în pieptănătura aceea demodată, ci cădea până la talie, prins într-o

agrafă din metal cizelat. Și, mai mult, dacă stăpânul își mai amintea bine, Asteria avea și niște picioare foarte frumoase....

Senatorul se culcă pe spate ca s-o poată privi în voie.

– Începe cu pieptul, porunci el.

Sclava strânse între degete buretele îmbibat cu ulei parfumat și câteva picături căzură pe umerii stăpânului și începu să maseze pielea cu mișcări delicate ale degetelor.

Aurelius era pe punctul de a se lăsa cuprins cu totul de plăcerea acelor atingeri delicate, când Asteria se aplecă în față, chiar deasupra lui. Patricianul sări brusc de pe pat, făcând să zboare în toate părțile cearceaful, prosoapele și pânza care îi acoperea șoldurile.

– Ce-i asta? întrebă el, arătând spre micuța albină de aur care atârna la gâtul fetei.

Tânăra bolborosi ceva de neînțeles, se dădu înapoi cu câțiva pași și alergă spre ușă. Dintr-o săritură, Aurelius se apropie și se postă între ea și ușă.

– De unde ai luat asta? o întrebă, încruntat.

– Nu mă bate, stăpâne, te rog, nu mă lovi! strigă servitoarea care probabil că avea o experiență urâtă în această privință.

– Spune-mi ce știi și n-o să pățești nimic, o liniști senatorul.

– Mama mi-a dat medalionul acesta și mi-a spus să nu-l arăt nimănui. Dar acum eram în siguranță și m-am gândit că pot să-l port. Sacră Artemis, în ce belea am intrat! scânci Asteria.

– Îmbracă-mă și trimite-o aici pe maică-ta! îi ordonă Aurelius, în timp ce fata, tremurând ca varga, se apleca să adune hainele risipite pe jos.

Nu trecu mult timp și Paris, în virtutea funcției sale de șef al servitorilor, o însoțea pe Zenobia până în fața senatorului.

Spre deosebire de fiica sa, femeia nu părea deloc speriată și nici faptul că stăpânul era peste măsură de supărat nu avu darul să-i alunge de pe chip expresia senină pe care o avea de când intrase în *domus* de pe Viminal. Făcu o plecăciune și așteptă liniștită, cu fruntea sus, în fața mesei la care ședea Aurelius.

– Asteria nu are nici o vină, *domine*. Medalionul acela este al meu, recunoscu ea imediat.

– De unde l-ai furat? întrebă pe un ton aspru senatorul.

Femeia șovăi o clipă, de parcă ar fi vrut să-și aleagă cele mai potrivite cuvinte pentru a răspunde.

– Acum câteva clipe, când fiica mea a venit la mine cu ochii în lacrimi, mi-au trecut prin minte multe, foarte multe răspunsuri prin care aș fi putut explica de unde am această bijuterie. Dar toate erau false...

– Grozav, începem cum nu se poate mai bine! bombăni Aurelius.

– De ce te miră? Este clar că o sclavă trebuie să susțină ceva neadevărat ca să scape de pedeapsă. Totuși, *domine*, de când mă aflu în casa ta, nu te-am văzut nici măcar o singură dată chinuind servitorii pentru o nimica toată sau făcând o adevărată tragedie dintr-un fleac, așa cum fac de obicei alți stăpâni. Prin urmare, m-am gândit că, dacă te înfurii atâta din cauza acelei bijuterii, trebuie să ai un motiv foarte serios și atunci m-am hotărât să-ți spun adevărul: am găsit-o pe corpul lui Antonius Felix, imediat după ce a fost ucis.

„Cârciumarul spusese ceva despre insectele atrase de mirosul cadavrului", gândi patricianul în sinea sa:

„oare albina aceea din aur era atât de reușit lucrată, încât putea fi confundată cu una adevărată?"

– Am luat-o când nu mă vedea nimeni și am ascuns-o în păr, mărturisi femeia, atingând cu degetele cocul ciudat pe care și-l făcea în creștetul capului.

– Asta-i o pieptănătură foarte utilă pentru tâlhari; probabil că sunt mulți în țara ta!

– Aproape la fel de mulți ca la Roma, *domine*! veni fără întârziere răspunsul femeii, însoțit de un zâmbet abia schițat care îi mai îndulci obrăznicia. În realitate, pieptănătura aceasta ne ajută să purtăm greutăți destul de mari pe cap, ținu ea să explice.

– Zenobia, îți dai seama că ți-ai însușit singurul indiciu al unei crime? spuse răspicat Aurelius, pe un ton sever.

– Știu, stăpâne, dar nu aveam nimic altceva să-i las fetei mele, dacă se întâmpla să fim despărțite. Eu, de bine de rău, sunt în stare să mă descurc, dar ea este atât de tânără și fără nici o experiență... ar fi fost cumva mai ușor pentru ea să poată vinde ceva, în cazul în care ar fi rămas singură și fără nici un ajutor. Mai târziu, după ce ne-ai cumpărat tu, n-am mai avut curajul să-ți vorbesc despre asta, pentru că mă temeam să nu ne vinzi altcuiva. Așa că i-am poruncit Asteriei să țină medalionul bine ascuns; dar prostuța aia n-a rezistat ispitei de a-l purta în fiecare zi...

Prin urmare, bijuteria aceea *nu* era aceeași cu cea pe care o purta Glafira, ci una absolut identică până și în inelul de prindere atât de grosolan, în contrast cu finețea întregii lucrături. Și totuși...

– Ia stai puțin! tresări pe neașteptate senatorul. Tu ai prins medalionul de șnur cu sârma aceea de aur?

– Asteria a făcut asta... răspunse Zenobia. Numai așa îl putea purta atârnat la gât, pentru că înainte firul acela avea un cârlig ca să nu poată ieși din gaura de la ureche.

„Sigur că da", înțelese în sfârșit Aurelius: „mica albină din aur nu era un medalion, ci un cercel! Cum de nu-i trecuse mai demult așa ceva prin minte?"

– Și acum, *domine*? N-o să ne alungi din casă, nu-i așa? vru să afle Zenobia, îngrijorată.

– Fără îndoială, ați merita să fac așa ceva. Ar fi fost de datoria voastră să predați imediat bijuteria oricăruia dintre *vigiles*, o mustră, încruntat, patricianul.

Sclava lăsă capul în jos, cuprinsă de remușcări.

– De data asta vă iert, dar vai de tine dacă vei mai pune mâna pe ceva care nu-ți aparține. Și, pentru început, schimbă-ți pieptănătura aia caraghioasă: acolo ai putea să ascunzi chiar și un pumnal! o amenință patricianul, sperând ca în felul acesta s-o pună la punct pe servitoarea aceea care putea deveni chiar periculoasă. Paris, să stai cu ochii pe ea: să știi că te fac pe tine răspunzător dacă mai face vreo boacănă! adăugă el, adresându-se administratorului.

Zenobia, care aștepta cu capul plecat o pedeapsă aspră, fu scoasă afară din încăpere fără prea multe menajamente.

– Hai, mișcă-te, femeie! O să am eu grijă să te porți cum se cuvine! o mustră intendentul pe un ton care s-ar fi vrut amenințător. În loc de orice răspuns, sclava, fericită că nu fusese biciuită, îi mulțumi printr-un zâmbet larg, plin de recunoștință.

– Castor! făcu stăpânul, intrând valvârtej în tablinum. Am să-ți dau o sarcină care o să-ți facă multă plăcere: trebuie să dezlegi limba unei fete frumoase.

– Oh, nu, stăpâne, de data asta nu mă mai prinzi! încercă libertul să scape. Ultima oară când m-ai momit cu o poveste de genul acesta, am fost nevoit să-i fac curte unei gladiatoare!

– Păcat, oftă Aurelius. Pentru că Paris al nostru nici nu vrea să audă de o altă vizită la Glafira...

– Ah, despre curtezana aceea era vorba? deveni brusc înțelegător grecul, dar adăugă imediat, bănuitor ca întotdeauna. Dar n-ai de gând să mă păcălești și de data asta, nu-i așa?

– Deloc, îl liniști patricianul, povestindu-i secretarului ce aflase despre cercei. În casa hetairei se află o slujitoare africană foarte tânără, de la care, așa cum te pricepi tu de minune, o să obții fără probleme niște informații.

– Cât?

– Doar nu vrei să te plătesc pentru favoarea pe care ți-o fac lăsându-te să te întâlnești cu o fată dulce ca aia, Castor! Îți ofer doar compensația cheltuielilor pe care ai să le faci și, dacă nu ai chef de așa ceva, pot să-l rog pe tânărul Polidor care nu va aștepta să-i spun de două ori.

– Dar ca să fac o impresie bună, aș avea nevoie de tunica ta cea nouă cu broderie la poale....

– Bine, ia-o, dar află când a călcat Antonius Felix ultima oară în casa aceea; nu cred că Glafira a fost sinceră în totalitate, îi spuse Aurelius alexandrinului care se grăbea să dea iama prin garderoba stăpânului său.

XIII

Idele lui iunie

În dimineața următoare, Publius Aurelius îl căută pe secretar prin toată casa, dar nu reuși să-i dea de urmă. Abia pe la ora a doua grecul se întoarse și fu suficient să sufle de câteva ori în fața lui Paris pentru ca intendentul, un abstinent convins, să se clatine ca și cum ar fi deșertat de unul singur un ulcior cu vin.

– Încă n-am ajuns să vorbesc cu slujnicuța aceea, dar îți aduc în schimb două vești, una bună și una proastă... îi spuse Castor cu limba împleticită, vizibil amețit.

– Începe cu prima, îl îndemnă patricianul.

– Am dat o raită prin bucătăriile consulului, prefăcându-mă un negustor de vinuri care oferă gratuit mostre din vinul pe care îl are de vânzare. Având un asemenea motiv, nu mi-a fost prea greu să aflu cine îi spusese lui Metronius de aventurile soției sale. Este vorba despre un valet care nu este la prima turnătorie de felul acesta. De altfel, aflând că sclavul respectiv trăia cu cârciumăreasa dintr-un *thermopolium* din vecinătate, am intrat

în legătură cu femeia aceea, propunându-i o afacere în schimbul unor informații despre iubitul ei, raportă Castor, în timp ce, cu un gest leneș, îi întindea stăpânului nota de plată.

– Douăzeci de măsuri din cel mai prost vin, plătit cu atâția bani! Pe toți zeii, tu chiar ești nebun? strigă patricianul, scos din sărite.

– Ca să intru în grațiile cârciumăresei, trebuia totuși să cumpăr ceva! De fapt, vinul cumpărat a folosit, totuși, la ceva: le-am dat de băut servitorilor din casa consulului și ei s-au obligat să mă anunțe dacă Metronius ar mai avea de gând să vină aici, cu sabia sub togă, hotărât să-ți taie beregata.

– Și restul?

– A mers la *vigiles* din Cohorta a doua care îl vor bea în sănătatea ta. Comandantul Leontius îți este recunoscător pentru că i-ai luat de pe umeri povara unei anchete atât de neplăcute; el are deja destule necazuri cu piromanul de pe Eschilin și crede că șefii vor să-l dea afară pentru că au trimis pe lângă el un colaborator foarte zelos cu misiunea de a cerceta cazurile de incendiere. Este gata să te ajute, cu condiția ca tu să răspunzi în fața superiorilor săi; așa că, dacă tot mă aflam acolo, l-am rugat să pună sub supraveghere casa Glafirei, dat fiind că te interesează atât de mult.

– Bravo, Castor, dar sunt curios să știu ceva: cât din vinul acela l-ai oprit ca să-l bei tu? îl întrebă Aurelius pe secretar, încercând să se țină cât mai departe de damful care venea dinspre acesta.

– Oh, foarte puțin, *domine*; eu am gusturi mai alese și în loc de poșirca aia de la cârciumă prefer să beau un Setinus foarte bun din viile tale. O să mi-l oferi chiar tu când o să-ți spun ce am aflat de la cârciumăreasa aceea!

spuse grecul, căznindu-se să-i spună stăpânului său ceva atât de interesant, încât acesta să deschidă o amforă cu cel mai bun dintre vinurile sale.

– Așa cum ți-am spus la început, a doua veste este, însă, foarte proastă, continuă Castor, nu înainte de a-și potoli pe îndelete setea. Am aflat de la *vigiles* că Hazelius, centurionul acela, a murit încă de acum cinci ani.

– Pe Hercule, fără cel de-al doilea legionar îmi va fi imposibil să contrazic mărturia lui Retius! exclamă Aurelius, nemulțumit la culme.

– Cu atât mai mult cu cât acesta din urmă este de negăsit, adăugă secretarul. Am făcut tot ce se putea ca să-l scot din vizuina lui, dar totul a fost în zadar. Este limpede că nu are nici cea mai mică intenție să iasă la iveală.

– Fără îndoială, Valerius îl ține ascuns, de teamă că eu aș putea încerca să-l suprim. N-ar fi pentru prima oară când cineva este pescuit din Tibru înainte de a depune mărturie.

– Eu zic să pui capăt acestei căutări fără șanse de izbândă, stăpâne, și caută mai bine un țap ispășitor pentru moartea bătrânului Cepion...

– Tu tot mai ești convins că eu sunt vinovatul, nu-i așa?

– Ei, ca să fiu foarte sincer, am unele îndoieli, recunoscu libertul. Știai deja că generalul nu avea de gând să se supună ordinelor primite de la Senat și, în plus, îți făceai de cap cu soția lui: două motive foarte bune ca să scapi de el!

– Castor, după mai bine de cincisprezece ani de când trăim în aceeași casă, îmi face mare plăcere să constat că mă bucur de toată încrederea ta, spuse, ironic, Aurelius.

– Nu pe mine trebuie să mă convingi, *domine*, ci pe Valerius!

– Mâine va trebui să mă întâlnesc cu sora lui.

– După toate câte mi-a spus Ciria și mi-a adeverit cârciumăreasa, eu aș fi mult mai prevăzător, stăpâne. Tu te lași prea ușor încântat de lingușelile femeilor și ea va încerca să te prindă în mreje prin orice mijloace, permise sau nu, doar ca să te prezinți cu ea la starea civilă, în fața Flamenului lui Jupiter...

– Ar fi distractiv să aflu cât de departe ar merge ca să-și atingă scopul! gustă dinainte senatorul această plăcere.

– Nu atât de avansurile amoroase mă tem, *domine*, cât de interesul pentru *dignitas* senatorială pe care o ai. În fond, ești un barbar latin, chiar dacă te-ai mai șlefuit oarecum trăind alături de un nobil cu sânge pur, elenic, în vine, declară cu o emfază ostentativă secretarul care, după cum se știe, nu era decât rodul unei legături fugare dintre o prostituată din Alexandria și un client venit de peste mări. Valeria se va folosi din plin de obtuzitatea unui roman ca tine care se simte obligat să respecte sentimentul onoarei, al cinstei, al dreptății... și cine știe dacă nu se va gândi și la ceva mai rău! Dacă aș fi în locul tău, aș îmbrăca o *lorica* de piele groasă pe sub haine, *domine*: nu putem fi deloc siguri că sub mantia ucigașului s-ar afla un trup de bărbat!

– Bine, Castor, dar cum crezi tu că un patrician rafinat s-ar putea duce la întâlnirea cu o femeie îmbrăcat ca Hector sub zidurile Troiei! Fără a mai pune la socoteală faptul că vesta aceea ar strica linia togii mele noi, râse Aurelius, excluzând o asemenea posibilitate.

– Cum vrei, dar nu uita că eu te-am prevenit! îl puse în gardă, ca de obicei, grecul. Și, tot ca de obicei, rămase cu spusul.

XIV

A optsprezecea zi înainte de Calendele lui iulie

A doua zi dis-de-dimineață, patricianul îi lăsă pe purtătorii săi în fața templului Divinului Iulius, pornind apoi agale pe *Vicus Tuscus*, până la prăvălia fraților Sosius, unde îl aștepta Valeria.

Ca să scape de urmărirea oamenilor generalului, întâlnirea avea loc în mica sală din spatele prăvăliei, faimoșii librari, cunoscuți de aproape un secol, fiind bucuroși s-o pună la dispoziția unui client atât de bun cum era Publius Aurelius.

În biroul copiștilor, plin până la refuz cu suluri de papirus, plutea mirosul înțepător de clei și de cerneală care evoca de îndată foșnetul volumelor pe care cititorii împătimiți le desfășurau cu o încetineală plină de plăceri secrete. Patricianul trase adânc în piept acele miresme, privind în jur.

La ora aceea a dimineții erau puțini cumpărători: câțiva colecționari înrăiți, un respectabil om de afaceri care căuta o carte de preț pe care să i-o dăruiască vreunui coleg de vază și câteva liberte tinere atrase de ultima

scriere erotică a unui autor grec, la modă în acele zile. În fața tejghelei pentru vânzări, Aurelius remarcă o fată destul de frumușică, purtând cu vânzătorul o discuție însuflețită, nu neapărat în legătură cu literatura, dar, oricum, foarte interesantă, judecând cel puțin după râsetele înfundate și șoaptele complice pe care le schimbau cei doi tineri. Senatorul o recunoscu imediat pe Ciria datorită descrierii destul de amănunțite pe care i-o făcuse Castor.

Stăpâna fetei probabil că se afla prin apropiere. Într-adevăr, după câteva clipe, patricianul fu condus de un copist în cămăruța din spate și, îndată ce intră, se trezi față în față cu sora generalului.

– *Ave*, Gaia Valeria!

Publius Aurelius fu nevoit să constate că, în ziua aceea, femeia arăta de-a dreptul minunat: un văl transparent de culoare roz pal îi ajungea până la umeri acoperind părul negru aranjat într-o pieptănătură neobișnuită. Fruntea, fără bucla aceea ondulată pe care o purtau mai toate matroanele în vara aceea, era înaltă și de un alb pur, scoțând în evidență sprâncenele dese, perfect arcuite. Ochii erau subliniați discret de o urmă de fard, tocmai cât trebuia ca să le pună în valoare strălucirea, fără a le modifica forma. Tunica sobră, dintr-o țesătură fină de in, roz și ea dar într-o nuanță ceva mai vie, nu reușea să ascundă cu totul formele armonioase ale trupului pe care femeia nu se străduia să le scoată în evidență, de parcă nici n-ar fi știut cât de frumos erau conturate.

– Arăți extraordinar; semeni cu imaginea zeiței Pallas Athena din Partenon, îi făcu un compliment Aurelius, fiind foarte atent să aleagă ca termen de comparație una dintre zeițele cu o comportare ireproșabilă.

Cu toate acestea, complimentul, deși atât de bine gândit, fu primit cu mult mai puțină plăcere decât s-ar fi așteptat patricianul.

– Așa este, Athena *Parthenos*, fecioara Athena... murmură matroana abia auzit.

– De ce ai vrut să te întâlnești cu mine? întrebă senatorul, fără nici o introducere.

– Din păcate, aveai dreptate: fratele meu a jurat că o să te ucidă... dar proces nu vei avea; am să-l împiedic eu!

– Și cum ai să faci așa ceva? întrebă senatorul, devenind curios.

– Am aflat că acum câtva timp consulul Metronius și-a permis să-ți adreseze o rugăminte foarte personală... spuse ea, înroșindu-se într-o oarecare măsură.

– Date fiind raporturile actuale dintre familiile noastre, cred că nu mai este cazul să discutăm despre așa ceva, evită patricianul cu dibăcie un răspuns direct.

– Iartă-mi indiscreția, dar în alte împrejurări ai fi acceptat?

– Nu am deloc intenția să mă însor din nou, declară Aurelius, grăbindu-se cam prea tare. Femeia, care nu se aștepta să primească un răspuns atât de categoric, înghiți în sec, contrariată.

– Te rog să mă asculți, îți propun să facem o înțelegere care nu are nimic cu sentimentele fiecăruia dintre noi. Fratele meu, convins cum este că tu l-ai ucis pe tatăl nostru, vrea să te aducă în fața tribunalului fără a avea probe pentru aceasta, târându-ne pe toți într-un mare scandal...

„Fără a avea probe", se gândi patricianul: prin urmare, Valeria părea să nu știe nimic despre mărturia centurionului.

– Totuși, dacă tu ai fi rudă cu el, n-ar putea acționa în felul acesta fără ca dezonoarea să nu cadă și asupra lui, continuă femeia cu răceală. În ce mă privește, mă hotărâsem să rămân credincioasă memoriei lui Herennius, răposatul meu soț, dar împrejurările de față îmi impun să mă răzgândesc. O legătură temporară ne-ar da posibilitatea să-l aducem pe Valerius la sentimente mai bune, scoțându-i din cap fixațiile prostești. Ar fi, desigur, doar o uniune de fațadă, la care vom renunța de îndată ce lucrurile se vor liniști.

Publius Aurelius o privi cu o expresie batjocoritoare.

– Este o propunere generoasă, Gaia Valeria. Din păcate, singurul aspect al căsătoriei care m-ar putea atrage este tocmai acela pe care tu îl excluzi cu desăvârșire încă de la început.

– Dar ți-ai rezolva toate problemele... insistă ea.

– Nu sunt demn de un sacrificiu atât de generos. În orice caz, îți mulțumesc pentru propunere, încheie discuția patricianul, dând să plece.

– Nu ai înțeles! Încă înainte de a mă căsători, eu..., îl reținu ea, cu o voce gâtuită de emoție. Am acceptat să devin soția lui Herennius doar ca să-i fac pe plac fratelui meu!

Publius Aurelius rămase impasibil. Valeria îi aruncă o privire în care se puteau deslușI dezamăgirea și umilința.

– Fii sincer, Statius, ce nu este în regulă la mine? Athena *Parthenos*, asta nu merge, așa-i?

Tăcerea bărbatului era mai grăitoare decât orice răspuns și ochii femeii se umplură de lacrimi. Sughița de plâns fără să se mai poată abține și patricianul aprecie că ar fi fost cazul să aibă o atitudine mai consolatoare. Puțin câte puțin, de la o mângâiere prietenească trecu la o îmbrățișare protectoare și, de la aceasta din urmă,

la o apropiere strânsă de tot, evocând alt gen de apropieri, mult mai puțin frățești.

Valeria își rezemă capul de pieptul lui și vălul îi căzu de pe cap, lăsându-i la vedere gâtul ca de alabastru. Aurelius își lipi buzele de el, gândindu-se cât de frumos ar fi fost dacă femeia aceea ar fi fost sinceră. Apoi, cu un gest intenționat grăbit, îi desfăcu agrafa tunicii, dezgolindu-i umerii. Abia atunci femeia păru să-și dea seama că era în brațele lui.

– Oh, zei! șopti ea, stânjenită, dându-se imediat înapoi ca să se acopere. Nu știu cum de s-a putut întâmpla așa ceva... sunt atât de ametită!

Aurelius o privi drept în ochi, cu un zâmbet batjocoritor.

– Nu mai face atâtea eforturi, Valeria, cunosc sistemul: o pudoare feciorelnică și câteva mici concesii acordate din când în când, astfel încât să potolești dorința bărbatului. În ce privește restul, însă, mai trebuie multă răbdare până când cei doi rup turta nupțială în fața Flamenului lui Jupiter care-i va lega prin căsătorie. Ca s-o cumperi pe nobila Gaia Valeria, nu sunt de ajuns câțiva bănuți; este nevoie de un nume de prestigiu și de o avere zdravănă, desigur, împreună cu titlul de *domina*, îi explică el, sarcastic. Dacă pe lângă asta se mai întâmplă și ca soțul să fie nevoit destul de repede să-și taie venele ca să scape de eșafod, lăsând-o pe văduvă moștenitoarea întregii averi...

– Ce vrei să spui? bâigui matroana, parcă nevenindu-i să-și creadă urechilor.

– Că nu ai nici o para chioară, Valeria; și, de când Herennius te-a lăsat fără nici un ban, umbli peste tot încercând să-i găsești un înlocuitor pentru patul conjugal. În Grecia te-ai învârtit în jurul chestorului Cecina, l-ai încercat pe comandantul Rufius, l-ai băgat în seamă

chiar și pe pocitania aia de viceconsul: toți erau personaje cu faimă și cu bani mulți care, însă, au dat de înțeles că se așteptau la o zestre corespunzătoare rangului lor, o acuză Aurelius, folosindu-se pe rând de informațiile aflate cu ajutorul Ciriei. Atunci, ai alergat la Roma, străduindu-te să găsești cât mai repede un candidat cât mai potrivit, răspândind vestea despre virtutea ta în toate cele patru colțuri ale zării, ca să obții un preț cât mai ridicat.

– Cum îți permiți să-mi vorbești în felul acesta? îngăimă, pierdută, Valeria.

– Ghinionul tău a fost că bărbații dispuși să se însoare cu o femeie fără nici un fel de avere sunt destul de rari, continuă, netulburat, senatorul. De ce, atunci, să nu încerci și cu un patrician cam extravagant, dar plin de bani, care nu are obiceiul să se uite câți bani au femeile cu care se culcă? Dar, vai, în jurul patricianului în chestiune se învârt o droaie de femei pline de grații și disponibile, așa că, pentru a-l face să se îndrăgostească de tine, trebuie să ieși în evidență: o matroană perfectă, castă și retrasă, care ascunde sub cenușă flăcări mistuitoare și de ani de zile nutrește pentru el un sentiment nemărturisit... care bărbat n-ar fi mândru dacă ar reuși să topească un asemenea bloc de gheață?

– Așa mă vezi tu, Aurelius? Chiar atât de ipocrită, meschină și interesată? Și eu care mă gândeam să te salvez...

– Chiar așa? Păcat că, pentru a face așa ceva, mai întâi te-ai gândit că ar trebui să îndepărtezi de pe câmpul de luptă toate rivalele. Și atunci mi-ai urmărit toate mișcările, ai pus un sclav s-o urmărească pe Corellia după care să-i spună lui Metronius totul despre relația noastră. Felicitări, Valeria, ai o rețea bună de spioni,

dar nici a mea nu-i de lepădat! spuse patricianul, adresând în gând mulțumiri vorbăreței cârciumărese care-i vânduse lui Castor acele informații nespus de prețioase.

– Tu... tu... se bâlbâi matroana, cuprinsă de o furie cumplită, apoi, cu dosul palmei, îl plesni în față pe bărbat și se îndreptă spre ușă. Ajungând în prag, se întoarse palidă de furie.

– Corellia, stricata aia de soție a lui Metronius, se culcă și cu fratele meu, știai asta? În ce mă privește, o să fiu printre primii care se vor aduna în jurul eșafodului, în ziua în care ți se va tăia capul! exclamă ea, înainte de a ieși în grabă din librărie.

Valerius, Metronius, Corellia, acum și Gaia Valeria: era clar că devenea foarte antipatic, gândea Aurelius, ieșind și el din prăvălie, ținându-se cu o mână de falcă.

– Ce curioasă coincidență! se auzi în spatele său vocea mieroasă a lui Tocullus. Mai întâi s-o întâlnesc pe sora generalului, evident scoasă din fire; după aceea, senatorul Statius, cu o urmă roșie pe obraz. Dacă este adevărat ceea ce se zvonește prin oraș, căsătoria voastră începe nu tocmai fericit!

– Nu există nici o căsătorie, Tocullus.

– Serios? Toată lumea spunea că este ceva sigur... dar fii drăguț, dat fiind că nu ai nimic mai bun de făcut, ajută-mă să găsesc ceva de citit pentru Balbina: din cauza sarcinii este nevoită să stea în pat o mare parte din zi.

– O femeie tânără și drăguță ca ea ar citi cu plăcere poezii de dragoste. Ce zici de Ovidius? sugeră Aurelius, în timp ce Tocullus clătina din cap în semn de dezaprobare: faimosul autor erotic era prea desfrânat pentru gusturile lui.

– Atunci, cumpără-i un Callimah, îl sfătui senatorul, arătându-i un sul minunat expus chiar pe raftul din fața lor.

– Nu s-ar putea să găsesc un *volumen* mai ieftin? întrebă Tocullus după o clipă de ezitare.

– Ba da, pentru cei care nu-și pot permite să-l cumpere pe acesta... îi răspunse senatorul.

– Înțeleg, oftă omulețul și, spre marea uimire a lui Aurelius, plăti imediat, fără nici o tocmeală.

„Se străduiește să învețe", își spuse patricianul. „Este gata să accepte regulile mai puțin importante, dar se va arăta de neclintit în privința lucrurilor la care ține cu adevărat..."

– Lămurește-mă, te rog, colega: de ce ai despăgubit-o pe curvișina aia de Glafira? Încercase cu ceva timp în urmă să mă jumulească pe mine, trimițându-mi o sclavă neagră ca smoala, cu datoriile lui Felix. Eu, însă, nu am vrut să i le plătesc!

– Face parte din joc, zâmbi Aurelius.

– Cum ar fi să cumpăr volumul acesta care costă cât leafa pe trei luni a unui meșter bun? întrebă Tocullus, arătând înspre sulul de papirus. Să sperăm, cel puțin, că o să-i placă Balbinei! Dar spune-mi mai degrabă cum merg cercetările? Ai aflat cine voia să te omoare?

– Nu am nici cea mai mică idee. Fiindcă veni vorba, tu unde te aflai în ziua aceea?

– Am făcut mai multe drumuri prin oraș și, spre seară, m-am dus la bazilica Emilia.

– Ai fost și tu acolo! Înseamnă că l-ai întâlnit pe generalul Valerius....

– Da, sigur că da. În ziua aceea, la tribunal era foarte multă lume care asista la procese, așa că nu l-am observat imediat, scund cum sunt, pentru că ședea în ultimele

rânduri, pe un scăunel pliant de pânză. El, însă, nu m-a văzut; era prea ocupat să discute cu decanul Hostillius.

– Ai întâlnit și alte cunoștințe comune?

– Ce înseamnă asta, senator Statius, un interogatoriu? exclamă Tocullus, puțin iritat. Eu nu am nimic împotriva ta. Recunosc faptul că până cu câtva timp în urmă te consideram de aceeași teapă cu trântorii ăia de prieteni ai fratelui meu, dar pe urmă mi-am schimbat părerea. În plus, știi bine că-ți sunt dator, dar nu mă refer la alegerea acestui volum de Callimah...

– Fie că mă voiau pe mine, fie că nu, să nu uităm că de murit a murit Felix, îi replică patricianul.

– În consecință, fratele vitreg și antipatic este primul care trebuie suspectat, nu-i așa? Bine ai făcut că m-ai pus în gardă: de acum înainte, o să fiu mai atent la tot ceea ce spun! făcu Tocullus, după care îl salută pe senator cu o înclinare rapidă a capului.

XV

A cincisprezecea zi înainte de Calendele lui iulie

Mai trecură încă trei zile și Publius Aurelius Statius se întorcea acasă foarte prost dispus după o dimineață întreagă petrecută la Senat ca să raporteze rezultatele aproape nule ale anchetei asupra morții lui Antonius. Decanul Hostillius nu contenise să-i pună întrebări dintre cele mai incomode, în timp ce colegii îl pândeau cu nerăbdarea plină de lăcomie a unor mâncăi care îndoapă cu smochine o gâscă, gustând dinainte plăcerea de a o vedea pe farfurie, în fața lor, friptă după toate regulile artei culinare.

– Barbarul a sosit, *domine*. Am considerat necesar să-l pun să aștepte în atriumul din spate, îl întâmpină la intrare Paris care, în privința diferențelor dintre clasele sociale, îi întrecea chiar pe nobilii din cel mai vechi neam.

Publius Aurelius se grăbi către camerele servitorilor, nerăbdător să-l revadă pe Agenor, vechiul său prizonier german: își mai amintea de părul lui lung și încâlcit,

trupul slab și vânăt de frig, mirosul de rânced al pielii unse cu grăsime, sunetele guturale din limba lui...

Când îl văzu, rămase cu gura căscată. Omul care ședea pe scaunul din nuiele era mai degrabă zdravăn, cu un trup cam moale, ca al celor care nu practică exercițiile fizice. Își ținea mâinile grăsuțe încrucișate pe un început de pântec pe care nici tunica bine croită nu reușea să-l ascundă, iar pe chip se putea citi seninătatea unuia care este mândru de sine și de ceea ce a realizat în viață.

Aurelius îl privi din prag, încercând să-l recunoască pe cel din urmă cu douăzeci de ani; dar în locul unor lațe blonde care-i ajungeau până pe umeri, Agenor era tuns frumos, după moda grecească, iar câteva șuvițe de păr fuseseră aduse cu pricepere în creștetul capului pentru a masca un început de chelie. Nimeni n-ar mai fi putut să spună că era un sălbatic german; putea fi luat mai degrabă drept un negustor italic sau un meșter prosper din Gallia Narbonensis...

– Stăpâne, ne refedem după atâtea ani! exclamă oaspetele, sărind în picioare și, în emoția acelor clipe, își trădă originile prin accentul acela gutural pe care de obicei reușea, nu fără efort, să-l țină sub control.

– Agenor, tu ești? Pe Hercule, mă așteptam la un sclav barbar!

– Și găsești, în schimb, un libert perfect civilizat! râse celălalt, manifestându-și din plin satisfacția pentru această constatare. A trecut destul de mult timp de atunci, nu? N-ai idee ce minuni pot face douăzeci de ani de bunăvoință, însoțiți de o mână de sesterți! Ce zici de latina mea; nu-i deloc rea pentru un barbar, nu? Iar copiii mei învață și greaca!

– Câți ai? întrebă Aurelius.

– Opt, *domine*, și cu toții sunt cetățeni romani!

– Trebuie să-mi povestești cândva, Agenor, cum ai reușit toate astea! exclamă Aurelius, de fapt nu prea dornic să afle toate amănuntele: puține erau, de fapt, mijloacele permise de lege prin care un fost prizonier de război putea ajunge la o astfel de situație înfloritoare.

– Nu sunt prea multe de spus, vru totuși să-l lămurească germanul. Galia Cisalpină, după cum știi, produce vin în cantități mari; totuși, acolo mai este apreciată și băutura celtică tipică...

– Să nu-mi spui că ai înființat o fabrică de *cervesia*! exclamă patricianul, nevenindu-i să-și creadă urechilor.

– Îți place? Credeam că romanii o consideră de calitate foarte proastă!

– Eu cred că nimic nu-ți potolește setea mai bine decât *cervesia*.... dar, din păcate, proviziile mele sunt pe sfârșite și vor trece luni bune până când voi primi ceea ce am comandat în Iberia.

– Dacă te mulțumești cu ceva produs la noi, pot să te aprovizionez eu, stăpâne! Îndată ce mă întorc la Verona îți trimit câte ulcioare vrei. Deocamdată, ți-am adus puțină bere ca s-o guști, spuse Agenor, înmânându-i senatorului o amforă bine astupată.

– Minunat, o s-o punem imediat în *cella nivaria* ca să se răcească bine! făcu Aurelius, extrem de bucuros. Te rog să primești felicitările mele cele mai sincere, Agenor!

– Meritul este în totalitate al tău, *domine*. Dacă în vremea aceea nu m-ai fi luat ca sclav, acum m-aș fi aflat tot în pădurile teutone, îmbrăcat în blănuri și în veșminte din lâna aceea puturoasă. Din fericire, vremurile acelea au trecut de mult.

– Vino, o să ne amintim de toate când o cupă din *cervesia* ta! îl invită patricianul, conducându-l către tricliniumul de onoare sub privirile scandalizate ale lui Paris.

Dar, în ciuda emoției de la prima întâlnire, prezența lui Agenor se arătă a fi mult mai puțin folositoare decât sperase Aurelius. Dorind atât de mult să se romanizeze, germanul părea să fi dat uitării viața pe care o dusese în satul natal și chiar și bătălia tribului său cu Legiunea a unsprezecea nu mai era acum pentru el decât o amintire foarte vagă.

– Nu știu ce să-ți spun, *domine*. Căpeteniile noastre erau sigure că romanii vor pleca fără să mai lupte... După aceea, lucrurile s-au precipitat și s-au hotărât să atace.

– Printre voi era vreunul în stare să tragă o săgeată cu o asemenea forță încât să treacă prin pânza unui cort și să-l ucidă pe comandant?

– Poate fiul căpeteniei satului. Era un lăudăros care-și dădea aere, mândrindu-se cu priceperea lui de arcaș.

– Să admitem, doar ca o ipoteză, că l-ai fi văzut trăgând săgeata aceea... insinuă Aurelius.

– Din păcate, nu este adevărat, îl contrazise Agenor.

– Păcat, pentru că, dacă era așa, mi-ai fi putut face un mare serviciu... suspină senatorul, sperând ca germanul să înțeleagă aluzia.

– Serviciu care ar fi răsplătit cu generozitate, adăugă pe neașteptate Castor care până atunci asistase la discuție păstrând o tăcere absolută.

– Ah, vrei să spui că... făcu barbarul, luminându-se la față. Dacă mă gândesc mai bine, sigur că l-am văzut! Era un adevărat as, ca Ulisse împotriva dușmanilor săi. Să știți că am citit și *Odiseea* de la un capăt la altul!

– Bravo. Și, spune-mi, ar putea exista cineva care să contrazică această declarație a ta? se îngrijoră secretarul.

– Nimeni, au murit cu toții! exclamă Agenor, făcându-i, strengărește, cu ochiul. Bun, stăpâne, când trebuie să depun mărturie? Îi pot convinge pe toți, o să vezi...

„Nu, Valerius nu putea fi convins astfel, reflectă patricianul: ar fi fost necesară prezența altcuiva în locul acestui fost prizonier german, a cărui sinceritate era îndoielnică, pentru a-l face pe general să-și retragă acuzațiile..."

– Fie vorba între noi, stăpâne, l-ai pus jos chiar tu pe individul acela, nu-i așa? întrebă Agenor, făcând din nou cu ochiul. Bună treabă, un trădător ca el nici nu merita altceva!

– Trădător? spuse Aurelius, devenind mai atent.

– Mă rog, de obicei, un comandant nu-i plătește dușmanului ca să ridice asediul... îi explică germanul.

Patricianul sări de pe scaun, simțind că-i sare inima din piept.

– Ești sigur de asta, Agenor?

– Dar cum crezi că am reușit eu să-mi cumpăr libertatea, dacă nu vânzând brățara pe care o furasem de la șeful nostru de trib, înainte de a fugi? Era o bijuterie din aur masiv, având pe ea un model în relief, reprezentând o secure cu două tăișuri, și făcea mulți bani. Chiar generalul în persoană fusese acela care i-o dăduse șefului, promițându-i și altele, dacă noi n-am fi atacat. Dar Cepion n-a respectat înțelegerea: legionarii ar fi trebuit să se retragă după doar câteva zile; dar timpul trecea și ei erau tot acolo, baricadați în tabăra lor. Așa s-a luat hotărârea de a da bătălia și chiar în noaptea aceea am luat-o la sănătoasa. Noi eram mult mai numeroși, dar romanii sunt romani și eu nu aveam nici o grabă să ajung

în împărăția cerească a eroilor căzuți în luptă. Am luat cu mine și brățara cu pricina; cu atât mai mult cu cât proprietarul ei n-ar mai fi avut nevoie de ea, printre fecioarele războinice ale paradisului nostru...

– Prin urmare, Cepion era în înțelegere cu inamicul și de asta nici nu avea de gând să respecte ordinul Senatului! Nici vorbă să asigure viața soldaților... murmură Aurelius, năucit de cele aflate. Îți mulțumesc, Agenor: ceea ce mi-ai spus ar putea să-mi fie de mare ajutor!

– Dacă ți-am fost de folos, stăpâne, ajută-i și tu pe copiii mei; nu-i prea ușor să le asiguri o viață mai bună! îl rugă germanul.

– Trimite-i la Roma, îi voi pune să învețe carte: dacă sunt destoinici la fel ca tine, vor străluci în comparație cu unii romani, destul de încuiați, ca torța Olimpiei pe lângă un biet felinar, îi promise patricianul, cuprins de o stare febrilă. Și acum, te rog să mă ierți, dar vreau să dau de capăt acestei afaceri încâlcite.

– Când comandantul a vorbit despre nevoia de a-i salva pe cei rămași în viață, reluă el discuția cu Castor, după o vreme, l-am crezut de bună credință, cu atât mai mult cu cât nu mă simțeam în stare să-l contrazic în atitudinea lui potrivnică lui Seianus: faptul că nu avea nici un respect față de prefectul Pretoriului mi se părea pe deplin justificat! Dar acum este evident că generalul Cepion avea motive mai puțin nobile pentru a se opune ordinelor primite.

– Ce spera să obțină? O retragere, chiar dacă ar fi fost impusă de strategia războiului, nu era, desigur, cea mai potrivită manevră pentru cariera unui barosan din armată. Poate că dorea, într-adevăr, să evite un măcel,

ținând cont de faptul că poziția trupelor nu era prea ușor de apărat, îi atrase atenția Castor.

– Cu toate acestea, a fost apărată, îi replică Aurelius.

– Cu un preț foarte mare: n-au mai rămas în viață decât vreo cincisprezece oameni.

– Și totuși, i-am obligat pe barbari să se retragă; acesta-i războiul, Castor, trase patricianul concluzia, pe un ton amar.

– Ei da! se strâmbă grecul. Vrei să-mi spui și mie cum s-ar fi schimbat istoria dacă generalul Quintus Valerius Cepion ar fi cedat inamicului marginea aceea prăpădită de pădure?

– Nu se punea doar problema apărării unei poziții, Castor. Erau vremuri grele acelea, cu Tiberius care începuse să urască Urbea, având încredere doar în Seianus. Tabăra Agrippinei, ultima descendentă de sânge a divinului Augustus și văduvă a preaiubitului Germanicus, era încă foarte puternică; cu greu putea un împărat atât de puțin iubit ca Tiberius s-o învingă, dacă, pentru a-i susține popularitatea, nu ar fi fost succesele militare ale legiunilor. Comandantul Valerius Cepion, însă, făcea totul ca să piardă partida...

– Ce vrei să spui?

– Că hotărârea de retragere poate că era doar o parte dintr-un plan mai amplu care urmărea să-l lipsească pe Tiberius de susținerea din partea armatei și a plebei: în perioada aceea, nemulțumirea poporului era mare, fiind în parte spontană și, în parte, alimentată de oamenii Agrippinei...

– Crezi că a fost o conspirație?

– Nimic mai ușor; se urzeau o mulțime în vremea aceea. Să vedem: Cepion îi plătește pe barbari ca să nu atace rămășițele Legiunii a unsprezecea, formată în

totalitate din oameni care îi erau pe deplin credincioși și, în felul acesta, o salvează. Între timp, Legiunea a douăsprezecea sosește în locul acela, sigură că va găsi o poziție aflată încă în mâna romanilor... dar cade într-o capcană și este exterminată.

– În timp ce tânărul tribun care se grăbea s-o avertizeze de pericol zace într-un șanț din codrul german, străpuns de o sabie, îi continuă raționamentul secretarul. Prin urmare, tu ai fi avut un alt motiv foarte întemeiat pentru a-l elimina pe bătrân...

Dar Aurelius nu-l lua în seamă.

– Cred că abia acum am înțeles ce s-a petrecut cu adevărat acolo, spuse el cu glas scăzut, vorbind ca pentru el însuși.

– Eu îmi doresc din toată inima ca acesta să fie adevărul, *domine*, pentru că va trebui să-i explici totul lui Valerius; și acela nu va sta acolo, pe un scaun, tăcut și liniștit, ascultându-te cum declari că tatăl său, faimosul erou militar, era un trădător! bombăni grecul.

– Trebuie să fi fost și alți generali implicați în complot, continuă, netulburat, senatorul. Poate că se prevedeau chiar câteva înfrângeri care, fără a produce mari pierderi forțelor armate, ar fi creat un climat de ostilitate puternică împotriva împăratului, astfel încât să se poată cere schimbarea dinastiei: nu cei din dinastia Claudius, descendenți ai Liviei, ci din nou Iulienii, moștenitori legitimi ai lui Augustus, în persoana Agrippinei și a fiilor săi.

– Ei nu erau atunci decât niște copii! obiectă libertul.

– Lucrul acesta ar fi dat posibilitate mamei și prietenilor ei să domnească în locul lor. În schimb, înfrângerea Legiunii a unsprezecea s-a transformat

într-un episod de un eroism exemplar... și Roma l-a aclamat din nou pe Tiberius!

– Nu cumva exagerezi, *domine*? Nu mai e mult și o să-mi spui că l-ai eliminat pe Cepion ca să salvezi imperiul! Dacă lucrurile stau așa cum mi-ai spus, meriți cununa de lauri; eu nu cred, totuși, nici în ruptul capului că prietenul tău, generalul, va dori să te vadă cu ea pe cap!

– Cepion avea, cu siguranță, complici la Roma... Paulus Metronius putea fi unul dintre ei! exclamă patricianul, exaltat.

– Bravo! Dacă reușești să obții condamnarea consulului în locul tău, nu numai că-ți salvezi capul, dar poți avea mână liberă și în privința soției lui! remarcă, sarcastic, Castor

– Cepion și Metronius erau veri; și, de când există Urbea, comploturile s-au țesut întotdeauna în familie.

– Într-adevăr, Brutus și Cassius erau cumnați, iar Catilina își implicase toate rudele în conjurația sa, îi dădu dreptate secretarul. N-am ce zice, stăpâne, fantezia ta zboară liberă ca vântul. Nu-ți mai rămâne acum decât să faci legătura dintre toate astea și moartea lui Antonius, iar după aceea poți spune că ancheta este încheiată!

În clipa aceea, se auzi tusea discretă a intendentului care voia să anunțe sosirea Pomponiei.

– Pe toți zeii, o invitasem la cină! Cu toate noutățile astea, am uitat complet și acum este prea târziu ca bucătarii să mai poată pregăti ceva mai ca lumea! se lamentă patricianul.

– M-am ocupat eu de asta, *domine*, interveni Paris cu un aer binevoitor. Mi-am permis să-i spun lui Hortensius să pregătească o masă pe bază de pește și de vânat; avem barbun, hering și becațe cu sos; de asemenea, aperitive, salate, ciuperci și un paté din arici de mare. Astăzi nu s-au

adus, din păcate, stridii de la Lucrinum, dar cofetarul a scos de curând din cuptor prăjiturelele acelea cu piper care-i plac atât de mult prietenei tale.

– Grozav, Paris! exclamă, ușurat, Aurelius și intendentul își mușcă ușor buza de jos, în semn de satisfacție supremă.

XVI

A zecea zi înainte de Calendele lui iulie

Câteva zile mai târziu, Pomponia era din nou așezată comod pe canapeaua moale din triclinium, foarte mândră de tunica ei din muselină galben cu negru care o făcea să semene cu un uriaș cărăbuș zumzăind fără încetare.

– Dragul meu, este ceva care nu se leagă, spuse ea, împărtășindu-i patricianului unele lucruri pe care nu le înțelegea. Îți aduci aminte că, acum câteva zile, te-am consultat în legătură cu intenția mea de a le interoga eu însămi pe toate prietenele mele care îl cunoșteau pe Antonius Felix? Aurelius își reținu un zâmbet, constatând că, în ochii matroanei, chiar și o crimă era un pretext binevenit ca să-și mai vâre nasul prin secretele de alcov. Ei bine, nici măcar una dintre ele nu a recunoscut că se culcase cu el! Femeile cele mai frumoase din Roma, îți dai seama, cele mai atrăgătoare, cele mai libertine... dragul de Felix le însoțea la banchete, în amfiteatre, la circ și apoi le spunea noapte bună în pragul ușii! exclamă Pomponia, nedumerită.

– Este posibil ca femeile respective să fi mințit ca să-și apere reputația, își dădu cu părerea senatorul.

– Pe ce lume te afli, Aurelius? făcu matroana, scandalizată. În ziua de azi, ca să însemne ceva în Urbe, o femeie trebuie să aibă cât mai mulți amanți: se aude că până și stareța de la Fecioarele Vestale ar avea unele mici păcate de tăinuit!

– Și totuși Antonius Felix vorbea în gura mare despre nenumăratele lui cuceriri...

– Știi cum se spune: *lingua factiosus, iners opera*; bun de gură și neputincios la fapte.... Altfel spus, câinele care latră, nu mușcă!

– Prin urmare, prietenul nostru își rezerva atențiile doar pentru Glafira și pentru soția legitimă pe care tocmai o lăsase însărcinată.

– Ai uitat-o pe Ausonia, soția lui Tocullus: păcat că nu pot să cobor în Erebus ca s-o trag de limbă! Mai rămâne totuși sclava pe care Ausonia a luat-o din casă după divorț. Ar trebui s-o găsim și asta este o misiune potrivită pentru tine, Castor! Secretarul, care intrase exact în clipa aceea aducând un vas mare cu un vin proaspăt din anul acela, făcu imediat un calcul care-l cam puse pe gânduri: sclava Ausoniei probabil că era o băbătie, astfel încât una era să alergi după o copilă abia îmbobocită și alta să dai peste o căzătură cu un picior în barca lui Caron...

– Am niște noutăți din casa curtezanei! anunță el în grabă ca să abată atenția matroanei de la periculosul subiect. Ei bine, camerista etiopiană a Glafirei este gata să jure că l-a văzut pe Antonius Felix dându-i ceva stăpânei sale, în dimineața crimei...

– Și? îl grăbi senatorul, ținându-și răsuflarea.

– Ei, știi cum stau lucrurile: nu poți avea pretenția să primești totul pe gratis.

– Cât a vrut? oftă patricianul.

– Cincizeci de sesterți.

– Unei fetișcane care în viața ei probabil că n-a văzut niciodată mai mult de câțiva așși? O să-ți dau cinci, Castor, și ar fi o adevărată minune dacă la servitoarea aceea ar ajunge măcar doi!

– Nu, *domine*, de data asta greșești. A fost nevoie de multe insistențe ca să scot ceva de la Hebe: este foarte atașată de stăpâna ei și nu se încumetă să-i dezvăluie secretele. Nu numai că a trebuit să-i ofer o jumătate de aureus, dar i-am promis că o să-i găsesc un loc pe una dintre triremele tale care pleacă spre Egipt.

– Cum asta? se miră Aurelius.

– A fost părăsită încă de când era în scutece și acum ține morțiș să ajungă pe pământ african ca să-și caute mama pe care n-a cunoscut-o niciodată.

– Sărmana de ea, să plece singurică, înfruntând o mie de pericole... se înduioșă imediat Pomponia. Mai că-mi vine să o însoțesc eu până la Alexandria; se împlinesc patru ani de când n-am mai pus piciorul pe acolo...

Senatorul se cutremură gândindu-se la ce isprăvi ar fi putut face extravaganta matroană și naiva servitoare pe una dintre corăbiile sale: o răzmeriță pe vas era, practic, sigură, dar nu putea fi exclus chiar și un naufragiu.

– Ar fi în zadar, Pomponia, îi spuse prietenei sale, făcând să-i dispară entuziasmul. Mama Hebei este, fără îndoială, o sclavă, așa că poate locui în Egipt sau în Nubia, după cum s-ar putea afla chiar la Roma, în Grecia sau în oricare altă parte a imperiului. Nu există nici o șansă ca s-o găsești.

– Așa este, recunoscu Pomponia, vizibil dezamăgită.

– Hai, Castor, spune mai departe, continuă, în sfârșit, senatorul după ce trecuse de acel neașteptat obstacol.

– Poate că din cauza vieții sale nefericite, Hebe a avut întotdeauna o mare slăbiciune pentru orice pui de animal rămas fără adăpost. Chiar în ajunul morții lui Antonius, a găsit pe stradă o pisicuță cât un ghem și a dus-o în casă, iar Glafira i-a dat voie s-o crească.

– Da, îmi aduc aminte că i-am văzut-o pe umăr, spuse Aurelius.

– În dimineața aceea, pe când îi încălzea puțin lapte, pisoiul s-a strecurat în camera hetairei și n-a mai știut pe unde să iasă de acolo; ca să-l scoată, fata s-a văzut nevoită să intre în cameră, lucru interzis servitorilor din casă. Tocmai în momentul acela a sosit și curtezana, însoțită de Felix, iar slujnica, temându-se să nu fie pedepsită, s-a ascuns în spatele unei perdele. A putut vedea astfel cum prietenul tău punea pe pat o casetă, rugând-o pe Glafira să i-o păstreze.

– O pungă, vrei să spui?

– Nu, o casetă, o lădiță din lemn, ca aceea pe care o poartă farmaciștii atârnată pe umăr.

– O albină de aur și o casetă ca aceea pentru leacuri: ce combinație ciudată... șopti, nedumerit, Aurelius.

– Și femeia aceea este ciudată. Chiar nu știu cum face ca să-și găsească mereu alți clienți; este foarte urâtă și slabă ca un băț... își dădu cu părerea Pomponia, așteptând din partea patricianului o confirmare pe care acesta nu întârzie să i-o ofere.

– Are niște ochi ca de vrăjitoare și, mai mult, stă pe Eschilin, lângă vechiul cimitir...

– Un cartier destul de puțin liniștit în ultima vreme, din cauza piromanului care se tot învârte pe acolo,

adăugă Castor, amestecându-se și el în discuție ca să aibă un motiv să mai dea peste cap o cupă cu vin.

– Se spune că acele case care au ars nu vor mai fi reconstruite niciodată, le spuse bine informata matroană. Mă întreb pe unde or fi ajuns nenorociții care locuiau în ele...

– Sub podurile Tibrului, *domina*: nu toți înoată în aur, în cel mai bogat oraș din lume!

– Apropo de aur, cine poate fi în stare să-mi dea informații despre o bijuterie, dacă nu un bijutier? Mâine o să-i arăt lui Tocullus cercelul Zenobiei, hotărî senatorul. Dar nu avea cine să-l audă pentru că Pomponia și Castor păreau prea ocupați să aprecieze calitățile și defectele unui vin de Ulbanus, vechi de cincisprezece ani.

XVII

A noua zi înainte de Calendele lui iulie

A doua zi, senatorul Statius se sculă devreme ca să fie sigur că-l va găsi deja la lucru pe matinalul Tocullus.

Bijutierul își făcea mare parte din afaceri în prăvăliile lui de pe *Vicus Argentarius* și de pe *Via Sacra*, dar în ziua aceea se afla în una dintre prăvăliile care făceau parte din zidul împrejmuitor al casei sale.

Cu numai câțiva ani înainte, își aminti patricianul, ar fi fost de neîngăduit ca un senator să se ocupe de negustorie în văzul tuturor: venitul foarte mare, necesar pentru a intra în Curie, trebuia să provină, într-adevăr, doar din proprietățile agrare. Legea era încă în vigoare, astfel încât Tocullus însuși fusese nevoit să cedeze câteva dintre atelierele sale cele mai rentabile ca să investească banii în terenuri arabile, pentru ca astfel să poată intra în rândurile senatorilor. Acum, însă, nu puțini dintre senatori se ocupau de tot felul de afaceri, măcar că o făceau prin intermediul unor reprezentanți de încredere, lucru care le permitea să evite eventualele conflicte de interese și să aștepte ocazii favorabile pentru a câștiga

mulți bani prin anumite proiecte de lege susținute de ei în Senat.

Cu toate acestea, de îndată ce urcau pe treptele Curiei, noii sosiți pretindeau că se ocupă doar de administrarea pământurilor; și ar fi murit de rușine dacă ar mai fi apărut în spatele unei tejghele dintr-o prăvălie.

Nu era cazul lui Tocullus care, când Publius Aurelius intră în magazinul său, tocmai se despărțea de un intermediar. Patricianul îi arătă medalionul, și-l rugă să-i spună ce credea despre bijuteria aceea; bijutierul o învârti multă vreme între degete, înainte de a-i răspunde.

– Este un obiect de valoare, nu atât pentru cantitatea de metal, cât pentru lucrătura cu totul neobișnuită, spuse el, privind albina din aur printr-o sticlă curbată.

– Nu mi se pare de proveniență alexandrină și nici indiană... îndrăzni să spună Aurelius. Corpul insectei, sub ornamentație, este realizat printr-un tipar de ceară care se topește, așa-i?

– Da. Este un procedeu destul de nou, remarcă bijutierul, rămânând nu prea sigur pe el.

– Unii susțin, totuși, că era cunoscut încă din timpuri străvechi, îi replică senatorul.

– Astea sunt povești, clătină din cap Tocullus. În orice caz, bijuteria asta este din aur masiv.

– Nu toate sunt așa? întrebă, mirat, patricianul, recunoscându-și nepriceperea.

– Glumești? Știi cât ar cântări unele medalioane, dacă n-ar avea miezul dintr-un metal mai ușor? Vino, am să-ți arăt: atelierele sunt chiar aici, peste drum.

Cei doi traversară strada, îndreptându-se către o clădire mare, înconjurată pe toată lungimea etajului de un balcon îngust din lemn. Cei care treceau pe stradă îi salutau cu respect, înclinându-se mai adânc în fața bijutierului decât a senatorului.

Se vedea că Tocullus era o adevărată autoritate în cartierul acela în care locuia de la moartea tatălui său: acolo își deschisese prima prăvălie, acolo încheiase primele contracte; iar în anii următori, chiar dacă averea și influența sa politică erau într-o creștere continuă, nu considerase niciodată necesar să-și schimbe locuința, mulțumindu-se doar să cumpere spațiile alăturate, pe măsură ce activitățile sale deveneau tot mai înfloritoare. Nici obiceiurile sale nu se schimbaseră: continua să meargă la băile gratuite și să se bărbierească la același vechi frizer, refuzând categoric să-și angajeze acasă un bărbier personal.

– Stăpâne... se înclinară lucrătorii când îl văzură intrând. Atelierul era uriaș, având deasupra un prici pe care muncitorii, aproape toți sclavi, se adunau ca să doarmă în timpul nopții. Mai bine de jumătate din spațiu era ocupat de nicovalele pe care *brattiarius* subția cu ciocănelul fâșiile de aur, învelite în lână de miel, bătându-le până ajungeau fine de tot. Mai încolo, foițele de aur erau unite între ele, astfel încât să formeze o cavitate care se umplea cu smoală sau cu pucioasă.

– Vezi, îi explică Tocullus, sudura este făcută cu un aliaj de aur, argint și, mai ales, aramă care are un punct de topire destul de scăzut, astfel încât procedeul este mai simplu și mai ieftin. La sfârșit, ceea ce iese de aici are exact aspectul aurului masiv, dar este la îndemâna multor buzunare.... Acesta, în schimb, este locul în care lucrează angajatul meu *ab auro potorio* care se ocupă de serviciile de masă: nu de puține ori, din mâinile lui ies adevărate capodopere. Melos, arată-i senatorului una din cupele la care lucrați! îi porunci el ucenicului care făcea curat în atelier. Tânărul veni în grabă și-i aduse oaspetelui o ceașcă minunată,

ornamentată cu ciorchini de struguri și cârcei de viță. În final vor fi douăzeci, perfect identice între ele. Serviciul cuprinde și două polonice pentru turnat vinul, un crater și o amforă, pentru care mai avem de lucru cu alegerea modelului, își lăudă bijutierul lucrarea, pândindu-l pe Aurelius ca șoimul care pune ochii pe pradă din înaltul cerului.

– Ce-ai zice de o compoziție bicefală, cu fețele lui Bacchus și Ariadnei? propuse patricianul.

– Ar costa o avere și unde aș putea găsi un cumpărător? se prefăcu îngrijorat Tocullus.

– Află că l-ai și găsit! se hotărî senatorul, nefiind în stare să reziste unei asemenea ispite.

– Este o sumă destul de mare, poate vrei să te mai gândești... mai lungi bijutierul vorba, în timp ce pe față i se așternea aerul lacom al unei vulpi căreia îi lasă gura apă ascultând piuitul puilor de găină dintr-un coteț nepăzit de câini.

– Sunt în stare să-mi permit un capriciu, spuse pe un ton hotărât Aurelius. „Și n-am de unde să știu dacă voi rămâne destul de mult în viață ca să pot bea din cupele astea", adăugă în sinea sa.

– Te rog să-mi satisfaci o curiozitate, colega Statius, îl rugă Tocullus, conducându-l către birou ca să semneze contractul. Ce gust are vinul atunci când îl bei dintr-o cupă de aur? Eu nu reușesc să-mi dau seama de diferență...

– Servește-le musafirilor o poșircă de Marsilia într-o cupă elegantă și cu toții o să fie gata să jure că este un vin din faimoasa pivniță a consulului Opimius!

– Este ca și cum ai spune că barba îl face pe filosof sau laticlava pe senator?

– Întocmai: haina contează și încă foarte mult! Nu-i, oare, adevărat că multe femei preferă un tinerel spilcuit unui soț cumsecade, dar cam în vârstă? insinuă Aurelius, făcând cu perfidie aluzie la vechiul adulter de care se făcuse vinovată cândva soția lui Tocullus.

Bijutierul încremeni, surprins, și-și ațintí asupra patricianului o privire în care se puteau citi, amestecate, curiozitatea și răutatea, o privire din care se putea bănui că era tentat să renunțe la un câștig gras, doar ca să-l trimită în Tartar pe nepoliticosul său coleg. Dar în clipa următoare negustorul aflat în pielea noului senator învinse.

– Se mai întâmplă și astfel de lucruri, spuse el grăbit, aruncând cu furie contractul sub nasul lui Aurelius.

Patricianul lăsă pe papirus urma sigiliului cu rubine pe care-l purta pe degetul arătător. Cifra era astronomică, dar serviciul făcea toți banii și nu era cazul să regrete nimic: ca să intre în Hades, avea să-i fie suficient tradiționalul bănuț cu care trebuia să-l plătească pe Caron.

– Am uitat să-ți spun că acest cercel a fost găsit în hainele cu care era îmbrăcat fratele tău când a murit...

Tocullus avu o scurtă ezitare, apoi luă din nou medalionul cu degetele care-i tremurau abia vizibil.

– Cât de vechi ar putea să fie? Ai mai văzut așa ceva? îl asaltă senatorul cu întrebările. Adică la începuturile carierei tale, în vremea lui Seianus și a Agrippinei.

– Lucram prea mult atunci ca să mă mai intereseze și politica, i-o reteză scurt Tocullus, dar lui Aurelius nu-i scăpă neliniștea care-i trecuse prin privire.

– Politica și aurul se leagă strâns între ele. Filip al Macedoniei, tatăl marelui Alexandru, susținea că o

fortăreață către care poate ajunge un măgăruș încărcat cu aur poate fi întotdeauna cucerită. Cu aur se plătesc armele, soldații, câteodată chiar și inamicii. Cu aur se corup miniștri, sunt detronați regi, se finanțează lovituri de stat...

– *Aura sacra fames*! Sfânta foame de aur! râse Tocullus. Toți oamenii pretind că îl disprețuiesc și cu toții sunt gata să-și verse sângele între ei ca să-l aibă. Este doar un biet metal, dar îți aduce dragostea femeilor, respectul prietenilor și chiar un loc în Senat! exclamă el trecându-și printre degete, cu un gest care părea aproape voluptuos, câteva monede noi-nouțe. Serviciul tău de masă va fi gata cât se poate de repede, Publius Aurelius, spuse el după aceea, punând capăt discuției.

– Nu te superi dacă, dat fiind că am venit până aici, am să-i fac o vizită Balbinei, spuse patricianul, primind în schimb un zâmbet aprobator, dar nu prea încântat.

Tânăra stătea întinsă pe pat cu pătura trasă până sub bărbie și clănțănea din dinți, în ciuda căldurii sufocante din cameră.

– Am o sarcină cam grea...șopti ea, îndreptând spre musafir doi ochi absenți. „Este frumoasă!", își spuse senatorul, privind îndelung trăsăturile femeii, acum trudite de oboseala sarcinii. Medicii și moașele vin și pleacă mereu, fără să poată face nimic.

– Am impresia că ești tare singură.

– Mi-am pierdut soțul, spuse Balbina, ca și cum fraza aceea ar fi explicat totul.

– Ești tânără, te poți recăsători, o consolă Aurelius, întrebându-se în același timp dacă tiranicul Tocullus i-ar fi dat vreodată voie să facă așa ceva.

– Îmi vine să cred că pruncul acesta nici n-ar vrea să se nască, acum, când nu mai are tată, șopti ea.

– Nu spune asta; o s-o scoți la capăt! încercă s-o încurajeze patricianul, dar în sufletul său se temea de tot ce putea fi mai rău. Multe, prea multe femei tinere din Roma își pierdeau viața aducând pe lume un copil.

– Dacă zeii vor vrea, răspunse Balbina, înainte de a lăsa din nou capul pe pernă, cu ochii închiși.

Senatorul se dădu înapoi în liniște, îndreptându-se către ieșire.

Când ajunse în prag, privirile i se opriră pe o etajeră de marmură de lângă ușă; pe ea se aflau câteva zeități protectoare: un mic bust de bronz al Iunonei Licina, patroana lăuzelor, Isis din ceramică albastră și, la vedere, statueta unei femei cu sânii dezgoliți, cu o fustă lungă, încrețită și având doi șerpi înfășurați în jurul brațelor... Curios, Aurelius o luă în mână. Era din aur masiv.

XVIII

A opta zi înainte de Calendele lui iulie

În dimineața următoare, Publius Aurelius era trezit de un secretar peste măsură de vesel.

– Valerius i-a făcut ieri o vizită Glafirei. Bravul soldat probabil că n-a obosit-o prea mult, pentru că după-amiază curtezana l-a primit și pe consulul în funcție, spuse el, întinzându-i lui *dominus* lighenașul cu apă călduță.

– În patul curtezanei a cam fost aglomerație! comentă patricianul, pe când sclavele intrau aducându-i un *subligaculum* și o tunică de casă.

– *Domine*... veni să-l salute Paris, ireproșabilul secretar.

– Văd că-ți merge bine, dragă Paris! exclamă Aurelius de îndată ce-l văzu intrând.

De la o vreme, administratorul nu mai arăta așa pricăjit și părea chiar să se fi îngrășat, ca și cum s-ar fi hotărât să pună capăt unui lung post.

– Ai o vizită, stăpâne, anunță el și nu mai avu nevoie să dea alte explicații pentru că, în aceeași clipă, vocea Pomponiei răsună, asurzitoare, în peristil.

– Sunt foarte grăbită, Aurelius, am întâlnire cu Domitilla; dar înainte de asta, trebuie neapărat să-mi spui ce i-ai făcut Valeriei: este gata să leșine îndată ce aude pronunțându-se numele tău!

– Am avut un schimb pașnic de idei asupra căsătoriei, îi explică senatorul. În discuție era chiar a noastră și ea a aflat că eu nu doream așa ceva.

– Oh, sărăcuța, poate că este îndrăgostită de tine! o compătimi, oarecum mai liniștită, matroana care, deși se bucura pentru fiecare cucerire galantă a prietenului său, până la urmă reușea să găsească total antipatică orice femeie care se bucura de atenția acestuia.

– Nu știu dacă femeia aceea îl iubește pe stăpân, dar nu am nici o îndoială că este foarte atrasă de moșiile, depozitele bancare și casele pe care el le are în toată peninsula, interveni Castor pe un ton acru.

– În fond, cu toată frumusețea ei, Valeria nu prea are succes la bărbați, aprecie Pomponia, cu o satisfacție cam răutăcioasă. Chiar și Antonius...

– De ce, între ei era ceva? întrebă patricianul, brusc interesat de subiect.

– Oh, s-ar putea spune și așa... pe atunci, Valeria era soția lui Herennius și una ca ea nu glumește cu fidelitatea conjugală. În timp ce Felix se afla în insula Creta, între ei s-a născut una dintre acele relații ciudate care apropie câteodată bărbați ușuratici de femei educate după moda veche, extrem de severe cu cei din jur, dar uneori exagerat de indulgente cu unii reprezentanți ai sexului opus. Mai târziu, când s-au întors în Italia, timp de aproape o lună s-au întâlnit destul de des, înainte de petrecerea dată de consul... dar, apropo de Metronius: se aude că în casa lui s-ar fi iscat niște neînțelegeri conjugale!

– Serios? se prefăcu uimit Aurelius, înfiorându-se la gândul că la urechile Pomponiei ar fi putut ajunge vestea aventurii sale cu Corellia.

– Servitorii l-au auzit pe când o insulta pe soția sa și se pare că în toată povestea aia ar fi amestecat și generalul Valerius...

Fără să vrea, patricianul simți o oarecare dezamăgire. Așadar, ceva tot era adevărat în ceea ce îi aruncase în față Valeria când se întâlniseră în prăvălia fraților Sosius... cine știe dacă generalul nu se amestecase și el ca să-i țină isonul lui Metronius?

După două ore, timp în care Pomponia îi povesti cu lux de amănunte cum și cu cine își mai petrecea nopțile împărăteasa Messalina, gureșa matroană își luă rămas bun și plecă la Domitilla.

– Corellia, Valeria și Glafira: trei femei enigmatice și fermecătoare, amestecate toate trei în povestea asta... îi spuse Aurelius secretarului său.

– N-aș vrea să te deranjez în timp ce te gândești la femeile acestea, *domine*, dar trebuie să-ți aduc aminte că te pândesc pericole grave. Hotărăște-te cât mai ai timp, lasă baltă ancheta, Senatul și toate celelalte și pleacă, îl sfătui grecul care considera că fuga imediată era întotdeauna cea mai la îndemână soluție. Generalul va veni din nou peste câteva zile și tu nu te poți apăra decât cu povestea acelui barbar caraghios!

– Și, totuși, nu ai dreptate, îl contrazise patricianul. Am de fapt și altceva de care un soldat va trebui să țină, de voie sau de nevoie, seama: onoarea mea de cetățean roman!

– Individul ăla face ceva pe onoarea ta! răbufni Castor, înfuriat. Și, de altfel, *domine*, să nu spui că nu te-am avertizat!

Oricât s-ar fi străduit, ca un bun epicureu, să rămână perfect calm, Publius Aurelius era destul de îngrijorat și ajunsese chiar să-și dorească să doarmă în neștire, numai să uite de toate. În toiul acelei nopți, însă, se trezi brusc: în vis îi apăruse chipul Verei Claudiana – sau era acela, foarte asemănător al fiicei sale, Valeria? – cu o expresie încruntată, privindu-l cu un reproș mut. Dacă ar fi rămas alături de ea în Germania, gemu senatorul zvârcolindu-se agitat pe *torus*, dacă ar fi refuzat s-o asculte... dar acum nu mai servea la nimic să-și repete mereu că nu avea nimic să-și reproșeze, deși faptele rămâneau la fel cum se petrecuseră: Vera murise, în timp ce el ajunsese teafăr și nevătămat acasă.

Scăldat în sudoare, Aurelius se ridică din pat, cuprins de o sete cumplită, și se duse să ia ultima cană din *cervesia* adusă de Agenor, pusă la răcit în pivniță între două blocuri de gheață acum topite aproape în întregime. După prima înghițitură lăsă pe masă cupa, scârbit de gustul băuturii: *cervesia* călduță semăna cu urina pe care *fullones* o adunau în butoaiele lor, iar în *cella nivaria* de la subsol nu mai era nimic altceva de băut.

Prea înfierbântat ca să mai poată adormi la loc, senatorul ieși din casă, încercând să se răcorească puțin. Zadarnic; sub socul din grădină nu se simțea nici cea mai slabă adiere de vânt, iar peristilul cel mare părea și el invadat de zăpușeală. „Poate că în grădina orientată către miazănoapte ar fi fost mai răcoare", speră el, îndreptându-se către zidul din spatele marii *domus*.

Curtea era pustie. Pe pardoseală se desenau umbrele smochinului și ale bătrânilor merișori ciuntiți fără milă de Scapola, fantezistul *topiarius* pe care patricianul i-l cedase Pomponiei fără nici cel mai mic regret.

Pe neașteptate, în umbra deasă a micii curți apăru o luminiță tremurătoare. Flacăra unei lumânări sau a unui felinar, avu impresia senatorul, dar cine mai putea fi treaz la ora aceea? Spre grădină nu dădeau decât ușile de la magazii și cea de la camera Zenobiei...

Din camera florăresei răzbătea, de fapt, o dâră de lumină și se auzeau șoapte amestecate cu râsete înăbușite. Zenobia avea, așadar, un iubit și acesta era atât de prudent încât nu o vizita decât în toiul nopții: era ciudată o asemenea discreție pentru că, de obicei, sclavii săi procedau mult mai pe față...

Neputând să-și înfrâneze curiozitatea, patricianul stătu să tragă cu urechea, într-o manieră plină de nerușinare și prea puțin potrivită pentru demnitatea sa de *dominus*, găsindu-și scuza destul de subțire că se simțea dator să știe totul despre servitorii săi. Cine putea fi, prin urmare, musafirul Zenobiei? Hortensius, Samson sau bătrânul și adormitul Fabellus?

În clipa aceea, bărbatul spuse câteva cuvinte. Auzindu-i vocea, lui Aurelius parcă îi stătu inima în loc. Peste măsură de surprins, se ascunse cât mai bine într-un ungher mai întunecat, teama lui de a nu fi descoperit întrecând-o pe aceea a amantului atât de discret.

Totuși, abia când văzu cu ochii lui profilul uscățiv al intendentului apărând prin deschizătura ușii se hotărî să accepte că un asemenea eveniment istoric se petrecea aievea: celebra, înverșunata, inexpugnabila castitate a lui Paris, pe care legiuni de fetișcane încercaseră s-o înfrângă, fusese în sfârșit cucerită! Acolo unde eșuase chiar și Cinthia, cea mai faimoasă curtezană a Romei, o modestă și destul de coaptă sclavă din Epir, cu forme mai mult decât voluptuoase, cu maniere grosolane și cu capul împodobit de un coc ridicol obținuse o victorie răsunătoare!

Patricianul se făcu mic de tot: intendentul s-ar fi simțit extrem de stânjenit dacă s-ar fi trezit surprins asupra faptului. Și, mai ales, era extrem de important ca zeflemistul acela incorigibil de Castor să nu afle de o asemenea întâmplare.

Din fericire, se gândi senatorul, cel care descoperise un asemenea secret fusese chiar el care, ca persoană discretă și tolerantă, n-ar fi suflat nici o vorbă nimănui. Și totuși, în ciuda celor mai bune intenții cu care lua cunoștință de cele petrecute, o asemenea noutate cu totul neașteptată era atât de comică, încât reușea cu mare greutate să nu izbucnească în râs. Se grăbi cât putu de tare să ajungă în camera lui, dispărând din curte ca un hoț de mere gata să fie surprins în livada altuia.

Abia după ce închise bine ușa în spatele lui, își potoli din plin pofta de râs și, bine dispus de această întâmplare picantă, se prăbuși pe *torus*, cufundându-se imediat într-un somn adânc, fără ca fantomele trecutului și nici amenințările tenebroase ale viitorului să mai apară pentru a-l tulbura.

XIX

Calendele lui iulie

Momentul așteptat sosise în cele din urmă! Valerius stătea în picioare în mijlocul sufrageriei, cu o figură mohorâtă.

– Nu pot să-mi cred urechilor, Aurelius! Mi-ai cerut timp ca să-mi prezinți dovezi ale nevinovăției tale și ce aud acum? O poveste tâmpită a unui tâlhar păduchios, din care aflu că tatăl meu ar fi fost în cârdășie cu inamicul!

– Eu nu am păduchi; merg la terme în fiecare zi! protestă Agenor, dar nimeni nu-l luă în seamă.

– Ascultă, Valerius! Tatăl tău credea că acționează pentru binele Romei, îi explică senatorul, îndulcind într-o bună măsură duritatea celor întâmplate.

– Aurelius, din toate absurdițățile pe care le puteai scorni, asta nu numai că este cea mai josnică, dar și cea mai prostească: de ce un arcaș german ar fi trebuit, de fapt, să-l ucidă pe generalul care îi promisese o grămadă de aur?

– N-am nici cea mai mică idee, recunoscu patricianul. Știu doar ce mi-a spus Agenor.

– Ar trebui să dau crezare unui sălbatic împuțit, unui dezertor barbar, unui animal caraghios din Nord care se travestește în grec, de parcă aici am fi la Saturnalii?

Lui Agenor i se umplură ochii de lacrimi și-l privi pe stăpânul său cu o expresie rătăcită. Aurelius veni în fața generalului, încercând să-i potolească furia.

– Omul acesta pe care tu îl consideri barbar este mai îndreptățit să fie considerat roman decât mulți dintre senatorii noștri, spuse el pe un ton glacial. Născut într-o pădure, vorbește limba latină; crescut în murdărie, se spală în fiecare zi; își plătește taxele, respectă legile, își trimite copiii la școală. Aceasta este măreția Romei, înainte chiar de victoriile obținute de legiunile sale!

– O să vedem ce importanță o să dea judecătorii mărturiei acestui pretins roman al tău! replică Valerius, disprețuitor.

– Așadar, vrei să continui?

– Da, așa cum spune legea! insistă generalul.

– Așa cum ai făcut cu Antonius? îl provocă patricianul.

– Încetează cu povestea asta, Publius Aurelius! Știi foarte bine că, dacă aș fi vrut să scap de tine în felul acesta mârșav, n-aș fi greșit ținta!

– Nici tu, însă, nu ești convins de vinovăția mea. Vrei să te răzbuni din cauza mamei tale.

– Mama mea! exclamă Valerius, privindu-l cu dispreț. O veneram, mă temeam de ea, o adoram... iar tu, chiar sub ochii mei, ai făcut din ea o târfă de bordel! Gata cu vorbăria! Îndată ce plec de aici mă duc la tribunal să depun plângerea!

– Nu ai nevoie de tribunale, îi spuse Aurelius. Dacă viața mea este ceea ce vrei, o poți lua imediat.

– Și cum aș face asta? întrebă generalul.

– Am scris asta azi-dimineață, după ce mi-am făcut testamentul, declară patricianul, întinzându-i un sul de papirus. Apoi se întoarse către servitorii care ascultau muți de uimire. Plecați de aici cu toții; și tu, Castor!

– Nu te las singur cu smintitul acesta, *domine*, spuse grecul, nevrând să iasă. Am putea să știm și noi ce scrie acolo?

– Sunt treburi de-ale romanilor, îi răspunse Aurelius, cu un surâs.

Când toți sclavii ieșiră, Valerius își îndreptă ochii către papirus și citi cu voce tare:

– *Eu, Publius Aurelius Statius, senator al Romei, îi cer lui Marcus Valerius Cepion, comandant al legiunilor din Orient, să-mi dea sabia cu care voi pune capăt vieții mele. Nici o răspundere nu-i va fi atribuită generalului pentru că a acceptat să mă ajute. Testamentul meu a fost depus la stareța Fecioarelor Vestale.*

Tuturor prietenilor: avete atque valete.

Ușa se izbi de perete.

– Stăpâne, ai înnebunit de tot? strigă Castor, dând năvală înăuntru. Te poți apăra foarte bine la proces; aiuritul ăsta n-are nici o dovadă ca să te acuze de ceva!

– De câte ori să-ți spun să nu mai asculți pe la uși? îl certă Aurelius.

– Hai, gata, *domine*, gluma este bună dar când nu se lungește prea mult! Nu te poți juca astfel cu viața ta; ești *paterfamilias* și sute de oameni depind de tine, sclavi. liberți, *clientes* și nu în ultimul rând eu însumi. Vrei să ne duci pe toți la pieire pentru blestemata aia de onoare? Ce s-ar întâmpla cu noi dacă tu ai muri?

– Poate că nu știi, Castor, dar tu și Paris sunteți doi dintre principalii mei moștenitori. Până acum am ținut acest lucru într-un secret total, de teamă să nu-mi faci felul în somn, mai avu puterea să glumească patricianul.

– Pe Jupiter, *domine*, vorbești serios? Nu mă așteptam... recunoscu Castor, evident interesat. Dar, ca să-ți spun drept, este mult mai distractiv să fur câte puțin de la tine, decât să-ți moștenesc dintr-o dată averea. Și, de altfel, ce m-aș face eu, aici, fără să mai am pe cineva pe care să-l iau peste picior? Nu, nici vorbă, mai bine lași lucrurile așa cum sunt ele acum!

– Gata acum, i-o reteză senatorul, împingându-l afară. Dacă tot trebuie să mori, barem s-o faci cât mai repede!

Pe tot timpul acestei discuții aprinse, Valerius îl privise pe Aurelius cu o neîncredere evidentă, fiind sigur că patricianul interpreta un rol pregătit din vreme. Apoi, însă, îl văzu apropiindu-se de *arca* și scoțând de acolo un săculeț din stofă de in. Desfăcând țesătura, scoase la iveală un gladiu militar, aidoma aceluia pe care el însuși îl purta la șold în vreme de război.

– Aceasta este sabia cu care mama ta a dat semnalul de atac, spuse patricianul, punând-o în mâna generalului. În Germania, am crezut că trăiam ultimele zile din viața mea, dar soarta a decis altfel. Acum a venit clipa să punem lucrurile la punct.

Când generalul apucă mânerul sabiei și o îndreptă cu vârful în față, Publius Aurelius îi puse brațul în jurul gâtului.

– Ține mai bine lama, Valerius: s-ar putea să-ți cadă din mână când o să te îmbrățișez... murmură patricianul pe un ton indiferent, pregătindu-se pentru gestul aducător de moarte.

– Stai puțin... șopti la rândul său generalul, șovăind.

– Renunți la proces? întrebă senatorul fără a se îndepărta de el.

Valerius atinse pieptul senatorului cu vârful sabiei.

– Tu și mama, întrebă el dintr-o suflare. Este adevărat?

Aurelius simți cum vârful armei îi intra în carne și, pentru o clipă, fu ispitit să mintă.

– Da, răspunse, însă, cu hotărâre în glas, făcând sforțări să nu ia în seamă durerea.

Generalul observă mica pată roșie care începea să se lățească pe tunica albă și, după o clipă care păru să dureze cât un secol, lăsă încet sabia în jos.

Când vorbi, vocea îi era răgușită.

– O să-mi pară rău toată viața că nu am profitat de ocazia aceasta.

Patricianul simți cum un val de bucurie îi inundă toată ființa. Rămăsese în viață și de data aceasta!

Valerius aruncă gladiul și porni către ușă, ieșind în clipa următoare din încăpere. Aurelius nici nu avu vreme să respire ușurat, că secretarul alergă înăuntru, arătă înspre pata de sânge de pe tunică și explodă.

– Ești chiar nebun? Te aștepți poate la aplauze pentru că ai jucat așa de bine scena în care filosoful epicureu înfruntă moartea fără măcar să clipească? Când o să termini cu glumele astea idioate? Eu mă zbat din răsputeri ca să-ți salvez pielea, iar tu te așezi singur în fața vârfului unei săbii! Și pentru ce, de fapt? Pentru o femeie moartă de douăzeci de ani! Mă rog, lasă-mă să ți-o spun pe aia dreaptă, stăpâne: oi fi tu om de onoare, dar pentru mine nu ești decât un mare imbecil!

– Chiar erai dispus, Castor, să renunți la moștenirea averii mele? zâmbi patricianul, în timp ce, pe măsură ce încordarea îi scădea, simțea sudoarea curgându-i șiroaie pe frunte.

– Ce vorbești, am zis și eu așa, ca să mă aflu în treabă... evită secretarul să dea un răspuns clar, dar pentru nimic în lume n-ar fi vrut să apară ca un om cinstit.

– Cu atât mai rău! se prefăcu Aurelius că-l crede. Cheam-o pe Nefer să vadă ce-i cu zgârietura asta: dacă am terminat cu povestea asta neplăcută, trebuie să ne ocupăm de lucruri serioase. Apropo, unde-i Paris?

– A leșinat, *domine*.

– Aruncă pe el o găleată de apă. Acum, am mai mult decât oricând nevoie de ajutorul vostru ca să-l găsesc pe asasin!

XX

A șasea zi înainte de Nonele lui iulie

A doua zi după marea încercare, peste *domus* de pe Viminal se așternuse o liniște neobișnuită, parcă prevestitoare de rele.

– Ancheta este din ce în ce mai încâlcită, acum când trebuie să-l eliminăm pe Valerius de pe lista suspecților: dacă el ar fi fost acela care a încercat să te omoare, cu siguranță nu te-ar fi cruțat ieri, aprecie Castor.

– De când ucigașii plătiți strigă tare numele victimei lor, chiar cu riscul de a atrage atenția asupra lor? se întrebă, gânditor, Publius Aurelius. Încep să fiu din ce în ce mai convins că asasinul a strigat numele meu ca să ne abată atenția în altă parte.

– Dacă-i așa, și-a atins scopul. În cazul unei crime, se fac cercetări asupra familiei, asociaților din afaceri și a relațiilor celui ucis; de data aceasta, însă, nimeni nu și-a vârât nasul în afacerile lui Antonius, în afară de brava Pomponia, pentru care a scotoci prin viața altora este un fel de necesitate. Să începem din nou cu victima.

– Un flăcău vesel, darnic până la a deveni risipitor, incapabil să se maturizeze. Nobil, frumos, împrăștiat, răsfățatul tuturor femeilor...

– Răsfățat până la un anumit punct, cel puțin după cum spun prietenele Pomponiei. Dacă ar fi să ne luăm după ele, era mai mult un infatuat, ca acel Narcisus care a căzut într-un lac pentru a-și îmbrățișa propria imagine oglindită în apă, precizează secretarul.

– Lucru care nu prea se potrivește cu profilul de mare amant pe care ni-l oferă Glafira. Și la Glafira se află un cercel întrutotul la fel cu cel care a fost găsit la iubitul său, ucis pe când încerca să realizeze o tranzacție legată, poate, de acea întâmplare nebuloasă de acum douăzeci de ani, din Germania....

– O legătură destul de fragilă, bazată doar pe memoria lui Agenor... Apropo, sper că o să reușească să ajungă până acasă cu toate bagajele întregi! își dori Castor. Într-adevăr, germanul plecase din Roma cu un catâr încărcat cu mici vase de sticlă pe care era gravată imaginea Capitoliului, mici cadouri de împărțit rudelor și prietenilor ca amintire din Urbe.

– Nu pe memorie, precizează patricianul, ci pe o bijuterie din aur și-a bazat Agenor viitorul său de om liber: o brățară având gravate pe ea securi cu două tăișuri, simbol bine-cunoscut al tradiției cretane. Albina apărea și ea ca model de bijuterii din acele vremuri îndepărtate, iar în camera Balbinei am văzut statueta de aur masiv a unei femei cu sânii goi, cu doi șerpi încolăciți pe brațe...

– Zeița șerpilor, venerată de mii de ani în Creta, reflectă Castor. Ca să vezi ce întâmplare; Herennius, răposatul soț al Valeriei, a trăit mult timp acolo; mai întâi ca militar, apoi ca guvernator.

– În dimineața asta am fost la biblioteca lui Augustus, căutând informații despre istoria insulei.

– Vai, *domine*, tot ceea ce se știe despre trecutul îndepărtat al Cretei este învăluit în ceața miturilor. Legenda este cunoscută: Pasifae, soția regelui Minos, îndrăgostindu-se de un taur, a născut un monstru cu corp de om și cu cap de taur care a fost închis în labirintul construit special de Dedal. Aici, Minotaurul a trăit hrănindu-se cu copiii pe care orașele Greciei erau obligate să-i trimită, până când Teseu a reușit să-l ucidă cu ajutorul firului dat de Ariadna...

– Multe lucruri se pot ascunde în spatele miturilor, Castor. Poate că au existat în *Mare Nostrum* civilizații ale căror urme s-au pierdut: luându-se după Posidonios, de exemplu, Platon afirma că în legenda despre Atlantida trebuia să existe un sâmbure de adevăr...

– Posidonios a spus atâtea baliverne, *domine*, că n-aș pune prea mare bază pe el, se strâmbă secretarul.

– Din povestea Minotaurului aflăm, în orice caz, că, în acele vremuri îndepărtate, Creta era destul de puternică încât să-și impună dominația asupra întregii Grecii. Cartea a zecea din *Geografia* lui Strabon ne spune despre Gortina că era cea mai importantă așezare omenească de pe insulă, dar mai există și alte cetăți străvechi ca Phaestos, Cnossos, Hierapytna, Cydonia care s-ar putea să păstreze ascunse bogățiile imense...

– Povești! Câți sărmani visători n-au căutat deja faimosul labirint de la Cnossos și n-au găsit nici urmă de el? Cu ani în urmă era la mare modă să mergi la vânătoare de obiecte antice îngropate sub ruine.

– Dar dacă unele dintre acele tezaure au fost într-adevăr descoperite? Brățara, albinele, statueta, toate din aur masiv și ornamentate cu motive cretane, ar putea fi resturi dintr-o pradă mult mai însemnată.

– Tu, însă, ai în mână doar un cercel prăpădit și singura care poate ști ceva despre el este Glafira. Dacă aș fi în locul tău, m-aș duce la ea în calitate de magistrat al Romei și aș băga puțin spaima în ea! îi sugeră Castor înainte de a ieși din cameră.

În prag, libertul era gata să se ciocnească nas în nas de Paris care venea să aducă un vraf imens de papirusuri.

– *Domine*, eu înțeleg că ai avut altele pe cap, dar sunt zile întregi de când nu i-ai mai primit pe *clientes*. Până acum i-am mai păcălit eu, dându-le *sportulae* generoase, bombăni intendentul, fără a mai aduce vorba, cum făcea de obicei, despre timpul pe care îl pierdea stăpânul alergând după *pallae* matroanelor. Era limpede că administratorul avea conștiința prea încărcată ca să mai îndrăznească să-i facă stăpânului său morală, se gândi Aurelius, satisfăcut pe deplin: Zenobia se arăta a fi o adevărată binecuvântare pentru toți...

– Ia spune-mi, cum se descurcă sclava aceea nouă pe care ți-am dat-o în grijă? întrebă el, cu speranța că-l va scuti și de data aceea de o muncă atât de plicticoasă.

– Totul este în ordine, *domine*, se bâlbâi Paris, devenind roz ca un rac abia fiert.

– Dacă-i așa, ai grijă să-i dai un salariu cât de mic.

– Am făcut deja asta, *domine*, mărturisi libertul, în timp ce fața sa devenea purpurie.

– Zenobia asta probabil că este chiar vrednică...

Purpuriul de pe chipul lui Paris se schimbă în stacojiu și vraful înalt de dosare îi alunecă din mâini, răspândindu-se pe pardoseală. Administratorul se grăbi să le strângă, după care se făcu nevăzut, lăsându-l pe Aurelius să citească în pace scrierile lui Strabon.

XXI

A cincea zi înainte de Nonele lui iulie

Se făcuse ora a șasea când senatorul Publius Aurelius Statius, purtând toate însemnele curiale și cu o mulțime de servitori în urma sa, opri lectica pe Eschilin, stârnind curiozitatea rarilor trecători care mai erau pe stradă, copleșiți de zăpușeala acelei zile de vară.

Dintre copacii păduricii de pe colină, unul dintre *vigiles* care țineau sub supraveghere casa Glafirei îi semnală prezența unui client suspect. Bărbatul ajunsese acolo cu o lectică publică și, înainte de a intra, privise atent în jur ca pentru a se asigura că nu fusese urmărit; abia după aceea intrase, ținându-și mereu fața ascunsă sub gluga mantiei negre.

Aurelius simți că-l trece un fior de gheață.

– Hai, gata, înconjurați casa! le porunci el agenților; după aceea, cu pași apăsați urcă treptele și apucă ciocanul de la ușa de intrare în casă. Se deschise ferestruica și-și făcu apariția fața neagră a servitoarei și un ghemotoc de blană albă.

– Deschide! porunci Aurelius.

– Nu pot, în clipa asta, *kyria* are un client! protestă negresa.

– Peste douăzeci de zile, una dintre triremele mele ridică ancora și pornește către Alexandria, îi șopti în grabă Senatorul. Dacă vrei, îți țin un loc!

– Sacră Afrodita! exclamă fata și deschise ușa, dându-se într-o parte; Aurelius năvălea în atrium și se îndrepta cu pași mari către camera Glafirei.

– În numele Senatului și al Poporului Roman, ieșiți de acolo, strigă el, bătând în același timp cu pumnii în scândurile subțiri ale ușii.

La câteva clipe după aceea, curtezana apăru în prag, într-o ținută răvășită care spunea totul.

Aurelius dădu buzna înăuntru: în camera elegantă, zugrăvită într-o culoare albastru închis foarte frumoasă, se vedea o fereastră deschisă pe care misteriosul client, dând din picioare, cu fundul gol ca un măgar adus la târg pentru vânzare, încerca s-o ia la sănătoasa.

Patricianul îl înșfăcă de poalele tunicii chiar când se pregătea să sară afară și-l trase înăuntru cu o smucitură zdravănă. Apoi, apucându-l de păr fără nici un menajament, îi ridică fața către lumină, pronunțând formula pentru arestare:

– În numele Senatului...

–...și al Poporului Roman! încheie furios Appius Hostillius, decanul Curiei. Aurelius rămase cu gura căscată de uimire, dar o închise imediat ca să nu izbucnească în râs de față cu superiorul său direct.

– Ce faci aici, Hostillius? îl întrebă el pe autorul moțiunii împotriva imoralității publice.

– Du-te în Tartar, Publius Aurelius! bolborosi celălalt, în timp ce încerca să se îmbrace cât mai repede. Și vai de tine dacă îndrăznești să spui cuiva că m-ai văzut aici!

– Dar de ce toată mascarada asta? Nu este o crimă să faci o vizită unei hetaire!

– Noua mea soție este o plebee din casta cavalerilor, putred de bogată și îngâmfată de nu mai poate. A moștenit de la primul soț toată averea familiei Popillius: un sfert din Picenum, nu știu dacă mă înțelegi... familia ei nu mă poate suferi și dacă se ajunge la un divorț...

– Te înțeleg. O să fiu mut ca un pește, promise patricianul, plănuind deja în gând cum putea să exploateze cât mai bine un asemenea secret prin care îl putea ține la respect pe decan în timpul ședințelor din Curie.

În clipa aceea, Leontius, mai-marele peste *vigiles*, își făcu și el apariția în ușa camerei.

– Ce se întâmplă aici? Ai nevoie de întăriri, nobile senator? întrebă el, în timp ce Hostillius, ghemuit pe pat, încerca fără succes să-și acopere fața.

Ofițerul făcu ochii mici de tot și gura i se strâmbă într-un rânjet de satisfacție răutăcioasă.

– *Ave*, nobilul meu cumnat! Te credeam ocupat cu treburi politice importante!

Hostillius scoase un sunet ca un suspin, îi aruncă lui Aurelius o privire ca de foc și alergă afară, urmat de ofițerul care ardea de nerăbdare să-i povestească surorii sale acea întâmplare picantă.

– Te-ai distrat destul, senator Statius? făcu Glafira, vizibil iritată.

– Trebuie să recunoști că spectacolul decanului cu fundul gol și călare pe pervazul ferestrei era demn de cel mai bun spectacol de pantomimă! spuse Aurelius, râzând cu poftă. Acum, însă, gata cu trăncăneala: vreau caseta lui Antonius!

Curtezana îl privi ca și cum habar n-avea despre ce era vorba.

– Încearcă să pricepi cât mai iute, dragă, pentru că afară este plin de *vigiles* și dacă te dau pe mâna lor, s-ar putea să scapi mai ciufulită decât din brațele lui Hostillius! o îndemnă pe un ton amenințător patricianul care nu prea știa ce este răbdarea.

– Ah, da, lădița pe care Antonius mi-a dăruit-o ca să-mi țin în ea medicamentele... păru să-și amintească hetaira, în timp ce pe frunte îi apăreau picături de sudoare.

– Nu merge așa, Glafira, nu am timp de pierdut. Dacă ai petrece vreo două zile în celula din beciul cazărmii, printre toți bețivii, schilozii și smintiții de acolo, asta ți-ar împrospăta memoria! îi spuse Aurelius, apucând-o de încheieturile mâinilor.

– Ei, nu te grăbi așa! îl opri ea, eliberându-și mâinile. Credeam că în lădița aceea este cine știe ce, dar n-am găsit decât niște sticluțe cu ceva care mirosea urât... E dincolo, mă duc să ți-o aduc.

– Vin cu tine, spuse patricianul, neîncrezător, urmând-o în camera albastră. Albina de aur pe care o purtai atârnată la gât... este și ea un dar de la Antonius?

– Era nebun după mine, ți-am mai spus! spuse Glafira, trăgând de sub pat o casetă veche din lemn.

– E posibil ca un bărbat ca Felix, care nu învrednicea nici măcar cu o privire o mulțime de matroane frumoase, să-și piardă mințile după o curtezană? întrebă senatorul, sarcastic, în timp ce lua în mâini lădița.

– Chiar nu crezi că este posibil? îi răspunse ea, privindu-l atent cu ochii ei cenușii, ca de vrăjitoare.

Aurelius o surprinse pe curtezană îndepărtându-și de pe frunte o șuviță de păr cu un gest de o feminitate absolută și nu mai putu să fie prea sigur de ceea ce spusese.

– Dar Metronius? Dar Valerius?

– Consulul vine la mine doar ca să se răzbune pe Corellia. Cât despre Valerius, el rămâne la mine exact cât timp...

– Exact cât timp să ce...? n-o slăbi Aurelius.

– Să facă tot ceea ce ai vrea și tu să faci acum, senatorule! spuse femeia, apropiindu-se de el cu un zâmbet viclean: cu părul ajungându-i până pe umeri și cu sânii fremătând, își expunea fără nici o jenă dezordinea veșmintelor la fel cum o legiune își ține sus cu mândrie drapelul înaintea unei bătălii pe care este sigură că o va câștiga.

Săracul Felix, acolo în Erebus, nu se va supăra prea tare pe el, își găsi patricianul o scuză, punând jos caseta. Și, de altfel, era de datoria lui să cunoască toate aspectele, chiar și cele mai intime, ale vieții răposatului său prieten, ca să poată duce la bun sfârșit ancheta...

În ochii cenușii ai Glafirei apăru o sclipire de triumf când Aurelius o trase înspre el și se prăvăliră amândoi pe patul răvășit.

Chiar în clipa aceea, se auziră mai multe bătăi în ușă.

– Ce se întâmplă acolo înăuntru? Ai nevoie de întăriri, senator Statius? răsună de dincolo de ușă glasul lui Leontius.

Publius Aurelius, resemnat, întinse brațele în lături, într-un gest grăitor, ducându-se să deschidă ușa.

După un ceas, purtând sub braț prețioasa casetă, senatorul intra în casa Pomponiei, invitat la cină.

– Domitilla spune că vara de-a doua a mătușii cumnatului ginerelui său... povestea matroana, servindu-se cu a treia porție zdravănă de pârș fript.

– Treci la subiect, Pomponia, o imploră Servillius, soțul său: într-adevăr, nimeni nu putea bănui unde putea

ajunge brava matroană când intra în hățișul atât de încurcat al relațiilor de rudenie.

– Toate destăinuirile pe care le-am adunat par să se lege între ele. Cu toate că Antonius apărea peste tot împreună cu o mulțime de femei, se ferea cu grijă să ajungă la capăt cu ele. O cunoașteți pe Curtia, fiica surorii soacrei nepotului meu? Ei, descoperind că soțul ei își făcea de cap cu un sclav sirian tinerel, a vrut să se răzbune pe el și, punând ochii pe prietenul nostru, l-a atras în camera ei.

– Și? întrebară Aurelius și Servilius într-un glas.

– Nimic: s-a prefăcut că-l durea stomacul!

– Se poate întâmpla oricui, precizează Servilius, într-o încercare grăbită de a apăra onoarea bărbătească.

– Ah, da? Bine, atunci ascultă altele la fel de grozave! îl puse la punct soția sa. Cu Vibonia a fost durere de cap, iar cu Iulia o stare neașteptată de leșin!

– Pomponia, ești extraordinară, o felicită Aurelius. Prin urmare, bietul Antonius nu era câtuși de puțin un mare cuceritor. Cum s-a făcut, atunci, că a sedus-o pe soția fratelui său chiar sub acoperișul acestuia? Apropo, l-am trimis pe Castor s-o caute pe servitoarea Ausoniei; adulterul acela faimos mă face foarte curios...

– Antonius Felix era convins că totul i se cuvenea doar pentru că se trăgea din familiile Cornelius și Metellus, le spuse Pomponia celor doi bărbați. Și când te gândești că, în ciuda atâtor strămoși războinici, el nu era mai curajos decât un iepure: l-am văzut cu ochii mei dând fuga la doctor pentru niște crampe banale la stomac, temându-se că a fost otrăvit!

– Și soția lui Tocullus a murit din cauza unei indigestii... reflectă Aurelius, devenind foarte atent. Pomponia, când s-a întâmplat asta?

– Dacă îmi aduc bine aminte, cu câteva luni înainte de a fi ucis.

– Poate că era vorba despre o tentativă de a-l ucide...

– Dacă ar fi fost vorba despre așa ceva, vinovatul trebuia să aibă posibilitatea de a-l servi pe Antonius cu mâncare și cu vin, presupuse Servilius.

– Tocullus, fratele lui! făcu matroana.

– Balbina, soția sa! o contrazise soțul ei.

– Atunci, de ce nu și Glafira? adăugă patricianul. Antonius mânca deseori la ea acasă și cufărul acela pe care mi l-a dat arată destul de suspect. Mâine o să-l pun pe medicul Hipparh să-l examineze. Iar tu, Pomponia, ai merita să fii numită șef suprem peste *vigiles*!

Matroana tresări ca un legionar la auzul laudelor centurionului său: fu atât de emoționată că un păstrăv întreg și două farfurii cu raci nu reușiră s-o facă să se liniștească.

XXII

A patra zi înainte de Nonele lui iulie

Hipparh stătea la masa lungă de marmură din tablinum, ținând în mână o sticluță.

– Ce sticluțe frumoase! Sunt pătrate, ca să se așeze perfect lipite una de alta și de diferite capacități, de la cea mai mare la cea mai mică!

– Ai dreptate, dar ce este în ele? întrebă Publius Aurelius, gândindu-se că, după ce cazul se va rezolva, ar fi trebuit să-i dăruiască medicului caseta aceea.

– Ai răbdare, graba este dușmanul observației și al studiului... spuse acesta, vărsând conținutul sticluței din mâna sa pe o cârpă albă de in. Apoi, cu cea mai mare băgare de seamă, luă cu două degete o picătură din substanța aceea uleioasă, după care, frecându-și îndelung degetele, mirosea cu atenție. Ulei de mirt, dădu el verdictul, repetând imediat procedeul cu a doua sticluță. Rășină de cedru... sunt substanțe pe care le folosesc local femeile care nu vor să rămână însărcinate.

– Nu este nimic neobișnuit, aparțin unei curtezane.

– Trei sticluțe au fost spălate și umplute cu balsamuri de leac preparate de curând. Celelalte, deși goale, mai

au încă în ele resturi de pulbere: se curăță foarte greu în toate colțurile astea... spuse Hipparh, vârând un bețișor în sticluță, după care îl scoase pătat cu o pastă verzuie.

– Este otravă? se cutremură Aurelius.

– Da de unde? îi răspunse Hipparh. Aș putea jura că este vorba despre salvie pisată... dar trebuie să fie foarte veche, parfumul aproape că a dispărut.

– Ce poate însemna asta? întrebă, nedumerit, patricianul.

– Probabil că hetaira ta a golit sticluțele de conținutul lor de la început, punându-și în ele leacurile ei; totuși, dat fiind că ar fi durat prea mult ca să le curețe bine, nu a folosit decât trei. În ce privește lădița, este cu siguranță a unui spițer, după cum se poate vedea și după instrumentul acesta... Hipparh îi arătă ceea ce folosise cu puțin timp înainte. Vezi? Are la capăt un fel de lingură mititică și cu ea se poate scoate o cantitate foarte mică din substanță.

– Și acesta este un instrument medical? întrebă Aurelius, luând în mână un obiect de pe fundul casetei.

– Nu, este doar un bastonaș din os. Poate că proprietarul sticluțelor îl folosea ca să amestece pulberea, chiar dacă mi se pare cam gros pentru așa ceva, răspuns Hipparh și se grăbi să plece, desigur, nu înainte de a-i prezenta patricianului o notă de plată usturătoare.

– Văd că tarifele tale devin din ce în ce mai mari! se plânse patricianul.

– Am trecut în suma aceasta și prețul unei poțiuni întăritoare pe care mi-a cerut-o intendentul pentru servitoarea însărcinată.

– Vorbești serios? se miră senatorul: cum era posibil, se întreba, ca el, stăpânul absolut în această *domus* a familiei Aurelius, să fie întotdeauna ultimul care află ce se întâmplă în propria sa casă?

– Deci, tu nu ai habar de asta? Și totuși este o fată tare frumușică, cu plete negre, ochi lunecoși și picioare lungi, lungi de tot... îi făcu medicul, complice, cu ochiul, ca un bărbat adevărat pe care vârsta înaintată nu-l împiedica să aprecieze nurii femeilor. Patricianul dădu din cap, acum lămurit: Asteria era tânără, atrăgătoare și destul de zvăpăiată ca să aibă parte de asemenea necazuri. Doar dacă...

– Dar tu chiar ai consultat-o?

– Nu. Paris mi-a spus că nu era nevoie.

O bănuială își făcu loc în mintea lui Aurelius și primul gând fu să n-o ia în seamă fiindcă i se părea de neconceput: într-o bună zi, trebuia să stea de vorbă pe îndelete cu intendentul său, între patru ochi...

În clipa aceea, Castor se întoarse din drumurile lui și se lipi de amfora cu Setinus cu zelul unui conducător de cămile revenit acasă după un drum istovitor prin arșița deșertului.

– Am găsit-o pe bătrână, *domine*, dar asta m-a costat o pungă, bineînțeles, goală. A trebuit să mă las furat ca să am aerul unui bezmetic în căutare de aventuri într-un cartier rău famat. În timp ce o puștoaică mă ținea de vorbă, întrebându-mă pe unde venea o stradă, un complice mi-a șterpelit punga de sub tunică, dar, vai de mine, a fost destul de neîndemânatic: străvechiul și nobilul meșteșug al buzunărelii este pe cale de dispariție, iar tinerii de astăzi nu sunt în stare să ia nici măcar bastonul unui orb! spuse cu nostalgie Castor.

– Prin urmare, ai adresa?

– Este doar un fel de a spune „adresă"! Dacă ocolești *Mons Testaceus* și cotești pe prima ulicioară la dreapta, în fața fântânii publice, o să vezi o hardughie cu etaj, înghesuită între două *insulae*. Cotoroanța,

cunoscută pe acolo sub numele de Pica, acolo locuiește. Se pare că Tocullus însuși i-a dăruit căsuța aceea după moartea soției sale.

– Care a avut loc la Baia, unde ea se mutase după divorț, își aminti senatorul. Probabil că Ausoniei nu-i lipseau câtuși de puțin sesterții; în părțile acelea, viața este chiar mult mai scumpă decât în Urbe! Dar de ce oare zgârcitul acela de Tocullus a fost atât de darnic față de soția sa, mai întâi, iar după aceea chiar față de servitoare, dacă nu pentru că încerca să le cumpere tăcerea? reflectă cu voce tare senatorul.

– Tăcere asupra cărui lucru? întrebă Castor, nu prea încrezător.

– Tocmai asta am de gând să descopăr: mâine o să-i fac o vizită bătrânei.

– De ce nu chiar astăzi, *domine*?

– De mai multe zile fac baie acasă și, dacă nu pun piciorul nici astăzi pe la termele publice, risc să-mi pierd cetățenia romană! glumi patricianul, chemându-i pe *balneatores*.

Aurelius abia făcuse câțiva pași în vestibulul Termelor lui Agrippa, când o zări de departe pe Corellia, soția consulului, care mai zăbovea stând de vorbă cu Valeria în fața vestiarului pentru femei. În preajma celor două femei, un valet le spiona, trăgând cu urechea la ce vorbeau, prefăcându-se că schimbă prosoapele.

Corelia arăta foarte bine, în tunica ei cu mâneci scurte care-i lăsau descoperite brațele pline de vânătăile rămase de la o căzătură zdravănă. Amintindu-și de promisiunea făcută lui Metronius, patricianul se lupta disperat cu dorința de a se apropia de ea și, așa cum era de așteptat, se dădu bătut.

În momentul în care Valeria se despărțea de soția consulului, senatorul îi făcu un semn discret lui Castor, care, pricepând ce avea de făcut, îl apucă imediat pe sclav de o mânecă.

– Ia ascultă măi, ia mâna de pe lucrurile mele! strigă el și doi paznici alergară să-i sară în ajutor: la băi, furturile erau ceva obișnuit și fiecare stabiliment avea angajați gata să intervină la cea mai mică alarmă.

– Ce te-a apucat? Nu ți-am făcut nimic! protestă valetul, în timp ce vânjoșii gardieni îi prinseseră brațele și-l duceau într-un loc mai dosnic pentru a-l percheziționa.

Văzând că prin jur nu mai erau urechi indiscrete, Aurelius se apropie de Corellia. Îi fu suficientă doar o privire ca să-și dea seama că matroana nu era la fel de amabilă ca de obicei.

– Valeria mi-a povestit ce urât te-ai purtat cu ea în prăvălia fraților Sosius, obligând-o să iasă în fugă de acolo. Să nu te mai apropii de mine, nu vreau să mai am de-a face cu asemenea oameni! izbucni ea, furioasă, contând de fapt pe rugămințile prompte de iertare ale senatorului.

Dar patricianul, dezamăgit, nici nu se gândea să-i ofere vreo explicație: Corellia n-avea decât să creadă ce-i spunea vipera aia...

– Cum vrei. Oricum, salută-l din partea mea pe general când ai să-l mai vezi, o salută el cu o înclinare ușoară a capului, după care se îndepărtă simțindu-se în sinea lui ca un candidat la o funcție importantă care, considerat deja câștigător, vede cum la următoarea numărătoare a voturilor adversarul i-a suflat victoria datorită câtorva voturi.

– *Ave* Statius, îl salută, malițioasă, Glafira, apărând pe neașteptate în spatele său. Sunt atât de periculoasă

încât era nevoie de o cohortă întreagă de *vigiles* ca să mă supravegheze? Până când o să mai trebuiască să mă dezbrac știind că zeci de satiri împlătoșați se holbează la mine pe fereastră?

– De ce ți-a dat în grijă Antonius Felix caseta aceea? Ce era în sticluțele dinăuntru? Unde ai găsit cercelul acela? o asaltă senatorul ridicând destul de mult glasul.

– Nu te mai da atâta în spectacol, ne văd cei din jur! îl făcu să tacă hetaira care era foarte atentă la felul în care apărea în public. Și să nu crezi că mă sperii; am destui prieteni suspuși.

– Ești naivă, frumoaso, dacă ai impresia că vreunul dintre clienții tăi își va da osteneala să-ți sară în ajutor! Ai face mai bine să vorbești și să te rogi ca zeii să mă ajute și să-l prind cât mai repede pe asasin: dacă trusa aceea de spițer are vreo legătură cu moartea lui Felix, s-ar putea ca următoarea victimă să fii chiar tu!

Hetaira păli și-și mușcă buzele. Văzând că femeia tăcea cu încăpățânare, lui Aurelius nu-i mai rămase decât să se îndrepte dezamăgit către piscină.

– Faci cercetări sau dai târcoale curtezanelor? îl întrebă pe un ton insinuant Appius Hostillius, decanul Curiei, care asistase din depărtare la scenă.

– Du-te-n... murmură patricianul cu jumătate de voce, astfel încât să nu fie auzit de sclavii însărcinați să-l țină sub supraveghere pe decan și să raporteze orice mișcare a acestuia bogatei consoarte plebee care nu-i iertase vizita la Glafira.

– Fii atent, Publius Aurelius, ascultă-mă bine. După tot tărăboiul pe care mi l-ai făcut, caută să ajungi cât mai repede la un rezultat, pentru că altfel nu scapi ușor: mi-ar fi de ajuns să scormonesc un pic prin viața ta personală și să găsesc o mulțime de motive pentru care

n-ai mai putea călca prin Curie cel puțin zece ani de acum încolo!

„Ei poftim, a apărut următorul!" se gândi Aurelius: începuse să se priceapă la găsirea noilor dușmani...

– Dacă te interesează cumva, Tocullus a intrat acum câteva clipe în *laconicum* pentru baia de aburi, îl anunță în clipa aceea secretarul. Fiindcă era ușor de intrat în termele lui Agrippa, unde baia în bazin era pe gratis pentru toți, economul Tocullus nu stătuse pe gânduri și părăsise stabilimentele din cartiere ca să ajungă și el în centru, gândi senatorul, intrând în saună.

Bijutierul, întins cu ochii închiși pe banca din lemn, nu păru să-și fi dat seama de prezența lui și Aurelius profită de aceasta pentru a-l studia cu atenție: era destul de vânjos, în ciuda staturii prea puțin impunătoare, suficient, prin urmare, ca să poată înfige un pumnal în spatele fratelui său. Păcat că rugul funerar mistuise de mult rămășițele pământești ale lui Antonius Felix, pentru că, altfel, un medic iscusit ca Hipparh ar fi fost cu siguranță în stare să deducă înălțimea aproximativă a atacatorului după locul și direcția în care pătrunsese lama armei. Dar Tocullus putea fi foarte bine omul său, își spuse patricianul, ridicându-se: doar dacă i-ar fi descoperit un motiv plauzibil...

Bijutierul nici nu se clintise din loc. Doar n-o fi mort și el? se întrebă Aurelius. Chiar în clipa aceea, bărbatul întins de bancă ridică mâna ca să-și șteargă sudoarea de pe frunte, așa că Aurelius, liniștit, ieși la iuțeală din *laconicum* ca să se arunce în bazinul cu apă rece.

XXIII

A treia zi înainte de Nonele lui iulie

A doua zi, senatorul Statius, îmbrăcat cu o tunică ponosită, ajunse lângă *Mons Testaceus* și ocoli mormanul format din cioburile miilor de amfore ca să intre în cartier și să ajungă la locuința bătrânei Pica.

Bârlogul acela nici nu se putea numi casă, ci un fel de colibă, strâmtă și înghesuită între *insulae* părăginite, ca un colț de stâncă de pe malul mării între talazurile înalte din jur. La intrare nu se putea ajunge pe o scară din piatră, ci doar pe o scară șubredă din lemn, rezemată de zidul exterior și fără nici urmă de balustradă.

În fața ușii stătea un tânăr cu un aer amenințător.

– Cine te-a trimis? întrebă, încruntat.

– Crestatul, răspunse fără ezitare Publius Aurelius, inventând o poreclă care s-ar fi putut potrivi cu locul acela: tânărul care păzea la ușă dădea, într-adevăr, impresia că în clădire aveau loc niște lucruri nu tocmai legale.

– Da' unde crezi că te duci? Nu poți să intri!

– Ați face mai bine s-o ștergeți; ați fost spionați și acum vin peste voi *vigiles*! încercă s-o brodească Aurelius.

– Pe Hercule! Haideți, băieți, s-o luăm din loc, e groasă! strigă tinerelul către cei de la etaj.

În clipa următoare, pe scara de lemn porniră la vale patru namile ducând în brațe cupe, căni, candelabre care fuseseră de curând furate din vreo casă de oameni bogați. Îndată după ei apăru un copilaș cu fața pictată, urmat de o pocitanie de bărbat care se îmbrăca din fugă. Între timp, în pragul ușii de la parter își făcuse apariția o femeie slinoasă, cu plete sure care-i atârnau peste umeri ca inelele unor șerpi.

– *Kyria* Pica, presupun! se înclină Aurelius în fața ei, cu un zâmbet până la urechi. Dându-și seama că era de rău, Gorgona aceea scoase un fel de grohăit și încercă să se facă nevăzută.

– Furt, tăinuire de lucruri furate, codoșlâc, înșiră patricianul, ieșindu-i în cale. Toate astea ajung ca să-ți jupoaie spinarea în șuierat de bice.

– Și cum o să-și mai vadă Cocoșatul banii dacă mă toarnă la poliție? Cămătarul acela o să mă strângă de gât; nu-i pot plăti nici dobânzile, darămite banii împrumutați! cârâi bătrâna cu o voce spartă.

– Te-ai putea duce la fostul tău stăpân, o sfătui Aurelius, folosindu-se de confuzie: faptul că era luat drept recuperator în slujba unui cămătar, în medii ca acestea putea fi mai folositor decât s-ar fi prezentat în calitate de magistrat.

– Nici vorbă! De când i-a murit fratele, nu mai văd de la el nici un sestert!

– Dar înainte de asta ți-a cumpărat casa asta frumoasă, ca să te facă să-ți ții gura.... îi făcu Aurelius complice cu ochiul.

– Ei, da, sigur că da, înainte de asta! bombăni babornița.

– Dar despre ce trebuia să-ți ții gura? întrebă patricianul, schimbând pe neașteptate tonul. Pica îl privi mai atent și se vedea că intrase la bănuieli: poate că nu era unul dintre oamenii Cocoșatului...

– Da, ai dreptate; nu m-a trimis cămătarul. Dar, înainte de a-ți lipi limba de gerul gurii ca să nu mai scoți nici o vorbă, ascultă bine ce am să-ți spun. Ai de ales între două soluții: prima este să ajungi la Tullianum, cu un pomelnic de isprăvi lung cât barba lui Nestor și la vârsta ta nu mai poți ieși vie de acolo. A doua ar fi să-mi răspunzi la întrebări, să te alegi cu un bacșiș bunișor și să scapi o dată pentru totdeauna de Cocoșat și de toți ai lui. Tu alegi.

Bătrâna nu mai stătu pe gânduri.

– Ce vrei să știi?

– Cum și-a înșelat Ausonia soțul, de la început până la sfârșit.

– Mare lucru nu este de spus. Stăpâna mea era măritată de douăzeci de ani cu Tocullus, când acesta i-a primit în casa lui pe frate-său și pe cumnată-sa. Douăzeci de ani fără să fi avut vreodată vreo bucurie, fără să aibă parte de nici o distracție...

– Și a apărut Antonius Felix, tânăr, simpatic, atrăgător. La urma urmelor, ce s-a întâmplat este un lucru de înțeles... observă Aurelius.

– De înțeles, spui? exclamă Pica, revoltată. Cum explici atunci că un boboc de fată în floarea vârstei, cu un bărbat care părea un Apollo, să fie găsită în pat cu un cumnat plesuv și pipernicit?

– Balbina și Tocullus? Pe toți zeii, am crezut întotdeauna...

– Ceea ce stăpânul voia să se creadă, îl întrerupse servitoarea. De aceea i-a plătit o grămadă de sesterți

soției lui ca s-o convingă să se retragă la Baia! Așa că, atunci când stăpâna a murit, lăsându-mă liberă, m-am dus la el și – mă înțelegeți sau nu – m-am ales cu cocioaba asta și cu niște prăpădiți de bani în fiecare lună. În fond, mi-a convenit, de la zgârcitul acela nu mă puteam aștepta la mai mult; dar, de la o vreme, nu mi-a mai plătit nimic și eu, obișnuită să mă bazez pe banii ăia, am ajuns să am necazuri cu Cocoșatul, în timp ce el își făcea mai departe de cap cu arătarea aia de Balbina! încheie Pica, luând cu lăcomie bacșișul din mâna patricianului.

– Ia te uită, boșorogul! exclamă Castor ceva mai târziu, cu admirație în glas. Zi așa, în cea mai mare taină o mângâia pe cumnățică, bătându-și joc de fanfaronul acela de frate-său cu neamul lui de nobili cu tot!

– Boșorog? Dar n-are decât cincizeci și șase de ani! La Roma, un bărbat este considerat *adulescens* până la douăzeci, *iuvenis* de la douăzeci la patruzeci, iar de la patruzeci la șaizeci *vir*, adică adult în plină putere a bărbăției. Abia după aceea începe bătrânețea, adică *senex*! protestă Aurelius care, de când depășise patruzeci de ani, devenise foarte sensibil la un asemenea subiect.

– Prin urmare, frumosul Felix își neglija soția și sărmana de ea s-a hotărât să se consoleze cu fratele mai în vârstă și mai urât. Dacă la mijloc nu s-ar fi aflat Glafira, povestea asta, alături de întâmplările povestite de Pomponia, m-ar fi făcut să cred că Antonius se certase iremediabil cu zeul Priap, medită Castor.

– Un bărbat impotent n-are o viață prea ușoară într-un oraș în care rădăcina cuvântului *virtus* este aceeași cu a lui *virilitas*: trebuie să înfrunte batjocura, disprețul, izolarea socială... Într-o asemenea situație,

ce-ar fi putut face Antonius decât să-și angajeze o curtezană faimoasă ca să arunce praf în ochii oamenilor din jur?

– Teoria ta are și un final, *domine*: dacă frumosul Felix nu mai dădea prin patul conjugal, atunci...

– Copilul pe care-l așteaptă Balbina este al lui Tocullus. Și uite mobilul crimei! încheie Aurelius, triumfător. Trebuie să vorbesc de îndată cu Balbina!

Dar senatorul nu mai avu nevoie să-și anunțe vizita, pentru că Balbina însăși trimisese pe cineva ca să-l invite la ea acasă.

XXIV

Ajunul Nonelor lui iulie

Zdruncinat în lectică, Publius Aurelius se îndrepta către casa lui Tocullus, sperând că Hipparh îl va ajunge cât de curând din urmă. Ar fi vrut să aibă ceva mai mult timp ca să reflecteze la acel adulter neobișnuit, în spatele căruia începea să se profileze umbra mult mai gravă a uciderii soției de către soț. După toate probabilitățile, sarcina Balbinei coincidea cu durerile de stomac din cauza cărora Felix se temea că fusese otrăvit și Aurelius nu credea că aceasta era o simplă întâmplare: pentru un soț, una era să închidă ochii în privința unui păcat minor din căsnicie și alta era să crească rodul nelegitim al unei legături adulterine. Poate că acela fusese motivul pentru care cei doi amanți se hotărâseră să-l elimine pe sărmanul Antonius.

Ciudată soartă avuseseră cei doi frați: Felix, răsfățat de noroc, văzuse scurgându-i-se printre degete, la fel cum face cucul înfometat care își alungă din cuib puii golași, toate darurile pe care destinul i le hărăzise, și în tot acest timp, tenacele Tocullus le acapara unul câte

unul: mai întâi averea, apoi titlul de senator și, în cele din urmă, chiar și soția.

Și acum, Balbina, căzând pradă durerilor facerii, îl chemase de urgență la ea acasă...

Îndată ce trecu pragul casei, patricianul înțelese că sosise într-un moment critic: femeile plângeau, sclavii alergau ca năuci în toate părțile, *sagae* încercau să îndeplinească întrutotul ordinele unui lungan cu nasul coroiat și cu idei destul de neclare.

– Lipitorile! Nu, baia rece! Nu, siropul calmant! se agita fără rost felcerul.

– Ce se întâmplă? întrebă Aurelius.

– *Domina* se simte foarte rău, îi explică o servitoare pe un ton disperat.

– Stăpânul este plecat; am trimis după el, dar mă tem că n-o să poată ajunge la timp. Ea a ajuns la capătul puterilor. Vino, vrea să-ți vorbească!

Între timp, cu tunica fluturând și cu trusa de instrumente pe umăr, sosise și Hipparh, iar acum discuta aprins cu felcerul, dacă discuție se putea numi ploaia aceea de insulte furioase cu care medicul îl acoperise pe colegul său, smulgându-i din mână castronașul de luat sânge. Pe când intra în camera gravidei, Aurelius îl văzu cu coada ochiului vărsându-i vasul de luat sânge și lipitorile pe tunica albă, însoțindu-și gestul cu o mulțime de înjurături colorate.

Balbina zăcea pe pat, scăldată în sudori reci, vegheată de moașele care îi ștergeau cu un șervet umed chipul a cărui delicatețe era într-un contrast grotesc cu pântecul umflat peste măsură care se ghicea sub pături. Deși în cameră era foarte cald, lângă pat se afla un vas cu jăratic încins, iar într-un colț întunecos era pregătit un scaun special pentru nașteri, pe care fata nu avusese putere să se urce.

– Ești aici, nobile senator? șopti Balbina cu o voce abia auzită.

– Da, dar putem vorbi și mai târziu; mai întâi, trebuie să te consulte doctorul Hipparh! o îndemnă patricianul.

– Nu, dă-le afară pe femei!

După ce și ultima dintre servitoare ieși, Balbina întinse către senator o mână înghețată, îl trase înspre ea și-i șopti cu voce slabă:

– Sunt pe moarte și asta este pedeapsa zeilor pentru că l-am otrăvit pe Felix: încercam să-l vindec, dar aproape că l-am omorât. M-a surprins pe când încercam să văd cum îmi stăteau cerceii și și-a dat seama că eram însărcinată... atunci l-am urmărit în Suburra și l-am lovit cu cuțitul!

– Balbina, lasă-l pe medic să te vadă! o rugă patricianul.

– Jură-mi că, atunci când eu nu voi mai fi, ai să spui în Senat tot ce ai aflat... Aurelius apucă să-i promită că face întocmai în timp ce femeia lăsă capul pe pernă, sleită de puteri.

În clipa următoare, Hipparh, ajuns la căpătâiul ei, îi pipăia pântecele sub privirile nemulțumite ale colegului său năsos.

– Nu mai este nimic de făcut; umorile din corp și-au pierdut echilibrul! își dădu cu părerea acesta din urmă.

– Și totuși bisturiul ar mai putea-o salva, spuse Hipparh, scoțându-și bisturiele din trusă.

– Ești nebun? O asemenea operație nu se face decât pe femeile moarte ca să fie salvat fătul! se opuse revoltat celălalt.

– Dacă nu facem imediat ceva, fata asta o să moară, așa că merită să facem măcar o încercare! Din fericire, a leșinat, așa că n-o să mai fie nevoie de anestezie. Ajutați-mă, le spuse el femeilor, îmi trebuie oțet curat,

apă fiartă și pansamente foarte curate. Și luați-l de aici pe șarlatanul ăsta! spuse el, încuindu-se în cameră.

În clipa aceea, Tocullus își făcu apariția în atrium, cu răsuflarea întretăiată și cu privirile rătăcite.

– Ce-i cu Balbina? întrebă el, disperat.

– Îi face chiar acum operație cezariană, îi spuse Aurelius.

– Pe toți zeii din cer, o s-o ucidă! Nu vreau să fie salvat copilul cu prețul vieții mamei!

– Din păcate, altă soluție nu există, dar Hipparh este cel mai bun chirurg din Roma: o să facă tot ce poate, nu-ți mai rămâne decât să aștepți.

Bijutierul privi rătăcit în jur, apoi începu să se caute prin buzunarele tunicii, scoțând la iveală în cele din urmă un lanț gros de aur. După aceea își goli punga pe masă, alegând câteva inele masive cu pietre prețioase mari.

– Aleargă de îndată la templul Hygieii, zeița sănătății, și pune bijuteriile astea la picioarele statuii ei. Pe astea le duci la altarul lui Esculap, ocrotitorul medicilor, îi porunci el unui sclav, dându-i un pumn de monede.

Mirat, Aurelius îl privi cu atenție pe Tocullus.

– Tocullus cel zgârcit, Tocullus cel mereu neîncrezător, să-și golească punga pentru a cere îndurarea zeilor! Ai uitat-o pe zeița cu șerpi din vechea Cretă, îi sugeră el.

Bijutierul se încruntă ca și cum n-ar fi înțeles, apoi mai adăugă niște bani pentru altarul Iunonei Licina, protectoarea femeilor aflate în pragul nașterii. La puțin timp după aceea, stătea așezat pe un jilț, ținându-și capul între palme.

Patricianul nu spuse nimic, ezitând între dorința de a profita de momentul acela de slăbiciune pentru a

merge înainte cu ancheta și respectul față de îngrijorarea care se putea citi pe chipul bărbatului.

Dar acesta fu cel care se hotărî să deschidă gura.

– Ce ți-a spus? îl întrebă el pe senator.

– A mărturisit că l-a ucis pe Felix.

– Dar nu-i adevărat! exclamă Tocullus.

– Știu; n-ar fi avut niciodată puterea să facă așa ceva. Cu toate acestea, a spus că ea a fost aceea care l-a înjunghiat, după ce-i dăduse otravă, obligându-mă să jur că voi comunica Senatului mărturisirea ei.

Bijutierul tăcu, prea răvășit ca să mai poată spune ceva.

– Ieri am cunoscut-o pe una, Pica, spuse în continuare Aurelius. Ar fi trebuit s-o plătești în continuare: zgârcenia te-a dat de gol, Tocullus!

– Nu am de gând să mă las șantajat! Și fratele meu credea că mă poate duce de nas, dar eu...

– Ca să nu-ți încalci în nici un fel principiile, ai lăsat-o pe Balbina să-l otrăvească! trase concluzia patricianul.

– Nu i-a dat decât un medicament; spera să-l... începu să spună Tocullus, dar se opri brusc.

– Să-l facă să se poarte ca un soț și astfel să fie încredințat că el este tatăl copilului, continuă fraza senatorul.

– De ce ți-o fi spus Balbina o asemenea prostie? bolborosi Tocullus, neștiind ce să mai creadă.

– Se temea că va muri și voia să te salveze pe tine. Nu știai că te iubește atât de mult? îl întrebă senatorul.

– Nu. Sunt un om bătrân și ea nu are nici măcar douăzeci de ani, este prea tânără ca să moară. Numai eu sunt vinovat pentru toate...

– Felix avea și el o parte însemnată de vină, dar asta nu era un motiv suficient ca să-l ucizi!

– Nu aveam nevoie să fac așa ceva. Când a descoperit relația noastră, a amenințat că face scandal, dar vorbea aiurea: dacă ne-ar fi reclamat, ar fi fost nevoit să recunoască în fața tuturor că era impotent!

– Prin urmare, era adevărat...

– Am aici lista medicilor la care s-a dus, dar fără nici un rezultat. Boala sa era la cap, se părea că refuza să crească, să devină bărbat în toată puterea cuvântului...

– Totuși, în ziua în care a aflat că Balbina rămăsese însărcinată, lucrurile s-au schimbat. Fratele tău avea o armă ca să lupte cu tine...

– I-am propus să-i dau bani mulți ca să dea divorț, dar a refuzat. Ca preț al tăcerii lui, avea pretenția să-i dau toate pământurile mele și locul din Senat.

– I-a plăcut întotdeauna să joace tare; păcat că de cele mai multe ori pierdea! reflectă cu voce tare senatorul.

– I-am răspuns printr-o replică nedelicată, pe care nu pot să ți-o reproduc, iar el nu a avut nici o reacție.

– Dacă stăm să cântărim bine, prin moartea lui ai ieșit dintr-o mare încurcătură! exclamă Aurelius. Ai necazuri mari, Tocullus: va trebui să-mi spui amănunțit ce ai făcut în dimineața aceea fatală și cel mai bine pentru tine ar fi să-mi spui mai multe decât data trecută!

În aceeași clipă, ușa se deschise și în prag apăru Hipparh.

– Ce face? întrebă Tocullus, sărind în picioare.

– Am ajuns în ultimul moment: este tânără și o să se facă bine. Acum doarme, așa că o s-o poți vedea mai târziu.

Bijutierul răsuflă ușurat.

– Este salvată, slavă zeilor! Și copilul? Ne gândeam să-i punem numele Marcus...

– Mă tem că asta nu se poate, clătină din cap doctorul.

– A murit? întrebă Tocullus cu o voce abia auzită.

– Nu, este fată, râse Hipparh, adunându-și instrumentele. În clipa aceasta, o spală sclavele.

– Fie lăudați toți zeii! exclamă Tocullus, în culmea fericirii.

– Bun, acum că te-ai mai liniștit, putem merge mai departe, îl aduse Aurelius cu picioarele pe pământ, nevoind să-l slăbească.

– Nu mai avem cum să mergem mai departe. Mărturisirea Balbinei mă cam pune cu spatele la zid; ori ea, ori eu!

– Dacă nu ești vinovat, ai o cale de scăpare: ajută-mă să-l găsesc pe asasin.

– Îmi închipui că n-are rost să te rog să uiți de o mărturisire făcută într-un moment atât de greu...

– Sunt magistrat, îi aminti Aurelius.

– Și incoruptibil. Sau, cel puțin, prea bogat ca să se lase corupt, oftă Tocullus.

– Să ne întoarcem la ziua în care a fost ucis Felix.

– Atitudinea resemnată a lui Felix mi-a dat de bănuit și când, pe la ora a doua, l-am văzut plecând de acasă, l-am urmărit pe ascuns.

– Mergând pe urmele lui până în Suburra? întrebă senatorul, cu un aer nevinovat.

Bijutierul nu se lăsă prins în cursă.

– Haide, Statius, știi foarte bine că Antonius a trecut mai întâi pe la tine ca să ia hainele și lectica pe care i le-ai împrumutat! În orice caz, nu s-a îndreptat către casa ta, ci a urcat pe colina Eschilinului. Mergea foarte repede și n-am reușit să mă țin pe urmele lui. Atunci, m-am învârtit puțin prin oraș, după care m-am dus în Forum.

– Fără să te întâlnești cu nimeni pe drum...

– Nu, cu nimeni, în afară de un vânzător de la magazinul meu de pe *Via Sacra*, se corectă bijutierul. „Cuvântul unui angajat nu va avea prea mare greutate în fața tribunalului", se gândi Publius Aurelius, „și, oricum, Tocullus ar fi avut tot timpul să-și ucidă fratele".

– Erai cu mâinile goale sau aveai ceva la tine? întrebă senatorul, amintindu-și de mantia neagră pe care o purta agresorul.

– Doar geanta pe care o port mereu pe umăr, recunoscu aurarul.

Patricianul ridică, exasperat, privirile către cer: știa bine desaga aceea atât de urâtă a lui Tocullus, cenușie, lustruită de atâta purtat și atât de încăpătoare încât putea să aibă în ea nu una, ci mai multe mantii...

– Prin urmare, te aflai la câțiva pași de locul crimei, nu poți să-mi oferi un alibi ca lumea și, mai mult, aveai trei motive foarte bune ca să-l vezi mort pe fratele tău: femeia, copilul și banii! Dacă asta este tot ce poți să-mi spui...

Tocullus șovăi mult timp înainte de a răspunde.

– Ar mai fi o poveste veche de acum douăzeci de ani.

– S-o auzim!

– Încă de când era foarte tânăr, Felix se lăsa atras în tot felul de afaceri total aiurite. Dar, într-o zi, a venit să-mi propună ceva destul de interesant ca să mă facă să-l ascult...

– Aur?

– Da, un medalion lucrat într-o manieră foarte îngrijită, printr-o tehnică asemănătoare cu aceea a cercelului pe care mi l-ai arătat. L-am întrebat cât voia, aș fi fost dispus să-l cumpăr. Aurul acela era suspect, mi-a spus el, așa că trebuia transformat cât mai repede în lingouri pentru a-l face imposibil de recunoscut. Aș fi câștigat din asta un procent convenabil.

– Deși ai știut că originea obiectului era suspectă, ai acceptat totuși să-l topești?

– Afacerile sunt afaceri, îi răspunse bijutierul. În orice caz, mi se rupea sufletul, piesele acelea erau adevărate capodopere: o apărătoare groasă pentru piept, încrustată cu niște tauri minunați, ridicați pe picioarele din spate, lanțuri foarte fine cu zale foarte subțiri, împletite în mai multe feluri, brățări în formă de șerpi, vase ornamentate prin lovire cu ciocanul, centuri având pe ele ornamente în formă de securi...

– Securi, ai spus? îl opri Aurelius.

– Da, securi cu două tăișuri, îi confirmă bijutierul.

– Ca brățara lui Agenor... șopti senatorul, căzând pe gânduri: brățara prin care germanul își obținuse libertatea nu era, prin urmare, decât o mică parte din tezaurul ajuns în cuptorul de topit...

– N-ai pus la topit cele două albine, nu-i așa?

– Da, pe acelea și o statuetă de cult: este tot ce-a mai rămas dintr-un tezaur de mare frumusețe! Ani întregi le-am păstrat încuiate în *arca* mea, fără a le arăta nimănui. Dar, după o vreme, ca un bătrân prost ce sunt, i le-am dăruit Balbinei...

– Dar, din păcate, au încăput pe mâna fratelui tău.

– Nu i-au adus noroc, dacă este adevărat că atunci când a fost ucis avea la el unul dintre acele obiecte.

– Și te-ai prefăcut că n-ai mai văzut niciodată cercelul acela.

– Este normal: nu vorbești cu un străin despre lucruri care te privesc numai pe tine, se justifică bijutierul.

– Nici chiar dacă acest străin este un magistrat al Romei?

– Mai ales dacă este un magistrat al Romei! zâmbi Tocullus.

– Întâmplarea aceea s-a petrecut în primul an de după venirea la putere a lui Seianus, nu-i așa?

– Da, îmi aduc aminte foarte bine, pentru că în anul acela Metronius a avut parte de una dintre reclamațiile acelea mârșave de insultă adusă autorităților prin care Prefectul poliției lovea în cetățenii cei mai avuți ai Romei. Pentru Felix au fost zile de mare îngrijorare, temându-se că putea fi arestat și el dintr-un moment în altul, iar pe mine m-au trecut sudori reci: cu toate acestea, am topit aurul în toiul nopții. Sună caraghios, dar acela a fost singurul moment din viața noastră în care ne-am simțit apropiați unul de celălalt.

– După aceea, nu s-a mai știut nimic despre aurul acela, dar Metronius a reușit să scape cu fața curată, trase concluzia patricianul. Și ce modalitate mai bună putea fi decât aceea de a da pe mâna Prefectului de poliție un tezaur destinat finanțării unui complot împotriva lui?

– Să fim bine înțeleși, eu nu acuz pe nimeni. Felix avea legături cu o mulțime de oameni; dacă nu greșesc, era prieten chiar cu tine și cu Valerius, dar asta nu mă poate face să vă consider și pe voi drept complici ai lui.

– Toate astea sunt foarte interesante, Tocullus, dar nu anulează cele spuse de Balbina, îi replică senatorul.

În momentul acela, ușa se deschise și intrară doicile aducând-o pe o pernă pe fetița nou-născută, înfășată în scutece de in.

– Stați puțin, le opri Aurelius. După aceea, luă copilul din brațele slujnicelor și-l depuse la picioarele lui Tocullus: după *mos maiorum*, nici un copil din Roma nu avea dreptul să trăiască până când nu era recunoscut public ca membru al familiei.

– O recunoști pe fiica ta, Tocullus? În numele răposatului tău frate, bineînțeles!

Bijutierul luă fetița de jos și o ridică deasupra capului.

– Să fie crescută în familie! spuse el răspicat, pronunțând formula tradițională, apoi rămase cu brațele ridicate spre cer, până când Aurelius ieși fără zgomot pe ușă.

După ce le dăduse drumul nubienilor, Aurelius se întorcea pe jos acasă pentru a-și limpezi gândurile, încercând să-și dea seama cine avusese un mobil ca să comită crima.

Paulus Metronius în primul rând. Dacă generalul Cepion ar fi avut un complice la Roma. Dacă acest complice era, într-adevăr, viitorul consul. Dacă Felix, la distanță de douăzeci de ani, ar fi avut posibilitatea de a dovedi aceasta. Dacă Metronius ar fi reușit să-l urmărească în Suburra... Prea mulți „dacă", hotărî Aurelius, încercând să se concentreze asupra unei alte ipoteze.

Marcus Valerius. Poate că Felix îl șantaja pentru trădarea tatălui său, în caz că ar fi știut cu adevărat aceasta. De fapt, în ciuda strădaniei sale de a se afla mereu în preajma celor puternici, bietul tânăr rămăsese doar a cincea roată la căruță, un executant al ordinelor primite și, cu siguranță, nu unul care să cunoască secrete importante: chiar și topirea bijuteriilor din aur fusese lăsată pe seama lui doar avându-se în vedere că fratele lui era bijutier...

Dar toate acestea erau simple ipoteze, își spuse senatorul. Exista o soluție simplă și eficientă care, ca să stea în picioare, nu avea nevoie nici de șantaje, nici de comploturi și cu atât mai puțin de tezaure îngropate: Tocullus.

Faptele vorbeau clar: Balbina născuse o fetiță nelegitimă care putea fi în pericol dacă Felix ar fi contestat paternitatea ei. Prin urmare...

Cufundat în asemenea reflecții, patricianul se îndrepta în pas vioi către casă. Deodată, simți o mână care i se așezase pe umăr și-l trecu un fior de groază. Escorta! Fusese chiar un prost când refuzase acest lucru, se gândi el într-o clipă, dându-și seama că era singur și pe jos, chiar în ziua luptelor de gladiatori, când toată populația Romei se afla în amfiteatru!

Se întoarse cu mare încetineală, conștient că nu se putea opune în nici un fel unui pumnal scos din teacă.

– Tu ești, Valerius? exclamă el recunoscându-l pe general în persoana bărbatului bărbos și cu respirația grea care-l oprise în acest fel.

– Dar cine credeai? Nu-ți saluți vechii prieteni? îi răspunse el cu gura parcă încleiată.

– Ai băut prea mult.

– Da' ce, ți se pare ciudat? Cu un tată trădător și o mamă târfă, cred că am un motiv serios ca să înec toate astea în vin! bolborosi generalul.

– Sprijină-te de brațul meu, nu te poți ține pe picioare, vru să-l ajute Aurelius, întrebându-se dacă generalul, după ce avea să se trezească din beție, ar mai fi acceptat să fie ajutat de omul căruia nu demult îi cerea capul.

– Mi-am repetat de mii de ori că așa ceva nu putea fi adevărat. Știam că tata îl considera pe Seianus un adevărat pericol pentru imperiu, dar nu credeam că ar putea ajunge să predea fără luptă inamicului o poziție de-a noastră! exclamă el între două sughițuri. Aurelius nu spuse nimic: nici o intenție, oricât de onestă ar fi fost, nu putea justifica măcelul pe care l-ar fi suferit trupele de întărire, dacă n-ar fi fost avertizate la timp. Dar ce rost mai avea să-i spună un asemenea lucru lui Valerius care avea destule motive ca să intre în pământ de rușine?

– Își dorea să vadă ca împărat pe un fiu al lui Germanicus, dar greșea: nu întotdeauna copiii seamănă cu părinții, fu de părere patricianul. Visul rebelilor se realizase la moartea lui Tiberius, când pe tronul imperial urcase nebunul de Caligula, urmaș al Divinului Augustus și ultimul vlăstar al aceluia care fusese atât de mult regretat. Niciodată nu mai cunoscuse Roma un împărat atât de nevrednic, astfel încât după numai patru ani de domnie, tânărul smintit a fost ucis fără milă chiar de pretorienii din garda lui.

– Puțini sunt cei care gândesc astfel: *qualis pater, talis filius*, spune omul din popor.. Cât timp crezi că o să mai fiu lăsat la comanda legiunilor, dacă povestea asta va ieși la suprafață? întrebă Valerius cu ochii împăienjeniți de beție.

– Ar fi foarte greu s-o mușamalizăm acum, când la mijloc este și uciderea lui Antonius. Cred că prietenul nostru șantaja pe cineva și de aceea a fost ucis: asasinul își plănuise dinainte crima pentru că altfel n-ar fi purtat în plină vară o mantie cu gluga trasă peste ochi, îi explică Aurelius.

Marcus Valerius izbucni într-un râs dogit.

– Nu se poate! Și când te gândești că, furios cum eram pe tine, l-am blestemat de n-am mai putut pe ucigașul acela pentru greșeala lui prostească!

– Tot mai ești supărat pe mine? întrebă patricianul, cu toate că știa dinainte ce răspuns va primi: când o încredere acordată mult timp și necondiționat dispare, în foarte rare cazuri prietenia care a pierit este înlocuită prin indiferență; de cele mai multe ori, golul este umplut cu o dușmănie aproape de neîmpăcat...

– S-ar putea să nu ai nici o legătură cu tatăl meu, Publius Aurelius, dar rămân fapte peste care nu pot să

trec. Este cam prea mult să aștepți ca eu să-ți întind mâna, răspunse Valerius, clătinându-se pe picioarele care nu-l mai ascultau, refuzând cu dispreț mâna pe care senatorul i-o întinsese ca să-l sprijine. Crezi că eu sunt ca nevolnicul acela de Felix? Problema lui a fost dintotdeauna una singură: *vir esse*, a fi bărbat; sau, ca să mă exprim mai clar, *habere coleos*, să ai vlagă bărbătească pe sub togă. Din păcate, a murit fără s-o poată rezolva, pentru că acolo nu i-a mai crescut nimic odată cu vârsta.

– Metronius, în schimb, e viclean de nu mai poate, alunecos ca un țipar.... își dădu cu părerea Aurelius.

– Așa este, dar nu putea fi el criminalul: decanul Hostillius mi-a spus că-l întâlnise acasă la el cu puțin timp înainte de comiterea crimei.

– Consulul este vărul tău, nu-i așa? întrebă patricianul, profitând de cheful de vorbă nesperat pe care-l avea generalul.

– Da, dar nu prea am avut de-a face cu el. Eu eram în Orient, iar el n-a plecat niciodată din Roma: ambițioșii ca el nu se îndepărtează cu plăcere de drumul către colina Palatinului, adică de împărat..

– Așadar, nu-l cunoști prea bine...

– În schimb o cunosc pe Corellia! Metronius mi-a aruncat-o, practic, în brațe, prefăcându-se mut și surd în schimbul ajutorului pe care i l-am dat în privința comenzilor pentru armată.

Aurelius încremeni de uimire: Metronius cel gelos, Metronius posesivul, Metronius îndrăgostitul vinde nurii Corelliei ca să câștige câteva voturi!

– Sigur, n-am așteptat să-mi spună de două ori, își aminti Valerius, înveselit de-acum; dar zâmbetul îi dispăru imediat de pe buze: și mama lui fusese frumoasă, și se oferise și ea primului bărbat care-i apăruse în cale...

Între cei doi bărbați se așternu o tăcere apăsătoare. Când ajunseră în apropiere de *insula* de pe Coelio, senatorul se opri în apropierea ușii prin care intrase de atâtea ori în tinerețea sa, dar care acum îi rămânea închisă pentru totdeauna.

– O să-mi retrag plângerea... spuse generalul, înainte de a se despărți. Vreau să dau uitării cât mai repede întâmplările acelea.

– În Germania nu s-a întâmplat așa cum crezi tu... se încumetă să spună patricianul.

– Nu vreau să te mai aud vorbind despre asta! îl opri Valerius, cu un gest furios.

– Ei, atunci, *vale*, spuse senatorul.

– Adio pentru totdeauna! îl corectă celălalt, întorcându-i spatele.

– Ți-am spus eu că în spatele pasiunii Corelliei pentru tine se ascunde ceva ciudat! Dar tu, îngâmfat cum ești, ai preferat să crezi că ai sedus-o de la prima ochire cu farmecul tău de mascul! rânji, nemilos, Castor, de îndată ce Aurelius îi povesti toată discuția cu Valerius. Senatorul Statius pocnește din degete și toate femeile îi cad la picioare, nerăbdătoare să ajungă în patul lui! Bună poantă, nu? Mă tem, însă, că acum va trebui să iei totul de la capăt!

– Dar ce motive aveau să mă amestece astfel și pe mine? Nici măcar nu sunt unul din puternicii Romei!

– Ce vorbești? râse cu poftă libertul. Un nume străvechi, una dintre cele mai mari averi din oraș și prietenia personală cu împăratul Claudius ți se par lucruri de nimic?

– Iau parte la viața politică doar ca senator și nu am funcții importante în imperiu, obiectă Aurelius.

– Una, însă, ai, îl contrazise grecul. Mandatul Curiei de a ancheta moartea lui Antonius. Un adulterin, oricât ar fi de nepăsător, se simte întotdeauna oarecum îndatorat față de soțul înșelat, iar bunăvoința ta i-ar fi fost de folos lui Metronius.

– Este imposibil ca el sau soția lui să fi acționat ca să încurce ancheta: când Corellia a venit prima oară la întâlnirea de pe Ianicul, Antonius încă mai trăia!

– Totuși a fost ucis chiar în dimineața aceea, în singurul moment în care puteau fi siguri că tu, ocupat cu alte chestii, nu aveai cum să apari pe neașteptate, stricându-le toate planurile! S-ar putea și ca Metronius să te fi auzit când îi promiteai lui Antonius că-i împrumuți toga sau poate chiar consulul l-a sfătuit să ți-o ceară!

– Nu, Castor: prefăcându-se că victima era amantul soției sale, Metronius ar fi atras automat bănuielile asupra ta.

– Din același motiv, o asemenea urzeală nu i-ar fi folosit nici măcar lui Valerius. O singură persoană avea interesul ca ancheta să nu se îndrepte asupra lui Antonius: fratele său, Tocullus! Dacă ai prezenta în fața Curiei cele spuse de Balbina, probabil că el ar mărturisi imediat, trase concluzia secretarul.

– Castor, am nevoie de timp ca să mă mai gândesc. Amână tot ce am de făcut mâine: trebuie să mă odihnesc, așa că mâine voi sta liniștit în casă și voi studia totul, după care voi lua o decizie.

XXV

Nonele lui iulie

A doua zi, Publius Aurelius se închise în bibliotecă și dădu ordin să nu fie deranjat, sub amenințarea celor mai aspre pedepse.

Într-o tăcere deplină, luă în mâini un papirus găsit într-o peșteră din deșert și care îi fusese adus din Alexandria; desfășurându-l cu cea mai mare grijă, se pregătea să-l examineze cu cea mai mare atenție, mărindu-i detaliile cu un cristal de rocă șlefuit cu mare migală. Liniștea aceasta nu dură prea mult.

– Comandantul Leontius a primit ordin să-i retragă pe *vigiles* din curtea Glafirei: supravegherea aceasta era pe cale să se transforme într-un fel de teatru cu spectacole erotice, îi comunică secretarul după ce intră în cameră fără a se mai osteni să bată la ușă.

Aurelius, care nu suferea să fie întrerupt în clipele de mare satisfacție personală – adică atunci când era cu o femeie sau când citea o carte rară – se străduí să nu răbufnească.

– Nu face nimic, și așa nu era de așteptat ca un asasin cu puțin bun simț să se lase descoperit în fața unor

spectatori care cască gura la scene de amor, spuse el, după care se apucă din nou să studieze manuscrisul din fața lui.

– *Domine*, se auzi glasul intendentului care vârâse capul pe ușă. Chiriile de la *insulae* din Ostia zac de luni întregi într-un depozit care nu produce nici un fel de dobândă. Trebuie să investești fără nici o zăbavă banii!

– Ar fi foarte grav, Paris, dacă ai lăsa asta pentru mai târziu? încercă să câștige timp Aurelius. Intendentul își mușcă limba ca să nu-i răspundă că papirusul acela egiptean așteptase probabil secole întregi până să-și găsească un cititor.

– Mai este ceva, *domine*: sclavii de pe moșia din Sarsinum ne-au trimis o petiție în care îi reclamă pe *villicus* și pe *nummularius* de la banca din Aretium care au fugit cu banii... continuă Paris, arătându-și dezaprobarea față de indiferența stăpânului printr-o ușoară ridicare a sprâncenei drepte. Senatorul oftă amărât, trăgând cu ochiul la prețiosul manuscris, ca un școlar disperat, nevoit să lase baltă mingea ca să se apuce de un exercițiu de gramatică nespus de plictisitor.

—... Iar aici sunt veniturile de la moșiile din Apulia, de la băncile din Iberia și de la minele din Iudeea! încheie imperturbabil administratorul. Publius Aurelius închise ochii, resemnat, gândindu-se că va avea parte toată dimineața de asemenea socoteli.

După două ore, în birou se auzea tot glasul monoton al intendentului.

– De asemenea, în ce privește recuperarea datoriilor...

– Da, intră, cine este? întrebă patricianul, în speranța că va scăpa de chin, atunci când se auzi o bătaie în ușă.

– Ai pe cineva în vizită! îl anunță Castor, cu zâmbetul inconfundabil pe care îl arbora atunci când era vorba despre oaspeți de sex feminin.

Aurelius care, ca să scape de atâta contabilitate, ar fi fost bucuros să primească până și vizita vrăjitoarei Canidia, exclamă fără a mai întreba despre cine era vorba:

– Să intre!

Secretarul se dădu într-o parte și în cameră intră o femeie învești mântată toată în negru.

– Mi-am permis câteva ceasuri de pauză și, pentru că treceam prin apropiere... spuse cu glas cântător Glafira, dezbrăcându-și *palla* neagră și rămânând într-o tunică foarte transparentă care nu prea mai lăsa loc imaginației.

– Fii binevenită! o întâmpină Aurelius, făcându-i semn lui Paris să dispară. Administratorul, deși în sinea sa era speriat de năvala acelei femei slăbănoage, nu se mișcă din loc.

– Vrei să-mi spui ceva despre Antonius? în timp ce-l privea cu furie pe încăpățânatul libert care parcă era bătut în cuie pe scaun.

– Nu, deloc, răspunse curtezana. Am venit aici din cu totul alt motiv. Nimeni nu mai îndrăznește să vină la mine pentru că se sperie de haita aia de dulăi pe care mi-ai lăsat-o în jurul casei: la ora a opta am o întâlnire cu Metronius și tare mă tem că și el va renunța să mai vină!

– Oh, nu fi atât de îngrijorată; deja *vigiles*... începu să spună cu naivitate Paris, dar cuvintele i se înecară într-un geamăt înfundat de durere.

– Ceea ce îmi ceri nu este un lucru mărunt, spuse senatorul dându-și oarecare importanță, în timp ce intendentul se frângea de mijloc, ținându-se de gleznă, acolo unde lovitura stăpânului venise tocmai la timp ca să-i întrerupă vorbăria nesăbuită. După ce-l împinse afară cu un brânci pe un Paris ofensat și șchiopătând, Aurelius îi oferi curtezanei o cupă cu *cervesia*.

– Șeful peste *vigiles* este un tip dintr-o bucată; cu toate acestea, dacă un om puternic i-ar spune o vorbuliță la ureche... ciripi ea, prefăcându-se, cu îndemânarea unei adevărate profesioniste, că bea cu mare poftă berea.

– Asta s-ar putea discuta, fu de acord patricianul, admirând în timpul acesta trupul mlădios care promitea plăceri nu prea dulci și nici prea ușor de căpătat. După aceea, o invită pe femeie să se așeze pe canapeaua din birou, dornic să reia discuția întreruptă cu câteva zile în urmă de intervenția brutală a lui Leontius. Abia apucase s-o îmbrățișeze, că imediat Castor năvăli din nou în cameră.

– Repede, alergați, casa Glafirei arde! strigă el.

– Oh, zei ai Olimpului, Hebe este acolo! Cu un urlet sfâșietor, hetaira porni în fugă către ieșire.

Abia când ajunseră în apropiere de *Auditoriumul* lui Mecena, cei trei auziră clopotele pompierilor. Alergaseră nebunește în jos, pe Viminal și pe *Clivus Suburrans*, făcându-și loc cu coatele prin mulțime; acum, urcau scăldați în sudoare pe Eschilin, putând vedea din depărtare reflexele incendiului.

– Mai repede, mai repede! îi ruga Glafira, alergând fără să-i pese de bolovani, de tufișuri și de oamenii care se înghesuiau din toate părțile. Când ajunseră în cele din urmă în piață, în fața lor apăru un spectacol înspăimântător: casa era un rug imens învăluit într-o lumină orbitoare, iar căldura sufocantă nu permitea nimănui să se apropie.

– Să dărâmăm peretele acela! strigau pompierii. Pentru că nu mai puteau face nimic pentru salvarea casei, *vigiles* începură să stropească din belșug casele din apropiere, deja amenințate de limbile de foc, dărâmând cu lovituri de secure scheletele din lemn ale caselor din jur ca să împiedice extinderea pârjolului.

Între timp, oamenii din cartier alergaseră cu saci de nisip și cu gălețile pline cu urina strânsă de *fullones*, în speranța că vor putea stăvili flăcările.

– Mai tare cu pompele hidraulice! ordonă o voce autoritară și Aurelius îl recunoscu pe Leontius care-i comanda pe *siphonarii* care puneau pompele în mișcare luând apă de la cea mai apropiată fântână. Pleacă de aici cu astea, nu ne trebuie așa ceva! îi strigă șeful peste *vigiles* unui *emitularius* care aducea perne și saltele pentru salvarea supraviețuitorilor.

Focul uriaș înroșea cerul de deasupra, iar prin fumul negru nu se mai putea zări mare lucru. Patricianul privea încremenit la dezastrul din fața lui și simțea cum ochii i se umplu de lacrimi, când auzi pe cineva strigând:

– Opriți-o pe nebuna aia!

Se întoarse și văzu pe fondul zidurilor scăldate în lumină o siluetă întunecată: Glafira trecuse de cordonul paznicilor și încerca să intre în foc.

Din câțiva pași, Aurelius ajunse în spatele ei, acoperindu-și fața cu mâinile ca să reziste la dogoare. De jur împrejur cădeau cărbuni aprinși, rămășițe fumegânde, țigle încinse de foc.

– Vino înapoi! urlă către ea, dar curtezana nu dădea semne că s-ar opri. Făcând o săritură disperată, patricianul o apucă de picioare, trântind-o la pământ.

– Lasă-mă să mă duc acolo; Hebe este acolo, în infernul acela! se împotrivea femeia, cu un glas ca al unei nebune.

– N-a mai rămas nimeni viu în cuptorul acela! strigă senatorul în timp ce ea se zbătea cu acea forță supraomenească pe care zeii o dau oamenilor în momentele de mare disperare.

În aceeași clipă, Aurelius ridică privirile și văzu că o grindă aprinsă se desprindea de pe acoperiș: în câteva

clipe avea să se prăvălească exact asupra lor. Nu mai era timp de discuție: fără să mai stea pe gânduri, o lovi pe femeie cu pumnul și o târî, leșinată, din locul acela periculos.

Fu nevoie de multe ore pentru ca focul să fie stins; în cele din urmă, cuibușorul de dragoste al hetairei se transformase într-un morman de ruine care încă mai fumegau. După ce scormonise mult timp prin cenușă, Leontius veni lângă Publius Aurelius, cu tristețe în priviri și cu umerii lăsați ca ai unui om învins.

– A fost mâna piromanului, nu? întrebă senatorul.

– Da, incendiul a fost pus de o mână criminală. Printre dărâmături am găsit resturi de torțe cu rășină: este clar că ticălosul acela abia aștepta să plecăm ca să pună foc. Dacă n-aș fi executat nenorocitul acela de ordin...

– Nu ai nimic să-ți reproșezi, Leontius, îl consolă patricianul.

– Din păcate, avem de-a face cu unul dintre dementii ăia care au o plăcere bolnăvicioasă de a vedea flăcări... o să fie tare greu să-l prindem!

Aurelius era de aceeași părere. Ca toți romanii, știa prea bine că focul era punctul slab al Urbei: extinsă în mod haotic, fără nici un plan rațional, Roma era orașul cel mai puțin roman din lume. Într-adevăr, în timp ce coloniile sale aveau un aspect geometric și regulat, capitala, foarte aglomerată, era o îngrămădire de clădiri din piatră și lemn, prea înghesuite una într-alta și prea înalte – un adevărat labirint de ulițe strâmte și întortocheate foarte greu de parcurs de carele pompierilor.

– Până acum fusese doar un mort, un nou-născut sufocat de fum în brațele mamei sale. De data aceasta, însă, victimele arată atât de rău că nici nu știm care este

numărul lor! clătină din cap comandantul, chemându-și apoi oamenii.

În scurt timp, în fața lui se adunaseră toți pompierii ca să dea raportul; doar unul singur mai zăbovea printre dărâmături, întârziind să-și abandoneze cercetările.

– Iar pisălogul ăla! răbufni Leontius. Am cerut la cohorta a șaptea să-mi trimită întăriri ca să fac față cazurilor urgente și, în loc să-mi asigure o echipă de geniști, mi-a trimis un încurcă-lume bun doar să-și vâre nasul peste tot, ca un câine de vânătoare! Se spune că a fost înaintat în grad pentru că a făcut cândva un serviciu unei persoane suspuse...

În clipa aceea, pompierul peste măsură de curios se întorcea ținând ceva între degete.

– Le-am găsit sub unul dintre trupurile carbonizate, spuse el, dându-i câteva obiecte lui Leontius.

– Mummius! Ce-i cu tine în cartierul acesta? exclamă patricianul, recunoscându-l pe bravul polițist care, cu câtva timp în urmă, îi fusese de mare ajutor într-o anchetă criminalistică foarte încurcată.

– Scrisoarea ta cu atâtea laude mi-a adus o avansare, nobile senator, și acum mă aflu aici ca gradat, îi explică omul în câteva cuvinte.

Auzind spusele lui, Leontius începu să-l privească pe Aurelius cu mai puțină simpatie: prin urmare, nu cumnatul său Hostillius îi trimisese un spion, ci acest ciudat senator care, pe unde apărea, aducea numai necazuri. Pe de altă parte, dat fiind că se împiedica mereu de el, cu atât mai mult merita să profite de o asemenea situație...

– Din fericire, de data aceasta, la locul dezastrului este de față și un magistrat! Îngrijește-te tu să strângi probele, Publius Aurelius, eu n-aș vrea să mai intervin,

anunță comandantul cu un zâmbet larg, punând în mâna senatorului bietele obiecte găsite prin cenușă. Apoi se întoarse cu mare ușurare la pompele hidraulice, la securi și la scările de frânghie.

Aurelius desfăcu degetele și privi agrafele deformate de căldură și inelul în care era montat un smarald. Îl învârti mult timp între degete, pălind atunci când recunoscu fără putință de tăgadă sigiliul lui Paulus Metronius, consul în funcție.

– Crezi că Metronius se afla în casa aceea?

– Se poate, Mummius, îi confirmă patricianul. Dar am putut să aflăm că el era doar datorită spiritului tău de observație.

Gardianul, vizibil măgulit de complimentul venit de la senator, își mângâie cu mândrie platoșa care purta numeroase urme de arsuri. Poate că nu se pricepea foarte bine să mânuiască șuvoaiele de apă, dar era pasionat din cale-afară de cercetările de acest gen, așa că-și dădu cu părerea:

– Acesta este unul dintre nenumăratele incendii apărute în *regio* a cincea... începu el.

– Este aceeași mână, nu-i așa? îl întrebă Publius Aurelius.

– În privința primelor incendii, este lucru sigur. De data aceasta, totuși, modul de operare este diferit: sunt urme de torțe cu rășină, în afară de obișnuitele cârpe îmbibate cu catran.

– Leontius crede că este vorba despre un dezechilibrat mintal, remarcă patricianul și Mummius strâmbă din buze, temându-se că s-ar fi putut compromite spunând cu voce tare ceea ce știau cu toții. Colina Eschilinului începuse să fie la modă în ultima vreme;

grădinile lui Mecena fuseseră un exemplu și toți marii bogătași, cu împăratul în frunte, aveau ambiția să-și construiască și ei grădini acolo, adevărate zone de liniște rurală la doi pași de agitația din centru. Prețul terenurilor avea să crească peste măsură în scurt timp și, printre atâtea proiecte ambițioase, puse rapid în aplicare, nu mai rămăseseră decât ici și colo câteva cocioabe sărăcăcioase...

– Și tu ești de părere că aici este ceva necurat; am dreptate, nobile senator?

– Când gândim ceva rău nu facem pe plac zeilor, dar deseori avem dreptate, recunoscu patricianul, citând zicala preferată a unui vechi coleg din Senat.

– Am făcut câteva cercetări asupra caselor care au ars, îi dezvălui pompierul. Erau ale unor familii de meseriași și este greu să ne gândim că toți acești oameni au fost de acord să scape de ele. De altfel, destul de greu am putut să intru în contact cu proprietarii: tot ce am reușit să obțin este o listă cu intermediari și, când am încercat să aflu mai multe, m-am trezit ca în fața unui adevărat zid al tăcerii. Mai mult, comandantul mi-a ordonat să nu mă mai joc de-a detectivul și să trec la pompe, aceasta fiind munca pentru care sunt plătit de contribuabili. De altfel, ar fi trebuit să întrerup, oricum, cercetările pentru că nimeni nu oferă informații unui simplu pompier. Sigur că dacă acela care le cerea ar fi fost un magistrat... spuse, într-o doară, Mummius, trăgând nădejde că patricianul s-ar putea arăta interesat de ideile lui.

– Dă-mi lista aceea, să văd dacă pot face ceva, promise Aurelius, înghițind imediat momeala.

Când patricianul se întoarse din nou în *domus* găsi, în mod ciudat, toate *funalia* stinse. În atrium, lumina pâlpâitoare a singurului felinar atârnat de candelabrul

din bronz arunca umbre fantomatice pe imaginile pictate pe pereți.

– Este acolo, îi spuse Castor, apărând pe neașteptate de după perdeaua sufrageriei.

Glafira îl aștepta prăbușită pe un scaun, cu mâna întinsă către gâtul amforei cu vin pe care aproape că o golise. Nu se spălase și nici nu se pieptănase: cu fața încă murdară de funingine, părul pârlit în câteva locuri și o vânătaie albăstruie pe maxilar, părea caricatura strălucitoarei hetaire după care, cu numai câteva ceasuri înainte, nenumărați bărbați întorceau capetele.

Văzându-l pe senator intrând, ridică înspre el ochii umflați de plâns și șopti:

– Dacă te-aș fi ascultat, dacă aș fi vorbit... dar acum am să-ți spun totul pentru că vreau să-l găsești pe asasin. Jură-mi că o să-l prinzi!

– Pierderea casei trebuie să fi fost o pierdere tare grea pentru tine, constată Aurelius.

– Crezi că mă interesează atât de mult casa? întrebă ea cu o voce abia auzită. Hebe a murit!

– O iubeai atât de mult? întrebă patricianul. Se întâmpla de multe ori ca între stăpână și servitoare să apară legăturile unei adânci prietenii.

– Mai întrebi? îi replică ea, cu un hohot răgușit de râs. După aceea, izbucni în plâns, acoperindu-și fața cu mâinile. Hebe era fiica mea!

În clipele următoare, Aurelius afla totul despre viața tristă a frumoasei curtezane. Încă foarte tânără și săracă, fata abia începuse să ducă viața de curtezană, când un călător bogat, venit din Etiopia, trăise o vreme cu ea. Hetaira își dăduse seama că era însărcinată abia după ce protectorul ei plecase și era prea târziu ca să mai poată face ceva. Fata se născuse, cu pielea neagră ca a

tatălui ei, și Glafira, temându-se că ar putea s-o împiedice să-și practice meseria, a dat-o în grija unei doici, luând-o înapoi abia când devenise suficient de mare ca să-i devină cameristă. Fata nu știa nimic despre originea sa și o considera pe curtezană doar o stăpână cumsecade și îngăduitoare. Pe parcursul anilor, Glafira fusese tentată de nenumărate ori să-i dezvăluie cine era cu adevărat, dar renunțase de fiecare dată, temându-se că fata i-ar fi reproșat că nu-i spusese mai devreme asemenea lucruri. Și, acum, Hebe plecase pentru totdeauna, într-un mod atât de îngrozitor, fără ca măcar să știe că avusese și ea o mamă...

– Acum, ascultă-mă! continuă Glafira, în timp ce Aurelius se lupta să-și ascundă emoția care-l cuprinsese la amintirea fetei cu pielea neagră, purtând o pisicuță pe umăr.

Da, Antonius Felix șantaja pe cineva și vorbea deseori despre banii pe care urma să-i primească în scurt timp. Și, desigur, Antonius era neputincios ca bărbat și o angajase pe ea doar ca să se poată lăuda în dreapta și în stânga cu virilitatea sa. În dimineața crimei, el îi lăsase caseta cu pricina, temându-se că i-ar putea-o fura cineva, iar ea își dăduse seama prea târziu că lădița aceea era periculoasă, așa că o golise fără a găsi ceva care să prezinte interes, în afară de albina de aur ascunsă în pulberea dintr-o sticluță și câteva fâșii de piele pe care se vedeau mâzgălite niște semne fără nici un înțeles.

– Credeam că Antonius a fost ucis din greșeală. Când am înțeles că îl pândea un pericol atât de grav, m-am grăbit să ascund cât mai bine cercelul și caseta, sperând ca Hebe să nu...

Din păcate – își spuse patricianul – probabil că fata mai spusese și altcuiva, în afară de Castor, despre ceea

ce găsise; cineva nu-și făcuse nici un scrupul și o lăsase să ardă de vie... Doar dacă, bineînțeles, ținta asasinului nu era consulul în funcție: dar cine putea ști că Metronius urma să se afle acolo tocmai în ziua aceea?

– Spune-mi ceva despre fâșiile acelea de piele, continuă Aurelius, destul de nedumerit. Am examinat și eu cu de-amănuntul caseta aceea, dar n-am găsit așa ceva...

– Le luasem eu ca să le pun în *arca*, printre sandalele mele...

– Acum, când mă gândesc mai bine, s-ar putea să mai fi fost, totuși, și altceva în lădiță: poate un bețișor de os... își aminti dintr-o dată senatorul.

„Un bastonaș și niște fâșii de piele...", se gândi el.

De multe secole, grecii se foloseau de un asemenea sistem ca să trimită mesaje secrete: panglica aceea era înfășurată strâns pe un bețișor, apoi se scria în lungul acestuia. Când ajungea la destinație, mesajul putea fi citi doar de cel care avea un bețișor la fel de gros ca acela original. Prin urmare, în lădiță se aflase un mesaj secret, poate chiar documentul care stabilea prețul trădării. Și așa, singurul indiciu care l-ar fi putut conduce la asasin fusese mistuit de flăcări împreună cu consulul, servitorii și mica Hebe cu pisicuța ei albă cu tot...

XXVI

A opta zi înainte de Idele lui iulie

– Sunt prea mulți „dacă" în povestea asta, începând cu cel mai important aspect: dacă a existat vreodată o conspirație, în realitate și nu în imaginația ta atât de bogată! spuse Castor, când se întâlniră a doua zi.

– Cerceii, la fel ca brățara lui Agenor și statueta pe care am văzut-o în camera Balbinei, sunt, fără îndoială, ce a mai rămas din tezaurul pe care l-a topit Tocullus acum douăzeci de ani. Cel care l-a găsit probabil că a fost Herennius, soțul Valeriei, și aceasta ar explica incredibila și rapida lui îmbogățire.

– Prin urmare, sunt două ipoteze, afirmă secretarul. Sau Antonius aflase cine era piromanul și îl șantaja, sau cineva a profitat de șirul acela de incendii ca să elimine dovezi și martori incomozi, bazându-se pe faptul că focul putea fi pus pe seama aceluiași maniac. În primul caz, am putea spera să avem unele informații de la cavalerul Servillius care studiază lista dată de Mummius. În al doilea, partida este deja pierdută: mesajul secret, admițând că el a existat cu adevărat, s-a pierdut pentru totdeauna!

– Noi știm asta, dar asasinul nu, reflectă Aurelius cu un aer mult mai încrezător. Prin urmare, am să-i fac pe toți să creadă că fâșiile acelea de piele se află încă în posesia mea.

– Ai înnebunit? exclamă secretarul. Dacă ar fi vorba doar despre niște lovituri de cuțit, treacă-meargă, mai ales că ar fi vorba despre spinarea ta; dar cu focul nu-i de glumit! În ce mă privește, eu țin la casa mea: de acord, este cam veche, dar vechimea aceasta îi dă un aer prestigios și, în orice caz, am de gând s-o refac pe gustul meu de îndată ce-o voi moșteni!

– Criminalul n-o să îndrăznească să ne atace în mod direct; suntem într-o siguranță deplină, ca într-un butoi de fier, îl liniști senatorul.

– Da, dar cuiele sunt pe dinăuntru, ca în acela al bătrânului Regulus! îl contrazise grecul.

– O să încerc în primul rând cu Valeria: are un mobil destul de nesigur și dacă aș reuși să-l demasc ar fi deja un pas înainte, continuă patricianul fără a-l asculta.

– Este ceva greșit în raționamentul tău, *domine*, îi atrase atenția Castor. Felix, după cum spun toți cei care îl cunosc, era un om de nimic; tu, însă, îl descrii ca pe unul care mângâie plin de curaj botul unei fiare sălbatice.

– Închipuie-ți cum se poate simți un bărbat frumos, nobil și înstărit care a dus în tinerețe o viață fără griji și, după douăzeci de ani, se trezește fără nimic: n-are nici măcar un sestert, nimeni nu-l ia în seamă, iar soția sa își face de cap cu fratele vitreg pe care-l urăște din tot sufletul. În plus, nu este în stare să se apropie de o femeie...

– Acesta este un lucru care ar da peste cap orice bărbat, recunoscu libertul.

– Exact, iar Antonius îl ascunde cu grijă, construindu-și un renume fals de mare afemeiat. Reușește să-i înșele pe alții, dar nu și pe el însuși: el se cunoaște și se disprețuiește. Îl roade invidia. Cel mai mult îl urăște pe Tocullus, acest fiu al unei sclave, omul care obține succes după succes acolo unde el nu are parte decât de înfrângeri; dar nu-i înghite nici pe cei care au succes, bani și noroc în dragoste: Valerius, Metronius, subsemnatul... Dar, pe neașteptate, unui ratat ca el i se oferă prilejul să facă o mișcare câștigătoare, arma prin care să-i aducă la picioarele lui pe răsfățații zeiței Fortuna: soarta îi oferă ocazia nesperată să-i facă să tremure pe ceilalți și să le influențeze soarta. În fața unui asemenea prilej, chiar și acest laș nu poate ceda, oare, în fața ispitei de a arunca zarurile fără a ține seama de orice regulă a prudenței?

– După tine, cine era victima șantajului: Valerius, Metronius sau Tocullus? întrebă Castor, aproape convins de argumentele aduse de stăpânul său.

– Am greși dacă am exclude și alți suspecți. Chiar dacă escrocheria avea legătură cu complotul de acum douăzeci de ani, asasinul ar putea fi cineva care atunci încă nu apăruse în scenă, dar a profitat într-un fel după aceea. Un fiu, o rudă, un prieten...

– O soție, adăugă Castor. Dar nu cred că Balbina, în ciuda mărturisirii pe care ți-a făcut-o: în starea ei, n-ar fi fost capabilă să atace cu pumnalul pe cineva. Valeria, în schimb, este destul de zdravănă ca să poată mânui un cuțit asemenea unui măcelar. Ajungem, astfel, și la Corellia, al cărei bărbat probabil că făcea parte din acel complot... insinuă secretarul, pândindu-și stăpânul la cotitură.

– N-ai grijă, am s-o pun și pe ea la încercare, îl asigură Aurelius. Anunță-i vizita mea de condoleanțe pentru moartea lui Metronius. Și acum, trimite-le pe slujnice să mă îmbrace: mă duc imediat la Valerius!

Casa de pe Coelio părea pustie. Nu se vedea portar, nici paznic, nici măcar vreun *cliente* în așteptarea unui bănuț pe băncuța de piatră de lângă intrarea în *domus*.

Aurelius, pregătit să intre cu orice preț în casă, rămase uluit atunci când îi deschise ușa însuși generalul. Îmbrăcat într-o tunică ponosită, Valerius nu mai avea în ziua aceea nici urmă din aerul lui bățos: cu fața trasă, ochii înfundați în orbite, fruntea încrețită de câteva cute adânci, părea de-a dreptul prăbușit, incapabil să se mai manifeste cu obișnuita lui agresivitate.

– Ce mai vrei? întrebă el cu o voce răgușită și păru să iasă din amorțeala aceea abia când Aurelius făcu aluzie la mesajul secret găsit în faimoasa casetă.

– Un mesaj militar... Și asta ar putea fi dovada că tatăl meu a trădat, nu-i așa? întrebă el cu un aer morocănos, în timp ce își conducea musafirul în *tablinum*. Așadar, tu erai acela care mă șantajai? Oricum, jocul s-a terminat; nu mai vreau să plătesc!

– Eu n-am nici un amestec în povestea asta, îi răspunse, uluit, patricianul.

Generalul îl privi neîncrezător.

– Aș fi tentat să te cred, Aurelius, mai ales că n-aveai ce face cu cei câțiva sesterți luați de la mine. De fapt, mi-ar fi mai ușor să te văd în postura asasinului, decât în aceea a șacalului: n-aș fi stat la îndoială să-i atribui rolul acesta lui Antonius, dacă n-aș fi primit asemenea cereri de bani după moartea lui. Ultima scrisoare am găsit-o astăzi, vârâtă pe sub ușa de la intrare: mă soma

să duc o sumă anumită în templul Febbrei, la ora a șaptea, lăsând banii în scorbura stejarului cel mare, după care trebuie să mă întorc acasă și să nu mai plec de aici. Dacă n-aș fi făcut astfel, toată lumea ar fi aflat cine era cu adevărat tatăl meu!

– Și ai făcut așa?

– Da, a fost a doua oară și ultima. Nu mai are rost să mai încerc în continuare să ascund adevărul, stând la dispoziția unui nemernic: m-am prefăcut că-i îndeplinesc toate pretențiile doar ca să-l pot demasca. În ziua în care am plătit prima oară, sora mea stătea ascunsă lângă templu și a văzut o siluetă învești mântată în negru, dar n-a reușit să-și dea seama cine era. Astăzi s-a dus din nou acolo și sper că a avut mai mult noroc.

– Ai vreo bănuială?

– La început mă gândeam la Metronius, dar el a murit ars înainte ca eu să primesc a doua scrisoare.

Aurelius plutea între dezamăgire și ușurare: aluzia la acele fâșii de piele nu avusese nici un efect.

– Arată-mi scrisorile; am mai avut de-a face cu asemenea cazuri.

– Ești ultima persoană de pe lume căreia i-aș cere să mă ajute: chiar și Antonius mă pusese în gardă în privința ta! exclamă generalul, devenind pe neașteptate din nou ostil.

– N-am ce zice, grozavi prieteni aveam, zâmbi, ironic, senatorul. Știi, eu nu cred câtuși de puțin că prietenia se dovedește la necaz: este ușor să-i compătimești pe cei ajunși la ananghie, dar nu la fel te bucuri de succesele altora. De aceea, eu caut să văd cine este cu adevărat alături de mine în momentul în care am parte doar de bucurii și nu atunci când sunt învins de soartă.

Spunând aceasta, Publius Aurelius dădu să plece: fie generalul era cu totul străin de crime, fie făcea dovada unei rare măiestrii în a minți, gândea el. Prin urmare, în nici un caz nu mai aveau nimic să-și spună.

– Așteaptă o clipă, se hotărî Valerius, scoțând de sub tunică un papirus făcut sul. Asta este ultima scrisoare: în ea se află descrierea obiectelor prețioase trimise comandantului Legiunii a unsprezecea ca să poată fi cumpărată înțelegerea cu barbarii. Prin urmare, vina tatălui meu nu se limita la o simplă nesupunere: fusese corupt și tu nu mi-ai spus asta nici chiar atunci când eu îți ceream capul! Ce altceva mai știi, Publius Aurelius, și eu habar n-am? întrebă generalul, ținându-și capul în palme.

Patricianul privea țintă peretele vechii *domus* și la un moment dat i se păru că acesta se unduia încet, ca pânza unui cort militar în bătaia rece a vântului de la nord...

Mai erau doar patru ore până la ivirea zorilor. Vera Claudiana se desprinse din îmbrățișarea lui și se ridică în grabă de pe patul de campanie.

– S-o lăsăm pe mâine. Este o noapte cu lună plină: germanii sunt convinși că asta le poartă noroc. Iar de întăriri încă nici nu poate fi vorba.

– Trebuie să ne grăbim să-i trezim pe soldați.

– Sunt acolo, îi aud. În clipa asta ne înconjoară....

– Încă mai putem să evacuăm tabăra, spuse tribunul.

– Dar avem ordin să rămânem pe poziții. Uite ce plan am eu: grosul trupelor, două centurii, se ascunde pe colina din stânga palisadei, în timp ce restul oamenilor, în total o sută de oameni, rămâne înșirată în fața taberei, ca să respingă primul asalt. Barbarii nu cunosc,

de fapt, numărul nostru și vor crede că au de-a face doar cu oamenii din fața fortului. Dacă soldații din vale ar reuși să reziste până când toți inamicii vor ieși în câmp descoperit, atunci cavaleria, arcașii și celelalte două centurii ar putea să coboare și să le cadă în spate!

– Trupele de pe câmpie, însă, ar fi imediat măcelărite. Germanii sunt mii, iar legionarii doar puțin peste trei sute...

– Dar sunt romani: bine antrenați, cu arme foarte bune și cu un simț perfect al disciplinei, îi replică femeia.

– Nu ai pe nimeni care să comande centuriile, obiectă Aurelius.

– Tribunii militari au autoritatea necesară ca să se pună în fruntea soldaților! spuse ea pe nerăsuflate.

Aurelius închise ochii. Iată, așadar, de ce i se dăduse: încă din prima clipă nu avusese decât asta în gând...

– Vei lua comanda aripii stângi, Publius Aurelius, și vei ataca de pe deal!

Tânărul îi întoarse spatele. Femeia făcu un pas înspre el, dar el se îndepărtă și mai mult.

– Și dacă n-aș face asta? M-ai ucide la fel cum l-ai ucis și pe soțul tău? întrebă el cu răceală.

– Cum poți să spui așa ceva? păli Vera.

– Am examinat gaura din pânza cortului și este imposibil ca ea să fi fost făcută de o săgeată trasă de la depărtare. Probabil că vârful ei fusese otrăvit: rana lui Cepion era gravă, dar nu într-atâta încât comandantul să moară rapid.

– Vinovat putea fi oricine, îi replică ea.

– Nimeni n-ar fi putut intra în cort fără știrea ta. Tu ai fost, repetă, fără să ezite, tribunul.

Vera Claudiana veni în fața lui, obligându-l s-o privească drept în ochi.

– Tu știai... dar ai tăcut. De ce ai făcut asta?

Aurelius lăsă capul în jos.

– Tu mă întrebi de ce?

– Ascultă-mă! făcu ea cu o voce agitată. Cepion se vânduse germanilor: ajunsese la o înțelegere cu șeful tribului dușman ca să ne lase să plecăm vii din tabără. Nici măcar mesajul împăratului nu l-a putut face să se răzgândească.

– Poate că avea și el oarecare dreptate; Seianus este un tiran și Senatul se supune tuturor dorințelor lui, fără a se mai gândi la miile de legionari care mor în numele său! afirmă Aurelius, pe un ton disprețuitor.

– Era soldat, primise un ordin și nu l-a executat: asta se numește trădare. Am fost nevoită să-l ucid; dacă ne-am fi retras, Legiunea a douăsprezecea ar fi căzut într-o cursă. Fusesem prevenită, dar nu puteam să cred așa ceva... ca să descopăr după aceea că totul era adevărat: soțul meu intrase în contact cu șeful tribului Marsi, plătindu-l ca să-și salveze el viața.

– De ce un om ca el ar fi ajuns să facă un asemenea gest? întrebă tribunul căruia tot nu-i venea să creadă ceea ce auzea.

– Era convins că Prefectul Poliției intenționa să trimită cât mai puține întăriri susținătorilor Agrippinei.

– Într-adevăr, Legiunea a douăsprezecea n-a mai sosit, îi spuse tribunul.

– O să vină, iar noi o să avem grijă să găsească acest avanpost în mâinile romanilor! îi răspunse femeia, pe un ton ferm. Timp de atâția ani, Cepion a fost cel mai bun dintre comandanți, cel mai bun dintre soți. Nu-i puteam îngădui să-și mânjească numele cu noroi; pe când așa, nu va afla nimeni că a trădat și mâine fiul meu va putea păși în continuare cu fruntea sus pe străzile Urbei!

– Tăcând, am devenit complicele tău... șopti Aurelius.

– Ți-am salvat viața, tinere Statius. Cepion ar fi fost nevoit să te ucidă dacă voia ca la Roma să se creadă că nu primise nici un fel de ordine de la Senat. Acum, eu îți cer să iei comanda legionarilor.

Publius Aurelius înghiți în sec, încercând să-și aleagă cele mai potrivite cuvinte ca să răspundă.

– Numai asta voiai de la mine, nu-i așa? Să conduc atacul aripii stângi...

– Da. Cu toate acestea, sunt fericită că zeii ne-au îngăduit să trăim alături unul de altul aceste zile: mi-ai dat forța și curajul să fac ceea ce trebuia făcut, mărturisi Claudiana.

– Tu, însă, vei pleca imediat, înainte ca tabăra să fie înconjurată și asediată! se miră Aurelius.

– N-ai înțeles, tinere Statius. Cineva trebuie să se afle în fruntea trupelor desfășurate pe câmpie: legionarii nu l-ar urma într-o misiune sinucigașă nici pe trimisul împăratului... dar mă vor urma pe mine.

– Ești nebună, nu poți face așa ceva! strigă tribunul.

– De ce nu? Fulvia a recrutat două legiuni pe vremea războiului civil; iar aici, în nord, uneori chiar și femeile iau parte la bătălii. Eu am trăit dintotdeauna pe câmpurile de luptă, soldații mă respectă și exemplul meu îi va încuraja...

– Salvează-te; o să rămân eu!

– În cazul acesta, vom muri amândoi în zadar, dat fiind că nu va fi nimeni care să atace dinspre deal...

– Nu te poți lăsa ucisă astfel! încercă s-o înduplece Aurelius, îmbrățișând-o. Ce poate fi mai important decât viața?

– Roma, tinere Statius! răspunse femeia. Roma... repetă ea din nou, cu glas scăzut, în timp ce-l săruta pe gură.

Tribunul o respinse, întorcând fața în partea cealaltă.

– Ai învins, Vera Claudiana: voi comanda eu centuriile.

– E bine, așa este drept să fie. Pune-mi acum pieptarul și strânge bine curelele platoșei: echipamentul lui Cepion îmi este cam larg, spuse ea pe un ton sever.

La scurt timp după aceea, Aurelius o văzu ieșind sub razele de lună, parcă învăluită în reflexe de argint. Nu era argint, însă, ci oțelul din care sunt făcute săbiile.

– Te-aș înțelege dacă, în fața trădării tatălui meu... spuse Valerius, scoțându-l pe senator din lumea aceea a amintirilor.

– Nu l-am ucis, repetă cu un glas obosit patricianul. Și nu-ți mai pot spune nimic altceva. Dar, acum, avem o altă problemă: arată-mi scrisoarea aceea.

Resemnat, Valerius așteptă ca senatorul să examineze papirusul pe care se vedea scrisul nesigur al unei mâini stângi.

– Sunt aici niște amănunte pe care nu le cunoșteam nici eu însumi. Cât despre banii ceruți, suma este destul de mică.

– Nu sunt, desigur, un Cresus și cel care mă are la mână probabil că știe aceasta.

– Cum se face că averea ta este atât de modestă?

– Cheltuiesc tot ce am ca să mai completez leafa legionarilor și să le asigur un echipament mai bun.

– În timpul războiului civil, armatele aparțineau unor generali: Caesar sau Pompeius, Octavianus sau Marcus Antonius. Acum, însă, toate legiunile sunt ale Romei și doar Roma este datoare să le întrețină, îi replică, destul de nedumerit, Aurelius.

– În teorie, îl lămuri Valerius. În practică, nu poate să-mi garanteze nimeni că însuși Claudius nu va fi

alungat de pe tron într-un moment sau altul și împărat va deveni un alt nebun cum era Caligula? În politică, este suficientă o lovitură de pumnal ca lucrurile să se schimbe, iar capetele generalilor nu sunt chiar atât de bine înțepenite pe umeri așa cum s-ar părea la prima vedere. În ce mă privește, totuși, atât timp cât îmi voi deschide punga, nimeni nu va cuteza să-mi ia comanda; în schimb, eu sunt gata să-i ofer necondiționat o credință absolută Cezarului care va veni la rând, oricare ar fi acesta.

– Înțeleg, dar nu sunt de acord, mărturisi, gânditor, patricianul, apoi adăugă. Nu te lăsa șantajat, Valerius. Vei ieși cu fruntea sus din acest scandal; vinovăția tatălui tău nu este și a ta.

– Cel care mă supune la astfel de chinuri a ales cel mai potrivit moment, Aurelius: l-aș fi reclamat imediat, dacă n-aș fi nutrit o mare speranță, cea la care râvnește orice comandant roman...

Patricianul zâmbi. Valerius încă nu știa că Senatul hotărâse deja să fie sărbătorit.

– Cel care ți-a trimis acele scrisori este, probabil, persoana care l-a ucis pe Antonius. Este posibil ca tatăl tău să fi avut complici: Herennius, aproape sigur, și poate și altcineva de aici de la Roma....

– Într-adevăr, pe atunci, Metronius a intrat cam prea repede din nou în grațiile lui Seianus... dar acum el este mort.

– Trupul lui a fost recunoscut doar după inelul cu sigiliu găsit la fața locului. Nu-i mare greutate să arunci un inel sub un cadavru.

– Crezi oare că s-ar putea să mai fie încă în viață? murmură generalul, cuprins de uimire.

– Eu cred din toată inima că nu: ar fi prea de tot să ne luptăm cu o umbră! spuse patricianul și făcu din nou un gest prin care voia să-și ia rămas bun.

În clipa aceea, ușa se deschise și Valeria apăru în prag. Purta o pelerină ușoară peste tunica bărbătească, iar pletele lungi și negre erau strânse sub o pălărie cu boruri largi. Trăsăturile clasice, statura înaltă și sânii aproape invizibili sub o legătură bine strânsă făceau restul: de departe, oricine ar fi putut s-o confunde cu un băiat. Senatorul se uita la ea ca și cum ar fi văzut-o pentru prima oară: hainele bărbătești, atât de neobișnuite, păreau să-i scoată în evidență o senzualitate pe care degeaba încerca s-o mascheze.

Din contra, când îl observă, Valeria făcu o strâmbătură dispreţuitoare.

– Nu mai ții minte cine este omul acesta, Valerius? exclamă ea pe un ton de reproș.

– Aurelius este la curent cu tot ce s-a întâmplat; te rog să vorbești fără ocolișuri!

Femeia era cât pe ce să protesteze; apoi se întoarse către fratele ei, făcându-se intenționat că nu-l ia în seamă pe musafir.

– Este lucru foarte rar ca sanctuarul Febbrei să fie deschis pentru public: șantajistul probabil că știa asta și a ales special ziua și ora cele mai potrivite ca să se amestece într-un grup de credincioși care se îndrepta către templu pentru a oficia un sacrificiu ritual. Am intrat printre oameni și am ajuns la stejarul cel mare, dar pachețelul adus de mine nu mai era în scorbura copacului...

– Ticălosul acela blestemat este isteț! răbufni Valerius cu un gest de furie.

– Poți să-mi spui cum arăta bărbatul pe care l-ai observat data trecută? o întrebă Aurelius pe femeie.

– Era destul de scund și purta o mantie neagră... „Ca aceea pe care o purta asasinul", se gândi senatorul...

S-a întors pentru o clipă și mi s-a părut că avea nasul destul de lung... dar nu aș putea spune că omul acela a luat pachetul cu bani, era foarte posibil să fi fost vorba doar despre vreun cerșetor care-și căuta un adăpost pentru noapte.

– Încearcă să-ți mai aduci aminte și altceva! o rugă, scos din răbdări, Valerius.

– Altceva nu mai știu. Acum, dacă-mi dați voie, aș vrea să mă schimb: nu mă simt la îndemână cu hainele astea pe mine.

– Păcat, îți stau foarte bine! lăsă Aurelius să-i scape, cu un zâmbet în colțul gurii, iar femeia îl fulgeră cu privirea după care ieși în mare grabă din cameră.

– Am plecat și eu, spuse patricianul, îndreptându-se către *fauces*.

– Aurelius! îl opri generalul. Uite, eu... mă gândeam că... poate, într-o bună zi... o să fim din nou prieteni!

– Viitorul se află pe genunchii zeilor, îi răspunse senatorul, pe un ton puțin ironic.

În același timp, se auzi o bătaie în ușă și în prag apăru un curier imperial.

– Comandante Marcus Valerius Cepion! exclamă omul, bătând cu pumnul în piept într-un salut milităresc. Senatul a hotărât să fii ovaționat.

Generalul nu-și putu înăbuși un strigăt de bucurie și, cu un gest total neașteptat, îl îmbrățișă pe patrician, ca și cum vechea lor prietenie nu fusese niciodată pusă în pericol.

– *Gratulor tibi*! Te felicit! Voi fi și eu în tribună ca să te ovaționez! promise Aurelius. Ovațiunea era cea mai mare onoare pentru un soldat roman, de când defilarea triumfală era rezervată doar Cezarilor; după o asemenea recunoaștere oficială, Valerius se putea

considera în siguranță: de acum înainte, nici măcar povestea tenebroasă a unui tată trădător nu i-ar mai fi putut întuneca titlul acesta de glorie...

– Metronius să trăiască? Ia te uită! nu putea să creadă Castor.

– Trebuie să am în vedere și această ipoteză, oricât de halucinantă ar fi.

– Dacă ar fi vorba despre un grec, aș fi putut să cred așa ceva: noi suntem obișnuiți să trăim și aici și dincolo, sub nume cu totul diferite, pentru că tot ceea ce contează este să ai punga plină. Un roman, dimpotrivă, dă prea mare importanță acelei *dignitas* care-l caracterizează ca să se ascundă în umbră.

– Cu toate acestea, consulul corespunde foarte bine portretului unui vinovat perfect. Era văr și prieten cu Valerius Cepion și și-a salvat pielea în timpul lui Seianus, când Prefectul de poliție primea o mulțime de bani ca să șteargă numele unor persoane bogate de pe listele sale negre... Metronius, intrând în posesia aurului după moartea lui Cepion, s-ar putea să-l fi oferit în schimbul vieții, reflectă Aurelius.

– În cazul acesta, însă, cine îl mai șantajează pe Valerius? îl întrerupse grecul. Am aflat că în ultima vreme a retras două depozite destul de mari de la un *argentarius* de-al său.... Ideea ta cu fâșiile acelea de piele nu a dat rezultatele pe care le așteptai.

– Era doar o ipoteză de lucru; Hostillius era acela care garanta pentru general.

– Mărturia lui nu dovedește prea mare lucru, *domine*: după trântorii ăia din Forum, decanul a intrat în scenă când treaba era deja aproape terminată.

– Ciudat, pentru că îi înmânase consulului, cu destul de mult timp înainte, moțiunea împotriva imoralității publice... se gândea patricianul. Dacă stau să mă gândesc acum, și el s-a salvat cu chiu cu vai atunci când Agrippina a fost condamnată la exil pe insula Pandantaria, la fel cum se întâmplase și cu mama ei ceva mai înainte. În vremea presupusului complot, de altfel, comanda o legiune de la frontieră, la fel ca și Cepion. În plus, fiind un client al Glafirei, o cunoștea pe Hebe...

– Adaugă-l, te rog, stăpâne, pe lista suspecților: avem acolo toată Roma; nu mai lipsește decât împăratul ca să fie completă! spuse Castor, sarcastic.

– Hai, spune-mi ce nu merge în raționamentul meu! se înfurie Aurelius.

– Ai spus prea multe baliverne și încă de-a dreptul gogonate: o comoară misterioasă, un mort înviat, o victimă a unui șantaj gata să-l ucidă pe șantajist pentru ca apoi să-i ia locul... dacă-l adaugi pe filfizonul care aleargă după bani și pe fata răpită care-și găsește părinții bogați exact în momentul în care era gata să fie vândută unui bordel, nu ți-ar mai lipsi decât un pseudonim grecesc ca să devii un autor dramatic de succes! îl luă în râs libertul.

– Mă rog, poate că am exagerat și eu în unele privințe... recunoscu patricianul fără prea mare convingere.

– Ipotezele tale sunt un pic cam ciudate, *domine*, mai ales dacă te gândești că există o soluție mult mai simplă.

– Care? întrebă Aurelius, presimțind care putea fi răspunsul.

– Metronius care, la vremea sa, vârâse în buzunar aurul, l-a ucis pe Antonius cu ajutorul nurliei sale soții,

în timp ce ea se străduia să țină departe de el pe un băgăcios pe care-l știu eu foarte bine. Mai târziu, însă, interesele celor doi au început să se bată cap în cap și cucoana s-a gândit să pună foc la casa Glafirei ca să prindă două vulpi într-o singură capcană: incendiul o scăpa de un soț care devenise incomod, dar și de dovezile care o făcuseră să-și piardă poziția socială și averea. Nu uita că, de fapt, bunurile trădătorilor nu revin nicidecum moștenitorilor, ci sunt confiscate de stat!

Aurelius mârâia, încercând în zadar să găsească o replică prin care să distrugă raționamentul fără reproș al grecului.

– Și dacă treaba din Germania n-ar avea nici un amestec aici, *domine*; dacă Antonius a fost ucis din cu totul alt motiv? Știm că Valeria avea o slăbiciune pentru el...

– Știm la fel de bine că nu puteau avea o relație amoroasă, îi aminti senatorul.

– Tocmai de asta! Noi stăm acum să ne gândim la niște conspirații complicate care trebuiau să schimbe cursul istoriei, iar bietul Felix a căzut victimă unei femei nemulțumite de el ca bărbat! Valeria este, cu siguranță, în stare să se travestească în bărbat...

– Și apoi, rămâne în continuare Tocullus; n-ar strica să încercăm și cu el șmecheria cu fâșiile acelea de piele. Să ții în permanență gălețile pline cu apă, Castor: mai devreme sau mai târziu, povestea despre care vorbim tot va ajunge la urechile cui trebuie! încheie vesel discuția senatorul, după care îl dădu afară pe grec, înainte ca acesta să poată protesta.

XXVII

A șaptea zi înainte de Idele lui iulie

Tocullus era plecat din Roma pentru afaceri și Publius Aurelius Statius, indispus pentru că făcuse drumul degeaba, profită de ocazie ca să treacă pe la atelier cu gândul să-și vadă serviciul de masă comandat mai demult. La scurt timp după aceea, meșterul *ab aure potorio* îi arăta prețiosul vas pe care senatorul avea de gând să-l inaugureze la banchetul de recunoștință față de zei, dacă l-ar fi găsit pe asasin... sau la solemnitatea funebră închinată lui însuși, dacă asasinul l-ar fi găsit pe el.

Bravul aurar era pe punctul de a începe un lung șir de explicații despre minunata amforă la care lucra, când se opri, enervat de ceva.

– Melo, vino să-ți iei de aici pisica, îl deranjează pe clientul nostru!

Aurelius simți și coborî privirea, tocmai la timp ca să vadă un ghem de blană albă care se învârtea pe lângă picioarele lui și, după ce mirosi terenul cu teamă, se strecură sub masa de lucru. Ucenicul un tinerel blond,

subțirel ca un o nuia, se grăbi să scoată de acolo micul animal și își ceru mii de scuze.

Un pisoi mic, exact ca acela al lui Hebe, se gândi senatorul, și imediat se străduí să pună frâu imaginației: pisici albe ca aceea erau în Urbe cu miile...

– Unde doarme Melo? vru totuși să știe.

– Într-o cameră din pod: cu toții am trecut pe acolo când am fost angajați și încă îmi mai aduc aminte cât de tare ne temeam să dormim cu o mulțime de șoareci în jur, spuse meșterul.

După o vreme, Aurelius se urcă din nou în lectică și, venindu-i pe neașteptate o idee, le porunci purtătorilor să se îndrepte către colina Eschilinului. Văzând micul animal al lui Melo, îi venise în minte că pisicile nu obișnuiesc să stea liniștite într-o casă cuprinsă de flăcări: fiind destul de sprintene și de mărunțele, au mult mai multe posibilități de a se salva decât oamenii. Ce se întâmplase, deci, cu pisicuța Hebei? Dacă scăpase cu viață, Glafirei i-ar fi făcut plăcere s-o aibă pe lângă ea...

Senatorul îi trimise acasă pe nubieni când ajunseră în apropierea locului pe care se aflase până de curând casa curtezanei. Aurelius mai merse puțin pe jos, întrebându-i de pisicuță pe oamenii pe care-i întâlnea, dar i se răspunse doar prin vorbe în doi peri sau priviri nedumerite. Coborând de pe deal, ajunse la un moment dat în fața scheletului înnegrit al unei construcții la care câțiva muncitori lucrau ca să curețe locul.

– Aici locuia fierarul. Era un om tare cumsecade, îi spuse o vecină. Cine știe ce s-o fi întâmplat cu el? În focul ăsta a pierdut totul, chiar și copilașul pe care abia îl născuse fata lui...

Patricianul nu mai îndrăzni s-o întrebe pe femeie și de pisicuță. Ajuns la o răspântie, se hotărî să scrie un

anunț, promițând o bună recompensă celui care i-ar fi adus animalul. Apoi, fără prea mari speranțe, prinse foaia de papirus pe brațul de piatră al lui Mercur de lângă fântâna publică, după care porni din nou la vale.

Cufundat în gânduri, Aurelius își dădu seama prea târziu că, în loc să se îndrepte către Viminal, o luase pe *Clivus Suburranus*; așa că, aflându-se la numai câțiva pași de *Vicus Laci Fundani* și neavând altceva mai important de făcut, își continuă drumul către locul în care avusese loc crima.

În piață era o aglomerație atât de mare, încât nu se mai putea merge pe trotuar, acesta fiind ocupat de scaunele pe care locuitorii din cartier le așezau lângă tejgheaua de la *thermopolium*, astfel încât să se bucure de umbră fără să consume nimic.

Aurelius se așeză pe un scaun din dreptul cârciumii și imediat sporovăiala celor din jur încetă, în timp ce privirile a zeci de oameni se ațintau asupra lui.

Deși era din fire puțin infatuat, patricianul nu-și făcu iluzii nici măcar o clipă că doar apariția lui stârnise un asemenea interes: pupilele pofticioase ale celor de față erau atrase, însă, de tunica elegantă împodobită cu broderii de mare finețe, de agrafele de argint de pe umeri și se îndreptau, mai ales, spre punga din piele fină de căprioară care se ghicea destul de umflată pe sub cutele veșmintelor.

Se ridicară toți odată, bărbați tineri și zdraveni.

În clipa următoare, femeile își dădură înapoi cu câțiva pași scaunele de nuiele; bătrânii își strânseră în grabă taburetele pliante și mamele își chemară cu țipete copiii, cu îngrijorarea nervoasă a unor cloști care-și adună puișorii ca să-i ducă apoi în siguranță la coteț.

Când și micuța slujnică a cârciumii se piti cu teamă în spatele tejghelei, Aurelius își dădu seama că lucrurile erau pe cale să ia o întorsătură urâtă. Orele petrecute în palestră ca să se antreneze pentru lupte puteau să-i folosească acum într-o bună măsură, dar agresorii erau vreo șase și toți cu mușchii bine dezvoltați...

În clipa aceea, din *thermopolium* ieși în grabă cârciumarul și, îndată ce-l văzu, alergă la el ca să-l salute cât putea de călduros.

– Senatorul este un prieten de-al meu și vrea să vă ofere ceva de băut, strigă el, spre marea mirare a lui Aurelius care se ferise să-i spună cine era.

– Senator, nu? Nu-i deloc rea porecla asta! Pe mine mă cheamă Șiș, exclamă cel care părea să fie căpetenia huidumelor, arătându-și cu mândrie obrazul crestat de o lovitură de cuțit. Dar, ia zi', câte *asinelle* trimiți la produs ca să-ți cumperi o tunică așa de frumoasă! Eu am vreo patru, dar nu mă gândesc nici în vis să-mi cumpăr așa ceva! În orice caz, îmi face plăcere să cunosc pe unul care a fost în stare să se descurce ca tine în viață, adăugă bărbatul, plin de admirație, după care pe bănci se îngrămădiră o mulțime de băiețandri bucuroși să bea pe gratis pentru sănătatea unui codoș care știa să facă atâția bani. Cu mare greutate și cu vorbe meșteșugite, cârciumarul reuși să-l scoată pe patrician dintre toți bețivanii aceia, trăgându-l după el.

– Am știut cine ești, Statius, și tocmai veneam să te scap de ei, îi declară omul, privind în jur cu prudență înainte de a intra pe ulicioara de lângă cârciumă.

– Să nu spui că ai găsit pentru mine și niște *cervesia* bine răcită! vru să știe Aurelius căruia, din cauza peripețiilor prin care trecuse, îi era acum o sete cumplită.

– Am ceva mai bun, spuse celălalt, făcându-i semn să vină după el. Dar nu uita că ești în mare pericol: dacă ăia află că ești magistrat... adăugă el, oprindu-se dintr-o dată, ca și cum ar fi vrut să spună altceva.

– Știu ce s-ar întâmpla, de la o baie în Tibru nu scapă nici unul ca mine, sfârși patricianul fraza aceea atât de amenințătoare, dându-i un dinarius de argint.

– Îmi datorezi încă unul pentru vin, îi aminti cârciumarul.

– Ia ascultă, pe cine crezi că păcălești? Tot ce s-a băut nu face nici măcar cinci sesterți! protestă Aurelius.

– Acela este tariful pentru hoți și codoși; când faci parte din Curie, ai anumite obligații în plus, îi explică omul, grăbindu-se să vâre în buzunar a doua monedă, după care îi arătă intrarea unei dughene prăpădite.

Patricianul se opri o clipă în fața firmei care îi invita pe trecători să intre ca să-și netezească veșmintele; apoi coborî treptele, sperând că nu va fi în continuare luat cu adevărat drept un senator, cu toate urmările acestei confuzii.

La subsol, o codană frumușică trecea hainele mototolite printr-o presă care le apăsa puternic. Rezultatul, deși mai slab decât cel pe care-l obțineau servitoarele de pe Viminal, nu era deloc de disprețuit.

– Dezbracă-te acolo și dă-mi hainele! îi porunci femeia, arătând înspre o cămăruță, fără să-și ridice ochii către el. Aurelius privi perdeaua care acoperea intrarea: era din lână subțire și de culoare cafenie, bătând înspre roșu închis, astfel încât, de la distanță, putea cu ușurință să pară neagră. Era, hotărât lucru, o țesătură mult prea fină pentru locul acela rău famat, se gândi, amintindu-și că printre oamenii din popor, mantiile de o formă cât de cât regulată erau deseori transformate în pături sau chiar în perdele...

– De unde ai luat asta? întrebă, în timp ce pipăia cu atenție stofa.

– Treaba mea! răspunse, răstit, fata.

– Ia vezi, frumoaso; afară se află un tânăr care bea în cârciumă și închină în sănătatea mea: dacă preferi, o să-l pun pe el să te întrebe; Șiș îl cheamă, sunt sigură că îl cunoști! o amenință patricianul, folosindu-se de oamenii pe care îi cunoscuse de curând.

– Sigur că-l cunosc, doar este fratele meu! pufni în râs fata și senatorul își mușcă limba, sperând că șmecheria aceea n-o să-l coste prea mult. Între timp, însă, ea îl cântărise din priviri și ceea ce văzuse nu-i displăcea defel.

– Șiș! spuse mai apoi, cu un zâmbet complice. Crezi că dă vreun ban în casă din tot ce primește pentru că le plasează pe *lupae*? Da de unde, eu trebuie să țin casa, eu să fiu și mamă și tată!

– Vinde-mi mie mantia asta, sunt dispus să ți-o plătesc bine, îi propuse patricianul și se gândi să facă și mai atrăgătoare propunerea, făcându-i un semn de salut codoșului care, în picioare, pe trotuarul din fața cârciumii, golea încă o cană plină cu vin.

– Am găsit-o sub un portic, pe strada care duce la Forum, chiar în ziua în care a fost înjunghiat tipul acela, îi povesti fata. M-am grăbit s-o iau înainte să sosească acolo trupa de *vigiles* și, după ce am călcat-o puțin, am atârnat-o ca perdea în fața vestiarului.

Așadar, asasinul se descotorosise de mantie îndată după crimă, aprecie fără întârziere Aurelius.

– Nu mai era pe acolo nimic altceva? Un pumnal sau măcar...

– Nu, dacă ar fi fost așa ceva i l-aș fi dat fratelui meu...

– Bine, uite banii, făcu patricianul, smulgând perdeaua din suportul ei.

– Spune-mi cel puțin cum te cheamă! îl mai reținu fata.

– Senator, răspunse fără ezitare Aurelius.

– Mai vino pe aici, Senator, dar fii atent să nu te vadă Șiș: dacă mă prinde cu un bărbat, îl rupe în bătaie, așa că nimeni nu mai îndrăznește să se apropie de mine... îi mărturisi ea cu amărăciune în glas.

– O să fiu foarte atent! promise Aurelius, trimițându-i în grabă un sărut pe când ieșea din cameră cu pachetul sub braț.

XXVIII

A șasea zi înainte de Idele lui iulie

– Cu două cadavre foarte bune la dispoziție, tu pornești în căutarea unei pisici... vezi să n-o aduci aici că sunt alergic! bombăni Castor. Mai bine, hai să vedem ce-i cu mantia aia!

– Dacă fata n-a spălat-o, s-ar putea să ne ofere niște indicii, spuse Aurelius, examinând amănunțit stofa. Ia uită-te aici: în locurile în care presa de călcat nu a netezit complet cutele, fibrele de lână sunt foarte împâslite. În plus, privind-o în zare, se observă un cerc ceva mai închis... hai, adu-mi un lighenaș cu apă clocotită!

La puțin timp după aceea, senatorul muia în apă un colț din mantie, frecându-l insistent. Puțin câte puțin, apa începu să se coloreze.

– E sânge uscat... constată Castor, încruntându-se. Crezi că asasinul a fost și el rănit?

– Mai probabil ar fi ca el să-și fi curățat arma după crimă și aceasta înseamnă că avea de gând s-o ia cu el, măcar că ar fi ascuns-o sub togă.

– Prin urmare, dacă ne gândim că aproape toți romanii vin în Forum cu haine mai îngrijite, îi avem din nou pe aproape toți cei care locuiesc în Urbe pe lista suspecților, aprecie libertul.

– După cum spun martorii, nici Valerius, nici Tocullus nu purtau togi în dimineața aceea. Generalul n-ar fi putut ascunde nimic sub tunica lui strânsă pe corp; Tocullus, în schimb, avea pe umăr ca de obicei desaga lui destul de încăpătoare...

– Dar de ce oare ar fi pierdut timpul cu ștersul cuțitului, dacă avea de gând să-l pună în traistă? se întrebă, destul de nedumerit, secretarul.

– Ai dreptate. Asta, însă, ar putea însemna că vinovatul nu este nici Valerius, nici Tocullus, ci altcineva! trase concluzia, dezamăgit, Aurelius. Dacă am ajuns aici, trebuie neapărat să extind iarăși cercetările la văduva lui Metronius.

– Vai de mine, stăpâne, bagă de seamă că nu mai ești dorit în casa aceea: ca s-o spunem pe șleau, Corellia a amenințat că o să pună câinii să te sfâșie, dacă mai îndrăznești să-i calci pragul...

– Dacă-i pe-așa, atunci ai grijă, Castor, să pregătești niște fripturi gustoase ca să-i îmbunăm, pentru că eu tot vreau să mă duc acolo!

XXIX

A cincea zi înainte de Idele lui iulie

A doua zi, pe la ora a treia, Publius Aurelius intra în vestibulul răposatului consul, amestecându-se printre cei veniți ca să aducă un ultim omagiu celui dispărut. În locul sicriului, însă, în atriumul drapat în pânză albă era expusă doar o urnă cu niște resturi arse care, la o judecată mai atentă, ar fi putut fi ale lui Metronius sau ale oricărei alte persoane...

Peste tot se mai puteau vedea modificările dorite de consul pentru sărbătorirea scurtului său mandat: mobilele, lustruite perfect, erau date cu ulei parfumat, iar mozaicul de pe jos era atât de nou, încât apărea oarecum vulgar. Adierea ușoară venind dinspre peristil umfla perdelele albe atârnate de tavan, ca într-un spectacol de teatru cu mimi și saltimbanci care priveau acel eveniment funebru cu gura schimonosită de râs, pentru ca nimeni să nu poată uita că Parcele stau întotdeauna la pândă pentru toți, mari și mici, umili și puternici.

– *Domina* se odihnește: a avut o zi neînchipuit de grea, îl opri neînduplecat valetul care stătea de pază și Aurelius fremătă, recunoscând în el pe spionul Valeriei.

– Ar putea fi mult mai grea dacă voi ieși de aici fără să o văd, spuse patricianul împingându-l într-o parte pe servitor ca să deschidă dintr-o mișcare ușa spre camera Corelliei.

Femeia, cu buclele galben-roșcate perfect aranjate, era singură în fața unei oglinzi din aramă, ocupată să se admire în veșmintele albe de doliu. Buzele, conturate discret cu fard, erau întredeschise în zâmbetul liniștit al cuiva care se simte în sfârșit eliberat de o povară grea purtată de nevoie până atunci. Publius Aurelius contemplă grația sa de nimfă voluptuoasă, întrebându-se ce secrete tenebroase putea ascunde.

– *Ave*, Corellia, am găsit panglicile cu mesajul secret! întră el în subiect fără nici un fel de introducere, sperând că în felul acesta va provoca o reacție utilă din partea matroanei.

Femeia sări în picioare.

– Ce cauți aici? Ieși afară imediat! îi porunci fără a sta să-l asculte.

– Nici nu-mi trece prin gând, trebuie să stăm de vorbă! îi replică senatorul. Totuși, după ce ușa din spatele său fu închisă, interesul său pentru anchetă începu să dispară ca zăpada sub razele soarelui, mai puternică fiind acum dorința intensă de a lămuri neînțelegerile.

– Metronius m-a făcut să-i promit că n-o să mă mai întâlnesc cu tine, altfel ne-ar ruina și pe mine și pe tine.

– Și? Asta nu schimbă lucrurile cu nimic. Aș minți dacă aș spune că sunt distrusă de durere: Paulus m-a scos dintr-o sărăcie demnă, este adevărat, dar, în schimb, eram nevoită să mă dau bine, cu zâmbete și alinturi, pe lângă cei care i-ar fi fost de folos în carieră. M-am achitat de această îndatorire, așa că acum pot

duce viața pe care mi-o doresc, răspunse calm matroana, anulând încă de la început bunele intenții ale lui Aurelius.

– Eu nu cred că te-ai limitat doar la niște simple zâmbete, precizează senatorul, amintindu-și cu ciudă de felul în care Corellia îl dusese de nas și pe el. Prin urmare, doar supunându-te autorității conjugale a lui Metronius te-ai culcat cu Valerius, cu Flamenul lui Jupiter și cu cine știe câți alții?

Femeia dădu să-i răspundă ceva, dar renunță și strânse încăpățânată din buze. Bărbatul acela nu avea nici un drept să-i pună asemenea întrebări și nici ea nu se simțea datoare să se justifice.

– Bineînțeles, confirmă ea cu o nerușinare care îi spori și mai mult farmecul. În ciuda furiei, patricianul trebui să facă un efort uriaș ca să stea în continuare departe de ea: totul nu-i decât un șir de falsuri, își spunea el; falsă era pielea ei ca de ceramică, netedă asemenea cerului; false erau buclele răsucite cu *calamistrum*; falsă era vocea insinuantă, obișnuită să mintă mereu...

– Metronius mă folosea ca să-l ajut în dorința sa de a se ridica, dar, în același timp, se simțea lezat în drepturile lui de stăpân, spuse Corellia pe un ton degajat, de parcă ar fi vorbit cu o prietenă despre ultimele bârfe din oraș. La început, mă ruga să-i netezesc cum știam eu mai bine calea, pentru ca, după aceea, să-mi reproșeze întotdeauna că-l înșelasem.

Prin urmare, vechea idee că fiecare femeie, conștient sau nu, era întinată pe vecie în urma contactului cu bărbatul avea rădăcini atât de adânci că lustrul de suprafață al unei lipse ambițioase de prejudecăți nu era de ajuns ca să le reteze... se gândi, uluit, Aurelius.

– Soțul tău se prefăcea foarte bine: cu mine i-a mers din plin!

– Poate pentru că, în parte, era sincer. Mă interoga ore întregi despre întâlnirile mele, suferind foarte mult când își închipuia ce făcusem cu ceilalți; discuțiile acestea îl excitau, dar, deși nu recunoștea, alerga să se consoleze la o curtezană sau își descărca asupra mea furia.

Aurelius își aminti de brațul Corelliei pe care văzuse urme albăstrii și crezuse că erau semnele unui accident casnic banal. Sufletul omului, se gândea el, este atât de complex, încât scoate la iveală contradicții de neîmpăcat: într-adevăr, la Metronius, ambiția nemăsurată coexista cu gelozia bolnavă față de soția sa, obligată de el însuși să ajungă la adulter...

– Ți-ar fi fost ușor să spui „gata" în orice moment, dar asta ar fi însemnat să renunți la toate astea, spuse el, arătând marmura din cameră, oglinda uriașă, bijuteriile prețioase aflate pe măsuța de toaletă.

– Am știut întotdeauna că trebuie să plătești tot ceea ce îți dorești, recunoscu ea cu răceală.

– În special dacă sacrificiul nu costă, de fapt, mare lucru, replică senatorul. Ciudate mai sunt și legile astea! Dacă îți forțezi nevasta să se prostitueze pentru câțiva bănuți, este crimă, în timp ce, dacă o oferi prietenilor în schimbul titlului de consul, este un serviciu făcut unor oameni de onoare... apropo, mai știi la câți colegi te-a închiriat soțul tău? o întrebă senatorul, voit agresiv.

– Oh, să nu exagerăm, n-au fost decât trei, încercă femeia să minimalizeze lucrurile și să nu roșească în urma unei asemenea provocări.

– Comandantul legiunilor din Orient ca reprezentant al militarilor și *Flamen Dialis*, preotul suprem al lui Jupiter, cea mai înaltă autoritate religioasă. Ultimul, prin urmare, trebuia să fie un politician. Să vedem dacă sunt în stare să ghicesc: decanul Senatului, nu-i așa? spuse

la întâmplare Aurelius, știind foarte bine că Appius Hostillius avea o mare slăbiciune pentru femeile frumoase. „Avea aceiași iubiți ca Glafira", gândea el: „să fi fost doar o întâmplare?".

– Ia gândește-te la Flamen, cu hainele lui caraghioase, cu sandalele fără cureluțe și fața aia de tâmpit pe care o are! glumi Corellia. Într-adevăr, datorită unei tradiții străvechi, *Flamen Dialis* era obligat să poarte doar veșminte din lână toarsă în casă care nu puteau avea nici un fel de nod.

Timp de o clipă, Aurelius îi dădu dreptate, dar nu spuse nimic.

– De ce te-a trimis soțul tău la mine? o întrebă el dintr-odată, sperând că ea nu-l va pune în aceeași categorie cu ceilalți.

Corellia ar fi vrut să-i spună adevărul, dar senatorul fusese insuportabil de arogant și acum era rândul ei să se revanșeze.

– Tu ai bani, putere și o poziție socială foarte înaltă: sunt sigură că Metronius urmărea să aibă vreun avantaj din asta, răspunse ea.

Aurelius încasă fără să crâcnească batjocura din răspunsul ei, întrebându-se cum ar fi putut interpreta în acel moment faptul că Valeria îl spionase. În clipa următoare, lăsând la o parte resentimentele personale, se străduia să intre din nou în rolul unui investigator fără scrupule.

– Cum a reușit soțul tău să scape de mașinațiile lui Seianus? întrebă.

– De unde să știu eu? L-am cunoscut abia după cincisprezece ani, ridică din umeri Corellia.

– Aș vrea să mai știu un ultim lucru: îți mai amintești cum era îmbrăcat în prima dimineață în care ai ieșit din casă ca să ne întâlnim?

– Purta o tunică strâmtă, dintr-o țesătură de in foarte subțire, răspunse ea, după care se întoarse ostentativ în altă parte, arătând astfel că voia ca discuția aceea să se încheie.

Publius Aurelius nu mai spuse nimic: făcuse ceea ce trebuia să facă, restul nu mai avea nici o importanță.

În atrium, în jurul sicriului, se așezaseră cei trei oameni care-l aleseseră pe Metronius: generalul Valerius, *Flamen Dialis* și decanul Senatului, având pe chip o expresie conformă cu acea împrejurare tristă.

Patricianul ieși pe ușa de serviciu, sătul să se mai simtă asemenea lor.

Primul lucru pe care îl auzi Aurelius când intră în casă fu o serie de strănuturi, urmată de o avalanșă de înjurături îngrozitoare. Torentul de murdării care ieșea din gura secretarului nu cruța nici zeii Olimpului, nici pe cei ai Tartarului, și se adresa cu înverșunare ilustrei mame a domnului și stăpânului său, definită printr-un mare număr de epitete, prea puțin spus nepoliticoase.

Patricianul dădu perdeaua la o parte, hotărât să-i spună câteva acelui servitor obraznic. Chiar când păși în peristil, peste el năvăliră Nefer, Fillis și Iberina, care alergau pe sub portic; una dintre ele scutura un clopoțel de argint. În urma lor venea în galop un vârtej alb, dinspre care se auzea un cor de mieunături.

– Ce se întâmplă aici?

– Sunt pisici, *domine*, gemu Castor, trăgându-și nasul. Mii de pisici!

– Oh, *domine*, ce dezastru pe capul nostru! interveni Paris, luându-se cu mâinile de cap. S-au cățărat pe draperiile din *oechus*, apoi au făcut ferfeniță pernele din mătase de Taproban, husele din pânză de Chios și chiar

și pătura ta de lână brodată! Servitoarele parcă au înnebunit, se joacă întruna cu ele ca niște copii și nu-i chip să le opresc!

– Pe Hercule, dar cine a fost zevzecul care a trimis aici toate dihăniile astea? întrebă Aurelius, încruntându-se.

– Tu, stăpâne! răspunseră într-un glas cei doi liberți, privindu-l cu un aer de reproș.

– Ordinele tale erau clare, se scuză Paris, arătându-i senatorului năuc foaia de papirus prin care acesta promitea o bună recompensă aceluia care îi aducea pisicuța pierdută.

– Pe Diana, uitasem complet de asta!

– Vârsta începe să-și spună cuvântul, *domine*, sublinie fără nici urmă de indulgență secretarul. Îți puteai da seama foarte ușor că, îndată ce au citit anunțul tău nebunesc, toți plebeii de pe Eschilin au dat buzna să-ți aducă pe tavă toată populația felină a cartierului.

– Au venit cam o sută, *domine*, fiecare aducându-și pisica sub braț: le-am acceptat doar pe acelea care se potriveau cu descrierea ta; totuși, pentru că nu aveam idee care anume era animalul pe care îl căutai, a trebuit să despăgubesc nu mai puțin de douăzeci și trei de proprietari, precizează Paris.

– Printre ele s-ar putea afla și pisicuța Hebei... încercă senatorul să iasă cu fața curată.

– Dar toate animalele astea văd toate foarte bine! exclamă libertul, ștergându-și lacrimile de cât râsese.

– Și ce-i cu asta?

– Nu ești în toate mințile, stăpâne? Nu-ți amintești că pisica pe care o avea Hebe era oarbă? răbufni Castor, cu furie în glas.

Când văzu că stăpânul se întunecase la față, căzu pe gânduri.

– Pe toți zeii, să nu-mi spui că am uitat să-ți spun asta!

– Chiar așa s-a întâmplat, Castor. Cred că memoria îți joacă feste urâte mai degrabă atunci când te întreci cu măsura la vin și nu când se adună anii: dar nu-i nimic, o să am grijă să nu mai bei decât apă chioară la toate zilele de *nundinae* care vor veni! hotărî senatorul, mânios încă pentru vorbele grele pe care le auzise din partea secretarului.

– Totuși, acum ce facem, *domine*? Este imposibil să ținem aici toată haita asta de fiare, dar nici nu avem cum să scăpăm de ele: după religia egiptenilor, pisicile sunt sacre fiind ocrotite de Bastet și zeița s-ar putea supăra pe noi, îi atrase atenția Paris, întotdeauna atent să nu-i mânie pe zei.

– Foarte simplu, o să le facem cadou! hotărî Aurelius. Castor, pregătește-te și scrie: „*Celei mai frumoase dintre frumoase*", apoi copiază asta în douăzeci și trei de exemplare!

– Îți arde de glumă? spuse secretarul, neînțelegând despre ce era vorba.

– Absolut deloc, am să-ți dau imediat lista matroanelor la care să trimiți pisicile și prima dintre ele va fi draga noastră Pomponia. Între timp, tu, Paris, te vei duce să cumperi niște lănțișoare de aur ca să le folosești ca zgardă.

– Da, stăpâne, spuse resemnat intendentul, lăsând să se ghicească din tonul lui cât de nepotrivită considera o asemenea soluție. Ah, era să uit și eu... unul dintre amărâții ăia cărora le-am dat bani pe pisici, un anume Famulus, zis Dințosul, vrea să-ți spună ceva în legătură cu incendiile.

– Caută-l și adu-l aici! îi porunci Aurelius cu glas tunător.

– De unde să-l iau, *domine*? îi atrase atenția administratorul. Locuia pe Vicus Tortus, la capăt; dar de când a rămas fără casă, umblă și cerșește prin toate cartierele orașului, iar noaptea doarme pe unde apucă.

– Într-o asemenea poveste, singurul care îmi poate fi de folos este Mummius! exclamă senatorul.

La scurt timp după aceea, purtătorii se îndreptau către casa în care se afla instalată cohorta a doua de *vigiles*.

– Am primit informații despre centurionul de care întrebai, Aurelius! îi ieși în întâmpinare pompierul. Retius a fost lăsat la vatră și acum este în Brundisium; și-a făcut o casă acolo, după care s-a însurat cu o fată de prin partea locului.

Patricianului îi fu rușine să-i spună omului că informația aceea, obținută cu atâta trudă, nu-i mai era acum de nici un folos.

– Ascultă-mă bine, Mummius: trebuie să-l interoghez pe unul care a stat cândva pe Eschilin și se pare că știe unele lucruri despre piroman, dar nu știu cum să dau de urma lui....

– Bieții oameni și-au găsit adăpost cam peste tot, unii în camere cu chirie, alții în casa unor rude. Cei mai mulți dintre ei, însă, au trecut fluviul și au ocupat cu de la ei putere câteva clădiri care erau folosite într-o vreme ca depozite. Din păcate, nu te pot ajuta să-l găsești pe omul acela: Leontius mi-a ordonat să mă antrenez în fiecare zi, timp de trei ore, la pompat apa și vai de mine dacă nu fac asta! spuse Mummius, desfăcându-și brațele în semn de neputință.

XXX

A patra zi înainte de Idele lui iulie

Îndată după ce scăpase de pisici, Castor își recăpătase buna dispoziție obișnuită.

– S-ar putea să fi reușit, *domine*! Ciria a scotocit prin camera Valeriei și, sub saltea, a descoperit o scrisoare compromițătoare semnată de Antonius în persoană.

– Ce scrie acolo?

– Habar n-am. Ciria este gata să negocieze cu noi predarea scrisorii, dar eu am o idee mai bună, *domine*: de ce nu o iei ca servitoare?

– Nici nu mă gândesc: ar fi gata să vândă și secretele mele așa cum face cu cele ale Valeriei!

– Stăpâne, se întâmplă ca fata aia să-mi placă tare mult! spuse cu înflăcărare libertul.

– Eu sunt sigur că ai posibilitatea să te întâlnești cu ea și în afara casei, Castor! îl refuză Aurelius.

– Bine, dar asta este casa mea! protestă grecul care de când auzise de testamentul senatorului nu mai contenea cu pretențiile.

– Nu încă; sunt perfect sănătos și, de altfel, pot să-mi schimb în orice moment ultimele dorințe.

– Dacă-i pe-așa, pregătește-te să plătești din gros, pentru că fata cere multe. Vrea s-o cumperi și s-o eliberezi, plus cinci aureus ca să plece într-o provincie cât mai departe de Roma.

– Ce vorbești, cinci sute de sesterți sunt bani, nu glumă!

– Nu pentru tine, *domine*: te-am văzut plătind și mai mult curtezanei Cintia pentru o singură noapte. Pe de altă parte, îți dai seama că o servitoare trebuie s-o șteargă de aici cât mai repede dacă a furat un asemenea document. De fapt, are de gând să se ducă în Trespotia...

– Bine, sunt de acord, cedă în cele din urmă Aurelius. Scrisoarea aceea s-ar putea să fie importantă: Valerius nu avea un alibi solid nici pentru moartea lui Antonius, nici pentru aceea a lui Metronius...

– În privința incendiilor, din păcate cavalerul Servillius mi-a dat înapoi lista lui Mummius fără să fi putut descoperi ceva suspect.

– Mai rămâne totuși Famulus acela, cunoscut printre ai lui ca Dințosul. Asta numai dacă aș ști după ce să-l recunosc...

– Asta-i treabă ușoară, stăpâne, nu degeaba îi spun toți Dințosul: cândva poate că a luat o bătaie zdravănă în timpul unei întâlniri furtunoase, pentru că i-a mai rămas în gură doar un dinte din față, îi dezvălui Castor care fusese de față când se plătiseră recompensele pentru aducătorii pisicilor.

– Bine, atunci trebuie să dau de el cât mai repede. Mummius spunea că s-ar afla printre cei care s-au aciuiat dincolo de Tibru.

– Te referi la depozitele acelea părăsite de dincolo de Via Aurelia? Acolo poți găsi toate scursorile Romei:

tâlhari, criminali, sclavi fugiți de la stăpân, străini care credeau că în Urbe puteau găsi Olimpul pe pământ și s-au trezit, în schimb, în Tartar... ăia sunt oameni obișnuiți să lupte chiar și cu șișul pentru o bucată de pâine; și, zău așa, nu-l văd eu pe prietenul nostru răspunzând ca un om bine educat la întrebările unui senator!

– Credeam că te-ai putea ocupa tu de asta, Castor, spuse cu jumătate de gură Aurelius.

– N-aș pune piciorul acolo nici pentru tot aurul din lume! fu răspunsul categoric al libertului.

– Aș putea să-ți poruncesc.

– Într-un asemenea caz, *domine*, spre marea mea părere de rău, aș fi nevoit să te refuz: îți aduc aminte că, prin mărinimia ta, nu mai sunt un sclav, precizează grecul, în timp ce patricianul regreta pentru a nu se știe câta oară faptul că-i acordase libertatea. Du-te tu printre descreierații ăia dacă ai chef de așa ceva!

– Exact asta am să fac!

– Trebuie să-ți pregătesc o *synthesis* albastră până la glezne? Sau preferi să pui pe tine haina aceea din mătase indiană cu broderii de argint? îl luă în râs grecul.

– O să-mi aleg niște haine jerpelite și încălțări cu degetele ieșind pe-afară...

– N-o să păcălești pe nimeni, stăpâne: știi cumva cum să-l înduplecl pe meșterul care angajează muncitori cu ziua sau să întinzi cu umilința necesară mâna ca să ceri de pomană? Te vezi dormind sub cerul liber, fără să te poți spăla și pieptăna vreodată? Nu, *domine*, orice ai face, oricât de multe eforturi ai face, se observă de la distanța de o milă că nu ești decât un nobil!

– Mai vedem noi! îi replică patricianul, pornind către ușă.

– Ai uitat de cei cinci sute de sesterți pentru Ciria, *domine*!

– Uite-i! spuse Aurelius, executându-se imediat.

– Ia te uită... prima greșeală! rânji grecul. Nici unul dintre vagabonzii care se respectă nu pleacă la drum cu punga plină ochi!

– Bine, o să iau la mine doar câțiva bănuți.

– Vezi să nu uiți inelul! îi aminti secretarul, arătând către sigiliul pe care senatorul îl purta pe degetul arătător.

În primul moment, Aurelius vru să-l lase în grija grecului, apoi se răzgândi, preferând să-l dea intendentului. Castor, care întinsese deja mâna, se bosumflă.

– Ce este, n-ai încredere în mine?

– Nici un pic. În ce privește nesupunerea ta, peste care nu se poate trece, îndată ce povestea asta se va termina, o să ne socotim noi! îl amenință stăpânul.

Ochii libertului se îngustară, devenind ca două crăpături.

– Eu aștept așa ceva de mult, *domine*! îi răspunse el pe un ton care nu prevestea nimic bun.

Senatorul merse o bucată de vreme prin cartierul Aurelia și coti la stânga, înspre *Naumachia* lui Augustus.

Afundându-se, încălțat cu niște *solae* prăpădite, pe o străduță care semăna cu un canal sub cerul liber, Aurelius își ridică privirile către colina Ianiculului și se mai liniști puțin văzând zidurile impunătoare ale elegantei sale locuințe din afara orașului. Contrastul dintre cocioabele acelea dărăpănate din cartierul dezmoșteniților sorții și luxoasele reședințe de pe coline era strigător la cer: la Roma, bogăția nemăsurată convietuia poartă în poartă cu sărăcia, luxul cu foamea, rafinamentul cu dezolarea.

– Știi cumva unde i-aș putea găsi pe cei care au rămas fără case după incendiile de pe Eschilin? întrebă

pe o femeie ofilită înainte de vreme care mergea cocoșată sub o legătură uriașă de mărăcini uscați și trăgea în urma ei o droaie de plozi mucoși.

Ea îi întoarse spatele, însă o fetiță care nu putea avea mai mult de șapte ani, dar își purta deja în cârcă frățiorul mai mic, îi arătă o construcție de la răspântie. Pe partea care se dărâmase, se mai putea vedea în toată splendoarea lui uriașul falus a cărui emblemă ar fi trebuit să aducă noroc acelei construcții: se părea că zeul Priap nu se bucura de o prea mare considerație din partea zeilor nemuritori dacă protejații săi ajunseseră atât de rău, se gândi senatorul, văzând cum un tânăr, având legată pe frunte o zdreanță roșie, ridica un sac de turbă în spatele unei servitoare slabe ca un băț.

Abia atunci când fata încercă să-și așeze mai bine povara în spate, senatorul îi văzu mâinile, prea negre ca să fie murdare doar de pământ. Scoțând un strigăt, alergă lângă ea și o apucă de un braț. Sacul căzu, împrăștiindu-și pe jos conținutul, în timp ce sclava aceea necunoscută îl acoperea de sudălmi. Aurelius simți o deziluzie cumplită: cum de putuse să creadă că fata aceea era fiica Glafirei? Femei cu pielea neagră erau o mulțime într-un oraș ca Roma...

Pe când o ajuta pe fata aceea să-și adune bucățile de turbă, îl văzu pe tânărul legat la frunte cu cârpa roșie dispărând printre ruinele depozitului, râzând cu poftă și arătându-și gura știrbă în care nu se mai vedea decât un singur dinte din față. Rapid, Aurelius ridică sacul pe umeri și porni după el pe scara șubredă din lemn.

La etaj nu era decât o singură încăpere, uriașă, fără nici un perete despărțitor: trăiau acolo zeci și zeci de familii, instalate fiecare cum putuse. Ca să se mai izoleze cumva unele de altele, atârnaseră din loc în loc niște

perdele cu găuri atât de mari încât prin ele ar fi putut trece cu ușurință carul Cybelei.

– Dințosule! strigă din răsputeri Aurelius, încercând să se facă auzit prin hărmălaia asurzitoare.

Zgomotele se stinseră pe neașteptate, în timp ce mulțimea celor adăpostiți acolo se apropia de el ca de un lepros, ațintind asupra lui priviri dușmănoase: fiecare palmă de spațiu fusese cucerit cu mari eforturi și, dacă un nechemat avea de gând să-și instaleze culcușul fără a se lupta pentru aceasta chiar și cu șișul, greșea amarnic...

– Vorbește cu mine, eu sunt șeful aici! apăru în fața lui o namilă cu un aer amenințător.

– Îl caut pe Famulus, zis Dințosul, începu senatorul.

– Nu știi că pentru a intra aici trebuie să plătești taxa? îl întrerupse individul, arătând înspre ceea ce pentru Aurelius nu era decât o tunică ponosită, dar în lumea aceea mizeră putea fi considerată o haină elegantă.

– Vrei cumva să mă jefuiești? întrebă patricianul cu oarecare mândrie.

– Și dacă aș vrea, ce? îi replică matahala.

– Dacă-i pe-așa, înseamnă că am greșit locul, făcu Aurelius cu o aroganță total nepotrivită. Căutam niște oameni cumsecade rămași fără adăpost din cauza focului, nu o bandă de tâlhari!

Senatorul abia terminase de pronunțat ultimul cuvânt că se pomeni ridicat în aer de mâna stângă a uriașului.

– Nu mai există oameni cumsecade aici. Eu am fost fierar timp de treizeci de ani și munceam cinstit zi și noapte ca să-mi hrănesc familia: toată lumea îl cunoștea pe Animalul de pe Eschilin și i-ar fi încredințat fără nici o grijă cheile casei. Acum, uită-te și tu cum am ajuns: soția mea zace pe mormanul acela de paie, atât de

bolnavă încât nici nu se mai poate mișca, iar fetele mele trebuie să se vândă pe străzi ca niște târfe ca să-i dea ceva de mâncare!

– Eu nu am nici un amestec! De vină este cel care a pus focul...

– Unul ca tine a fost!

– Cum adică? deveni mai atent senatorul.

– Eu îi adulmec pe toți ticăloșii! L-am văzut pe nenorocitul acela pe când fugea de rupea pământul după ce pusese focul și sunt sigur că nu era vreun sărăntoc, chiar dacă încerca să pară așa! Famulus se jură că l-ar putea recunoaște oricând...

– Dacă-i așa cum spui, de ce nu v-ați dus la *vigiles*? întrebă, cu un aer naiv, Aurelius.

– Chiar crezi că n-am făcut și asta? Primul meu nepot a pierit în focul acela... dar comandantul n-a vrut să mă primească și a trimis un zbir de-al lui să mă potolească, zicându-mi că se vor face cercetări... Și uite aici, astea sunt cercetările pe care le-a făcut! rânji el, arătând spre încăperea aceea mizerabilă. Când am văzut cum își tratează Roma locuitorii, am trecut și eu de partea cealaltă; așa că nu mai sta la trăncăneală și scoate de pe tine tunica aia!

– O să vă trimit mâncare și haine dacă mă ajutați, promise Aurelius.

– Haleală, da? se strâmbă plictisit fostul fierar. Oi fi Saturn, zeul mâncării! Dacă te las să ieși de aici, cine o să te mai vadă la față? Și, dacă mă gândesc bine, s-ar putea să mai ascunzi ceva pe dedesubt!

Patricianul bătu în retragere.

– Dacă îndrăznești să te atingi, spuse el printre dinți, dar celălalt îl întrerupse cu un râs batjocoritor.

– Ce-o să faci, mă trimiți la pușcărie? se schimonosi el, provocând un râs general.

„Blestemată să-mi fie limba asta care nu știe să tacă", se gândi Aurelius, „și blestemați să fie toți strămoșii, consuli sau senatori, de la care am moștenit trufia asta de patrician...".

– Am auzit că, pentru a fi primit aici, unul ca mine trebuie să se măsoare cu tine, îndrăzni el. Dat fiind că, oricum, avea să fie făcut bucăți, măcar să se bată cu aceleași arme...

– Și tu ai vrea să faci asta, măi, lăudărosule?

Aurelius fu nevoit să recunoască în cele din urmă că spusese o prostie mai mare decât el: era musculos și bine antrenat, dar, în comparație cu namila din fața sa, părea doar o așchie. Dar pentru că răul fusese făcut, nu mai putea da înapoi...

Animalul își frecă palmele, în timp ce toți oamenii din adăpost făceau un cerc în jurul celor doi, ca să se bucure de un spectacol neașteptat.

Senatorul trase adânc aer în piept. Nu avea decât o singură speranță, aceea de a-și doborî adversarul din primele lovituri; pentru un uriaș ca acela, însă, un simplu pumn abia dacă l-ar fi gâdilat...

– Ești gata? spuse fierarul, apoi își ridică pumnii și se năpusti cu capul înainte asupra senatorului. Acesta se feri de atac, sărind sprinten în lături, lovindu-l totodată în gât cu muchia palmelor, într-o mișcare învățată cu mulți ani înainte de la un înțelept bătrân din țara mătăsii.

Lovitura fu foarte precisă și avu efect, pentru că, pentru o clipă, matahala fu ametită și se lăsă puțin pe spate. Înainte să se poată redresa, Aurelius îi trimise sub stern o lovitură directă care ar fi pus jos chiar și un cal, dar fostul fierar nici nu păru să simtă ceva.

Uimit de acea neașteptată agresivitate a adversarului, Animalul lăsă capul în jos și-și lăsă gâtul descoperit. Pentru Aurelius, această clipă fu ca o rază de speranță: o lovitură în locul în care venele de la gât aduc sângele către cap l-ar fi oprit definitiv pe uriașul său inamic. Și l-ar fi ucis, se gândi el, iar mâna i se opri la jumătatea drumului.

Celălalt se ridică destul de greu și privirea sa era plină de o furie sălbatică. Ce idiot am fost, își reproșă patricianul: cu siguranță, Animalul nu l-ar fi cruțat în nici un fel....

– Pe Hercule, măi frate, ești de-a dreptul cumsecade; era cât pe ce s-o mierlesc! Hai să bei ceva cu mine și poți să mă întrebi tot ce vrei: acum ai dreptul! îl invită fierarul cu o scatoalcă așa-zis amicală, dar care era cât pe ce să-i facă zob lui Aurelius cel puțin două coaste. După un ceas, senatorul ieși dintre ruinele depozitului pe deplin mulțumit: la deget purta un inel grosolan de fier, semn al prieteniei sale veșnice cu Animalul, și aflase care era semnul secret pentru a fi primit în lumea interlopă a orașului; de asemenea, avea acum niște amănunte deosebit de utile pentru găsirea piromanului.

Ieșind din clădirea ruinată, ajunse din nou față în față cu sclava africană de mai devreme și aceasta îl privea cu ochii plini de lacrimi. Senatorul scoase de sub tunică una dintre monedele de un assos pe care le avea la el și i-o aruncă. Imediat după aceea, simți cum cineva îl trăgea de poala hainei: fetița cu frățiorul în cârcă era și ea acolo și întindea palma către el.

Cel care mănâncă în fiecare zi și doarme într-un așternut curat se arată deseori generos cu cei sărmani: pomana nu înseamnă cine știe ce sacrificiu și, după ce ai făcut-o, te poți întoarce fără remușcări la patul moale

de acasă și la mesele îmbelșugate, simțindu-te mai plin de bunătate. Așa încât patricianul, scotocindu-se după un alt assos, nu dădu decât peste un denarius de argint pe care i-l dădu zâmbind amărâtei fetițe.

Ea alergă imediat să le arate celorlalți comoara pe care o căpătase, arătând cu gesturi largi către imprudentul său binefăcător, așa că acesta se trezi în rolul mielului adulmecat de o haită de lupi flămânzi. Încercă să se îndepărteze, fluierând, prefăcându-se indiferent, dar mulțimea de copii porni în urma lui, însoțindu-l în tăcere. Apoi, unul mai îndrăzneț, o luă înaintea celorlalți și veni în spatele lui aproape atingându-l, în timp ce copiii ceilalți mergeau înaintea lui țopăind , întinzând mâinile și zâmbind rugător.

Senatorul încercă să le arate că nu mai avea nimic să le dea, dar micii cerșetori, departe de a renunța, se apropiară și mai mult, trăgându-l acum de poalele tunicii.

Aurelius încercă să aprecieze în grabă la ce distanță se afla de podul peste Tibru, dincolo de care se înălțau porticurile și coloanele Romei de marmură: era mai departe decât credea. Urmărit în continuare de ciudatul alai, traversă Via Aurelia și se îndreptă către locuința sa de pe Ianicul, vrând să arunce câțiva bănuți pe stradă îndată ce ajungea să fie în siguranță.

Pe când străbătea ultima porțiune a drumului, întoarse capul pentru o clipă: erau mai mulți de o sută acum, printre ei aflându-se femei, copii, bătrâni și invalizi, dar, din fericire, aproape că ajunsese. Urcă dintr-o săritură cele patru trepte și luă în mână ciocanul de la ușă, bătând cu el de câteva ori. Prin ferestruică un ochi bănuitor îl examină și strigă:

– Plecați de-aici, sărăntocilor!

– Deschide, sunt stăpânul tău! îi porunci Aurelius pe cel mai autoritar ton posibil, dar îngrijitorul îi închise imediat ferestruica în nas. Între timp, gloata de cerșetori se adunase în urma sa și-l împingea în ușă. Patricianul începu să lovească în canaturi cu pumnii și cu picioarele, urlând din răsputeri.

Într-un târziu, ușa se deschise numai atât cât era suficient ca să-l lase să treacă, lăsând afară alaiul acela de zdrențăroși.

– Bine că v-ați hotărât să deschideți, ticăloșilor! urlă senatorul. În clipa următoare, își simți brațele prinse într-o strânsoare nemiloasă și se pomeni trântit la pământ; în același timp, un sclav îi punea un picior pe grumaz ca să-i țină capul nemișcat .

Abia atunci patricianul își aminti că era la fel de zdrențăros ca și ceilalți, murdar și năclăit de sudoare. Tunica ponosită, sfâșiată într-o parte, atârna pe el ca șorțul unuia dintre jegoșii *fullones*, zdrențele ei ajungând până la sandalele rupte cu șireturile care abia se mai țineau. Mai rău, în loc de sigiliul cu rubin, acum purta pe deget ca emblemă inelul grosolan al Animalului...

– Chemați-i pe *vigiles*, repede; am prins căpetenia nemernicilor! spuse plin de satisfacție cel care era mai mare peste servitorii din casă.

– Măi smintiților, eu sunt stăpânul vostru! striga mereu Aurelius, în timp ce sclavii îl aruncau într-o cușcă de fier, închizând ușa cu un lacăt uriaș.

După o oră, în beciul cazărmii în care se afla sediul cohortei a șaptea, Publius Aurelius, aristocrat cu sânge de nobil în vine, senator al Romei, bancher, armator, latifundiar și filosof din plăcere, stătea rezemat de zăbrele, înjurându-i printre dinți pe toți zeii Olimpului,

ai Oceanului și ai Infernului, laolaltă cu soțiile, odraslele și iubitele lor.

Nu-și dădea seama cât timp fusese nevoit să aștepte până la sosirea lui Castor: comandantul Cecilianus, singurul care ar fi fost în stare să-l recunoască, lipsea în momentul acela din cazarmă, iar Mummius, după ce fusese mutat la cohorta a doua, nu mai călca decât rareori pe acolo.

Din cauza aceasta, abia după multe insistențe și parlamentări cu agenții de poliție, aceștia catadicsiră să trimită pe cineva cu un mesaj la el acasă, dar, până să se primească vreun răspuns, fusese nevoit să rămână în continuare închis. Trecuseră deja două ore și el încă își mai aștepta salvarea, îndurând pălăvrăgeala bețivanilor și pipăielile câtorva pederești care sperau să-și petreacă și noaptea cu el. În cele din urmă, pe scările care coborau spre marea celulă comună, răsună vocea cunoscută a secretarului său.

– Castor! strigă senatorul, cu sufletul plin de fericire și recunoștință: credinciosul său servitor venise el însuși ca să-l scoată de acolo!

– Uite-l acolo! spuse gardianul.

– Ăla crezi tu că este stăpânul meu? exclamă parșivul grec, aruncând în fugă o privire asupra lui. Ar trebui să vă fie rușine că-l puteți confunda pe nobilul Statius cu un cerșetor ca ăsta!

– Castor! îl strigă din nou patricianul, nevenindu-i să-și creadă ochilor ceea ce vedea: libertul său îi întorsese spatele.

– Iartă-ne că te-am deranjat, secretarule, dar păduchiosul acela insista atât de mult că ne-am simțit datori să te chemăm... se scuză unul dintre pompieri, foarte încurcat.

– Levantin ticălos, am să te jupoi de viu, am să te rup în bătaie! urla Aurelius din adâncul rărunchilor. O să pun să fii biciuit la sânge, o să-ți scot dinții din gură, o să te pun în lanțuri pentru tot restul vieții!

– Văd că este chiar smintit: aruncați peste el o găleată cu apă rece, îi sfătui grecul pe paznici, zâmbind perfid și pornind spre ușă.

Chiar în clipa aceea, un alt bărbat apăru în capătul scărilor și exclamă cu uimire:

– Ce cauți aici, senator Statius?

– Mummius! suspină patricianul, ușurat, în timp ce paznicul se grăbea să-i descuie ușa.

– Ce faci aici, în închisoare și tăvălit în halul ăsta?

– Lasă-mă să-i rup oasele ticălosului ăluia și-ți explic totul după aceea! făcu patricianul, în culmea furiei, pornind în goană pe scări.

Dar nu mai era nici urmă de Castor pe-afară.

– Există o persoană care se potrivește foarte bine cu descrierea pe care ți-a făcut-o Dințosul; o cunoști și tu... spunea pompierul ceva mai târziu după ce-l dusese pe Aurelius într-o cameră mai acătării și-i oferise un pahar de vin.

– Dacă omul la care te gândești este același care se află în spatele proprietarilor de case incendiate, înseamnă că-l poți prinde pe piroman și toată Roma te va ridica în slăvi! îl îndemnă patricianul.

Cu toate insistențele lui, pompierul încă mai ezita.

– Este prea absurdă bănuiala asta...

– Este un ucigaș, Mummius: trebuie să-l oprim cu orice preț! insistă în continuare senatorul, povestindu-i ce se întâmplase cu micuța Hebe.

– Sărmana fetiță, murmură agentul, înduioșat, după care aruncă o privire în jur și, după o scurtă ezitare, șopti un nume la urechea patricianului.

– Pe toți zeii din Olimp, nu l-aș fi descoperit niciodată! exclamă Aurelius. Și totuși, nici nu încape vorbă, descrierea i se potrivește de minune.... de data asta va trebui să mă fac luntre și punte ca să-ți aduc dovezile care-ți trebuie, Mummius!

După ce patricianul plecă, pompierul rămase multă vreme așezat la masă, cu privirea ațintită în fundul cupei cu vin. Venise de la țară plin de un entuziasm uriaș și se înrolase cu gândul neabătut de a apăra legea și de a-i proteja pe concetățenii săi de incendii și de răufăcători. Zece ani de serviciu conștiincios, fără să fi șovăit chiar și în situații grele, fără să fi acceptat vreodată monedele pe care mulți i le fluturau prin fața ochilor ca să și-i țină închiși. Zece ani în care învățase din propria experiență că nu întotdeauna cei vinovați plăteau pentru faptele lor, mai ales când era vorba despre oameni bogați și puternici.

Acum, însă, zarurile fuseseră aruncate. Dacă ieșea rău, îl aștepta o demisie forțată, întoarcerea lipsită de glorie în sătucul natal din creierul munților, acolo unde nu mai rămăsese nimic, nici măcar mica grădină a familiei. Asta în cel mai bun caz; nici nu-i venea să se gândească la ceea ce l-ar fi așteptat dacă...

Pe de altă parte, dacă senatorul reușea...

Aurelius năvăli în *domus* ca o vijelie.

– Dacă nemernicul acela de grec mai îndrăznește să pună piciorul aici, puneți mâna imediat pe el, încuiați-l în camera de pedepse și aruncați cheia! le porunci el servitorilor care rămaseseră muți de uimire.

Paris încuviință și el cu o mină gravă, fără a reuși să-și ascundă cu totul mulțumirea. Avea să scape, în sfârșit, de cel mai aprig inamic al său, de individul care-și bătea joc atâția ani de el, fără nici un pic de milă, punându-l mereu într-o lumină proastă față de stăpânul său...

Încă furios, Aurelius porni spre baie. Rămase acolo mai mult de un ceas, lăsându-se frecat îndelung cu buretele, în timp ce Nefer îi curăța cu grijă unghiile, iar Iberina îi trecea pieptenele des prin părul ud. Când Fillis îi înfășură în jurul trupului cearceaful de pânză albă, senatorul întinse automat mâna către cupa de *cervesia* rece pe care secretarul obișnuia să i-o pregătească la ieșirea din bazin.

Cervesia nu se afla la locul ei, după cum nici Castor nu se zărea. Patricianul strânse din buze: trebuia să se obișnuiască în cele din urmă cu gândul că grecul nu va mai apărea niciodată.

XXXI

A treia zi înainte de Idele lui iulie

– Am niște vești teribile! exclamă Pomponia în după-amiaza zilei următoare. Se pare că frumoasa Corellia își făcea de cap cu câteva personaje de vază, în timp ce soțul ei se prefăcea că nu aude și nu vede!

Patricianul, hotărât să nu-și dezamăgească prietena, își dori din toată inima ca expresia feței lui să exprime uimirea corespunzătoare față de asemenea informații tardive.

– Servitorii, continuă brava matroană, spun că stăpâna lor, Corellia, se ducea la o întâlnire amoroasă chiar în dimineața în care a fost ucis Antonius.... Aurelius se prefăcu surprins, temându-se de inevitabila continuare. Frumusețea este că soțul nu trebuia să știe nimic despre această întâlnire, pentru că, atunci când ea, la doar câteva zile mai târziu, a plecat din nou ca să se arunce în brațele misteriosului amant, s-a dus s-o caute acasă la mama ei! Bine i-a făcut ipocritului ăluia de Metronius: făcuse pe codoșul și cu prima soție pe care i-a oferit-o lui Elius Seianus ca să-și salveze viața... data viitoare poate că se va gândi de două ori!

– Nu mai poate exista o dată viitoare, Pomponia, îi aminti cu delicatețe senatorul.

– Oh, da, așa este... dar ce spuneam? continuă netulburată matroana. Aha, da, vorbeam despre ultima aventură a Corelliei: se pare că valetul știe multe despre asta... dar ce ai, Aurelius, de ce îți ții răsuflarea în halul ăla? Dacă nu te simți bine, spune-i lui Castor să-ți dea ceva. Apropo, unde este secretarul?

– E liber, se grăbi să-i răspundă senatorul.

– În sfârșit, te-ai gândit să-l recompensezi! Merita așa ceva, este un prieten adevărat; dacă te gândești de câte ori te-a scos din încurcătură... Aurelius avu o senzație ciudată, ca o flacără care îi urca spre față, de parcă s-ar fi înroșit...

Pomponia plecă după vreo două ceasuri și patricianul o conduse până la *fauces*, unde portarul Fabellus dormea tun, așa cum îi era obiceiul. Întorcându-se prin atriumul pustiu, i se păru că aude o tuse discretă, chiar deasupra capului său, așa că ridică privirile, curios să vadă ce era.

– Pst, stăpâne, aici sunt!

Nemernicul de levantin se afla pe acoperiș, lângă *compluvium*, ținând în mână o lumânare aprinsă și două suluri de papirus. Aurelius simți cum sângele i se urca la cap și-l amenință, furios, cu pumnul.

– Fii atent la mine! Dacă ai de gând să chemi pe cineva, papirusurile astea de preț se vor transforma în scrum: am aici scrisoarea pe care Ciria a furat-o de la Valeria și lista celor care au cumpărat acele *insulae* incendiate, spuse secretarul, apropiind sulurile de flacăra lumânării.

– Ce faci tu este șantaj curat, Castor, și încă unul dintre cele mai murdare! îi strigă patricianul, furios la culme.

– Da, tot ce se poate, stăpâne, recunoscu calm libertul.

– Vino imediat jos!

– Îmi dai cuvântul tău de cetățean roman că voi scăpa întreg din mâinile tale?

– Coboară tu și mai vedem noi... bombăni senatorul.

– Vreau un răgaz de o oră ca să plec, înainte ca tu să-ți pui oamenii pe urmele mele, insistă Castor.

– De acord! admise în cele din urmă Aurelius, simțind că i se taie respirația de furie. După câteva clipe, examina cu atenție cele două documente, la lumina marelui candelabru din birou.

– Minunat, Castor! fu el cât pe ce să exclame, dar se abținu la timp și continuă discuția cu Castor. Crezi că poți face din chestiile astea o marfă de schimb ca să scapi de bici, alexandrin trădător?

– Chiar asta aveam de gând, *domine*.

– Și ai pretenția să trăiești în continuare aici, după porcăria pe care mi-ai făcut-o ieri?

– E o casă frumoasă, *domine*, și mă simt bine aici.

– Îți dai seama că, dacă nu te-aș mai pedepsi, mi-aș ridica în cap toți servitorii? întrebă Aurelius, scormonindu-și din greu creierii ca să scornească o soluție onorabilă pentru a ieși din impas.

– Și asta este adevărat, *domine*. Ar exista, totuși, o soluție care să ne mulțumească pe amândoi. Orice pedeapsă are întotdeauna două aspecte diferite: pedeapsa în sine care, de regulă, este corporală și umilința morală pe care o îndură cel pedepsit.

– Și ce-i cu asta?

– Ai fi dispus să renunți la prima, dacă, în schimb, ți-aș acorda posibilitatea s-o folosești pe a doua?

– Și cum ai vrea să fac așa ceva? vru să știe stăpânul, încă neîncrezător.

– Ascultă-mă! făcu secretarul, după care continuă să-i vorbească în șoaptă.

– De data asta chiar o ia pe coajă! se miră Fillis.

– Castor o merita de mult! A făcut el destule boroboațe, dar asta este cea mai gogonată și de neiertat... își dădu Nefer cu părerea.

– Credeți-mă, am încercat să-l scap, dar senatorul nici n-a vrut să audă! le dădea explicații Paris, cu o față pământie.

– Ai făcut așa ceva tu care erai gata mereu să-l pârăști stăpânului pentru orice fleac? se răți Iberina, privindu-l chiorâș.

– Eu speram să se aleagă doar cu o mustrare... protestă intendentul, cuprins de remușcări.

– Are niște umeri așa de frumoși secretarul nostru; să sperăm cel puțin că n-o să-i rămână urme... gemu Hazel, efeminatul, mângâindu-și cu grijă obrajii fardați.

Asteria tremura toată, ghemuindu-se lângă mama ei.

– Hai, fato, o consolă aceasta, senatorul știe mai bine ce are de făcut!

În clipa aceea, în întreaga *domus* răsună un nou urlet de durere.

– Oh, zei, nu mai pot să aud așa ceva! exclamă Paris, ducându-și mâinile la urechi ca să nu mai audă loviturile de bici și vaietele cumplite care se auzeau dinspre bibliotecă. Pregătește-ți uleiul acela pentru oblojit rănile, Nefer; bietul Castor o să aibă neapărat nevoie, adăugă el, cu lacrimi în ochi.

În cele din urmă, se așternu o tăcere apăsătoare și sclavii traseră cu urechea, apropiindu-se cu pași furișați de pragul bibliotecii.

De cealaltă parte a ușii, Aurelius își șterse sudoarea de pe frunte și mai lovi o dată, provocând un alt strigăt

sfâșietor care făcu să se zbârlească pielea servitorilor de afară.

– Am cam obosit, nu crezi că ajunge? întrebă senatorul, lăsând în jos biciul.

Castor se ridică de pe canapea unde stătuse tolănit pe toată durata pedepsei și pipăi cu degetele coloana care fusese biciuită cu atâta vigoare de stăpân.

– Ba aș crede că ajunge. Doar că tencuiala asta s-a cam jupuit și o să trebuiască să pun pe cineva să refacă pictura.

– Hai, du-te acum afară; n-aș vrea ca sclavii să se îngrijoreze prea mult.

– Așteaptă o clipă, spuse Castor, sfâșiindu-și haina de pe el.

– Ei, ia ascultă, tunica aia este a mea! protestă stăpânul.

– Sigur că este a ta, *domine*; trebuie, totuși, să mă aranjez puțin pentru ca toată comedia asta să fie mai ușor de crezut... îi explică libertul.

În clipa următoare, Castor apărea în pragul bibliotecii, înaintând cu pași șovăitori printre cele două rânduri de servitori care-l priveau, compătimitori. Cu un gest ferm și plin de mândrie, refuză mâna pe care Paris i-o întinsese ca să-l sprijine și se îndreptă cu chipul marcat de suferință către camera sa.

– Nici un vaiet, nici o vorbă! exclamă Fillis, cuprinsă de admirație.

– Este un băiat de caracter: m-am înșelat în privința lui... spuse și Paris.

– Ce bărbat! șopti Iberina, urmărindu-l cu priviri admirative pe curajosul libert care dispărea în întunericul camerei, învăluit într-o aură de eroism înălțător.

XXXII

Ajunul Idelor lui iulie

A doua zi, Aurelius se trezi devreme, fiind animat de un prudent, dar încurajator optimism: datorită informațiilor pe care i le procurase secretarul, acum avea posibilitatea să pună capăt unui șantaj mârșav și chiar să-l aresteze pe piromanul asasin...

Când le chemă pe slujnice să-i facă toaleta de dimineață, fetele intrară ținându-și privirile în pământ: Iberina aducea ligheanul cu apă călduță, Fillis fașa inghinală, Gaia o tunică proaspăt spălată.

La fel ca în fiecare dimineață, Publius Aurelius întinse brațele în lături și așteptă ca sclavele să-l îmbrace. Stătea în picioare cu ochii închiși, încă adormit pe jumătate, când un șuvoi de apă rece i se revărsă pe neașteptate pe picioarele goale.

– Te rog frumos să mă ierți, stăpâne, mi-a alunecat vasul din mână! spuse Iberina, necăjită. Patricianul pufni iritat: era limpede că slujnicele din casă îi declaraseră un război în toată regula ca răspuns la tratamentul brutal pe care credeau că-l suferise adoratul lor Castor...

– Sper că nu te deranjează dacă este un pic șifonată. Presa de călcat nu funcționează prea bine, încercă să-i explice Gaia, întinzându-i o haină care parcă fusese mototolită intenționat. Aurelius strânse din buze, hotărât să nu se lase provocat de asemenea șicane. Dar, cu toată bunăvoința, nu reuși să-și înăbușe o înjurătură atunci când Fillis îi legă atât de strâns *subligaculum* inghinal încât îi punea în pericol virilitatea.

– Ia ieșiți afară de aici și lăsați-mă în pace! strigă el, scos din sărite. Paris apăru imediat în prag, cu expresia îngrijorată a unui prăpădit de bucătar atunci când vede apropiindu-se de ușa casei un cârd de musafiri înfometați.

– Fă-mi rost de o tunică mai acătării și trimite-o pe Zenobia să mă îmbrace, dacă nu vrei să mă vezi arătând ca un vagabond oarecare! bombăni senatorul.

La scurt timp după aceea, îmbrăcat ca lumea de priceputa servitoare din Epir, Aurelius își chema credincioșii nubieni.

Ajungând pe Via Tusculana, Aurelius le porunci purtătorilor să oprească lectica și-i lăsă liberi, dându-le destui bani ca să cumpere un urcior de vin și grațiile unei servitoare frumușele. Porni apoi pe jos pe străduța care urca spre Coelio, înțesată de prăvălii și tarabe.

Vechea *domus* în care locuia Valeria, învecinată cu o *insula* foarte înaltă, oferea un plăcut adăpost împotriva arșiței de afară. De la etajele de sus și de la cele câteva *tabernae* aflate lângă intrare se auzeau strigătele negustorilor, plânset de copii și glasurile în mai multe limbi ale unor vecini certăreți. Din contra, în atriumul umbrit, sclavii se mișcau fără să facă nici un zgomot, de parcă ar fi vrut să pună o barieră invizibilă de *gravitas* romană între zidurile acelea cu patină străveche

și *cenacula* mahalagiilor gălăgioși care le înconjurau pe toate laturile.

– *Domina* nu este acasă, îi spuse o sclavă țeapănă care-i luase locul Ciriei, având pe față o expresie nu mai puțin acră decât aceea a stăpânei sale.

– Arată-i asta și o să mă primească! insistă Aurelius, dându-i o scrisoare.

– Nu cred că... începu să spună servitoarea pe un ton prea puțin amabil.

– Pe Hercule, ce mai stai, n-am timp de pierdut! strigă la ea patricianul.

– Mai bine pleacă, Burba, și nu te speria: senatorului Statius îi place să înspăimânte sclavele, asta îl face să se simtă mult mai important! spuse Valeria, apărând în pragul sufrageriei. După aceea, luă brusc papirusul din mâna lui Aurelius, îl citi o dată, apoi încă o dată, timp în care se vedea cum se schimbă treptat la față.

– Înțeleg că sclava aceea m-a trădat! Am impresia că negustorul acela numidian care a cumpărat-o azi-dimineață a fost trimis de tine!

Patricianul dădu din cap aprobator: Castor îl convinsese cu multă pricepere pe un coleg de-al său punic să ofere o sumă destul de mare în numele unui inexistent *collegium* din țara sa. Cât despre Ciria, libertul, bazându-se pe solidaritatea tuturor servitorilor, o dusese în camera lui, deși acest lucru era interzis.

Valeria îi înapoie vizitatorului papirusul și mâinile îi tremurau.

– Ei, ce spui? o întrebă senatorul pe un ton nerăbdător.

– Vino acolo. Să nu ne deranjeze nimeni, le porunci ea servitorilor, după ce închise ușa cu zăvorul.

– Ce vrei de la mine, întrebă ea, încercând să-și mascheze furia sub un ton destul de supus.

– Scrisoarea aceea spune limpede: tu erai aceea care i-a oferit lui Antonius materialul pentru șantaj. O făceai din iubire, cum credea el, sau pentru niște bani murdari? întrebă patricianul.

– Este o poveste destul de lungă, aș putea să ți-o spun, recunoscu ea, frământându-și mâinile. Eu l-am cunoscut pe Antonius cu ani în urmă, în Grecia. Eram o femeie măritată la vremea aceea, dar în sentimentul care s-a înfiripat între noi nu se amesteca nimic material sau meschin.

– Vrei să spui că nu te culcai cu el? vru să afle, cu cinism, Aurelius.

– Sigur că nu! Eu nu sunt Corellia și nu i-am permis lui Antonius să mă atingă nici măcar cu un deget!

– Parcă nu-mi vine a crede! remarcă patricianul, ironic.

– Știam, desigur, că avea multe amante; chiar el îmi povestea ce aventuri avea, dar legătura dintre noi era de o altă natură și eu eram mândră că nu puteam fi confundată cu stricatele cu care umbla el.

– Și-l ascultai înțelegătoare, fericită că erai tratată într-un mod atât de aparte... zâmbi senatorul.

– Pentru el, eu eram un model, un ideal către care merita să se înalțe.

– Un rol nobil, nu neg: păcat, însă, că a făcut din tine și o complice a învârtelilor lui. Din scrisoarea asta reiese că te așteptai la ceva din ceea ce scotea el din șantaje... îi aduse aminte Aurelius.

– Aveam nevoie de bani: Herennius murise și puținul care-mi rămăsese de pe urma lui începea să se risipească. Ca să pot supraviețui în continuare în Creta, am fost nevoită să ipotechez pământurile din Lucania care erau zestrea mea.

– Ideea asta de supraviețuire este destul de relativă, Valeria. La Gortina, aveai mai mult de cincizeci de sclavi, îi aminti patricianul.

– Ca văduvă a unui guvernator, eram obligată să-mi păstrez un anumit rang, încercă Valeria să se justifice.

– Mai ales dacă voiai să cucerești inima unui nou pretendent la mâna ta.

– Știam că Antonius nu-mi putea oferi nici o siguranță pentru viitor, atât timp cât rămânea alături de Balbina. Ca să poată divorța, era obligat să-i restituie zestrea, iar el, la fel ca mine, nu avea bani. Aproape că ne hotărâserăm să renunțăm la planurile noastre când ne-am revăzut la Roma.

– Și ați început să faceți afaceri împreună. Poate că sperai cu adevărat să-l iei de bărbat, dar după ce el a fost ucis te-ai dat peste cap să găsești pe altcineva în locul lui, după cum o demonstrează scena jucată în fața mea la librăria fraților Sosius....

– Este vina fratelui meu care nu ține seama de nevoile mele: tot ceea ce are este cheltuit pentru armată!

– Chiar dacă te nedreptățea, prin scrisorile acelea de amenințare l-ai făcut să plătească zdravăn!

– I-am luat doar ce era drept să-mi revină mie. Nici nu-i pasă de mine; mă vede ca pe un simplu pion în setea lui de putere și nu s-ar în lături să mă mărite cu unul dintre centurionii aceia bădărani din jurul său, dacă aceasta l-ar ajuta ca să rămână la comanda armatelor!

Ce femeie ciudată, se gândea senatorul: un amestec de viclenie periculoasă și de naivitate copilărească, o minte isteață, în stare să urzească planuri dintre cele mai subtile, dar gata să acorde o încredere fără margini unui nătâng fanfaron cum era Felix...

– Prin urmare, îl iubeai pe Antonius și niciodată n-ai fi putut să-l ucizi, trase concluzia senatorul, pe un ton sceptic. În schimb, după câte văd eu, rămâi în continuare suspectă: mai întâi de toate, simțindu-te perfect capabilă să continui de una singură acest joc, puteai foarte bine să-ți elimini complicele cu care erai nevoită să împarți câștigul. Sau... ești răzbunătoare, Valeria, și sunt sigur că ai să rămâi dezamăgită descoperind adevăratul motiv pentru care iubitul tău te respecta atât de mult!

– Nu toți bărbații seamănă cu tine; din fericire, mai sunt unii care știu să prețuiască o femeie cinstită.

– Cam ciudat un asemenea portret pentru o șantajistă! izbucni în râs Aurelius.

– Vreau să spun o femeie pe care nu oricine poate s-o atingă! strigă ea.

– Mai ales dacă este vorba despre un bărbat căruia îi lipsește bărbăția, îi replică pe un ton subtil senatorul. Oh, să nu-mi spui că nu știai! Scumpul tău Antonius nu avea încotro și trebuia să se arate cast și foarte binecrescut!

– Dar avea o droaie de femei... și-mi promisese că se desparte de Balbina și se însoară cu mine!

– Ce bine te-a tras pe sfoară! clătină din cap Aurelius. Ți-a spus o groază de minciuni. În ce-o privește pe Balbina, de altfel, ea era aceea care își dorea cu ardoare să divorțeze și Felix nici nu avea de gând să accepte așa ceva, în ciuda fratelui său care-l ura de moarte.

– Are un copil cu ea! protestă Valeria cu un glas care acum tremura vizibil.

– *Mater semper certa, pater semper incertus*, îi explică pe un ton calm senatorul.

– Nu pot să cred una ca asta! Îmi era total credincios...

– Foarte ușor de explicat! Îl admirai și erai singură: cu care altă femeie ar fi putut juca rolul unui seducător ideal? Orice altă femeie, chiar mai puțin inteligentă decât tine, ar fi intrat imediat la bănuieli.

– Nu! repetă din nou Valeria, cuprinsă de o emoție violentă. Senatorul se întrebă dacă femeia continua să se prefacă. Dar tremurul buzelor, agitația necontenită a mâinilor, fruntea brobonată de sudoare dovedeau fără putință de tăgadă că Valeria descoperea abia în clipele acelea înșelăciunea continuă pe care își bazase iluziile.

– Minți, Aurelius. Vrei să mă faci să sufăr... bolborosi ea, albă la față ca varul.

– Vrei să știi cum se numește medicul lui? Sau preferi să vorbești chiar tu cu văduva? întrebă senatorul, observându-i reacțiile cu un interes neașteptat și oarecum nemilos: nu se întâmplă în fiecare zi să asiști la năruirea unui vis. „Poate că și viperele au visuri", se gândi el, „și uneori chiar ucid". Valeria ucisese.

– Nu reușesc să înțeleg, exclamă ea cu un râs nervos. Am toate calitățile care se cer unei soții romane perfecte: sunt castă, modestă și pudică. După câte spun bărbații, astea sunt calitățile pe care le caută la noi, doar că, de fapt, ei se însoară cu vreo Corellie sau își pierd capul pentru vreo Glafiră!

Patricianul nu putu să nege: era ultima persoană care ar fi putut face asta.

– Dar acum ajunge, Aurelius, te-ai distrat suficient pe socoteala mea. Dacă vrei să spui toate astea fratelui meu, n-ai decât: faci cum crezi de cuviință, dar pleacă de aici cât mai repede!

– Stai puțin că n-am terminat. Poate că ai uitat că Antonius și Metronius au fost uciși! Tu n-ai un alibi pentru nici una dintre aceste crime.

– Ba am, cum să n-am, îl contrazise ea. În ziua incendiului de la casa Glafirei, mă aflam în vizită la o prietenă care dorea atât de mult să afle în ce relații eram noi doi, încât mi-a jurat că o să păstreze secretă această întâlnire.

– O prietenă, nu? spuse neîncrezător Aurelius: amănuntul acela tardiv ieșea la iveală într-un moment care putea fi mult prea favorabil Valeriei....

– Este vorba despre matroana Pomponia! răspunse femeia fără a căuta să-și ascundă satisfacția.

„Binecuvântată femeie cu bârfele tale cu tot!", suspină patricianul în sinea sa. Dornică să-și vâre nasul în viața sa personală, matroana promisese să treacă aceasta sub tăcere, arătându-se discretă tocmai într-o situație ca asta în care ar fi trebuit să-i spună imediat totul!

– Tu ai găsit printre documentele rămase de la Herennius fâșiile acelea de piele, nu-i așa? Îți aduci aminte ce scria pe ele? mai întrebă patricianul, hotărât să meargă până la capăt.

– Eu nu am reușit să descifrez codul... „Dar Antonius, da", se gândi senatorul. Am înțeles doar faptul că în urmă cu mulți ani, tata și cu soțul meu făcuseră parte amândoi dintr-un complot.

– Erau nume în mesajul acela? o întrerupse patricianul.

– Nu știu. I l-am dat lui Antonius care s-a gândit să profităm de el, bazându-ne pe sentimentul de onoare al lui Valerius, dar a murit înainte de a-și pune la punct planul. Prin urmare, sărmanul Felix acționase singur, ținând-o pe complicea lui departe de grosul afacerii, reflectă Aurelius.

– Așa că tu te-ai hotărât că continui de una singură, fără să-ți faci nici un scrupul pentru situația ingrată în care urmai să-l pui pe fratele tău.

– Nu mai ingrată decât cea în care ne-ați pus voi, tu și mama! îi replică ea, privindu-l țintă, drept în ochi.

Aurelius tăcu și nu mai adăugă nimic, îndreptându-se către ușă: Antonius nu fusese ucis pentru un mărunt, prăpădit șantaj care avusese drept țintă reputația unui om mort în urmă cu douăzeci de ani...

– Stai o clipă, vreau să-ți arăt ceva, spuse femeia și, recăpătându-și pe deplin sângele rece, se aplecă peste *arca* scoțând de acolo un teanc de documente. Aici sunt ipotecile pe pământurile mele din Lucania: dacă nu le pot răscumpăra la termen, mi-aș pierde zestrea. Așa că eu trebuie să-mi găsesc neapărat un soț de rangul meu! Nu pot trăi aici, în mizeria asta, cu plânsetele plozilor și cu rufele întinse la uscat până deasupra capului meu. De aceea l-am ascultat pe Antonius; de aceea m-am coborât până la șantaj!

– Și eu ce amestec am în toate astea? o întrebă senatorul.

– Tu ești foarte bogat. Te-ar costa o nimica toată să plătești ipoteca aceea... șopti ea cu o voce stinsă.

– Și ce aș primi în schimb? întrebă Aurelius, prefăcându-se oarecum interesat. Valeria tăcu, dar ce mândrie arogantă, ce orgoliu în tăcerea aceea stânjenită! O trufie fără margini care nu venea nici din farmecul ei, nici din frumusețea de netăgăduit, ci doar din convingerea nestrămutată că valora de o sută de ori mai mult decât toate Corelliile și Glafirele de pe lume...

– Ai trecut de la dorința de a ajunge în fața unui *flamen* nupțial la câteva ipoteci, Valeria. N-am ce să

zic, ai redus destul de mult tariful, aprecie cu sarcasm senatorul.

– Ei, ce zici? întrebă ea, ținându-și răsuflarea.

– Îmi pare rău, nu mă interesează. Ca hetairă prețul pe care îl ceri este prea mare și, fie vorba între noi, nu cred că valorezi atât, îi răspunse patricianul, înapoindu-i documentele.

Valeria păli și dădu pe neașteptate frâu liber furiei sălbatice pe care și-o înfrânase până atunci.

Urlând din răsputeri, se aruncă asupra senatorului ca o fiară setoasă de sânge, începu să-i care pumni pe unde nimerea și-i înfipse unghiile în obraji, așa că noblețea și *dignitas* cuvenite unei matroane romane perfecte lăsară locul mâniei vulgare a unei *lupa* dintr-un bordel care își dă seama că fusese plătită cu bani falși.

– Ei, da' uite că ești vie! exclamă Aurelius, încercând să se ferească de atacurile ei. Credeam că ești doar o statuie din marmură!

Din gura Valeriei ieși un torent de înjurături atât de obscene că l-ar fi înfuriat până și pe Castor dacă le-ar fi auzit.

– Tu, Antonius, Valerius, Herennius... vă urăsc pe toți! striga ea ca scoasă din minți, aruncându-se din nou asupra senatorului. Se prăvăliră amândoi pe pardoseală, înlănțuiți într-o încăierare fără cruțare.

– Ești vie. Și, pe deasupra, ești și femeie, repetă Aurelius, când reuși în cele din urmă s-o potolească și să-și afunde fața plină de sânge între sânii ei.

– Ce s-a întâmplat, stăpâne, ai violat vreo tigroaică? îl întrebă secretarul, văzându-l că se întoarce acasă bine scărmănat.

– Cam așa ceva, recunoscu senatorul.

– Se vede că într-adevăr statuile prind viață, ca Galateea datorită lui Pigmalion! se grăbi să comenteze grecul.

– Pe Jupiter cel mare și bun, de unde știi cine a fost? întrebă Aurelius, mirat la culme, și Castor îi răspunse făcând un gest vag prin care voia parcă să-i spună că era prea greu să-i explice așa ceva.

Spre deosebire de secretar, Paris întoarse cu discreție privirile în altă parte, prefăcându-se că nu observă zgârieturile adânci de pe fața stăpânului.

– *Domine*, trebuie să-ți spun ceva. Este vorba despre niște lucruri foarte grave... spuse el.

Patricianul consideră, însă, mai nimerit să-l facă să aștepte puțin, pentru că voia să vorbească mai întâi cu grecul.

– Castor, nu mi-ai spus tu că fata aia, Ciria, o să plece în Trespotia?

– Așa este, confirmă grecul. Ieri s-a urcat într-un car ca să plece spre Brundisium, de unde speră să se îmbarce pe vreo corabie.

– Atunci, îmi explici ce făcea acum câteva ceasuri în cârciuma lui Cereres? Se spune că a cumpărat-o cu banii jos și, împreună cu fostul vânzător de la librăria fraților Sosius, au de gând s-o conducă....

– Greșești, stăpâne; trei aureus nu sunt suficienți ca să cumperi o prăvălie pe *Vicus Patricius*!, lăsă libertul să-i scape fără să vrea.

– Așa este, eu ți-am cinci, îi aminti Aurelius. Așadar, ceilalți i-ai băgat tu în buzunar...

– Un *thermopolium* ca acela costă o avere. De unde o fi găsit fata aia restul banilor? se întreba Castor. Pe toți zeii, economiile mele! Le țineam în cameră, sub *torus* și probabil că, atunci când am adus-o aici...

exclamă el cu ochii ieșindu-i din orbite, după care se duse în fugă să verifice dacă așa era. După câteva clipe, ieșea prin *fauces* și alerga, înjurând de mama focului, la vale, coborând de pe Viminal în direcția tavernei lui Cereres.

Îndată ce grecul se făcu nevăzut, Publius Aurelius se întoarse către intendent.

– Ei, spune, ce este?

Paris stătea țeapăn în picioare, în fața mesei, cu privirile în pământ, umerii căzuți și cu un aer cum nu se poate mai disperat.

– Hai, curaj! îl îndemnă patricianul, pregătindu-se să-i asculte cu plăcere mărturisirea. Intendentul își luă inima în dinți, înghiți în sec, vorbi, dar nu era deloc ceea ce se așteptase stăpânul său.

– Vorbești serios, Paris? întrebă el, întunecându-se la față. Chiar vrei să pleci din serviciul meu?

– Da, *domine*! bâigui el cu lacrimi în ochi.

– Tatăl tău, Diomedes, era administratorul familiei Aurelius, luându-i locul bunicului tău. Spune-mi cel puțin ce rău ți-am făcut ca să-mi întorci în felul acesta spatele. Te-am făcut bogat și am atâta încredere în tine, încât ți-am lăsat în grijă și *arca* în care îmi țin sigiliul.

Paris gemu jalnic, simțindu-se ca o insectă care umblă prin gunoaie: nici un alt intendent nu avusese vreodată privilegiul de a păstra cheile de la *arca*, acea casă de bani pe care numai *paterfamilias* sau cel mult soția sa o aveau în grijă. Stăpânul avusese întotdeauna o încredere totală în el, iar el, în loc să-i fie recunoscător pentru aceasta, îi răspundea într-un asemenea mod...

– M-ai copleșit cu daruri, *domine*; ai fost bun, drept, corect... șopti el printre suspine.

– Și, cu toate astea, vrei să pleci de la mine, constată Aurelius, pe un ton sever.

– *Domine, domine*! izbucni în lacrimi administratorul. Mi se sfâșie sufletul, dar nu pot face altfel!

– Bine, fie cum zici tu, îi spuse Aurelius, cu răceală.

– Și în ce privește cealaltă rugăminte...? se bâlbâi Paris, pământiu la față.

– Îmi pare rău, nu pot să ți-o îndeplinesc.

– Te implor, *domine*, sunt în stare să-ți las tot ce am! strigă intendentul, agitat.

– N-aș putea să ți-o cedez pe Zenobia nici măcar dacă aș vrea: nu-mi mai aparține.

– Oh, zei, ai vândut-o deja! Paris se clătină, gata să leșine, și întrebă pe nerăsuflate: Și cine o are acum?

– Nimeni, răspunse Aurelius, pe neașteptate. Ea încă nu are habar de asta, dar am eliberat-o îndată ce am aflat că este gravidă.

Fața administratorului, care pe tot timpul discuției fusese roșie ca focul, păli dintr-o dată, ca și cum cineva i-ar fi trecut peste obraji un burete îmbibat cu leșie.

– Am crezut de cuviință să nu las ca fiul intendentului meu să se nască în sclavie, adăugă Aurelius, abținându-se cu greu să nu izbucnească în râs. Dar, când își ridică privirile către Paris, acesta se prăbușise la pământ, răpus de emoție. Ca să-l facă să-și revină, Aurelius fu nevoit să-i tragă câteva palme, mult mai puternice decât ar fi fost nevoie în mod normal.

– Stăpâne, stăpâne, am să te slujesc toată viața și la fel copiii mei și copiii copiilor mei... jură administratorul între râs și plâns.

Aurelius mormăi ceva, cu o expresie șireată, trăgându-și rapid mâna înainte ca servitorul să i-o acopere cu sărutări fierbinți.

– Iartă-mă, *domine*, îmi era prea rușine și n-am avut curajul să-ți spun de copil. Cine știe ce gândești acum despre mine!

– Chiar vrei să știi, Paris? Când te-am văzut ieșind pe furiș din camera Zenobiei, am simțit o mare ușurare: să trăiești alături de un om atât de plin de virtuți cum ești tu, era prea obositor pentru mine. Mă întreb mai degrabă ce-o să spună Castor despre asta...

– Oh, zei, secretarul! se înfioră Paris, înspăimântat.

– Mai devreme sau mai târziu o să afle și va trebui să te descurci singur cu el!

Administratorul strânse din dinți, hotărât ca, în numele dragostei sale pentru Zenobia, să înfrunte chiar și cele mai veninoase cuvinte ale temutului său rivalul.

– Zeii să-ți stea mereu alături, *domine*. Pentru mine ești ca un tată iubitor!

– Cum îți permiți să spui asta? Sunt doar cu patru ani mai mare decât tine! se simți jignit Aurelius, plictisit peste măsură să i se atribuie rolul unui bătrân înțelept, când el ar fi dorit să-l mai joace încă pe acela al unui tânăr năbădăios.

– Voiam să spun ca un frate mai mare! se corectă imediat Paris, apoi, după ce făcu o plecăciune grăbită, alergă afară, nerăbdător să-i dea Zenobiei minunata veste.

XXXIII

Idele lui iulie

Publius Aurelius îi trimisese în mare secret un mesaj lui Mummius și, acum, cei doi se aflau în *popina* din fața sediului celei de-a doua cohorte de pompieri, prefăcându-se absorbiți de o partidă de *felix six* ca să poată ține discret sub observație poarta de la intrarea în cazarmă.

„*Abemus in cena pullum, piscem, pernam, paonem*", „Avem la cină pui, pește, șuncă și friptură de păun", spunea lista de mâncăruri gravată pe scândura din lemn care servea în același timp și ca tablă de joc.

Aurelius dădu cu zarul și se prefăcu apoi că notează punctele pe tăbliță pe care i-o trecu după aceea pompierului.

– După cum ți-ai dat seama, nu te-ai înșelat, Mummius. Zonele lovite de dezastre au fost cumpărate de câțiva bogătași cunoscuți, ca să pregătească acolo noi suprafețe de verdeață...

– Și, printre acești bogătași, se afla și consulul, șopti Mummius.

– Și însuși Claudius, dornic să-și extindă grădinile: sper că nu vrei să-l acuzi și pe el!

– Atunci, nu crezi că Metronius a fost complice la crimă?

– Mai probabil este să fi închis doar ochii, refuzând să recunoască faptul că Eschilinul, considerat până mai ieri ca fiind unul dintre cele mai sigure cartiere ale Romei, să ia foc cam prea des. Bănuielile tale erau mai mult decât întemeiate, Mummius, dar ai greșit ținta, presupunând că specula au făcut-o vânzătorii sau cumpărătorii: în realitate, intermediarii au fost aceia care s-au ales cu adevărate averi! Castor a avut această bănuială atunci când a observat că, în timp ce era destul de simplu să afli numele proprietarilor vechi sau noi, mult mai greu era să deslușești niște tranzacții ciudate de vânzare-cumpărare prin care construcțiile au trecut de mai multe ori din mână în mână. Nici unul dintre sărăntocii aceia de pe Eschilin nu mai erau proprietarii caselor în momentul în care au fost cedate pe un preț bun persoanelor de vază pe care le știi: câțiva traficanți șireți se prezentaseră la ei imediat după dezastre, oferindu-se să le cumpere zidurile acelea arse pe un preț de nimic sau chiar degeaba...

– Nobile senator, nu mă mai ține ca pe jar! exclamă Mummius cu vocea gâtuită de emoție. Spune-mi dacă este vorba despre cine cred eu!

– Nu există nici o îndoială. Privește sigiliile de pe aceste documente: vei observa că, alături de fiecare nume, am notat gradul de rudenie dintre cel care semnează și o anumită persoană, aceeași pe care tu ai recunoscut-o după descrierea făcută de Dințos.

– Ești sigur că o să-l prindem?

– Să nu-l scapi din ochi nici măcar o clipă și fii gata să acționezi: voi duce aceste contracte la Senat și voi

înainta în secret o acuzație. Între timp, o să facem în așa fel încât să fie însoțit de agenții de la cohorta a șaptea, ca să-l prindem asupra faptului, dacă va mai încerca să pună foc.

– Leontius, superiorul meu direct! Cine și-ar fi putut închipui că piromanul era chiar comandantul pompierilor? Cred și eu că era foarte priceput să aţâţe un foc! clătină din cap Mummius, mirat la culme. Acum îmi explic de ce nu l-a primit în audiență pe fierar și, tot astfel, de ce îmi punea mie mereu bețe în roate de fiecare dată când încercam să cercetez mai în amănunțime dedesubturile unui incendiu!

– Era sigur că nimeni nu l-ar fi putut bănui de așa ceva. Dacă tu n-ai fi rostit numele acela, când ți-am povestit ce spusese Famulus, n-am fi reușit niciodată să-l descoperim. Și pornind tocmai de la conturile lui Leontius, Castor mi-a demonstrat că, în cele din urmă, banii de pe toate casele arse au trecut prin mâinile lui sau ale unei rude apropiate.

– Le cumpăra de la amărâții aceia care îi și mulțumeau pentru că îi scăpa de un morman de ruine.... spuse Mummius, revoltat.

– Ca să revândă terenul la niște prețuri ametitoare, așa cum s-a întâmplat și cu mica *insula* în care a murit copilașul acela.

– Așadar, o să-l băgăm la zdup! Din păcate, însă, n-o să aflăm niciodată care a fost în realitate rolul consulului, spuse cu regret Mummius. S-ar putea ca tocmai el să fi provocat incendiul în care și-a pierdut viața: sunt convins că acolo a fost mâna unuia nepriceput în astfel de lucruri.

– Eu cred, în schimb, că acolo cineva urmărea să distrugă dovezile unui șantaj.

– De ce nu fusese chiar consulul? Dacă aș reuși să fac vreo legătură între el și moartea prietenului tău...

– Nu avem dovezi solide ca să putem susține o acuzație și nici Cezarul, nici Senatul n-ar permite niciodată ca numele său să fie legat de o bănuială atât de șubredă. Mai mult, sunt gata să pariez că, datorită bănuielii că vinovatul pentru incendii ar fi fost consulul, senatorii vor clasa și asasinarea lui Antonius ca fiind comisă de niște persoane total necunoscute....

– De ce ar face asta, nobile senator? vru să afle pompierul, încrețindu-și fruntea.

– Pentru că Roma continuă să aibă o încredere absolută în magistrații săi.

– Dar asta-i o nedreptate! izbucni pompierul cu un glas indignat.

– Și totuși, așa o să se întâmple. Mulțumește-te cu capul lui Leontius pentru că și ăsta este un rezultat care-ți face cinste. Și, în plus... cohorta a doua va rămâne fără comandant. Am de gând să pronunț numele tău și sunt sigur că, de data aceasta, nimeni nu va avea nimic de obiectat la această *commendatio* a mea.

– Prin urmare, crezi că și eu sunt de vânzare? întrebă cu răceală pompierul.

– Toți oamenii sunt, depinde care le este prețul, spuse fără să vrea Publius Aurelius.

– Ei bine, de data asta te-ai înșelat amarnic, nobile senator! îi replică bățos pompierul, strângând pumnii atât de tare încât nodurile degetelor i se albiră.

– Stai liniștit, nu vreau să te cumpăr. Pur și simplu, sunt convins că, intrând pe mâinile tale, cohorta asta va câștiga în eficiență și cinste. La Roma, așa ceva este lucru rar și mi-ar părea rău să dau cu piciorul unor asemenea calități doar din cauza mândriei tale.

– Se zvonește că eu fac carieră pentru că mă sprijini tu, bombăni Mummius.

– Este adevărat, dar eu nu recomand decât oameni de valoare.

– Dacă-i pe-așa, accept, se dădu bătut pompierul, ceva mai îmbunat. În felul acesta, totul se sfârșește cum nu se poate mai bine: eu am prins piromanul pe care-l căutam, tu criminalul. Și când te gândești că mi-era teamă să n-o pățesc din cauza încăpățânării mele...

– Eu o s-o plătesc mai scump pe a mea. Sunt pe cale să-l dau în vileag pe Leontius care este cumnatul lui Appius Hostillius; decanul n-o să-mi ierte niciodată asta: de azi înainte, orice pretext va fi bun ca să mă dea afară din Curie, oftă patricianul, resemnat.

– Îmi pare rău, nobile senator. Totuși, dacă rămâi fără slujbă, poți oricând să te înrolezi la noi: te-ai comportat minunat în ziua incendiului! spuse Mummius ca să-l consoleze.

– Poate că ar fi bine să încep deja antrenamentul la pompe! râse Aurelius, salutându-l la plecare.

XXXIV

A douăsprezecea zi înainte de Calendele lui august

Trecuseră deja câteva zile de la raportul strict secret prezentat de Publius Aurelius Statius în fața împăratului Claudius și a întregului Senat.

Așa cum prevăzuse patricianul, Leontius, inculpat nu numai pentru incendii, ci și pentru uciderea lui Antonius, era deja închis la Mamertinum, în așteptarea unui proces care se anunța îndelungat și spectaculos: toți cei rămași fără acoperiș deasupra capului cereau să fie despăgubiți și, în numele tuturor, vorbea însuși namila de fierar, poreclit Animalul.

Mai greu era, în schimb, să se găsească un apărător pentru piroman. Condamnarea lui aproape sigură nu numai că îi descuraja pe avocați, dar îi încurca și pe micii întreprinzători de prin cartiere care făcuseră deja rost de un număr uriaș de scaune pliante și de perne pe care urmau să le închirieze publicului în timpul procesului: într-adevăr, fiind acuzat de crime atât de

odioase, era posibil ca Leontius să se sinucidă și astfel ei ar fi suferit pagube serioase....

În orice caz, în dimineața ovațiunii solemne, în marea *domus* de pe Viminal, nimeni nu avea chef să se mai gândească la crime: în ziua aceea, Roma întreagă avea să aducă un omagiu entuziast legiunilor și toată lumea ardea de nerăbdare să ia parte la marele eveniment.

– Ești gata, *domine*? întrebă Castor din prag.

Senatorul dădu din cap afirmativ. Iberina termină de aranjat toga, cu laticlava scoasă bine la vedere, în timp ce Fillis aranja cutele mantiei brodate, încheind-o pe umeri cu două broșe de onix. Asteria puse în picioarele stăpânului cizmulițele de protocol cu semiluni de fildeș; Nefer îi puse pe arătătorul mâinii drepte rubinul cu sigiliul gravat pe el și, în fine, Hazel, bărbierul asiro-fenician, veni în goană, cu foarfecele în mâini ca să-i mai potrivească o dată câteva fire de păr și să îndepărteze un firicel din barbă scăpat de sub tăișul briciului.

Cei opt purtători nubieni îl așteptau deja în fața lecticii. Senatorul se așeză pe perne și imediat o armată întreagă de vestitori, crainici și oameni cu evantaie se grăbi să se posteze în fruntea alaiului, în timp ce servitorii ceilalți se înșirau într-o ordine perfectă în urma lecticii.

Paris era extrem de preocupat: o asemenea paradă îi dădea mare bătaie de cap și, mai rău, pe durata ceremoniei casa rămânea aproape nepăzită. Într-adevăr, nimeni nu concepea să lipsească de la spectacolul soldaților care defilau pe *Via Sacra* împodobită ca de sărbătoare: ei erau aceia care făcuseră din Urbe cetatea invincibilă și eternă, venerată ca o zeiță până în cea mai îndepărtată provincie a imperiului. Și printr-un fenomen ciudat de comuniune, până și sclavii și prizonierii de război care fuseseră învinși și umiliți de

Roma, în ziua aceea aveau sentimentul că fac și ei parte din ea, împărtășindu-se într-un fel din gloria ei...

– Gata suntem, stăpâne! spuse în cele din urmă administratorul, ștergându-și fruntea asudată cu dosul palmei. Aurelius dădu semnalul de plecare și cortegiul începu să se desfășoare, încet și solemn, pe întreaga *Vicus Patricius*.

Un tunet de urale îi întâmpină pe primii soldați care înaintau sunând din trâmbițele de război:

– Viață lungă legiunilor!

În rândurile publicului care striga se aflau bărbați și femei de toate rasele, de toate religiile și de toate graiurile. Nu mai existau conflicte dramatice, țărișoare nesupuse, granițe de netrecut. Din Africa până în Britannia, de la coloanele lui Hercule până la codrii nesfârșiți din nord, întreaga lume nu purta decât un singur nume: Roma.

– Viață lungă comandantului Valerius! striga din răsputeri mulțimea, așteptându-l pe general ca să-l aclame. De când triumful nu mai era acordat decât împăratului, ovațiunea era cea mai mare onoare la care putea avea dreptul un cetățean roman: nimeni și nimic nu-l mai putea opri acum pe Valerius să intre în Olimpul celor mari, își spuse Aurelius, simțind că avea din nou pentru prietenul său acea afecțiune pe care credea că o pierduse pe vecie.

Cu toate acestea, cortegiile triumfale, deși pline de măreție, erau destul de plictisitoare. Stând destul de mult timp în *sella* aceea incomodă și aplaudând laolaltă cu ceilalți, Publius Aurelius, nerăbdător ca de obicei, începu să privească de jur împrejur cu o curiozitate prost mascată. Fețele dintotdeauna, gândea senatorul

privindu-i pe semenii lui; același orgoliu plin de îngâmfare, obișnuita *gravitas* afișată la toate aparițiile în public, lăsând pentru viața privată cele mai josnice vicii și apucături...

Privirea i se opri asupra vechiului său prieten și învățător, Claudius *Caesar*, șchiopul gângav de care într-o vreme toți cei din jur își băteau joc și pe care toate popoarele îl venerau acum ca pe o divinitate, stăpân al Romei, stăpân peste întreaga lume. Îmbrăcat în purpură, ședea sub baldachinul imperial, cu lictorii în spatele lui: nici un alt consul nu se afla pe lângă el, pentru că, de la moartea lui Metronius, funcția rămăsese vacantă și cârmuitorul nu dădea semne că ar vrea să propună un succesor. În spatele împăratului, Messalina, soția lui de o frumusețe răpitoare, își ținea mâinile pe capetele celor doi copii, Octavia și Britannicus, care făceau față întepeniți rolului lor de persoane publice.

Alături de împărăteasă, în partea cea mai de sus a tribunei de onoare, se aflau cele șase Fecioare Vestale, nemișcate pe scaunele lor cu spătare înalte. Aurelius le privi fețele prelungi, oprindu-se mai mult timp asupra celor două fetițe: dedicate încă din copilărie slujirii zeiței focului și a patriei, aveau să-și îndeplinească menirea timp de treizeci de ani nesfârșiți, înainte de a putea duce și ele viața unor femei obișnuite. Câte dintre aceste tinere, se întrebă senatorul, erau cu adevărat fericite că-și sacrificau feminitatea pentru înalta onoare de a fi preotese ale Romei? Ochii lui se ațintiră apoi asupra decanei preoteselor, Numidia, care îi răspunse și ea cu o privire fugară: nici unul dintre ei nu putea uita ziua aceea de pomină din urmă cu mulți ani în care amândoi își riscaseră viața pentru a se bucura pentru câteva clipe

de iubirea interzisă care la Roma se pedepsea cu chinuri cumplite...

– Statius, decanul Hostillius vrea să-ți spună ceva, îl anunță Lentulus, fără a-și ascunde satisfacția: încă de când îl surprinsese pe Aurelius în toiul unei discuții prietenești cu soția sa, bătrânul senator încerca să găsească un pretext pentru a cere scoaterea lui din Curie; și acum, când de povestea aceea încurcată se ocupa însuși decanul, începea să spere că-și va vedea în sfârșit realizat visul.

Aurelius nu dădu curs chemării superiorului său, continuând să privească în jur. Senatorii erau prezenți cu toții: chipuri concentrate, aveau expresia aceea severă și bărbătească potrivită cu *dignitas* celui mai puternic organ de putere din lume. Ce importanță avea dacă, de când puterea se afla întreagă în mâinile unui suveran unic, hotărârile acestor mândri demnitari îmbrăcați în togi austere contau prea puțin sau chiar deloc? Panglica roșie a laticlavei, ea singură, era suficientă ca să le satisfacă orgoliul: îl zări nu departe de el pe Tocullus, înțepenit pe un scaun și mângâindu-și trufaș eșarfa purpurie obținută de la nobilii de viță veche ai Romei cu sclipirea vrăjită a aurului...

– *Ave*, Publius Aurelius! îl salută bijutierul, îndată ce-și dădu seama că patricianul își ațintise privirile asupra lui. De când Curia încheiase ancheta asupra morții fratelui său cu o rapiditate care se putea compara cu săgeata lui Jupiter, proaspătul senator părea să fie extraordinar de bine dispus. Atingându-și toate obiectivele, se lepădase de atitudinea posacă și distantă de până atunci, înlocuind-o cu o amabilitate politicoasă față de toți colegii. Înfățișarea sa exprima și ea această schimbare: purta o togă bine călcată, fără cute false, iar

cizmulițele noi, făcute pe comandă, aveau tălpi groase pentru a-i mai înălța statura...

– Salut, Tocullus, sper că nu te strâng, spuse Aurelius, arătând înspre încălțări.

– Cizmarul tău are prețuri cam mari, dar cizmulițele astea meritau toți banii: legăturile sunt foarte moi și se pot înnoda cu mare ușurință, îi răspunse celălalt.

Șireturi de piele. Și dacă tocmai Tocullus era fantomaticul complice roman al comandantului Cepion? se gândi Aurelius. Nu exista nici o dovadă că Leontius îl ucisese pe Antonius Felix, deși Curia primise cu mare ușurare ideea unui asemenea țap ispășitor...

– Fii atent: șireturile acelea de piele riscă să dezvăluie secrete periculoase, insinuă Aurelius, dar și de data aceasta, aluzia sa nu avu nici un efect.

Cazul era de-acum închis, își spuse patricianul. Ca să nu mai devină publice manevrele răposatului consul, Leontius avea să fie condamnat pentru toate acuzațiile, cele pentru care era într-adevăr vinovat și cele în care, după toate probabilitățile, nu avea nici un amestec. În tot hățișul acestei povești erau, însă, multe aspecte care nu se lămuriseră: de ce oare Antonius îi ceruse cu împrumut toga și lectica, în ziua petrecerii? Unde ascunsese asasinul arma crimei? Ce-l făcuse pe Leontius să-și schimbe total un mod de operare eficient și verificat în timp, aprinzând ultima casă cu mijloacele unui simplu amator? Și, în cazul în care, uciderea lui Antonius ar fi fost pusă pe seama consulului, așa cum mulți păreau să creadă, Metronius, om ajuns la o vârstă destul de înaintată, ar fi reușit să parcurgă drumul de acasă până în *Vicus Laci Fundani* în același timp de care avusese nevoie un tânăr în putere cum era purtătorul de lectică Memnon?

Patricianul se gândea, nedumerit, la toate acestea. Rareori șantajiștii se mulțumesc să jumulească o singură pradă: Valerius era tot atât de vulnerabil ca Metronius și Leontius, dar nu s-ar fi ferit de un scandal public și ar fi dorit cu tot dinadinsul să-l vadă pedepsit pe cel vinovat. În plus, motivul care-l putea împinge pe Antonius pe calea șantajului, probabil că nu era atât lăcomia de bani, cât dorința de a-i domina pe alții.

Pe cine, așadar, mai mult decât pe alții ar fi vrut Antonius Felix să-l aducă într-o stare de supunere înspăimântată, dacă nu pe mult urâtul său frate vitreg, Tocullus? Ca să-l îngenuncheze pe acesta, Felix nici măcar nu avea nevoie să recurgă la o conspirație de demult; i-ar fi fost de ajuns să amenințe viața copilului născut dintr-un adulter...

– Aurelius! se auzi strigat patricianul și vocea iritată a lui Appius Hostillius îl trezi pe neașteptate din toate aceste reflecții. Senatorul își înălță privirile către cer: n-avea nici un chef să asculte cine știe ce dojeni. Ce cursă urmărea să-i întindă Hostillius? Avea de gând să-l trimită în Sardinia ca să se ocupe de procesele în care erau judecați niște hoți de vite sau să-i dea misiunea de a recupera împrumuturile din visteria publică făcute de vreun guvernator oarecare din Cappadocia? Sau, chiar mai rău, avea de gând să-l delege ca să obțină anularea unor derogări de la interdicția de a circula în Urbe? În oricare dintre aceste eventualități, Aurelius nu se grăbea să se prezinte în fața lui...

– Ai aflat vestea cea mare, colega? rânji senatorul așezat în dreapta lui. Hostillius a fost nevoit să-și retragă moțiunea împotriva imoralității publice, după figura pe care i-ai făcut-o!

Aurelius își reținu cu greu un geamăt și se prefăcu în grabă că vrea să găsească pe cineva prin mulțime, astfel încât să nu-l mai vadă pe decan care dădea agitat din brațe ca să-i atragă atenția.

În clipa aceea, ochii patricianului se ațintiră din întâmplare asupra tribunei ostaticilor. Ținuți în Urbe ca oaspeți mai mult sau mai puțin de plăcere, tinerii moștenitori ai unor regate aliate sau cucerite erau crescuți de romani, pentru ca, în momentul în care primeau coroana domniei să se comporte ca niște prieteni de nădejde ai imperiului, garantând în același timp prin prezența lor forțată la Roma bunele intenții ale unor părinți în care nu se putea avea încredere deplină. Îmbrăcați în costumele lor naționale, oaspeții străini formau un grup ciudat, foarte diferit colorat. Dintre ei ieșea în evidență prin măreția veșmintelor un prinț armean pe care Aurelius avu impresia că-l mai văzuse pe undeva...

Ostaticul acela se întoarse pe neașteptate și patricianul recunoscu, sub scufia brodată cu fir de aur, profilul uscățiv și bărbuța tunsă ascuțit a secretarului său.

Între timp, mulțimea parcă își ieșise din minți: Valerius, țeapăn în șaua calului, era pe punctul de a ajunge în dreptul colinei Capitoliului.

– Senatul și Poporul roman te salută! spuse Claudius *Caesar*, ridicându-se în picioare, în semn de omagiu.

Generalul trecea cu fruntea sus, cu panașul roșu fluturând în vânt și cu platoșa argintie sclipind sub razele soarelui. Aurelius își aminti de o altă platoșă, de un alt panaș.

Soldații continuau să mărșăluiască, însoțiți de uralele mulțimii. Apoi, Valerius își scoase armura și îmbrăcă *toga praetexta* ca să sacrifice zeilor un miel. La scurtă

vreme după aceea, urcă pe podium și, când Claudius îi puse pe cap coroana, se întoarse către popor care era în delir, în timp ce un pitic, îmbrăcat caraghios și purtând pe cap o oală în loc de coroană, se cățăra pe un scăunel ca să-i șoptească la ureche fraza tradițională a acestui ritual: „– Amintește-ți că nu ești decât un muritor!".

În acel moment, Valerius se întoarse către senatorii care aplaudau de zor; și, pentru o clipă, Publius Aurelius, aflat în primele rânduri, își încrucișă privirile cu el. Nu văzu în ochii lui furie, nici ranchiună: prin urmare, rana începea să se cicatrizeze...

Chiar în clipa aceea, piticul cu blidul pe cap se împiedică stângaci în fața scaunelor pe care ședeau membrii Curiei și patricianul, dând fuga să-l ajute, se trezi pe neașteptate în fața orbitelor goale ale unui orb. Destinul se manifesta în toată cruzimea sa, lovindu-l pe bietul om cu două nenorociri atât de grave, se gândi senatorul în timp ce-l ridica de pe jos. Deodată, simți fiorul unei descoperiri surprinzătoare: și micul animal pe care-l avea Melos, ucenicul lui Tocullus, se mișca pe sub masa de lucru din atelier ca și cum ar fi reușit să distingă obstacolele...

– Hebe trăiește! strigă el, parcă fără să-și dea seama, încercând să-și domine agitația care-l cuprinsese: în cartierul acela de dincolo de Tibru își făcuse degeaba iluzii. Dar dacă pisica era într-adevăr aceeași, înseamnă că mica sclavă neagră trebuia să se afle în casa lui Tocullus. Tocullus, cel care fusese cu mult mai șiret decât Antonius Felix, reușind cu ușurință să-l implice în operațiunea de topire a aurului fără ca bietul tânăr să-și dea seama că fratele său vitreg era adevăratul posesor al comorii...

Privirile îi alergară de-a lungul tribunei, căutând să-l descopere pe bijutier. Nu departe de el, noul senator îl

felicita pe Valerius de la egal la egal, ca un patrician de viță veche.

– Cât de incomode sunt pernele astea: parcă ar fi acoperite cu pături militare! se plângea senatorul din dreapta sa, încercând să-și așeze cât mai bine șezutul gras pe *sella* de onoare.

– Înțeleg acum! strigă din nou Aurelius cu atâta convingere că atrase atenția tuturor celor de față.

Sigur că da, perna. Și pătura. Dacă la aceasta mai adăuga și o frază spusă de Mummius, în timp ce el îl asculta distrat, era posibilă și o altă interpretare a crimei. Totuși, înainte de a-și anunța victoria, trebuia să reconstituie scena moment cu moment, reflectă febril patricianul, astupându-și urechile cu palmele: da, totul era clar, nu mai rămânea decât să explice dispariția pumnalului...

Se concentră mai mult, până când reuși să facă abstracție de tribună, de generalul sărbătorit, de ceilalți senatori și chiar de divinul *Caesar*.

– A cam luat-o razna: prea mulți bani, prea multe femei, prea multe cărți! comentă un coleg, lovindu-și semnificativ fruntea cu degetul arătător.

Aurelius nu reuși să distingă decât ultimul cuvânt: cărți.

Cărți, suluri de papirus, legi, tăbliță de ceară... și rana lui Antonius avea marginile netede și rotunde, ca și cum ar fi fost făcută cu un fel de sulă de găurit papirusurile!

– Am descoperit unde a ascuns arma! șopti Aurelius, revenindu-și; după aceea, privi în locul în care-l văzuse cu câteva clipe înainte pe Tocullus împreună cu generalul și păli. Valerius plecase: nu avea decât câteva ore la dispoziție ca să se odihnească și să se spele înainte de începerea petrecerii prin care urma să fie sărbătorit iarăși.

Dar scaunul lui Tocullus era și el liber, iar despre proaspătul senator nici urmă.

– Castor, am aflat cine este asasinul! strigă patricianul din adâncul rărunchilor. Neîncrezător în cuvintele stăpânului său, prințul armean se hotărî să pună capăt dialogului politic pe care-l angajase cu nepotul regelui parților.

– Bine, arestează-l, spuse el din vârful buzelor, deranjat pentru că fusese întrerupt tocmai când îl convinsese pe interlocutor să finanțeze o foarte secretă și inexistentă rețea de spionaj comercial.

– Vino imediat aici! îi porunci Aurelius, surescitat.

– Iartă-mă, prietene; unul dintre informatorii mei are să-mi dea o veste, îi spuse Castor orientalului, făcându-i cu ochiul. Partul încuviință, vizibil impresionat: dacă informațiile șiretului armean proveneau nici mai mult nici mai puțin de la Senatul Romei, atunci merita să investească și el o sumă cât mai mare în această afacere...

– Și astea de unde le-ai scos? Nu le purtai azi-dimineață! îl luă la rost Aurelius, arătând înspre veșmintele cu care era îmbrăcat grecul.

– Mi le-a făcut cadou o prietenă, *domine*. M-am îmbrăcat cu ele într-o latrină publică, se justifică secretarul. Credeam că-ți fac un serviciu aflându-mă în preajma ta în caz că ai fi avut nevoie de mine...

– Nevoie sau nu, uite că sunt aici: cum pot să ajung cât mai repede la casa lui Tocullus?

– O să treacă un secol până să ajungi acolo, cu străzile astea pline de lume. Ai avea nevoie de carul Vestalelor...

– Castor, ești o minune! exclamă patricianul, bătându-l cu palma pe umăr: carul Vestalelor era

singurul vehicul cu tracțiune animală care avea voie să circule pe străzile Romei și toată lumea îi făcea loc să treacă. Du-te la Numidia și spune-i în mare secret să vină la poalele colinei Capitoliului, acolo unde sunt grajdurile!

După câteva clipe, se întâlnea cu decana Vestalelor acolo unde începea *Clivus Argentarius*.

– Oh, Publius Aurelius, ai fost tare drăguț să-mi trimiți pisoiul acela! gânguri ea.

– Numidia, dă-mi carul sacru! îi reteză vorba senatorul care se grăbea atât de tare.

– Nu se poate așa ceva, clătină din cap decana, cu un aer revoltat.

– Trebuie neapărat să ajung la o fată! îi replică senatorul.

– Și vii să-mi spui asta tocmai mie? Ai uitat că pentru tine am riscat să fiu îngropată de vie? răspunse ea, întunecându-se la față.

– Trebuie să salvez o fată aflată într-un mare pericol!

– O fată, nu? Pun pariu că este tânără, frumoasă și cu pielea albă ca laptele, presupuse Vestala.

– Nu-i albă deloc; ți-o jur pe zeii ocrotitori ai familiei mele! o asigură Aurelius, fericit că nu trebuia să mintă.

Și totuși Numidia nu se hotăra.

– Este adevărat ce am auzit că în septembrie ți se încheie mandatul, nobilă preoteasă? întrebă Castor, pe un ton mieros, înghiontindu-l pe stăpânul său.

– Așa că noi doi ne-am mai putea întâlni, Numidia, fără nici un pericol de data aceasta... încheie Aurelius, zâmbindu-i cât putea de fermecător.

– Iar eu o să fiu liberă să mă pot mărita! îi aminti Numidia, dându-i cheia magaziei în care se afla carul.

Aurelius alergă către grajd, urmat de Castor care nu putea merge prea repede din cauza luxoaselor sale haine orientale.

Când deschiseră poarta mare a magaziei, libertul începu să înșire o mulțime de înjurături către Junona, Isis, Europa și toate zeițele protectoare ale bovinelor.

– Pe coarnele zeului Apis, nu sunt vacile!

– Pune la jug catârul acela al armatei care este legat acolo, Castor; după aceea, găsește cât poți de repede o scuză ca să nu fiu acuzat de sacrilegiu. Te aștept acasă la Tocullus; vino acolo cât de repede poți! spuse senatorul, urcându-se în car. În clipa următoare, carul sacru pornea în mare grabă către Aventin.

– Faceți loc Vestalelor! striga Aurelius ca să-și facă loc prin mulțimea care se trăgea în lături plină de respect. Fusese nespus de viclean asasinul ca să-l ducă de nas pe Antonius și să-l trimită cu mâna lui în Hades ca și cum acolo ar fi fost o petrecere, se gândea el plin de furie, și de cât cinism nemilos fusese în stare când dăduse foc casei Glafirei, profitând de incendiile provocate de Leontius... dar poate că și pentru acea ultimă crimă, cea mai crudă, s-ar mai fi putut să existe vreun martor...

Spes, ultima zeiță, șopti el, deși nu credea în puterea zeilor: cândva, acolo în Germania, o chemase în ajutor pe zeița Speranței, dar, în locul zeiței surde, veniseră întunecatele Parce și mohorâtul Thanatos, stăpânul morții...

Trebuia s-o găsească pe fata aceea. Și, după aceea, când ea s-ar fi aflat în siguranță, avea să plece în căutarea asasinului: voia să-l oblige să plătească pentru viețile curmate și pentru minciuna fără margini prin care se

folosise de cele mai sacre legături de sânge, dovedind că ambițiile nu țin seama nici de mamă, nici de tată, nici de copii, nici de frați...

Ajungând în fața casei lui Tocullus, Aurelius sări din neobișnuitul vehicul și privi cu prudență acea *domus* cu turnuri care, pe strada aceea pustie, semăna mai mult decât oricând cu o fortăreață de necucerit. Sub portic, cei doi sclavi care fuseseră lăsați de pază dormeau, strângând la piept urcioarele cu vin din care băuseră pe săturate.

Ușile casei erau ferecate, ca și cele ale atelierului în care se lucrau bijuteriile. Dar în timp ce zidurile casei erau netede și compacte, pe fațada prăvăliei se putea vedea un balcon destul de jos pe care un băiat sprinten și îndrăzneț, așa cum fusese Aurelius în anii tinereții, s-ar fi putut cățăra fără prea mare greutate.

Simțindu-și sufletul îmbărbătat ca al lui Odisseu, cel care muta munții din loc, senatorul făcu o săritură ca să apuce cu mâna parapetul balconului și să urce. Căderea la pământ și contactul cu pavajul îi amintiră că, în ciuda exercițiilor fizice pe care le făcea cu regularitate, sprinteneala din anii tinereții nu mai era decât o amintire îndepărtată.

Hotărât să nu se dea bătut, patricianul își lepădă toga, se ghemui ca să poată lua avânt și încercă o nouă săritură: de data aceasta, putu atinge cu vârfurile degetelor balustrada.

La a treia săritură, se anină cu mâna stângă de o bârnă de lemn. După câteva clipe, nu fără sforțări deosebite, Aurelius se urca pe balcon.

Ferestrele, ermetic închise, ar fi constituit un obstacol de netrecut pentru cineva care nu avusese ocazia să

petreacă ani lungi în tovărășia lui Castor, învățând de la el multe lucruri prea puțin ortodoxe, dar fără îndoială foarte utile: oblonul se deschise în scurt timp și patricianul pătrunse în interiorul unei camere.

Probabil că era camera vreunui sclav, își spuse, văzând mobilierul sărăcăcios: lucrătorii lui Tocullus locuiau la etajul atelierului; Melos, însă, avea o cămăruță mai sus, chiar sub acoperiș. Rezemată de perete, găsi, de altfel, o prăjină având fixate pe ea câteva trepte cioplite grosolan și privirile i se mutară pe tavan, unde se deschidea o trapă. Urcă pe scara aceea improvizată, sperând că va rezista la greutatea lui, și aruncă o privire prin deschizătură.

Când o văzu șezând pe pat cu picioarele goale, jucându-se cu pisicuța care încerca să prindă cu ghearele o panglicuță, Aurelius lăsă să-i scape un hohot vesel de râs.

– Pe toți zeii Olimpului! strigă Hebe, văzându-l pe senator apărând prin trapa din dușumea.

– Stai cuminte, am venit să te iau de aici! spuse Aurelius, ridicându-se în mica încăpere de sub acoperiș. Dar cine vrea să salveze un om, ar trebui mai întâi să-i ceară voie victimei: într-adevăr, fata, departe de a se prinde cu brațele de gâtul salvatorului său, începu să urle din răsputeri.

– Lasă-mă, trebuie să stau ascunsă ca să nu mă aresteze!

– Ce spui? se miră senatorul, în timp ce Hebe se ghemuia la loc pe saltea, izbucnind într-un plâns cu sughițuri.

– Focul! Am plecat de acasă, fără să ascult porunca stăpânei!

– Pe la ce oră ai ieșit din casă? întrebă Aurelius și inima îi tresăltă.

– Îndată ce *kyria* a plecat de acasă... Așadar, cu mult timp înainte de incendiu, oftă dezamăgit Aurelius. Și astfel dispărea și ultima speranță că va auzi o mărturie edificatoare: asasinul nu va plăti, dar cel puțin fata era în viață...

– Glafira n-o să-ți facă nimic; ba, mai mult, va fi foarte fericită să te vadă vie, încercă s-o liniștească patricianul. Vino acum cu mine: aici ești în pericol.

– Și Melos?

– O să-l anunțăm mai târziu. Ia-ți pisicuța și să plecăm: trebuie să ieșim de aici cât se poate de repede, o îndemnă Aurelius, deschizând din nou trapa.

– Așteptă-mă doar o clipă. Îmi iau sandalele și jucăriile pisicuței... este oarbă, dar știe să le găsească după miros, făcu Hebe, aplecându-se ca să adune de pe jos panglicile cu care animalul se jucase mai înainte.

Cei doi coborâră pe scara improvizată și trecură într-o tăcere absolută prin camerele lucrătorilor: cu condiția ca strigătele asurzitoare ale fetei să nu fi fost auzite de cineva, își dori Aurelius, privind cu prudență în jur. Era bine, nu era nimeni; aveau să treacă prin atelierul de la parter ca să iasă pe ușa din față...

Când mai avea doar un pas până la ușă, Aurelius auzi un foșnet ușor și lăsă capul în jos. În clipa următoare, ciocanul zdravăn cu care *brattiarius* netezea tablele de aur trecu pe deasupra capului său și se izbi cu un zgomot înfundat de perete.

Aurelius se răsuci fulgerător pe călcâie și rămase cu tălpile bine lipite de pământ și cu brațele întinse în față. Imediat după aceea, mâinile lui îl strângeau de gât pe atacator.

– Ei, Tocullus, între noi doi acum! răcni senatorul.

Bijutierul încercă fără prea mult vlagă să protesteze, dar degetele puternice ale lui Aurelius nu-i dădeau voie să respire. După o vreme, patricianul slăbi strânsoarea, și-și imobiliză adversarul.

– Pe Pluton, zeul aurului! Ce cauți în casa mea, Publius Aurelius? reuși să îngaime bijutierul. Am crezut că ești un hoț!

– Caut un ucigaș!

– Nu vorbești despre mine, nu-i așa?

– De ce nu? Cine altcineva avea posibilitatea să ajungă la locul crimei? Dar să ascundă mantia și pumnalul? Cine putea fi șantajat de fratele tău fiind unul dintre complicii generalului Cepion? Cine știa că Antonius trecuse pe la Glafira, înainte de a se duce la întâlnire? Cine nu poate spune ce a făcut în ziua în care a luat foc casa Glafirei? Și, la urma urmelor, cine o ținea prizonieră pe Hebe în podul acela ca să nu depună mărturie? încheie Aurelius, năucindu-l pe Tocullus cu acuzațiile pe care i le aducea.

Fata, care asistase în tăcere la capturarea bijutierului, păru să se trezească pe neașteptate din sperietură și-l trase pe patrician de poala tunicii.

– Vezi că nu eram deloc prizonieră. Mă țineau ascunsă ca să nu vină *vigiles* și să mă ducă la Mamertinum!

– Nu Tocullus te ținea închisă acolo sus? Atunci, Melos...

– Nu, el nu are nici un amestec! Noi doi...

– Am înțeles, spune mai departe! o îndemnă patricianul, destul de nerăbdător.

– Glafira voia să facă din mine o curtezană și nu i-ar fi plăcut să mă vadă întâlnindu-mă cu un băiat atât de sărac, așa că ne vedeam pe ascuns. Eu eram aici

când a izbucnit incendiul și, după aceea, n-am mai avut curaj să mă întorc acolo...

– Mă rog, n-ați vrea să-mi explicați ce căutați în atelierul meu? Mai aveai un pic și mă strângeai de gât... exclamă bijutierul, pipăindu-și din nou gâtul atât de greu încercat.

– De ce nu te afli pe Capitoliu? îl întrebă Aurelius, în loc de răspuns.

– Mi-am făcut datoria de cetățean, stând foarte cuminte în tribună până când Valerius a fost încoronat. Dar, după aceea, pe când toți erau ocupați cu felicitările, mi-a venit în minte gândul că altcineva, în afara comandantului legiunilor, ar putea sărbători astăzi cu mare plăcere: tâlharii! Tot orașul a ieșit pe *Via Sacra*, lăsând casele total nepăzite; și, pentru că eu țin aici înăuntru o adevărată comoară în foi de aur, am preferat să arunc eu însumi o privire: senator sau nu, mie nu-mi place să mă las furat!

– Nu mă lua cu vorba, Tocullus! Sunt sigur că tu l-ai implicat pe Antonius în toată conspirația aceea, determinându-l să te ajute la topirea comorii și nu invers cum ai fi vrut să cred eu! Rebelii nu ar fi avut, cu siguranță, încredere într-un încurcă-lume ca fratele tău!

– Și, chiar dacă ar fi așa cum spui, ce s-ar schimba? întrebă cu sânge rece Tocullus.

– Multe. Antonius ar fi avut un alt pretext ca să te șantajeze, iar tu un alt motiv ca să-l elimini.

– Sigur că fratele meu a încercat să mă înfunde, dar nu i-a mers! După cum bine știi, eu sunt un om care se gândește la toate și, de ani de zile, căutam să mă pun la adăpost, tocmai prevăzând că va veni un moment în care Felix va încerca să mă tragă pe sfoară. Am adunat cu grijă o mulțime de documente, mult mai convingă-

toare decât cele pe care el le-ar fi putut folosi împotriva mea. La început lucrul acesta l-a făcut mama mea, când a fost alungată din casă în momentul în care ilustrul meu tată s-a căsătorit cu o matroană egală în rang cu el: ca răsplată pentru devotamentul ei, s-a ales cu o cămăruță jegoasă din Suburra, unde în scurt timp s-a îmbolnăvit de plămâni. Eu eram ceva mai mult decât un copil când a fost nevoită să mă părăsească și m-a mai văzut doar când se afla în pragul morții. Totuși, nu-și pierduse vremea în zadar: mi-a încredințat câteva bilețele în care distinsa nevastă a tatălui meu se adresa destul de drăgăstos unui gladiator și asta cu puțin înainte de a anunța singura și atât de dorita sarcină! Ca să facă rost de documentul acela, mama ajunsese să nu mai aibă nici un scrupul și chiar să se prostitueze...

– Doar nu vrei să spui că fratele tău era nelegitim!

– Oh, nu este nimic sigur, dar chiar și tatăl nostru probabil că a avut unele bănuieli, dacă l-a obligat să împartă moștenirea cu mine. Prin urmare, după moartea mamei am terminat eu munca începută de ea: am adunat dovezi referitoare la nenumăratele afaceri necurate ale așa-zisului meu frate, i-am mituit pe medicii la care încerca să-și trateze impotența, am adunat mărturiile oamenilor pe care îi jefuise și ale femeilor pe care le dezamăgise. Este un teanc întreg, crede-mă; trebuia să-i fi văzut fața în timp ce i le arătam! rânji Tocullus.

– Cu toate acestea, în chestiunea aurului suntem ca la început. Antonius a fost nevoit să aștepte douăzeci de ani ca să afle, datorită unui mesaj secret, de la cine provenea. Tu, însă, ai știut dintotdeauna aceasta; așadar știai și cine este asasinul...

– Îl bănuiam doar și, în fond, îmi făcuse un serviciu... Când ai înțeles că nu eu eram vinovatul?

– Cu puțin timp înainte, în tribună. Mi-a deschis ochii un comentariu întâmplător al unui coleg.

– Și doar numele îl vrei, Publius Aurelius?

– Îl știu deja. Am nevoie de mărturia ta.

– Dacă aș recunoaște originea ilegală a averii mele, nobilii senatori din Curie s-ar năpusti asupra mea și m-ar face bucățele. Sunt vinovatul ideal, un meșteșugar bastard, avar, adulterin și antipatic tuturor: nu-ți mai rămâne decât să mă oferi nobililor tăi prieteni pe o perniță de mătase...

– Tocmai cu ajutorul ideii de pernă am ajuns să-mi dau seama de adevăr, murmură Aurelius. Mantia servea de umplutură, iar arma era în cutia condeiului de os, printre tăblițele de ceară. Dar cum aș putea dovedi asta?

În acest timp, Hebe lăsase pisicuța albă pe caldarâmul străzii pustii și, cu inconștiența lipsită de griji a vârstei fragede, se distra alergând în cerc și făcând micul animal să alerge după zgomotul făcut de șiretul pe care-l trăgea după ea.

Aurelius se enervă când văzu o asemenea scenă: trei sau patru morți, printre care și consulul în funcție; un incendiu de proporții uriașe; un asasin care rămânea nepedepsit... și prostuța aceea nu găsea altceva mai bun de făcut decât să se joace cu pisica!

– Ia dă încoace panglica aia! îi porunci el, plictisit, smulgându-i din mână cordeluța. Când o pipăi între degete, simți un fior de gheață alergându-i pe șira spinării. Întinse fâșia îngustă de piele și o privi încremenit: din loc în loc se observau niște semne mici trasate cu cerneală.

– Ce este asta? o întrebă pe fată, simțind că i se învârte capul.

– Un șiret de sandale. Pisoiul l-a găsit în *arca* stăpânei, printre încălțările ei: îl avea în gură când am plecat de acasă ca să merg la Melos...

Aurelius privea pisicuța și nu-i venea să creadă. Animalul orb avea obiceiul să intre în camera Glafirei ca să se joace cu lucrurile care miroseau mai tare, cum era pielea aceea veche... Trebuia să alerge numaidecât acasă și să citească mesajul cu ajutorul bețișorului găsit în casetă!

– Încrucișează-ți degetele, Tocullus, și, dacă ai un zeu la care să te rogi, fă-o cât mai repede!

– Pluton, zeu al infernurilor, dar și al aurului! exclamă bijutierul.

– Sper să te afli cu adevărat sub protecția lui, Tocullus, pentru că, dacă panglica asta conține ceea ce cred eu, poate că o să-ți salvezi nu numai viața, dar și averea... Așteaptă-l pe servitorul meu, Hebe; eu trebuie să mă întorc repede acasă, spuse patricianul. Apoi deshămă catârul de la carul Vestalelor și sări pe spinarea lui, în pofida interdicției de a circula.

Aurelius ajunse în trapul animalului până la Teatrul lui Marcellus, fără a fi oprit de *vigiles*. În spatele Capitoliului, însă, catârul păru să fie cuprins de o râvnă neașteptată și porni la galop, riscând să doboare la pământ numeroșii trecători care se întorceau din Forum. Patricianul înjură printre dinți: una era să-ți faci loc prin mulțime cu carul Vestalelor și alta să înaintezi printre oameni furioși, pe un animal nesupus, care nu accepta deloc să fie călărit.

– Pleacă de aici, nenorocitule! îl alungară trecătorii, încercând să-l trântească trăgându-l de poalele tunicii senatoriale, peste care impunătoarele culori ale

laticlavei, complet acoperite de praf, deveniseră de nerecunoscut.

– Faceți loc! urla din răsputeri patricianul, pornind în galopul catârului pe *Vicus Laci Fundani*, când zări cu coada ochiului un grup de *vigiles*. În aceeași clipă, ceata tinerilor derbedei care trândăveau în mica piață îi barară drumul.

– Te urmăresc polițaii, nobile senator? Las' că avem noi grijă: pe ei, băieți! strigă Șiș, dând semnalul de atac. Aurelius o luă drept înainte fără să mai aștepte, în timp ce, în spatele lui, se pornea o încăierare pe cinste.

La intrarea pe *Vicus Patricius*, catârul se opri pe neașteptate, proptindu-se în caldarâm cu picioarele din față. Aurelius, însă, nu se putu opri și zbură peste țeasta animalului aterizând drept pe grămada de fân care provocase acea întrerupere a cursei.

Ridicându-se un pic amețit, controlă să vadă dacă era întreg și dacă nu pierduse cumva prețioasa cureluşă.

Continuând să meargă spre casă, auzi comentariile înfierbântate ale spectatorilor care se întorceau de la ceremonia din Forum:

– Ai auzit? Zeița Vesta a făcut un lucru nemaivăzut, a dus ca prin minune carul său sacru în celălalt capăt al orașului!

– Se spune că un prinț armean a fost acela care l-a văzut plutind printre nori...

Ca să vezi, Castor cruțase Urbea de un sacrilegiu, dăruindu-i un miracol, se gândi Aurelius, îndreptându-se către *domus*.

Când intră în vestibul, casa sa, de obicei pulsând de viață, îi dădu o senzație ciudată, atât era de pustie și tăcută. Nu era chiar nimeni, nici măcar vreun om de pază: Paris, furat cu totul de farmecul iubitei sale epiriote, uitase de îndatoririle sale...

Arca din terebint în care pusese beţişorul de os se afla în sufrageria mare. Aurelius scoase bastonaşul şi înfăşură cu grijă pe el fâşia de piele, încercând să potrivească literele astfel încât mesajul să poată fi citit. Îşi simţi inima bătându-i nebuneşte: cuvintele trădării încă se mai puteau descifra...

– Aşadar, ai găsit cu adevărat şireturile acelea! spuse sacadat o voce din spatele său.

Valerius apăruse în prag, îmbrăcat tot cu pieptarul uşor de piele pe care-l purtase pe sub *toga praetexta* ca să aducă sacrificii zeilor.

– Nu te-am crezut nici măcar o singură clipă când voiai să mă convingi că le aveai deja: după cum te purtai, era limpede că nu se putea să le fi citit! Acum, când ai descifrat mesajul, ştii de ce.

– Ar fi trebuit să-mi dau seama de asta mai de mult timp. În cine putea să aibă încredere Cepion dacă nu în propriul său fiu? Şi tu erai complice la conspiraţia aceea...

– N-a reuşit din vina ta, Aurelius.

– Şi totuşi a fost o nereuşită de pe urma căreia ai avut multe avantaje. Tatăl tău voia binele Romei. Tu, însă... sigur că nu pentru a-i aduce pe tron pe fiii lui Germanicus ai luat aurul acela! I-ai mărturisit mamei tale înţelegerea cu barbarii...

– M-am mulţumit doar să-i dezvălui bănuielile mele: ea, cinstită cum era, a făcut restul. Totuşi, nu mi-aş fi putut închipui nici în ruptul capului că se va pune în fruntea soldaţilor, lăsându-se ucisă. Probabil că tu ai îndemnat-o, Aurelius; planul meu era perfect: dacă tata ar fi reuşit în ceea ce îşi pusese în gând, aş fi putut spera doar într-o carieră strălucită. Dar dacă evenimentele ar fi decurs aşa cum voiam eu, la douăzeci şi trei

de ani aș fi pus mâna pe comanda unei legiuni; acea comandă pe care, cu siguranță, Agrippina n-ar fi încredințat-o unui tribun atât de tânăr și lipsit de experiență.

– Prin urmare, ai știut mereu ceea ce se întâmpla acolo; mai mult, ca să fim mai exacți, ai făcut astfel încât mama ta să devină o ucigașă!

– Iar tu ai făcut din ea o târfă! rânji generalul.

– Mă bucur că nu cred nici în zei, nici în lumea de dincolo de moarte: nimic n-ar fi mai îngrozitor pentru Vera Claudiana decât să vadă din Erebus ce monstru a ieșit din pântecele ei! De ce, Valerius, pentru numele tuturor zeilor, de ce ai făcut asta?

– Mă mai întrebi, Aurelius, după toate câte le-ai văzut astăzi? Douăzeci de ani mi-au trebuit ca să mă pot bucura de ziua asta! Fără aurul cu care să-i plătesc pe legionari, să-i mituiesc pe șefii inamici și să-i ung pe cei puternici de aici, din Roma, n-aș fi avut parte niciodată de triumful de azi!

– Merita să sacrifici viața lui Cepion, cea a Verei, a lui Metronius, a sclavilor arși de vii?

– Tu îți faci probleme pentru câteva cadavre mai mult sau mai puțin de seamă, dar eu am lăsat mii pe câmpul de luptă!

– Doar ca să primești uralele mulțimii?

– Numele meu este scris deja în istorie, Aurelius; dar aș putea ajunge și mai sus, mult mai sus. Împăratul este bătrân, fiii săi sunt prea cruzi, iar Messalina este o femeie influențabilă. Deseară, la banchetul de pe Palatin, toată Roma, cu împărăteasa în frunte, va vedea diferența dintre un moșneag bețiv și un general victorios, capabil să apere granițele imperiului și să asigure ordinea internă pentru liniștea cetățenilor romani.

– Chiar până acolo merge ambiția ta?

– Da, și când un biet Antonius oarecare a crezut că mă poate opri din drumul meu, s-a căit mult... idiotul acela a descoperit după douăzeci de ani că eu îi cerusem fratelui său să topească aurul din Creta. Tocullus nu putea vorbi despre asta, pentru că el însuși ar fi fost ruinat; și, oricum, cine ar fi crezut în cuvântul unui negustor plebeu contra aceluia al comandantului legiunilor din Orient?

– Complicele tău era Herennius care găsise cu câțiva ani înainte tezaurul, pe când se afla în Creta. Dar, în loc să-l predea visteriei, a considerat mai nimerit să se folosească altfel de aurul acela, înțelegându-se cu Cepion. După moartea tatălui tău, i-ai dat-o de soție pe sora ta și ați făcut totul pe jumătate...

– Așteptam un prilej favorabil și, în acest timp, nenorocitul acela risipea partea lui de aur ca să-și satisfacă viciile... oricum, nu i-ar fi servit la nimic: pe tronul Romei nu încap doi împărați.

– Și pe el l-ai ucis?

– Când a terminat banii, a venit să-mi ceară mie. A fost de-ajuns să găsesc un bucătar necinstit ca să-i strecoare puțin câte puțin în mâncare o otravă care provoca niște simptome ca ale unei boli lente.

– Totuși, ca să te asiguri de credința lui, a trebuit să-i dai ca gaj fâșia asta de piele. Nu ți-ai făcut prea multe probleme din asta; aluziile din mesaj puteau fi înțelese doar de acela care știa de existența comorii. Dar Valeria, îndrăgostită de Antonius, i-a arătat acestuia curelușa, iar el, pentru că îl ajutase pe fratele său, Tocullus, să topească aurul, era în stare să descifreze și să înțeleagă ce scria acolo...

– Iată cine mă șantaja, spunându-mi: după ce am să te aranjez pe tine, o să mă răfuiesc și cu ea!

– Las-o în pace pe ea, Valerius: ea nu știe aproape nimic, pentru că Antonius a avut grijă să țină doar pentru el o asemenea afacere grasă! Spune-mi, mai degrabă, de ce l-ai îndemnat să se ducă în Suburra purtând hainele mele?

Valerius râse răgușit.

– Convingându-l că tu nu știai nimic despre complotul acela, i-am fluturat pe dinaintea ochilor posibilitatea de a pune mâna pe o avere mai ispititoare decât a mea: prostul de el vorbea despre banii tăi, atunci când credea că se va îmbogăți! L-am potolit cu o primă plată; după aceea, i-am spus că, obosit să te mai lași șantajat, ai hotărât să-l denunți, așa că ar fi fost necesar să te ucidă. Aș fi făcut eu asta, dacă el mi-ar fi putut asigura un alibi, travestindu-se pentru a da impresia că tu, la o anumită oră, te mai plimbai încă prin Suburra... Desigur, ceea ce speram eu era ca lumea să te confunde într-adevăr cu victima: o anchetă făcută asupra lui Antonius putea dezvălui legăturile dintre noi; în schimb, dacă mortul ai fi fost tu, nimeni n-ar fi presupus vreodată că ți-aș fi înfipt pumnalul în spate tocmai când ceream să fii pedepsit după toate cerințele legii! Și, în orice caz, am avut grijă să dau impresia că dușmănia dintre noi apăruse la câteva zile după moartea lui Antonius...

– Mummius descoperise că Retius se afla la Brundisium, în ziua în care tu susțineai că te-ai întâlnit cu el: dacă aș fi ascultat cu mai mare atenție spusele pompierului, te-aș fi demascat mai demult... dar ce este cu albinele acelea din aur?

– Aceea a fost o inițiativă a lui Antonius: când le-a luat de la Balbina, furios pentru adulterul comis de ea, le-a recunoscut ca făcând parte din vechiul tezaur și, pentru că nu avea încredere în mine, a încercat să se

pună la adăpost, ținându-le în siguranță, împreună cu fâșiile de piele.

– Acum, însă, un cercel este la mine, împreună cu mesajul secret; iar Tocullus va depune mărturie despre aurul topit de el, chiar cu riscul de a fi dat afară din Senat. Poate că și Valeria o să se întoarcă împotriva ta când o să-i spun tot ce ai făcut!

– Nu se va întâmpla nimic din toate astea. Când ai început să insiști asupra faptului că Antonius fusese ucis intenționat, mi-am dat seama că planul meu inițial eșuase și că, mai devreme sau mai târziu, aș fi fost nevoit să scap și de tine...Ei bine, momentul acela a sosit.

– Crezi că poți ucide nepedepsit un senator roman la el acasă?

– Nu cred, sunt sigur de asta. Nu am nevoie să ascund această nouă crimă; tu însuți ai acceptat-o, într-un mod perfect legal dacă îți amintești! *„Eu, Publius Aurelius Statius, senator al Romei, declar...*". Trebuie să-ți mulțumesc, nu credeam că poți fi atât de prost încât să semnezi din propria ta voință o scrisoare care îmi dă dreptul să te ucid. Evident, nici nu mi-a trecut prin minte s-o distrug și în seara asta o voi scoate, spunând tuturor că mi-ai cerut din nou să țin sabia în dreptul inimii tale.... Mă dezamăgești, Aurelius: ai păcătuit prin naivitatea celor cinstiți, dându-te singur pe mâna mea...

– Este adevărat, Marcus Valerius; în adâncul sufletului speram că-ți va rămâne măcar demnitatea de a te recunoaște învins.

– Învins? Dar eu sunt învingător, Aurelius! râse generalul.

– Nu încă: am venit singur acasă, bineînțeles, dar nu neînarmat, spuse senatorul, prefăcându-se că scoate de sub tunică o armă pe care, de altfel, n-o purta

niciodată, în speranța că Valerius, gata să se apere, i-ar fi dat timpul necesar să ajungă până la *arca*.

Dar generalul, dându-și seama imediat de șiretlic, veni dintr-un salt să se așeze între el și casa de bani, îndreptându-i arma spre piept. În clipa aceea, patricianul zări o umbră care intra pe furiș în sufragerie și-și ridică privirile.

– Doar nu crezi că aș putea să mă las păcălit de un asemenea tertip răsuflat, nu-i așa, Aurelius? rânji generalul. Nu-i nimeni acolo în spatele meu!

Dar femeia fu dată de gol din cauza foșnetului aproape imperceptibil al rochiei din pânză de in pe care i-o dăruise Paris cu o zi înainte. Cu o mișcare fulgerătoare, generalul se întoarse, o văzu pe Zenobia și se năpusti asupra ei. Epirota duse iute mâna la cap și trase de acolo micul pumnal pe care-l ținea ascuns în cocul acela caraghios.

Lui Valerius îi fu suficientă doar o clipă ca să scape de pumnalul acela aproape inofensiv, după care o lovi pe femeie cu piciorul, trântind-o la pământ. O clipă: exact timpul care-i era suficient lui Aurelius ca să ajungă la *arca*.

Când generalul se întoarse din nou cu fața înspre el, patricianul era aplecat deasupra cufărului deschis, cu degetele deja încleștate pe mânerul sabiei.

– Uită-te bine, Marcus Valerius, este gladiul cu care a luptat Vera Claudiana în codrii teutonici pentru că însăși mama ta o ține în mână!

Generalul scoase o înjurătură, pornind la atac cu o lovitură frontală: se simțea puternic prin experiența lungilor ani petrecuți în bătălii, în timp ce adversarul din fața sa nu mai avea demult obișnuința de a mânui armele...

Aurelius pară lovitura și se retrase sprinten către peretele încăperii, lăsând între el și general marea masă din marmură.

– Ce mai râdea mama ta, vorbindu-mi despre tine, în Germania! minți el, încercând să-l enerveze. Se amuza grozav gândindu-se la mutra pe care ai fi făcut-o dacă în clipele acelea ai fi intrat în cort și ne-ai fi găsit pe amândoi în pat!

– Minciuni! urlă Valerius, apropiindu-se amenințător.

– Nu crezi? Și totuși Retius ți-a povestit toate astea de-a fir a păr... nu la Roma, cum susțineai tu, ci cu mult timp înainte, în Orient. Tu știai deja, când ai profitat de poziția mea ca să poți intra în lumea bună, aristocratică, a Romei; nu ai, desigur, scrupulele codoșului Șiș care nu o lasă pe sora lui să se culce cu primul venit. Ție, însă, aventura mamei tale ți-a prins foarte bine.... îl întărâtă senatorul. Valerius sări pe masă, încercând să sară de sus asupra lui.

– Taci și luptă, lașule! șuieră el printre dinți, în timp ce patricianul trecea pe dedesubt, apărând pe partea cealaltă a mesei.

– De ce să fac asta, Valerius? Mie îmi place să vorbesc, mai ales despre anumite lucruri. Și nopțile acelea din Germania chiar că ar merita să ți le povestesc mai pe îndelete...

– Am să-ți astup gura pe vecie, Aurelius! strigă din nou generalul, scos din sărite, aruncându-se asupra lui. Senatorul, neputând să reziste izbiturii, căzu la pământ, nelăsând să-i scape sabia din mână.

– Mâinile ei erau lungi și puternice, Valerius, mâini de regină. Parcă simt și în clipa asta cum îmi strângeau șoldurile...

Valerius atacă din nou, orbit de furie. Atât de mult se enervase, încât uită să mai fie precaut; așa că, ridicând brațul ca să dea o lovitură decisivă, își lăsă descoperit preț de o clipă șoldul stâng, acolo unde platoșa din piele se termina ca să lase libere coapsele.

Aurelius înfipse sabia de jos în sus, cu precizia rece a urii. Lama străpunse pântecele și ieși prin spate, roșie de sânge.

Generalul îl privi pe Aurelius cu ochii încețoșați.

– M-ai rănit! exclamă el, parcă nevenindu-i să creadă.

– Nu, Valerius, te-am ucis, îl corectă Aurelius, în timp ce el se prăbușea la pământ.

– Atunci, dă-mi lovitura de grație! îl rugă generalul, strângând din dinți de durere.

– Eu trebuie să fac asta? întrebă cu dispreț senatorul. Ai trăit ca un trădător spurcat, generale Marcus Valerius Cepion...mori măcar ca un roman adevărat!

Valerius încercă să se ridice, dar căzu din nou. Aurelius nu-i întinse mâna. Așteptă, însă, nemișcat, cu sabia gata din nou de luptă, ca adversarul să se ridice doar prin propriile forțe.

– O ultimă îmbrățișare, prietene? șopti Valerius.

Aurelius încuviință în tăcere. Generalul îi cuprinse mijlocul cu brațul stâng și pe celălalt i-l puse în jurul grumazului.

– *Vale*, Publius! spuse dintr-o singură suflare, lipindu-se de el cu o mișcare hotărâtă.

– Și pentru întotdeauna, Marcus, *ave atque vale*, îi răspunse Aurelius, înfigându-i gladiul în piept.

Trupul generalului abia se prăbușise pe pardoseală că senatorul alerga deja către femeie, curajoasa Zenobia care zăcea pe jos.

– Zenobia, mulțumită zeilor, ești în viață! strigă el, ridicându-i capul de la pământ.

– Stăpâne... șopti ea.

– Rezistă, chem imediat doctorul!

– Nu sunt rănită grav, *domine*, încercă să-l liniștească femeia.

– Dar riști să pierzi copilul, murmură Aurelius, atingându-i tunica pătată de sânge.

– N-a fost niciodată vreun copil, *domine*... îi mărturisi Zenobia. Paris se temea că-ți trădează încrederea, continuând să mă vadă pe ascuns; așa că, de frică să nu mă părăsească, i-am dat de înțeles că eram însărcinată. Acum s-a terminat: când va afla că l-am mințit, nici n-o să vrea să mai audă de mine!

– Nu, nu vorbi așa. Totul se poate repara, Zenobia. Ascultă-mă... începu să-i spună ceva senatorul, în timp ce-o ajuta să se ridice în picioare.

XXXV

A zecea zi înainte de Calendele lui august

– Stăpâne! Intendentul se oprise în prag, cu lacrimi în ochi.

– Hai, Paris, curaj; Zenobia o să mai aibă și alți copii, îl consolă Aurelius, punându-i o mână pe umăr.

– Nu mă refeream la asta, stăpâne: chiar dacă nici nu putea avea copii, pentru mine ar fi fost totuna. Iată, fapt este că eu... zei, cum să fac ca să-ți spun? Am o problemă foarte serioasă, *domine*; n-aș fi îndrăznit să-ți spun mai demult, știind că n-ar fi fost potrivit, pentru că eu sunt intendentul tău, iar ea este doar o sclavă abia eliberată. Dar acum, când ți-a salvat viața...

– Plătind pentru gestul ei nobil un preț foarte mare...îi aminti senatorul, prefăcându-se foarte trist.

– Doar așa mi-am făcut curaj ca să vin să te rog... știu că Zenobia nu mai este chiar foarte tânără și că vorbește o latină îngrozitoare, totuși... spuse, întrerupându-se înspăimântat.

– Spune mai departe, te ascult, îl încurajă Aurelius.

– Asta e, că mi-e greu să-ți explic, *domine*, dar o îndrăgesc foarte mult și o găsesc chiar foarte atrăgătoare,

se îmbujoră Paris. Am încercat să nu mă mai duc la ea, dar nu reușesc: vezi, mă simt bine împreună cu ea, mi-ar plăcea să le fac tuturor cunoștință cu ea, să mă arăt în oraș împreună cu ea, chiar să stau cu ea în aceeași cameră. N-aș vrea, totuși, să se interpreteze într-un anumit fel, știindu-se că eu, că ea, mă rog, că noi... of, stăpâne, spune-mi tu ce să fac, sunt de-a dreptul năuc și nu văd cum să rezolv problema asta!

– Aș putea să-ți sugerez eu o rezolvare? întrebă patricianul pe un ton grav.

– Așa, dă-mi un sfat, *domine*! spuse el și în ochi îi apăru un licăr de speranță.

– De ce nu te însori cu ea, Paris? propuse patricianul.

– Ce idee genială, stăpâne, numai tu te puteai gândi la o asemenea soluție! exclamă intendentul, luminându-se la față. Crezi că ea ar fi de acord?

– Întreab-o. Ai binecuvântarea mea de *paterfamilias*.

– Oh, *domine*! făcu Paris, emoționat, și dispăru ca să-i pună Zenobiei întrebarea vieții lui.

Nebună de fericire, Glafira își îmbrățișa fiica. Fata, încă năucită de schimbarea petrecută în viața ei, încerca să-și ascundă bucuria, mângâind pisicuța albă, în timp ce gândurile, neavând, evident, nimic de-a face cu șirul de crime petrecute de curând, îi zburau de la femeia căreia până ieri îi spunea *kyria* la tânărul ucenic aurar care o aștepta în atelier: spre marea ei surprindere, Glafira fusese foarte fericită să afle că, în loc să fie atrasă de viața galantă, fata prefera să se mărite cu Melos cel sărac...

Aurelius ghici încotro se îndreptau gândurile tinerei și prinse din zbor ocazia să rămână între patru ochi cu frumoasa hetairă.

– Tocullus mi-a spus că astăzi ar putea să fie gata cupele pe care i le-am comandat. Ți-ar fi greu să te duci tu, Hebe, la atelier să vezi dacă le-a terminat? o întrebă el pe fată. Ea nu așteptă să i se spună de două ori și, cerând voie mamei sale, o zbughi înspre prăvălia bijutierului.

– Nobile senator, mi-ai salvat viața: dacă nu m-ai fi scos afară din incendiul acela, la ora asta, fiica mea ar fi fost orfană! îi spuse curtezana. Am recunoscut-o oficial și, dacă mica poveste de dragoste cu băiețașul acela al lui Tocullus o să meargă tot atât de repede cum a început, în scurt timp risc să mă trezesc și cu un nepot!

– Chiar așa? râse Aurelius, ridicându-se să controleze dacă ușa era închisă cu cheia: dăduse ordin servitorilor să nu-l deranjeze pentru nici un motiv; cu toate acestea, având în vedere precedentele ocazii pierdute, nu se putea abține să nu se întrebe ce întâmplare neprevăzută avea să întrerupă și de data aceasta intimitatea atât de mult dorită cu Glafira.

– Cum aș putea să-ți mulțumesc vreodată? întrebă ea cu un zâmbet luminos.

– Ar exista o modalitate, îi răspunse Aurelius, luând-o în brațe.

– Ei, uite, ca să-ți spun drept..., se desprinse femeia din îmbrățișarea lui, coborând privirile. Când alergam ca o nebună pe Eschilin căutând-o pe fiica mea, am jurat s-o slujesc pe sacra Artemis dacă îmi va îngădui s-o găsesc în viață pe Hebe.

– Pe Artemis? se încruntă senatorul. Nu te-ai gândit la Venus, la Flora, la Isis sau la vreo altă zeiță mai indulgentă? Artemis era, într-adevăr, singura dintre multele divinități feminine ale Panteonului olimpian care nu se hârjonea cu zei, eroi și semizei, fiind deseori invocată ca patroana castității...

– Am făcut un legământ în fața fecioarei Artemis; i-am jurat că-mi voi schimba modul de viață, continuă femeia, cu oarecare părere de rău în glas.

– Și trebuie să începi chiar cu mine? răbufni, iritat, senatorul.

Glafira încuviință, desfăcând larg brațele.

– Mă rog, ce să fac? Nu pot să mă pun cu o zeiță! se resemnă Aurelius.

– Atunci, *vale*, nobile senator Statius, și-ți mulțumesc încă o dată! îi zâmbi ea, după care dădu să plece.

– Și legământul acela... este definitiv? vru totuși să afle patricianul.

– Nu chiar de tot, lăsă curtezana să-i scape. Durează până în ziua în care o să devin bunică.

– O bunică fermecătoare! îi strigă din urmă senatorul, începând să treacă în revistă diferite modalități în care ar fi putut favoriza cât mai mult întâlnirile amoroase dintre Hebe și tânărul ucenic al lui Tocullus.

Îndată ce ieșiră cele două femei, Aurelius auzi un oftat prelung.

– Ce faci aici, Memnon? îl întrebă el pe cel mai tânăr dintre nubieni care, încremenit în prag, privea cu admirație în direcția în care dispăruse fata.

– O priveam pe fata aceea, stăpâne: e tare frumoasă! îi mărturisi purtătorul.

– Din păcate, cred că are deja un prieten. Dar o să găsești altele; Roma este plină de femei frumoase.

– Nu neg, *domine*, dar...

– Nu-ți plac? se miră Aurelius.

– Ba sigur că da, stăpâne, cum să nu...Dar, cum să-ți spun? Le găsesc un pic prea palide...

– Înțeleg Memnon. Apropo, am o misiune pentru tine: du-te la magaziile alea părăsite de peste Tibru și

arată acesta ca permis de liberă trecere, spuse patricianul dându-i nubianului inelul de fier pe care i-l dăduse Animalul. Apoi, cumpără în numele meu o anumită sclavă... Am nevoie de cineva care să aibă grijă de vasele cu jăratic din casă.

– Dar cum o să știu care este fata aceea, stăpâne? întrebă purtătorul, nedumerit.

– Oh, nu-ți face griji, o s-o recunoști! zâmbi senatorul în timp ce nubianul se îndepărta. Întorcându-se în *tablinum*, îl găsi pe Castor nespus de vesel.

– Stăpâne, am o veste care te privește! începu libertul pe un ton jucăuș. Ei, dar ce l-a apucat pe intendent? M-am întâlnit cu el în peristil, m-a numit fratele lui, el care de obicei strâmbă din nas numai când mă vede și după aceea m-a îmbrățișat cu atâta foc încât era să-mi taie răsuflarea cu duhoarea alifiei lui de violete!

– De bucurie, Castor: ne așteaptă o nuntă, îl anunță patricianul.

– Așa, va să zică, năzuroasa aia de Valeria a reușit! În cazul acesta... ai știut de la început că, în ziua nunții tale, eu o să-mi dau demisia! spuse grecul pe un ton rece.

– Măi prostule, nu eu mă însor, ci Paris!

– Îți bați joc de mine? holbă ochii secretarul.

– Ba din contra, îți jur că este adevărat: Zenobia este fericita!

– Pe toți zeii Olimpului, ai Oceanului și ai Tartarului; asta chiar că-i bună! se albi la față libertul, lăsându-se să cadă pe un scaun. Toată povestea s-a depănat aici, sub ochii mei și eu să nu-mi dau seama! Pe Hermes, oare n-am cam început să îmbătrânesc?

Aurelius se feri să-l contrazică, amintindu-și de toate ocaziile în care Castor îi adusese aminte cu nerușinare de cei patruzeci și doi de ani, de parcă ar fi crezut că

are de-a face cu un moșneag și nu cu un bărbat în floarea vârstei...

– Iartă-mă stăpâne, mă duc să beau ceva: am nevoie de vreo două căni pline cu vin ca să fac față unei vești ca asta, anunță secretarul, încă uluit. Am impresia că trebuia să-ți spun ceva, dar povestea asta cu Paris m-a dat peste cap în așa hal, că parcă mi-am pierdut memoria... nu-ți face griji, probabil că a fost vreo tâmpenie, mai spuse el pe când se îndrepta către ușă.

Abia când era pe punctul de a trece peste prag, se întoarse, bătându-se cu palma peste frunte:

– Ah, acum îmi amintesc: ai devenit consul!

Matroana îl întâmpină pe senator cu mâinile înfipte zdravăn în șolduri și cu privirea furioasă.

– Haide, Pomponia: știi foarte bine că nu am râvnit niciodată cu tot dinadinsul la funcții publice: un loc în Senat îmi ajunge și chiar prea mult, încerca să-i explice Aurelius.

– Prostii! i-o reteză ea. Nu te lăsa prea mult rugat; în fond, este o numire temporară în funcția de consul și doar pentru o lună: mandatul lui Metronius era pe sfârșite atunci când l-au ucis și dacă ai fost rugat să-l înlocuiești până la încheierea perioadei este semn al recunoștinței împăratului pentru munca pe care ai depus-o. Tocullus a făcut oficial propunerea asta în Senat, la prima lui intervenție în calitate de proaspăt senator.

– Appius Hostillius, însă, îmi închipui că s-a opus din răsputeri...

– Nici vorbă de așa ceva! A fost de acord necondiționat! De zile întregi te caută pentru că vrea să-ți exprime toată recunoștința pentru ceea ce ai făcut.

– Cum asta? întrebă Aurelius, nespus de mirat.

– Nu tu și prietenul tău, Mummius, l-ați arestat pe cumnatul lui? întrebă matroana.

– Sigur că da! Chiar dacă Leontius s-a sinucis în celulă, scandalul s-a întins și asupra familiei decanului.

– Tocmai de asta! Cea care a reparat totul a fost în primul rând soția lui, sora piromanului. Văzându-se ruinată, i-a oferit bărbatului ei toată libertatea, ca și administrarea tuturor bunurilor sale, dacă acesta ar renunța să mai divorțeze de ea... Bineînțeles, s-a obligat să despăgubească victimele, oferindu-le alte locuințe... așa încât Hostillius s-a gândit la cel mai mărunt lucru pe care-l putea face pentru a-ți mulțumi și anume să aprobe numirea ta! Evident, Claudius a fost de acord.

Aurelius nu se mira. Îi povestise el însuși împăratului toate amănuntele despre cele întâmplate și acesta îi lăudase discreția cu care salvase de la rușine numele vechii *gens* Valerius: dat fiind că Senatul clasase deja oficial cazul morții lui Antonius, fusese ușor să se pună pe seama sinucigașului Leontius și incendiul de la casa Glafirei în care își pierduse viața consulul Metronius. Conform versiunii oficiale, așadar, Valerius își curmase el însuși viața în ziua celui mai mare triumf pentru a spăla rușinea de demult a tatălui său, rugându-l pe Aurelius să-l ajute: nici un cuvânt nu apăruse în public despre trădarea generalului, astfel încât sora lui să se poată recăsători sub un nume nepătat.

– Nu reușesc, totuși, să înțeleg cum de a reușit Valerius să-l atace pe Antonius în Suburra, în timp ce se afla la bazilica Emilia, asistând la procese... continuă Pomponia cu un aer perplex.

– Procesele la care a asistat au durat ore întregi, îi explică Aurelius. Nici unul dintre martori nu a putut

spune că l-a văzut acolo pe *toată* durata ședinței de judecată; nici măcar Hostillius care, după cum a constatat Castor, între vizita la casa consulului și apariția în Forum, trecuse pe la curtezana Cintia ca să-și rezerve o întâlnire cu ea. În consecință, Valerius n-a avut altceva de făcut decât să iasă și să se întoarcă pe furiș în sala tribunalului, dând oricum dovadă de un sânge rece deosebit.

– Dar mantia, pumnalul? Toți martorii pot jura că generalul nu purta nimic de felul acesta în bazilică...

– Și totuși era așezat pe un scaun pliant.

– Și ce dacă?

– Ca să poți sta comod pe asemenea scaune, de regulă îți trebuie o pernă. Într-adevăr, după cum au observat mulți martori, Valerius avea una la începutul ședinței de judecată, dar la sfârșit stătea direct pe pânza taburetului.... pentru că se descotorosise de umplutura pernei, adică de mantia împachetată!

– Dar pumnalul?

– Îți aduci aminte că *vigiles* au spus că rana lui Antonius fusese, probabil, făcută cu un fel de sulă? Ei bine... ce făcea Valerius în bazilica Emilia?

– Își lua notițe pe *pugillares*....

– Scriind cu un condei! Dar, cel pe care-l folosea Valerius în loc să fie un condei obișnuit din os, era găurit în interior și conținea un fel de sulă din fier, bine ascuțită: arma crimei. Generalul s-a îndepărtat de bazilică în timpul audierii martorilor, a pus pe el mantia în una din latrinele publice din Forum – exact cum a făcut și Castor ca să se travestească într-un prinț armean – după care a alergat în piațeta de pe *Vicus Laci Fundani*, unde știa precis că-l va găsi pe Antonius, pentru că el

însuși îl trimisese acolo. L-a ucis strigând numele meu, apoi a curățat stiletul acela improvizat, a scăpat de mantie aruncând-o pe stradă și s-a întors la tribunal, fiind sigur că toți ceilalți spectatori aveau să declare cu toată convinerea că nu s-a mișcat din sală pe toată durata procesului.

– Incredibil! exclamă matroana.

– Absolut deloc, îi replică patricianul. Important era să nu se facă niște cercetări prea amănunțite asupra afacerilor lui Antonius și tocmai pentru aceasta, s-a prefăcut că mă lovește pe mine: era pregătit să mă acuze de uciderea tatălui său, bazându-se pe un fapt despre care, după cum spunea el, aflase abia cu o zi înainte, dar care, în realitate, îi era cunoscut de multă vreme. Nimeni nu s-ar fi putut gândi că el fusese acela care atentase la viața mea, cu atât mai mult cu cât, până în momentul acela, pretindea că este un bun prieten de-al meu, oferindu-mi chiar de soție pe sora sa...

– Apropo, Valeria pare să fi devenit ceva mai puțin severă în ultima vreme, ajungând chiar să cocheteze cu cine se nimerește... mă rog, amatori se găsesc peste tot, mai ales acum când și-a recăpătat zestrea pe care tu ai salvat-o de ipoteci. A fost un gest mărinimos din partea ta!

– Îi datoram aceasta, spuse patricianul, dar nu mai dădu alte amănunte. Dar în ce mă privește, nu sunt absolut sigur că vreau să fiu consul!

– Ce te costă să fii de acord? O lună în care nu vei avea decât niște îndatoriri mondene și apoi vei fi ridicat la rangul consulilor și vei rămâne astfel toată viața. Și ia gândește-te la clipa în care te vei prezenta în Forum, cu toată pompa unui asemenea eveniment: cele mai

încântătoare matroane ale Urbei se vor bate între ele ca să-ți intre în grații... încercă să-l ispitească Pomponia.

– A sosit o scrisoare, *domine*, anunță Castor în clipa aceea, dându-i stăpânului său un sul de papirus sigilat.

– Văduva Corellia, impresionată de scrisoarea ta de scuze, întreabă dacă nu ești dispus s-o vizitezi cândva acasă, dat fiind că doliul strict o va împiedica să apară în public... îi explică secretarul, înainte ca Aurelius să rupă sigiliul.

– Corellia ai spus? ciuli urechea Pomponia, satisfăcută că are ocazia să discute și despre frumoasa văduvă. Uite că Domitilla avusese dreptate! Castor merita din plin veșmintele acelea orientale atât de frumoase pe care ea i le oferise în schimbul unei dovezi despre toată povestea aceea de amor; într-adevăr, secretarul reușise să-i dea scrisoarea aceea compromițătoare chiar în fața ei: o să aibă multe de sporovăit cu Domitilla în seara aceea...

– Trebuie să fie o greșeală, Castor: eu nu am trimis niciodată vreo scrisoare de scuze văduvei lui Metronius! protestă Aurelius, luându-l deoparte pe secretar ca să nu-l audă și prea bine informata sa prietenă.

– Cum să nu, stăpâne? Îmi amintesc chiar cuvintele: „*Cine te va aduce la mine acum, când Metronius este mort? Aș vrea să mă afund în tenebrele Hadesului ca să-l readuc la viață!*".

– Ești de-a dreptul nebun! se revoltă patricianul. Eu n-aș scrie niciodată o asemenea tâmpenie!

– Tocmai de aceea am scris-o eu, semnând în locul tău: de mult bănuiam că femeia asta acționa mai mult din propria dorință decât la îndemnul soțului ei; desigur, mă feream să recunosc așa ceva ca să nu-ți dau satis-

facție. Oricum, tâmpită sau nu, scrisoarea și-a făcut efectul și acum văduva te așteaptă cu nerăbdare, făcu secretarul cu un zâmbet larg.

– Ei, Aurelius, te-ai hotărât? veni lângă ei Pomponia. Fii atent, dacă nu mă lași pe mine să organizez petrecerea noului consul, să știi că nu mai vorbesc cu tine toată viața mea!

– Bine, bine, sunt de acord! capitulă în cele din urmă senatorul începând deja să facă planuri: înainte de toate trebuia să comunice Senatului, printr-un mesaj purtând sigiliul său personal, că accepta înalta onoare; imediat după aceea, avea să se ocupe de eliberarea unei camere în care să aibă loc fasciile lictorilor...

– Puneți-le acolo, lângă altarul zeilor familiei! spunea intendentul aflat lângă *impluvium*, către câțiva oameni care aduceau lespezile de marmură destinate să poarte însemnele noului rang al stăpânului. Și mai repejor că acum trebuie să sosească și ceilalți cu fasciile!

– Măi da grele mai sunt! se plânse Samson unui hamal uriaș. Cine știe cât primești pentru munca asta...

– M-am oferit s-o fac fără nici un ban: noul consul o să ne dea înapoi casele! îi explică namila.

– Animalul! exclamă Aurelius, recunoscându-l pe cel care era șeful amărâților de peste Tibru

– Ei poftim, uite pe cine văd! răspunse fierarul. Apoi, cuprins de o bănuială, aruncă o privire rapidă în jur, trecând cu privirea de la splendidul Lararium cu coloane din marmură care adăpostea altarul zeilor ocrotitori ai familiei, de la tunica de purpură brodată a senatorului la inelul cu rubin pe care-l purta pe degetul arătător.

– Să nu-mi spui că toate chestiile astea sunt ale tale! exclamă fierarul, fără să se lase câtuși de puțin intimidat. Consulul Romei este unul de-ai noștri, cine ar fi crezut una ca asta?

– Nu mai faci pe banditul, Animalule? întrebă patricianul.

– Nu, nobile consul: când mă aflu printre tâlhari, îmi vine și mie să fur; dar dacă stăpânirea este cinstită, mă port și eu ca un cetățean cumsecade! Și, apropo: *Ave*, Publius Aurelius! salută el cu brațul drept zvâcnind în sus, iar cu mâna stângă pipăindu-și semnul secret al borfașilor, atârnat la piept. Patricianul zâmbi și, spre marea fericire a fierarului, răspunse la fel.

– Dar cum se face că însemnele astea au și sosit, deși eu încă nu am anunțat Senatului decizia mea...? Castor! strigă senatorul, intrigat, după ce se încheie complicatul schimb de amabilități cu Animalul.

– Da, stăpâne! se grăbi să apară secretarul.

– Nu cumva mi-ai șterpelit din nou inelul ca să scrii Curiei? îl întrebă Aurelius pe un ton aspru.

– Nici n-am avut nevoie, stăpâne: Paris a deschis cu cheia lui *arca* în care păstrezi cel de-al doilea sigiliu, în timp ce *kyria* Pomponia încălzea ceara!

– Mă nenorociților! tună senatorul, furios, și din nou ar fi anunțat o pedeapsă cruntă pentru Castor dacă tocmai în clipa aceea din vestibul nu s-ar fi auzit strigătele de bucurie ale cetățenilor care aduceau simbolurile celei mai înalte magistraturi din Roma. Printre lecticile colorate, era și o elegantă litieră cu perdelușele trase și din spatele lor se putea întrezări profilul unei văduve care nu arăta deloc nefericită.

„Sub consulatul lui Tiberius Claudius Drusus Nero și Publius Aurelius Statius... N-o să sune prea rău în cărțile de istorie", se gândi senatorul și-și trecu degetele prin păr, cu un gest plin de orgoliu, după care se grăbi să răspundă uralelor mulțimii adunate în fața casei.

APENDICE

ÎN UMBRA IMPERIULUI

OBICEIURI, MORAVURI ȘI CURIOZITĂȚI ALE ROMEI DIN VREMEA LUI PUBLIUS AURELIUS STATIUS

Sumar:

Incendii și pompieri în Urbea antică

INCENDII ȘI POMPIERI ÎN URBEA ANTICĂ

Construită din materiale foarte inflamabile, Roma imperială era extrem de vulnerabilă la incendii. Ca factori de risc, la torțele cu rășină cu care era luminat orașul noaptea, se adăugau focurile în aer liber și plitele care ardeau pe trotuare (încălcând edictele imperiale) pentru a răspunde unor nevoi ale celor – în număr foarte mare – care nu aveau vetre în case.

Marile *insulae*, locuințe comune foarte mari, cu patru sau cinci etaje, se înălțau lipite una de alta, în tot felul de structuri din lemn – scări, balcoane, schele, terase – și tot din lemn erau și fragilii pereți care despărțeau camerele și apartamentele. În plus, în cartierele populare, străzile și ulițele – înțesate permanent de umbrare, cărucioare și tarabe – erau atât de înguste, încât carul pompierilor nu reușea să ajungă în timp util la locul incendiilor.

Augustus, conștient de pericolele care decurgeau dintr-o asemenea situație, s-a străduit să prevină dezastrele,

înființând un corp special de pază: așa-numiții *vigiles nocturni*. Înainte de aceasta, persoanele private erau cele care angajau pompieri, ca multimiliardarul Crassus, omul cel mai bogat din Roma, care îi trimitea să stingă incendiile doar după ce cumpăra la preț de nimic clădirea în flăcări, sub amenințarea că o lasă pradă focului dacă proprietarii refuzau să încheie o asemenea afacere veroasă.

Augustus a organizat un corp de gardieni publici cu un efectiv de peste șapte mii de oameni, împărțiți în șapte *coortes*, fiecare dispunând de o cazarmă (*statio*) și o secție de cartier (*excubitorium*). Mai mult, a încredințat acestor *vigiles* și misiuni de poliție, cum ar fi aceea de a păzi închisorile și de a-i apăra pe locuitori de atacurile din ce în ce mai frecvente ale delincvenților nocturni.

Ce instrumente aveau la dispoziție acești pompieri ai antichității care, asemenea celor din zilele noastre, deschideau drum pentru carul lor sunând dintr-un clopot mare?

Înainte de toate, erau pompele de apă (*siphones*), mașinării destul de sofisticate, capabile să scoată apa dintr-o fântână și s-o ridice la înălțimea dorită. Cunoaștem destul de bine modul lor de funcționare, pentru că ne-a fost expus de Vitruvius căruia îi datorăm, de altfel, descrierea minuțioasă a unei asemenea mașinării, proiectată de Ctesibios cu trei secole înainte de Hristos. Una dintre aceste pompe poate fi văzută astăzi la Roma, în *Antiquarium* de pe colina Coelium, împreună cu modelul care explică modul ei de utilizare: mașina trebuia să fie cufundată în apă – în general, cea dintr-un bazin special sau dintr-o fântână publică – și consta dintr-un ax care trebuia să împingă, mișcându-se înainte și înapoi, două pistoane care puteau să deschidă sau să

închidă o supapă. Acționată de patru sau cinci *vigiles siphonarii*, pompa dădea un jet destul de înalt cu care puteau fi atacate flăcările.

În afară de *siphonarii*, corpul de *vigiles* mai cuprindea *aquarii* (care supravegheau sursele de apă) și *emitularii* (însărcinați, poate, cu salvarea victimelor); alți gardieni manevrau securi, toporișți, cosoare, fierăstraie și târnăcoape pentru a dărâma clădirile învecinate; sau aveau saci de nisip, găleți cu urină sau cu oțet și pături ude (*centones*) folosite pentru a împiedica răspândirea focului.

Despre diferitele cazărmi existente în epoca imperială, cunoaștem cu certitudine doar locul în care se afla un *excubitorium* al cohortei a șaptea, în cartierul de dincolo de Tibru (într-o clădire în care au fost descoperite câteva desene legate de munca pompierilor), și cea a unei *statio* a cohortei a cincea de lângă biserica Santa Maria in Domnica. Amplasarea celorlalte cohorte este încă obiect de studiu, dar nu lipsesc ipotezele verosimile. Un exemplu foarte bun de cazarmă a unor *vigiles* se găsește, însă, în săpăturile arheologice de la Ostia, unde a fost descoperit un corp de gardă din perioada claudiană sau, mai probabil, din cea domițiană.

Cu toate acestea, nu întotdeauna această organizare publică de invidiat reușea să împiedice incendii catastrofale, cum a fost cel din anul 64 după Hristos, atribuit lui Nero. De fapt, în timp ce nu există nici o dovadă că împăratul ar fi pus foc orașului, este sigur, în schimb, că el a fost preocupat de reconstruirea lui conform unui plan mai modern și mai rațional, prevăzând străzi cu o lărgime mai mare, spații deschise și suprafețe de siguranță între o clădire și alta.

GLOSARUL TERMENILOR GRECEȘTI ȘI LATINEȘTI, AL LOCURILOR GEOGRAFICE ȘI AL PERSONAJELOR ISTORICE CARE APAR ÎN ROMAN

GLOSARUL TERMENILOR GRECEȘTI ȘI LATINEȘTI

(H)abemus in cena pullum piscem pernam paonem: adică, „Avem la cină pui, pește, șuncă și carne de păun". Este meniul dintr-o ospătărie care, gravat în lemnul mesei, servea și de tablă pentru jocul *felix six* (vezi). Inscripția este autentică.
Ab auro potorio: meseriașul care lucra cupe și pahare din aur (de la verbul *potare*, a bea, de unde „potabil").
Adulescens: bărbat roman până la vârsta de douăzeci de ani.
Asinella: prostituată, femeie ușoară. La latini, măgarul, și nu porcul, era considerat animalul lubric prin excelență, fiind citat în aproape toate aluziile sexuale.
Arca: casă de bani, ladă de fier, dar și cufăr pentru haine.
Archimagirus: maestru bucătar.
Argiletum: stradă care, din Forumuri, ducea în *Vicus Patricius*. Se aflau aici mai multe ateliere de copiat cărți și librării.
Ars amandi: „Arta de a iubi", un fel de *kamasutra* romană scrisă de poetul Ovidius. În această operă, poetul îi învață pe bărbați și pe femei arta seducției.
As: monedă de un sfert de sestert.
Auditorium: sală pentru lecturi publice și conferințe.
Aura sacra fames: adică, „mizerabilă foame de aur" (Vergilius, *Eneida*, III, v. 56).
Aureus: monedă de aur de o sută de sesterți.
Ave (plural, avete): salut la întâlnire, echivalent cu salut, bună ziua.

Ave atque vale (plural, avete atque valete): salut tradițional la despărțire.
Balneatores: băieși.
Brattiarius: meșter care bătea aurul transformându-l în table.
Calcei: cizmulițe de piele. Membrii senatului le aveau negre și împodobite cu o semilună de fildeș.
Calamistrum: fier pentru ondulat părul, drot.
Calidarium: bazin cu apă fierbinte în terme.
Caligae: pantofi militari.
Carruca: car acoperit cu un coviltir.
Cathedra: scaun cu rezemători pentru brațe și spătar.
Cella nivaria: dulap, spațiu frigorific.
Cenaculum: apartament, cameră de închiriat.
Cervesia: bere.
Civis romanus: cetățean roman.
Clientes: clienți, adică protejați, cărora patronul le dădea zilnic o *sportula*, în schimbul unui salut de dimineață și, mai general, al unui sprijin politic.
Clivus Suburranus: strada care delimita cartierul Suburra.
Cognomen: numele de familie, al treilea în ordinea apelativelor romane, după prenume și numele de *gens*. De exemplu, *Gaius Iulius Caesar*, adică Gaius din familia Cezarilor, aparținând la rândul ei *gens* Iulia.
Collegium: asociație profesională, de colegi. Existau numeroase *collegia funeraria*, create pentru a construi și întreține mormintele obișnuite ale membrilor.
Commendatio: „recomandarea" din zilele noastre, practică foarte răspândită în Roma antică.
Compluvium: spărtură pătrată în acoperișul atriumului, având sub ea, pe pardoseală, bazinul pentru *impluvium* (vezi).
Cosmetica: cosmetician.
Dactyliotheca: dulăpior în care se țineau inelele.
denarius: „dinar", monedă de argint valorând patru sesterți

Dignitas: comportare demnă care, conform *mos maiorum* (vezi) trebuia să-i caracterizeze pe cetăţenii romani. În sens mai larg, reputaţie.

Dominus: (vocativ, domine; feminin, domina): stăpân, stăpână.

Domus: casă tradiţională romană numai cu parter şi compusă din atrium, tablinum, tricliniu, peristil şi diferite camere. În Roma imperială existau doar 1750, aparţinând celor mai bogaţi cetăţeni; restul populaţiei locuia în apartamentele din *insulae* (vezi).

Emitularius: pompier însărcinat cu transportarea saltelelor pentru salvare.

Epirot: locuitor din Epir, regiune corespunzând, mai mult sau mai puţin, actualei Albania.

Familia: totalitatea rudelor, liberţilor şi sclavilor care trăiau sub acelaşi acoperiş.

Fasci littori: mănunchi de nuiele având fixată la capăt o secure. Simbolizau puterea consulilor de a da pedepse cu biciuirea sau decapitarea.

Fauces: uşă de intrare în *domus* (vezi).

Felix six: joc care se disputa cu zaruri pe o tablă cu cinci căsuţe, deseori înlocuite prin cuvinte de şase litere.

Flamen Dialis: Preotul lui Jupiter, un fel de ofiţer de stare civilă care celebra căsătoriile.

Flammeum: văl nupţial purtat de mirese.

Fullones: vopsitori de ţesături, boiangii.

Funalia: torţe cu răşină care se agăţau pe pereţii caselor în timpul nopţii.

Gens: totalitatea descendenţilor unui singur întemeietor de familie, împărţiţi în diferite familii, fiecare dintre acestea având un alt *cognomen*. Numele de *gens* era al doilea în ordinea celor trei apelative romane.

Gladium: sabia scurtă tipică, folosită de romani.

Gratulor tibi: literal, „te felicit".
Gravitas: atitudine gravă și serioasă pe care tradiția o cerea cetățeanului roman.
Gustatio: aperitiv.
Habere coleos: „a avea vână". Locuțiunea se găsește încă din scrierile lui Petronius Arbiter.
Kyria: în greacă, stăpână.
Ientaculum: gustare, dejun, masa de prânz.
Impluvium: bazin pătrat în pardoseala atriumului, în care se aduna apa de ploaie scursă prin *compluvium* (vezi).
Insula: bloc de apartamente separate, uneori destul de mare ca să acopere suprafețe uriașe. Putea să aibă chiar cinci sau șase etaje și constituia locuința tipică pentru marea majoritate a populației Romei.
Iuvenis: bărbatul roman de la douăzeci la patruzeci de ani.
Laconicum: saună, cameră pentru baia de aburi.
Laticlavius: dungă roșie lată pe veșminte pentru a indica rangul senatorial.
Lorica: pieptar subțire din piele.
Lunula: semilună de fildeș care împodobea cizmulițele senatorilor.
Lupa: prostituată.
Mappa: șervet personal mare pe care musafirii îl foloseau la banchete ca să împacheteze în el resturile pentru a le lua acasă.
Mater semper certa, pater semper incertus: zicală latină care se poate traduce astfel: „Mama este întotdeauna sigură, tatăl întotdeauna nesigur".
Mensa: masă de prânz, dar și feluri de mâncare la cină.
Moecha: desfrânată, adulterină.
Mos maiorum: vechile obiceiuri ale strămoșilor.
Naumachia: arenă pentru bătălii navale.
Nulla salus bello: „nu există nici o cale de salvare printr-un război" (Vergilius, *Eneida*, XI, v. 362).

Nummularius: zaraf, slujbaş la ghişeul unei bănci.
Nundinae: târguri care se ţineau din nouă în nouă zile şi, mai general, perioada dintre o zi de târg şi alta.
Oechus: salon mare pentru prânz sau primiri de oaspeţi.
Palla: rochie care se purta peste tunică.
Parthenos: cuvânt din limba greacă, însemnând „virgină". Era apelativul pentru Pallas Atena, căreia i s-a dedicat Partenonul.
Paterfamilias: cel mai vârstnic membru de sex masculin al familiei căruia toţi descendenţii, de toate vârstele, îi datorau supunere şi la fel liberţii şi sclavii.
Popina: cârciumă.
Praeceptor lascivi amoris: literal „învăţătorul iubirii lascive". Aşa a fost numit poetul Ovidius pentru cărţile sale erotice.
Pugillares: tăbliţe de ceară pe care se scria cu un condei ascuţit.
Qualis pater, talis filius: zicală latinească folosită şi în zilele noastre. Înseamnă: „Cum este tatăl, aşa este şi fiul".
Regio: regiune. Unul dintre cele paisprezece cartiere în care Augustus împărţise Urbea.
Saepta Iulia: platou întins de pe Câmpul lui Marte, lângă orologiul lui Augustus. Acolo se ţineau sub cerul liber târguri de anticariat.
Saga: obstetriciană, moaşă (de unde, în limba franceză: *sage femme*).
Sella: scaun fără spătar.
Senex: bărbatul roman de peste şaizeci de ani.
Sestert: monedă romană. În epoca împăratului Claudius, cu şase sesterţi se făceau cumpărături pentru toată familia, inclusiv pentru sclavi.
Siphonarius: pompierul care avea în grijă funcţionarea pompelor hidraulice.
Solae: sandale deschise.

Spes, ultima dea: adică, „Speranța, ultima zeiță". Zicală latinească.
Sportula: mică rație, sau cadou zilnic pe care stăpânul îl oferea în fiecare zi clienților săi.
Stola: etolă, haină lungă purtată de femei.
Strigiles: instrument din metal cu care, în timpul băii, era curățată pielea unsă cu ulei și acoperită cu nisip. Săpunul, însă, a fost produs pentru prima oară în Galia.
Strophium: fașă pentru acoperit sânii, sutien.
Stuprum: viol. Delict care, prin legea romană, cuprindea orice fel de comerț cu carne vie având ca obiect cetățene libere, chiar și cu consimțământul acestora.
Subligaculum: fașă inghinală masculină.
Synthesis: haină de modă grecească, purtată de obicei la banchete.
Taberna: magazin, prăvălie, tavernă.
Tablinum: cameră de lucru sau de primire în interiorul unei *domus* (vezi).
Thermopolium: bufet, bar cu masă caldă.
Toga praetexta: togă împodobită cu roșu, folosită de copii și de înalții magistrați.
Topiarius: grădinar specializat în tunderea tufelor și arbuștilor pentru a da naștere unor forme geometrice sau fantastice.
Torus: saltea, dar, în general, și pat.
Triclinium: sufragerie în care se mânca de pe niște pătuțuri care purtau același nume.
Ubi tu Gaius, ego Gaia: literal, „Unde vei fi tu Gaius, voi fi și eu, Gaia". Formula tradițională a unei căsătorii în familiile de patricieni, *cum manu*, prin care femeia trecea de sub autoritatea tatălui sub cea a soțului. Acest gen de căsătorie nu s-a mai folosit după relativa emancipare a femeii în epoca imperială, când femeile au început să se căsătorească *sine manu*, păstrându-și apartenența la familiile de origine.

Univira: femeie care a avut un singur soţ. În epoca imperială erau foarte rare.

Vale (plural, valete): literal, „Rămâi cu bine". Salut la despărţire.

Velarium: pânză cu care se acoperea arena pentru a feri publicul de soare.

Via Sacra: strada principală din Forum, existentă şi astăzi, care urca spre Capitoliu şi era străbătură de cortegiile triumfale.

Via Aurelia: începea din cartierul de dincolo de Tibru (Trastevere de astăzi) din dreptul podului Emilius („Podul rupt" ale cărui urme se văd şi astăzi).

Vicus Argentarius: străduţă aflată între Forumul lui Caesar şi Capitoliu.

Vicus Laci Fundani: începea din spatele Forumului lui Augustus şi se îndrepta către nord, întretăindu-se cu cea care astăzi se numeşte Via Paninsperna.

Vicus Longus: străduţă între colinele Quirinal şi Viminal.

Vicus Patricius: strada care urca spre Viminal, corespunzând astăzi cu Via Urbana.

Vicua Tuscus: pornea de la arcul lui Ianus din Forum, ajungând nu departe de templul lui Castor şi Pollux.

Vigiles: pompieri. *Vigiles nocturni*, în afară de incendii, aveau şi îndatoriri asemănătoare cu cele ale poliţiei din zilele noastre. Împărţiţi în *coortes*, aveau cazărmi în toate cartierele.

Villicus: administratorul unei moşii.

Vir: bărbat între patruzeci şi şaizeci de ani.

Virilitas: virilitate, înţeleasă ca rol sexual activ în relaţiile cu femeile.

Virtus: virtute, adică suma tuturor calităţilor pe care trebuia să le posede un *vir*, cea dintâi dintre ele fiind *virilitas*.

Volsellae: pensetă mică pentru epilare.

GLOSARUL PERSONAJELOR ISTORICE ȘI MITOLOGICE

Agrippina, sr: singura descendentă în linie directă a Divinului Augustus. Soția generalului Germanicus – fratele viitorului împărat Claudius – i-a născut acestuia șase copii, printre care Caligula și Agrippina jr., mama lui Nero. Convinsă că soțul ei a fost ucis din ordinul lui Tiberius și al mamei sale, Livia, a condus mulți ani tabăra care se opunea împăratului.

Claudius: împărat roman. I-a urmat la tron nepotului său, Caligula, în anul 41 d.Hr. Claudius a întărit (formal) autoritatea Senatului, a acordat cetățenie romană numeroaselor colonii, a favorizat ascensiunea social-politică a „clasei ecvestre" (cavalerii), a întărit dominația Imperiului în Mauritania, Iudeea și Tracia. Căsătorindu-se pentru a treia oară cu Messalina, după aceea s-a căsătorit cu nepoata sa, Agrippina Minor, care l-a convins să adopte fiul pe care ea îl avea de la Domitius Ahenobarbus, viitorul Nero.

Dedalus: miticul constructor al labirintului din Cnossos, de unde a evadat zburând pe aripi lipite de corp cu ceară, împreună cu fiul său, Icar, care însă nu a supraviețuit acestei evadări.

Epicur: filosof grec. În 306 î.Hr. a inaugurat la Atena o școală filosofică (*Grădina*), deschisă atât femeilor, cât și sclavilor. Tema gândirii epicuriene era căutarea fericirii, chestiune pe care filosoful o rezolva prin instrumentul eliberator al *ataraxiei*, adică a unei detașări sobre, senine,

echilibrate de pasiunile vieții. Îndepărtându-se treptat de matricea sa originară greacă și în pofida unor numeroase contestări (printre care cele ale primilor gânditori creștini), filosofia epicuriană a cunoscut o largă răspândire în lumea romană, mai ales prin opera lui Lucretius *De rerum natura*.

Febbre: străveche divinitate căreia i-a fost consacrată luna februarie. La Roma îi era dedicat un templu pe *Vicus Longus*.

Filip al Macedoniei: tatăl lui Alexandru cel Mare. Fraza citată în roman este reprodusă de Cicero în *Scrisori către Atticus* (1, 16, 12).

Fulvia: matroană cu o puternică personalitate și o mare influență politică în timpul războaielor civile, s-a căsătorit cu tribunul Clodius și, rămânând văduvă, a devenit după aceea soția generalului Marcus Antonius.

Germanicus: fratele lui Claudius, moștenitor al tronului și erau de război foarte iubit de popor, și-a găsit moartea în tinerețe, probabil otrăvit de Plancina la îndemnul împăratului Tiberius și a mamei sale, Livia.

Marcus Antonius: general faimos și brațul drept al lui Caesar. La moartea dictatorului, și-a văzut contestată puterea de către strănepotul său, foarte tânărul Octavius; acesta din urmă, învingându-l pe rivalul său și pe soția acestuia, Cleopatra, va deveni după aceea împăratul Augustus.

Messalina: soție foarte iubită, dar nu prea credincioasă, a împăratului Claudius care se va vedea obligat s-o condamne la moarte atunci când ea va complota împotriva lui pentru a domni împreună cu amantul său, Sillius.

Opimius: consul al cărui mandat a coincis cu un an excepțional pentru producția de vinuri, unele dintre ele fiind păstrate ca niște bunuri de preț chiar și la o sută cincizeci de ani după aceea.

Ovidius: autor al unor scrieri ca *Ars amandi*, *Metamorfozele* și multe altele, printre care și un tratat de cosmetică. A fost

condamnat la exil pe viață pe malul Mării Negre de Augustus, căruia i-a sedus, probabil, nepoata.

Parce (sau Moire): cele trei zeițe care depănau firul vieții și îl retezau în clipa morții.

Passifae: regina mitică a Cretei și soție a lui Minos. Îndrăgostindu-se de un taur, a dat naștere Minotaurului, monstru cu corp de om și cap de taur.

Pluton (sau Hades): zeu al morților, dar și al aurului.

Priap: zeu antic al fertilității, reprezentat prin organul sexual bărbătesc, care la Roma era considerat a fi aducător de influențe pozitive, binefăcătoare.

Proserpina: soția lui Pluton, răpită de el și dusă pe tărâmul subteran al morților.

Seianus, Elius: Prefect al Pretoriului. A dominat Urbea, terorizând-o, în perioada în care împăratul Tiberius s-a retras pe insula Capri. Ros de ambiții, a devenit amantul Livillei, nora împăratului și sora lui Claudius, și cu ajutorul acesteia i-a ucis soțul, pe Drusus, ca să-i ia locul ca succesor la tron. Denunțat de matroana Antonia, mama complicei lui, a fost ucis împreună cu copiii care abia deveniseră adolescenți. Livilla, însă, a fost condamnată la moarte prin înfometare de mama sa care-i ceruse lui Tiberius permisiunea de a-și pedepsi ea însăși fiica.

Sosius: familie de librari, proprietară a unui atelier de copiat cărți care devenise faimos încă din vremea lui Augustus, situat în apropiere de Forum, pe *Vicus Tuscus*, la câțiva pași de statuia Zeului Vertumnus.

Strabon: geograf antic căruia i se datorează descrierea amănunțită a provinciilor imperiului.

Thanatos: personificarea greacă a morții.

GLOSARUL LOCURILOR GEOGRAFICE

Aetiopia: Etiopia de astăzi.
Alexandria din Egipt: oraș fondat de Alexandru cel Mare, era cea mai mare metropolă a imperiului după Roma.
Apulia: regiunea Puglia de astăzi.
Aretium: Arezzo de astăzi.
Atlantida: teritoriu mitic cu o civilizație foarte înaintată, despre care a vorbit Platon în una dintre scrierile sale.
Baia: oraș termal pe litoralul Mării Tireniene, în regiunea Campania, la câteva mile de Pozzuoli. Era cea mai mare stațiune de vilegiatură a imperiului și toată înalta societate a Romei avea acolo o reședință de vară. Faimos și în Evul Mediu, s-a scufundat lent din cauza fenomenelor telurice; și în zilele noastre, însă, pot fi văzute ruine ale vilelor și ale termelor (aflate în parcul arheologic), iar la muzeu a fost reconstituită o parte din villa lui Claudius, scufundată și ea sub ape.
Brixia: Brescia de astăzi.
Brundisium: Brindisi de astăzi, port de îmbarcare către provinciile din Orient.
Cappadocia: regiune din Asia Mică.
Cnossos: vechea capitală cretană ale cărei ruine se pot vedea astăzi la periferia actualului Heraklion. Se află acolo faimosul palat, denumit al lui Minos, descoperit și adus la lumină de arheologul Arthur Evans.
Creta: insula, locul unei civilizații înfloritoare, a fost distrusă de o serie de cataclisme, ultimul dintre ele – erupția vulcanului

de pe insula Thera (astăzi Santorin), petrecută în 1450 î.Hr. – distrugându-i definitiv puterea. Unii cercetători au considerat că acea catastrofă ar fi fost sfârșitul faimoasei Atlantida.

Cydonia: vechi oraș cretan.

Epir: regiune a antichității corespunzând aproximativ Albaniei de astăzi.

Gades: Cadix de astăzi.

Galia Cisalpină: teritoriile italiene aflate la nord de linia râurilor Arno și Rubicone. Într-adevăr, latinii numeau „Italia" doar teritoriile peninsulare ale țării.

Gortina: capitala Cretei în timpul Imperiului roman. S-au păstrat acolo monumente interesante, printre care o inscripție străveche despre dreptul doric – salvată de romani care au folosit blocurile de piatră în care era gravată pentru a construi *Odeion* – și ruinele grandiosului Pretoriu, sediul guvernatorului trimis de Roma.

Hierapytna: vechi oraș din partea de sud a Cretei. Astăzi este cunoscut sub numele de Hierapetra.

Iberia: Spania de astăzi.

Mare Nostrum: așa numeau romanii Marea Mediterană după ce făcuseră din ea un mare lac roman, cucerindu-i toate țărmurile.

Numidia: regiune din Africa de Nord.

Pandantaria: Ventotene de astăzi. Au fost exilați acolo – și, după aceea, uciși – numeroși membri ai familiei imperiale, printre care Iulia, fiica lui Augustus, și fiii săi, Postumus și Agrippina sr.

Pannonia: Ungaria de astăzi.

Phaestus: Festos de astăzi, una dintre cele mai frumoase orașe minoice.

Pithecusa (sau *Aenaria*): actuala Ischia.

Sarsina: oraș roman din provincia Romagna de astăzi. Aici sunt locurile natale ale comediografului Plaut.

Trespotia: regiune din nordul Greciei, având astăzi drept capitală orașul Igumenitsa.

Tusculum: oraș din regiunea Latium ale cărui ruine s-au găsit la sud de Roma. Cicero avea acolo o reședință unde a redactat faimoasele sale scrisori, numite chiar „Tusculane".

DANILA COMASTRI MONTANARI

Profil biografic al autoarei

Danila Comastri Montanari, creatoarea lui Publius Aurelius Statius, s-a născut la Bologna în 1948. Părăsește școala mai devreme pentru a intra la universitate și a trăi acolo cea mai importantă perioadă a vieții sale.

Și-a luat licența în Pedagogie și în Științe politice, apoi, timp de douăzeci de ani, a predat și a călătorit în toate cele patru colțuri ale lumii. În 1990 a scris primul său roman, *Mors tua*, și de atunci s-a dedicat pe deplin prozei, în special unui gen, acela al romanului polițist istoric, care îi permitea să îmbine principalele domenii care o interesau: studiul trecutului (în special civilizațiile antice) și preferința pentru intrigile *mystery*.

Fumătoare înrăită, apreciază băuturile alcoolice, refuză să țină vreo dietă, frecventează stațiuni termale și săpături arheologice, citește romane polițiste, studii de istorie, clasicii latini, greci și chinezi. Este o fanatică utilizatoare a Internetului, unde are câteva situri web. Trăiește într-o casă mare din centrul orașului Bologna, împreună cu soțul, fiica, două pisici, un papagal, două sute de plante, zece mii de cărți și cinci computere.

În curând un nou volum din seria

MISTERE ÎN ROMA ANTICĂ. PUBLIUS AURELIUS

IN CORPORE SANO

Anul 47 d. Hr. O nenorocire, o întâmplare funestă se abate asupra comunității evreiești din Urbe: tânăra Dinah, fiica negustorului Mordechai, își pierde viața, avortând un fiu ilegitim, fructul dragostei sale cu un goy, un păgân. Lovit în sentimente și onoare, Mordechai i se adresează lui Publius Aurelius, pentru ca individul să fie găsit responsabil și pedepsit pentru moartea lui Dinah. Publius acceptă cazul, a cărei rezolvare o vede foarte clar. Ce s-a întâmplat în realitate cu nefericita evreică? Cine este goy-ul care a lăsat-o însărcinată? Este vorba oare de o crimă?

Din seria
MISTERE ÎN ROMA ANTICĂ. PUBLIUS AURELIUS
au mai apărut:

CAVE CANEM

În Roma primului secol de după Hristos, senatorul Publius Aurelius Statius dovedește o mare curiozitate pentru enigme... Epicurean convins, el nu ezită să-și pună intuiția în slujba prietenilor, pentru a descifra crime, acte de răzbunare și comploturi. Secondat de Castor, sclavul său, în aceeași măsură grosolan și insolent, și de excentrica Pomponia, el își poartă toga cea albă în intimitatea unei *pax romana* nu chiar atât de netulburate. Plecat pentru câteva zile în vacanță, la un prieten piscicultor, Publius Aurelius ajunge într-o casă aflată în doliu: corpul neînsuflețit al fiului cel mare a fost pescuit din bazinul cu morene. În mijlocul familiei răvășite și decepționate, Aurelius presimte crima și parfumul său de răzbunare.

MORITURI TE SALUTANT

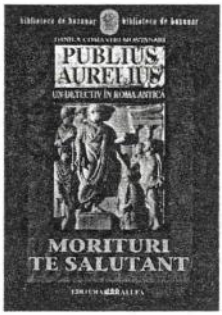

Roma, anul 45 d.Hr. Un eveniment dramatic zguduie jocurile de gladiatori. În cursul unei lupte, steaua arenei Chelidon se prăbușește la pământ, victimă a unei morți inexplicabile. Împăratul Claudius, vechiul prieten al lui Publius Aurelius Statius, îl cheamă pe senator și îi încredințează misiunea de a cerceta circumstanțele morții gladiatorului. Începe astfel o anchetă de mare risc, în timpul căreia abilitatea de detectiv a lui Publius Aurelius este pusă la grea încercare.

PARCE SEPULTO

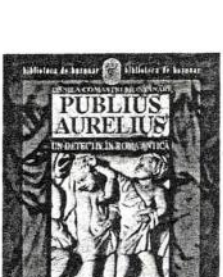

Roma, toamna anului 45, după Hristos. Invitat de onoare la nunta Lucillei cu Octavius, fiii adoptivi ai oratorului Arrianus, senatorul Publius Aurelius descoperă cadavrul miresei într-o cadă cu nămol folosit în cosmetică. La prima vedere, se pare că fetei i se făcuse rău. Totuși, dacă lucrurile stăteau astfel, ce însemna acel deget al Lucillei îndreptat undeva, în sus, ca pentru a arăta înspre ceva sau cineva? După aceea, când morțile misterioase încep să se înmulțească...

CUI PRODEST?

Roma, iarna anului 46 d.Hr. Un asasin nemilos omoară pe rând sclavii din *domus* a lui Publius Aurelius. Singurele indicii pe care patricianul reușește să le găsească sunt o urmă însângerată și o piesă de *latrunculi*, vechiul șah roman. Într-adevăr, prea puțin pentru a descoperi un indiciu, o pistă, un vinovat. Aurelius, însă, nu are de ales: trebuie să joace totul pe o carte și să-l demaște pe ucigaș. Chiar și cu prețul vieții sale...

MISTERE
ÎN ROMA ANTICĂ

PUBLIUS AURELIUS 5

„Aurelius se cutremură. Îl aştepta un proces pentru crimă, fără a-l mai pune la socoteală pe asasinul care atentase deja la viaţa lui…"

În decorul lumii romane a secolului I d. Hr., reconstituit cu rigoarea istoricului şi cu inefabilul pitoresc al artistului, inteligentul, cultivatul şi bogatul senator Publius Aurelius Statius este pus să dezlege misterele unor crime terifiante.

„Cultă, ironică, sofisticată şi în acelaşi timp populară, Danila Comastri Montanari a creat prin seria *Mistere în Roma antică. Publius Aurelius* un tip strălucit de roman de aventuri." *Famiglia Cristiana*

„ Publius Aurelius Statius, un detectiv în togă care nu are de ce să-l invidieze pe Sherlock Holmes." *L'Espresso*

Din seria au apărut: **Mistere în Roma antică. Publius Aurelius Cave canem; Morituri te salutant; Parce sepulto; Cui prodest?**

Va apărea: **In corpore sano**

www.all.ro

ISBN 978-973-8457-87-4
9789738 457874

ISBN 978-973-724-038-3
9789737 240385